

Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen

Innehåll

Sammanfattning	5
1 Författningsförslag.....	8
1.1 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	8
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	25
1.3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	28
1.4 Förslag till förordning om ändring i skatteförfarandeförordningen (2011:1261)	30
1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	35
2 Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen	40
2.1 Inledning.....	40
2.2 Tidigare utredningar	41
2.2.1 Skatteverkets rapporter	41
2.2.2 Månadsuppgiftsutredningen	42
2.3 Internationell utblick	42
2.3.1 Danmark	42
2.3.2 Norge	43
2.4 Gällande rätt	44
2.4.1 Kontrolluppgifter	44
2.4.2 Redovisning i skattedeklaration	45
2.4.3 Skattekonto	45
2.5 Den praktiska hanteringen hos Skatteverket	46
2.5.1 Arbetsgivardeklaration	46
2.5.2 Kontrolluppgift.....	47
2.5.3 Inkomstdeklaration.....	48
2.6 Överväganden och förslag	48
2.6.1 Generella överväganden.....	48
2.6.2 I vilka fall ska uppgifter på individnivå lämnas i en arbetsgivardeklaration? ...	51
2.6.3 Vilka uppgifter på individnivå ska lämnas?.....	55
2.6.4 Frivillig redovisning i arbetsgivardeklarationen.....	56
2.6.5 Slopade kontrolluppgiftsskyldighet för uppgifter som redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen	58
2.6.6 Redovisning av ersättningar och förmåner som är skattepliktiga enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	60
2.6.7 Undantag från skyldigheten att lämna kontrolluppgift när det gäller vissa kostnadsersättningar och innehållet i en kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst	61
2.6.8 Möjlighet för Skatteverket att meddela ytterligare föreskrifter m.m.	62
2.6.9 Ändring och kompletteringar av individuppgifter i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration	63
2.6.10 Utländska avgiftsskyldiga	67

2.6.11	Skyldighet att lämna uppgifter till betalningsmottagaren	68
2.6.12	Befrielse från särskild avgift på grund av vilseledande eller missvisande informationsuppgifter	68
2.6.13	Avstämningsuppgifter	69
3	Utlämnande av uppgifter till andra	71
3.1	<i>Inledning</i>	71
3.2	<i>Tidigare utredningar</i>	71
3.2.1	Delegationen mot felaktiga utbetalningar	71
3.2.2	Informationsutbytesutredningen	72
3.2.3	Riksrevisionens rapport	73
3.2.4	Månadsuppgiftsutredningen	74
3.2.5	Parlamentariska socialförsäkringsutredningen	74
3.2.6	Brås rapport	75
3.3	<i>Gällande rätt</i>	75
3.3.1	Allmänt om sekretess	75
3.3.2	Sekretess hos vissa myndigheter	79
3.3.3	Allmänt om behandling av personuppgifter	83
3.3.4	Särskilda registerförfattningar	88
3.4	<i>Den praktiska hanteringen hos uppgiftsmottagarna</i>	93
3.4.1	Försäkringskassan	93
3.4.2	Kronofogdemyndigheten	94
3.4.3	Migrationsverket	96
3.4.4	Arbetslöshetskassorna	98
3.4.5	Arbetsförmedlingen	100
3.4.6	Åklagarmyndigheten	101
3.5	<i>Överväganden och förslag om utlämnande</i>	101
3.5.1	Inledning	101
3.5.2	Personlig integritet och elektroniskt informationsutbyte	102
3.5.3	Författningsreglerad uppgiftsskyldighet	104
3.5.4	Direktåtkomst	105
3.5.5	Normgivningsnivån	107
3.5.6	Försäkringskassan som mottagare av uppgifter	108
3.5.7	Migrationsverket som mottagare av uppgifter	112
3.5.8	Arbetslöshetskassorna som mottagare av uppgifter	115
3.5.9	Arbetsförmedlingen som mottagare av uppgifter	119
3.5.10	Åklagarmyndigheten som mottagare av uppgifter	122
3.5.11	Andra myndigheter och andra ändamål	125
3.5.12	Krav på administrativa och tekniska begränsningar	126
3.5.13	Utlämnande till enskild	127
3.5.14	Direktåtkomst för arbetsgivaren och annan utbetalare	128
3.5.15	Gallring av uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklaration	128
3.5.16	Underlag för statistik	129
4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	130
5	Konsekvensanalyser	131
5.1	<i>Förslaget om uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen</i>	131
5.1.1	Offentligfinansiella effekter	131
5.1.2	Effekter för myndigheter och förvaltningsdomstolar	135
5.1.3	Effekter för företag och andra utbetalare	136
5.1.4	Effekter för enskilda	144
5.1.5	Övrigt	144

5.2	<i>Förslaget om utlämnandet av uppgifter till andra</i>	144
5.2.1	Offentligfinansiella effekter	144
5.2.2	Effekter för myndigheter och förvaltningsdomstolar	145
5.2.3	Effekter för företag och enskilda	146
5.2.4	Övrigt	146
5.3	<i>Sammanfattning</i>	146
6	Författningskommentar	149
6.1	<i>Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)</i>	149
6.2	<i>Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet</i>	159
6.3	<i>Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)</i>	160
6.4	<i>Förslaget till förordning om ändring i skatteförfarandeförordningen (2011:1261)</i>	161
6.5	<i>Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet</i>	163

Sammanfattning

I promemorian föreslås att utbetald ersättning för arbete ska redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen, dvs. per betalningsmottagare. Det finns redan system i andra länder för att lämna uppgifter på individnivå som motsvarar det som nu föreslås. Bl.a. i Danmark och Norge finns sådana system som förefaller fungera väl.

En månadsvis rapportering av inkomster på individnivå skulle innebära att förutsättningarna för Skatteverket att fatta korrekta beslut avseende arbetsgivaravgifter och skatteavdrag skulle förbättras. Löpande tillgång till uppgifter om utbetalade ersättningar skulle ge möjligheter att upptäcka fel vid en tidigare tidpunkt vilket ger fördelar ur flera aspekter och ökar förutsättningarna för att bestämma och uppbära rätt skatt. Det finns även flera praktiska fördelar när det gäller hur Skatteverkets arbete kan bedrivas.

Med ersättning för arbete avses enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), SFL, inte bara lön m.m. utan även t.ex. sjukpenning och andra socialförsäkringsersättningar. Förutom uppgift om ersättningens storlek och skatteavdrag som gjorts från ersättningen ska även andra uppgifter om betalningsmottagaren – som i dag lämnas i en årlig kontrolluppgift – lämnas i arbetsgivardeklarationen. Jämfört med de uppgifter som i dag lämnas i kontrolluppgiften innebär inte förslagen i promemorian att några nya uppgifter måste lämnas till Skatteverket. Tvärtom kommer vissa uppgifter som i dag lämnas i en kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst inte att behöva lämnas enligt förslaget.

Vissa ersättningar ska inte redovisas på individnivå även om de omfattas av SFL:s definition av ersättning för arbete. Det gäller ersättningar som betalas ut på grund av pensionsförsäkring eller återköp av sådan försäkring, liksom ersättningar som betalas ut enligt ett sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

De särskilda regler som i dag gäller för redovisning av skatteavdrag för skatt enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. föreslås till största delen slopas. Särregleringen – som bl.a. innebär att redovisning på individnivå görs i en bilaga till arbetsgivardeklarationen i stället för i kontrolluppgift – blir till stor del överflödigt mot bakgrund av förslaget att redovisningen i en arbetsgivardeklaration i de flesta fall ska göras på individnivå när det gäller ersättning för arbete.

Ingen ändring föreslås när det gäller räntor och utdelningar. Redovisningen i arbetsgivardeklarationen när det gäller sådana utbetalningar ska således fortfarande avse de sammanlagda beloppen för samtliga betalningsmottagare.

En förutsättning för att en utbetalare ska vara skyldig att redovisa ersättning till en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration ska, förutom när det gäller ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift, vara att det till betalningsmottagaren har betalats ut ersättning som är underlag för skatteavdrag (för preliminär skatt eller särskild inkomstskatt) eller arbetsgivaravgifter. Ersättningar som är underlag för statlig ålderspensionsavgift, dvs. främst olika socialförsäkringsförmåner, ska redovisas i en arbetsgivardeklaration även om skatteavdrag inte ska göras.

Förslaget innebär, med nyss nämnda undantag för ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift, att ersättning för arbete inte behöver redovisas i en arbetsgivardeklaration om ersättningen ligger under gränsen för att utbetalaren ska vara skyldig att göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter. Detsamma gäller om något skatteavdrag inte ska göras på grund av jämningsbeslut och arbetsgivaravgifter inte ska betalas av den anledningen att mottagaren inte tillhör svensk socialförsäkring. Utbetalaren föreslås dock få möjlighet att välja att redovisa sådana ersättningar i arbetsgivardeklarationen i stället för i kontrolluppgift.

Om en ersättning har redovisats eller skulle ha redovisats på individnivå i en arbetsgivardeklaration ska kontrolluppgift inte lämnas, med undantag för fall där det är betalningsmottagaren som lämnar arbetsgivardeklaration enligt ett s.k. socialavgiftsavtal med en utländsk arbetsgivare. Arbetsgivaren ska i sådana fall även framöver vara skyldig att lämna kontrolluppgift.

Någon ändring föreslås inte när det gäller tidpunkten för redovisning av utbetalda ersättningar i en arbetsgivardeklaration. En ersättning ska liksom i dag redovisas i arbetsgivardeklarationen för den månad under vilken ersättningen har betalats ut. Den möjlighet som i dag finns för utländska avgiftsskyldiga att efter beslut från Skatteverket redovisa arbetsgivaravgifter på något annat sätt eller vid någon annan tidpunkt än som följer av SFL föreslås slopas.

Den som är skyldig att lämna uppgifter om en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration ska informera den som uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas i arbetsgivardeklarationen.

Arbetsgivardeklarationen ska liksom i dag kunna lämnas elektroniskt eller på pappersblankett.

Skatteverkets beslut med anledning av en arbetsgivardeklaration ska enligt förslaget inte fattas på individnivå, utan ska liksom i dag avse total avdragen skatt och totala arbetsgivaravgifter för den aktuella månaden.

Uppgifter om betalningsmottagare som har lämnats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration ska, enligt promemorians förslag, som huvudregel ändras enbart i enlighet med en ändring eller komplettering från den deklareringskyldige (dvs. en arbetsgivare eller annan utbetalare). Uttryckliga bestämmelser om skyldighet för den deklareringskyldige att ändra felaktiga individuppgifter, och att komplettera deklareringskyldiges sida. Skatteverket föreslås på eget initiativ få ändra en felaktig identifikationsuppgift avseende en betalningsmottagare, om det rör sig om en uppenbar felskrivning eller något annat uppenbart förbiseende från den deklareringskyldiges sida. Skatteverket föreslås även, i uppenbara fall, få komplettera deklareringskyldiges sida. Skatteverket föreslås även, i uppenbara fall, få komplettera deklareringskyldiges sida. Skatteverket föreslås även, i uppenbara fall, få komplettera deklareringskyldiges sida. Skatteverket föreslås även, i uppenbara fall, få komplettera deklareringskyldiges sida.

I promemorian föreslås att Försäkringskassan, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Åklagarmyndigheten får tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration genom direktåtkomst till dessa uppgifter i beskattningsdatabasen. Kronofogdemyndigheten och Skatteverkets brottsenheter kommer att få tillgång till uppgifterna genom redan gällande bestämmelser. Vidare föreslås att arbetslöshetskassorna få tillgång till uppgifterna elektroniskt genom tillhandahållande på medium för

automatiserad behandling. Den föreslagna ordningen innebär att arbetsgivarnas uppgiftslämnande kan effektiviseras samt att myndigheternas handläggning blir mer effektiv och att deras kontrollmöjligheter förbättras. Uppgifterna kommer också att kunna förbättra den samhälleliga statistiken.

I förslagen ingår en avvägning mellan nyttan av förslagen och integritetsaspekter. Tillgången till uppgifter för de olika myndigheterna och arbetslöshetskassorna har därför begränsats så att tillgången inte blir vidare än vad det finns behov av. Dessutom föreslås att den starka sekretess för uppgifterna som gäller hos Skatteverket även ska gälla för uppgifterna hos de mottagande myndigheterna och arbetslöshetskassorna.

Åklagarmyndighetens behov avser underlag för beräkning av dagsböter. Det föreslås en utvidgning av ändamålet för behandling av personuppgifter i beskattningsdatabasen så att även detta syfte omfattas.

Uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan även medföra bättre möjligheter att inhämta uppgifter om inkomster som underlag för samhällets statistikframställning.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018. Äldre bestämmelser i skatteförfarandelagen och skatteförfarandeförordningen (2011:1261) ska fortfarande gälla i fråga om skattedeclarationer för redovisningsperioden december 2017 och tidigare perioder, liksom i fråga om kontrolluppgifter som avser kalenderåret 2017 och tidigare år.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)¹ dels att 22 kap. 4 §, 26 kap. 38 § och 67 kap. 26 § ska upphöra att gälla, dels att rubrikerna närmast före 22 kap. 4 §, 26 kap. 38 § och 67 kap. 26 § ska utgå,

dels att 7 kap. 1 §, 15 kap. 8–10 §§, 16 kap. 1–3 §§, 22 kap. 1 och 13 §§, 23 kap. 2 och 3 §§, 26 kap. 1–3 och 19 §§, 31 kap. 4 och 6 §§, 34 kap. 1, 6, 7, 10 och 11 §§, 37 kap. 2 och 8 §§, 49 kap. 10 c §, 51 kap. 1 §, 56 kap. 2 §, 66 kap. 27 §, 67 kap. 1 § och rubriken närmast före 34 kap. 10 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 34 kap. 3 § ska lyda ”Uppgifter till den som kontrolluppgift eller uppgifter i en arbetsgivardeklaration lämnas för”,

dels att rubriken närmast efter 34 kap. 5 § ska lyda ”Uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige eller den som är skyldig att lämna uppgifter i en arbetsgivardeklaration”,

dels att det ska införas nio nya paragrafer, 26 kap. 19 a–19 e och 40–42 §§ och 34 kap. 3 a §, och närmast före 26 kap. 40 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §²

Skatteverket ska registrera

1. den som är skyldig att göra skatteavdrag,
2. den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
3. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
4. den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9, 11 och 11 b–13 §§ samma lag,
5. den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,
6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,
7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv

¹ Senaste lydelse av 67 kap. 26 § 2013:116.

² Senaste lydelse 2015:893.

2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,

8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,

9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,

10. den som är skattskyldig enligt

a) lagen (1972:820) om skatt på spel,

b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,

c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,

d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,

e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,

f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,

g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1 eller 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi,

h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,

i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,

j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, eller

k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.,

11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§, *och*

12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats.

11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§,

12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats, *och*

13. *den som betalar ut ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.*

Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

15 kap.

8 §

Kontrolluppgift *behöver* inte lämnas om Kontrolluppgift *ska* inte lämnas om

1. sådan ersättning eller förmån för arbete som en fysisk person eller ett dödsbo har gett ut, under förutsättning att

a) ersättningen eller förmånen inte motsvarar en utgift i en näringsverksamhet, a) ersättningen eller förmånen inte motsvarar en utgift i en näringsverksamhet, *och*

b) skatteavdrag inte har gjorts, och

c) det som mottagaren under året har fått sammanlagt har haft ett värde som understiger 1 000 kronor,

b) det som mottagaren under året har fått sammanlagt har haft ett värde som understiger 1 000 kronor,

2. sådan ersättning eller förmån för arbete som har getts ut i annat fall än som avses i 1, under förutsättning att

a) det som mottagaren under året har fått sammanlagt har haft ett värde som understiger 100 kronor, och

b) skatteavdrag inte har gjorts,

3. sådan ersättning eller förmån som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration, eller

4. sådan ersättning eller förmån som är skattepliktig enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. och som har redovisats för mottagaren i en arbetsgivardeklaration.

3. sådan ersättning eller förmån som har redovisats eller skulle ha redovisats per betalningsmottagare, av utgivaren eller den som avses i 5–7 §§, i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration, eller

4. sådan ersättning för utgifter vid tjänsteresor som avser logi eller resa med annat transportmedel än egen bil eller förmånsbil, om det av 10 kap. 3 § andra stycket 9 eller 10 följer att skatteavdrag inte ska göras från ersättningen.

9 §³

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut,

2. den tid ersättningen eller förmånen avser, om den bara avser del av året,

3. antalet dagar med sjöinkomst samt på vilket fartyg och i vilket fartområde tjänstgöringen har ägt rum,

4. om Skatteverket har bestämt värdet av en förmån enligt 2 kap. 10 b eller 10 c § socialavgiftslagen (2000:980),

5. om ersättningen ges ut på grund av tjänstepensionsförsäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229), och

6. arbetsställenummer enligt lagen (1984:533) om arbetsställenummer m.m., om ett sådant har tilldelats.

2. antalet dagar med sjöinkomst samt på vilket fartyg och i vilket fartområde tjänstgöringen har ägt rum,

3. om Skatteverket har bestämt värdet av en förmån enligt 2 kap. 10 b eller 10 c § socialavgiftslagen (2000:980),

4. om ersättningen ges ut på grund av tjänstepensionsförsäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229), och

5. arbetsställenummer enligt lagen (1984:533) om arbetsställenummer m.m., om ett sådant har tilldelats.

Om kontrolluppgiften avser en ersättning med ett sådant engångsbelopp på grund av personskada som avses i 11 kap. 38 § inkomstskattelagen, ska det i kontrolluppgiften anges om engångsbelopp på grund av samma skada har getts ut tidigare samt i så fall med vilket belopp och under vilket utbetalningsår.

Om kontrolluppgiften avser ersättning eller förmån som inte ska tas upp till beskattning men är avgiftspliktig enligt socialavgiftslagen, ska i kontrolluppgiften värdet på sådan ersättning eller förmån anges särskilt.

³ Senaste lydelse 2012:835.

10 §

Om den uppgiftsskyldige har gett ut ersättning för *sådana* utgifter som avses i 12 kap. 2 § första och andra styckena *inkomstskattelagen (1999:1229)* och det av 10 kap. 3 § andra stycket 9 eller 10 följer att skatteavdrag inte ska göras från ersättningen, är det tillräckligt att det i kontrolluppgiften anges att sådan ersättning har getts ut.

Om den uppgiftsskyldige har gett ut *annan* ersättning för utgifter *vid tjänsteresor än* som avses i 8 § 4 och det av 10 kap. 3 § andra stycket 9 eller 10 följer att skatteavdrag inte ska göras från ersättningen, är det tillräckligt att det i kontrolluppgiften anges att sådan ersättning har getts ut.

16 kap.

1 §

Kontrolluppgift ska lämnas om ersättningar och förmåner som anges i 3 § och som ska hänföras till inkomstslaget näringsverksamhet.

Kontrolluppgift ska dock inte lämnas om ersättningen eller förmånen har redovisats eller skulle ha redovisats av utgivaren i en arbetsgivardeklaration.

2 §

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och, i de fall som avses i 3 § 1 och 4, även för juridiska personer av den som har gett ut ersättning eller förmån.

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och, i de fall som avses i 3 § 2, även för juridiska personer av den som har gett ut ersättning eller förmån.

3 §

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. *ersättning och förmån som har getts ut för arbete och som utgivaren har gjort eller varit skyldig att göra skatteavdrag från,*

2. *sjukpenning och annan sådan ersättning som avses i 15 kap. 8 § inkomstskattelagen (1999:1229),*

3. sådant utbetalt stöd eller efterskönt belopp som avses i 29 kap. inkomstskattelagen, och

4. betalning för

a) nyttjandet av eller rätten att nyttja upphovsrätt till litterärt, konstnärligt eller vetenskapligt verk, inklusive biograffilm, patent, varumärke, mönster eller modell,

1. sådant utbetalt stöd eller efterskönt belopp som avses i 29 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. betalning för

a) nyttjandet av eller rätten att nyttja upphovsrätt till litterärt, konstnärligt eller vetenskapligt verk, inklusive biograffilm, patent, varumärke, mönster eller modell,

ritning, hemligt recept eller hemlig tillverkningsmetod, eller

b) upplysning om erfarenhetsrön av industriell, kommersiell eller vetenskaplig natur.

ritning, hemligt recept eller hemlig tillverkningsmetod, eller

b) upplysning om erfarenhetsrön av industriell, kommersiell eller vetenskaplig natur.

22 kap.

1 §⁴

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

– överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),

– *upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),*

– samfällighet (5 och 6 §§),

– räntebidrag (7 §),

– pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),

– avskattning av pensionsförsäkring (10 §),

– tjänstepensionsavtal (11 §),

– underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),

– skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),

– elcertifikat (14 §),

– utsläppsrätter, utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),

– schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),

– schablonintäkt vid innehav av andelar i värdepappersfonder, fondföretag, specialfonder och utländska specialfonder (17–21 §§),

– investeraravdrag (23 och 24 §§), och

– skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (25 §).

13 §⁵

Kontrolluppgift ska lämnas om skattereduktion för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), om den som utför arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag.

Kontrolluppgift ska lämnas om skattereduktion för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), om den som utför arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag. *Kontrolluppgift ska dock inte lämnas om underlaget för skattereduktionen har redovisats eller skulle ha redovisats av utgivaren av förmånen i en arbetsgivardeklaration.*

⁴ Senaste lydelse 2015:768.

⁵ Senaste lydelse 2015:768.

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som har gett ut förmånen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om underlaget för skattereduktionen och hur stor del av underlaget som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen.

23 kap.

2 §⁶

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20, 21 kap., 22 kap. 2, 3, 9–11, 17–21 och 23–25 §§, 22 a kap. samt 22 b kap. ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 22 kap. 10 § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

3 §⁷

Kontrolluppgifter enligt 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 och 22 kap. 25 § ska även lämnas för juridiska personer som är begränsat skattskyldiga.

26 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- vem som ska lämna en skattedeklaration (2 §),
- vilken sorts skattedeklaration som ska lämnas (3–9 §§),
- redovisningsperioder (10–17 §§),
- vad de olika skattedeklarationerna ska innehålla (18–25 §§),
- när en skattedeklaration ska lämnas (26–37 §§), *och*
- särskilda bestämmelser om redovisning (38 och 39 §§).

– när en skattedeklaration ska lämnas (26–37 §§),

- särskilda bestämmelser om redovisning (39 §), *och*
- ändrade och nya uppgifter om betalningsmottagare (40–42 §§).

⁶ Senaste lydelse 2015:918.

⁷ Senaste lydelse 2014:1471.

2 §⁸

En skattedeclaration ska lämnas av

1. den som är skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter eller som har gjort ett skatteavdrag utan att vara skyldig att göra det,
2. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200),
3. den som ska registreras enligt 7 kap. 1 § första stycket 4, 5 eller 6,
4. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,
5. den som är skattskyldig för punktskatt enligt någon av de lagar som anges i 3 kap. 15 §,
6. den som är skattskyldig enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. och som ska redovisa och betala skatt enligt 13 kap. 6 och 7 §§, *och*
7. den som begär återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 11 a § mervärdesskattelagen.

6. den som är skattskyldig enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. och som ska redovisa och betala skatt enligt 13 kap. 6 och 7 §§,

7. den som begär återbetalning av ingående skatt enligt 10 kap. 11 a § mervärdesskattelagen, *och*

8. *den som betalar ut ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.*

3 §

Skatteavdrag och arbetsgivaravgifter ska redovisas i en arbetsgivardeklaration för redovisningsperioder.

Den som är registrerad ska lämna en arbetsgivardeklaration för varje redovisningsperiod. Om den registrerade skriftligen upplyser Skatteverket om att det varken finns skatteavdrag eller arbetsgivaravgifter att redovisa för en viss redovisningsperiod, behöver deklARATION dock inte lämnas för den perioden. Det gäller även om bara en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 4 § ska lämnas för redovisningsperioden.

Skatteavdrag och arbetsgivaravgifter ska redovisas i en arbetsgivardeklaration för redovisningsperioder. *Det gäller även ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.*

Den som är registrerad ska lämna en arbetsgivardeklaration för varje redovisningsperiod. Om den registrerade skriftligen upplyser Skatteverket om att det varken finns skatteavdrag, arbetsgivaravgifter eller ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift att redovisa för en viss redovisningsperiod, behöver deklARATION dock inte lämnas för den perioden. Det gäller även om bara en förenklad arbetsgivardeklaration en-

⁸ Senaste lydelse 2015:892.

ligt 4 § ska lämnas för redovisningsperioden.

19 §

En arbetsgivardeklaration ska innehålla uppgift om

1. <i>den sammanlagda ersättning som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för,</i> 2. <i>sammanlagt avdraget belopp,</i> 3. <i>den sammanlagda ersättning som utbetalaren är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för,</i> 4. <i>sammanlagt avdrag med tillämpning av 2 kap. 21 § socialavgiftslagen (2000:980), och</i> 5. <i>periodens sammanlagda arbetsgivaravgifter.</i>	1. <i>sammanlagda skatteavdrag och arbetsgivaravgifter,</i> 2. <i>den sammanlagda ersättning som avses i 10 kap. 5 § första stycket 4 och 5 inkomstskattelagen (1999:1229) som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för,</i> 3. <i>den sammanlagda ersättning avseende ränta, utdelning och annan avkastning som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för, och</i> 4. <i>det sammanlagda beloppet av bidrag som avses i 1 § första stycket 6 lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.</i>

19 a §

En arbetsgivardeklaration ska även för varje betalningsmottagare innehålla uppgift om

1. *den ersättning för arbete eller utgifter i arbetet som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för,*
2. *avdraget belopp från ersättning för arbete eller utgifter i arbetet,*
3. *den ersättning som utbetalaren är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för,*
4. *avdrag med tillämpning av 2 kap. 21 § socialavgiftslagen (2000:980), och*
5. *ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.*

Arbetsgivardeklarationen ska dock inte innehålla uppgift enligt första stycket 1 eller 2 om ersättningen är sådan som avses i 10 kap. 5 § första stycket 4 och 5 inkomstskattelagen (1999:1229).

19 b §

En arbetsgivardeklaration ska för varje betalningsmottagare som uppgifter lämnas om enligt 19 a § också innehålla följande uppgifter:

1. uppgift om annan ersättning än som avses i 19 a §, om ersättningen är sådan ersättning eller förmån som avses i 15 kap. 2 § och ersättningen eller förmånen har getts ut av den deklarationsskyldige eller ska anses utgiven av denne enligt 11 kap. 5–7 §§,

2. antalet dagar med sjöinkomst samt på vilket fartyg och i vilket fartområde tjänstgöringen har ägt rum,

3. om Skatteverket har bestämt värdet av en förmån enligt 2 kap. 10 b eller 10 c § socialavgiftslagen (2000:980),

4. arbetsställesnummer enligt lagen (1984:533) om arbetsställesnummer m.m., om ett sådant har tilldelats,

5. underlag för skattereduktion för sådan förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) som har getts ut av den deklarationsskyldige, om den som utför arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag,

6. hur stor del av ett underlag enligt 5 som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen, och

7. värdet av sådan ersättning för upplåtelse av en privatbostad eller en bostad som innehas med hyresrätt som har getts ut av den deklarationsskyldige.

Om det som har utbetalats är ett sådant engångsbelopp på grund av personskada som avses i 11 kap. 38 § inkomstskattelagen, ska det i arbetsgivardeklarationen anges om en-

gångsbelopp på grund av samma skada har getts ut tidigare samt i så fall med vilket belopp och under vilket utbetalningsår.

19 c §

Om den deklARATIONSSKYLDIGE har gett ut ersättning för utgifter vid tjänsteresor och det av 10 kap. 3 § andra stycket 9 eller 10 följer att skatteavdrag inte ska göras från ersättningen, är det trots vad som föreskrivs i 19 b § första stycket 1 tillräckligt att det i arbetsgivardeklarationen anges att sådan ersättning har getts ut.

Om ersättningen avser utgift för logi eller resa med annat transportmedel än egen bil eller förmånsbil, behöver dock någon uppgift om ersättningen inte lämnas i arbetsgivardeklarationen.

19 d §

Även om det inte finns någon skyldighet enligt 19 a–19 c §§ att lämna uppgifter om en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration får sådana uppgifter avseende mottagaren lämnas som annars ska lämnas i en kontrolluppgift enligt 15 kap. eller 22 kap. 13 §.

Det gäller dock inte uppgifter om sådan ersättning som avses i 10 kap. 5 § första stycket 4 och 5 inkomstskattelagen (1999:1229).

19 e §

I fall som avses i 5 kap. 5 § ska arbetsgivardeklarationen innehålla följande uppgifter i stället för uppgifter enligt 19–19 c §§:

- 1. den ersättning som arbetsgivaravgifter ska betalas för,*
- 2. avdrag med tillämpning av 2 kap. 21 § socialavgiftslagen (2000:980), och*
- 3. periodens arbetsgivaravgifter.*

Ändrade och nya uppgifter om betalningsmottagare

40 §

Om en uppgift avseende en viss betalningsmottagare som har lämnats eller skulle ha lämnats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration är felaktig eller saknas, ska den deklarationskyldige snarast genom ändring eller tillägg lämna de uppgifter som behövs.

Ändring eller tillägg ska dock inte göras efter utgången av det sjätte året efter det kalenderår som uppgiften hänför sig till.

41 §

En ändrad eller ny uppgift ska lämnas skriftligen.

Om uppgiften inte är undertecknad, får Skatteverket förelägga den deklarationskyldige att underteckna den. Föreläggandet ska innehålla en upplysning om att ändring eller tillägg annars inte kommer anses ha skett.

42 §

Skatteverket får

1. ändra en felaktig identifikationsuppgift avseende en betalningsmottagare om det rör sig om en uppenbar felskrivning eller något annat uppenbart förbiseende, och

2. i uppenbara fall komplettera deklarationen med en identifikationsuppgift avseende en betalningsmottagare som saknas.

31 kap.

4 §

Skatteverket ska före den 15 april året efter utgången av beskattningsåret underrätta fysiska personer och dödsbon som kan antas vara deklARATIONSSKYLDIGA om de kontrolluppgifter och övriga uppgifter som har kommit in till verket som underlag för beslut om slutlig skatt och beslut om pensionsgrundande inkomst samt övriga uppgifter som verket känner till.

Skatteverket ska före den 15 april året efter utgången av beskattningsåret underrätta fysiska personer och dödsbon som kan antas vara deklARATIONSSKYLDIGA om de kontrolluppgifter, *uppgifter om betalningsmottagare i arbetsgivardeklARATIONER* och övriga uppgifter som har kommit in till verket som underlag för beslut om slutlig skatt och beslut om pensionsgrundande inkomst samt övriga uppgifter som verket känner till.

6 §

Uppgift om kostnadsersättning som avses i 15 kap. 10 § behöver bara lämnas i den utsträckning avdrag görs för ökade levnadskostnader.

Uppgift om kostnadsersättning som avses i 15 kap. 8 § 4 *eller* 10 § behöver bara lämnas i den utsträckning avdrag görs för ökade levnadskostnader.

34 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- syftet med informationsuppgifter (2 §),
- uppgifter till den deklARATIONSSKYLDIGE (3–5 §§), och
- uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige (6–11 §§).

– uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige *eller den som är skyldig att lämna uppgifter i en arbetsgivardeklARATION* (6–11 §§).

3 a §

Den som är skyldig att lämna uppgifter om en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklARATION enligt 26 kap. 19 a–19 c §§ ska senast den dag då arbetsgivardeklARATIONEN ska ha kommit in till Skatteverket informera den som uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas i arbetsgivardeklARATIONEN.

Första stycket gäller även den som väljer att lämna uppgifter i en arbetsgivardeklARATION enligt 26 kap. 19 d §.

6 §

Den som har utnyttjat eller överlåtit en sådan rättighet som avses i 10 kap. 11 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) ska till den kontrolluppgiftsskyldige lämna de uppgifter som behövs för att *kontrolluppgiftsskyldigheten* ska kunna fullgöras.

Den som har utnyttjat eller överlåtit en sådan rättighet som avses i 10 kap. 11 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) ska till den kontrolluppgiftsskyldige *eller den som är skyldig att lämna uppgifter i en arbetsgivardeklaration* lämna de uppgifter som behövs för att *uppgiftsskyldigheten* ska kunna fullgöras.

7 §

Den som har utnyttjat en sådan rabatt, bonus eller annan förmån som avses i 15 kap. 6 § ska till den kontrolluppgiftsskyldige lämna de uppgifter som behövs för att *kontrolluppgiftsskyldigheten* ska kunna fullgöras.

Den som har utnyttjat en sådan rabatt, bonus eller annan förmån som avses i 15 kap. 6 § ska till den kontrolluppgiftsskyldige *eller den som är skyldig att lämna uppgifter i en arbetsgivardeklaration* lämna de uppgifter som behövs för att *uppgiftsskyldigheten* ska kunna fullgöras.

Första stycket gäller även den som har tagit emot sådan ersättning eller förmån som avses i 15 kap. 7 §.

har tagit emot sådan ersättning eller

När ska uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige lämnas?

När ska uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige *eller den som är skyldig att lämna uppgifter i en arbetsgivardeklaration* lämnas?

10 §⁹

Uppgifter som avses i 6 och 7 §§ ska lämnas senast månaden efter det att skyldigheten att lämna kontrolluppgift uppkom, dock inte senare än den 1 januari påföljande år.

Uppgifter som avses i 6 och 7 §§ ska lämnas senast månaden efter det att skyldigheten att lämna kontrolluppgift *eller uppgifter i en arbetsgivardeklaration* uppkom, dock inte senare än den 1 januari påföljande år.

Uppgifter som avses i 8 och 9 §§ ska lämnas snarast och senast den 15 januari året efter det år som uppgiften gäller.

Uppgifter som avses i 9 a–9 d §§ ska lämnas snarast och senast den 1 maj året efter det år som uppgiften gäller.

11 §

Om den som är skyldig att lämna uppgifter *till den kontrolluppgiftsskyldige* inte gör det, ska den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

Om den som är skyldig att lämna uppgifter *enligt 6–9 d §§* inte gör det, ska den kontrolluppgiftsskyldige *eller den som är skyldig att lämna uppgifter i en arbetsgivardeklaration*

⁹ Senaste lydelse 2015:918.

snarast anmäla detta till Skatteverket.

37 kap.

2 §

Skatteverket får förelägga den som inte har fullgjort en uppgiftsskyldighet enligt 15–35 kap. att fullgöra skyldigheten.

Ett sådant föreläggande får inte bara avse komplettering av arbetsställesnummer enligt 15 kap. 9 § första stycket 6.

Ett sådant föreläggande får inte bara avse komplettering av arbetsställesnummer enligt 15 kap. 9 § första stycket 5 eller 26 kap. 19 b § första stycket 4.

8 §

Skatteverket får förelägga en fysisk person och ett dödsbo i andra fall än som avses i 16 och 17 kap. att lämna kontrolluppgift om

1. sådan ersättning för utfört arbete som har betalats till en namngiven näringsidkare, eller

2. ränta från en namngiven låntagare.

Skatteverket får förelägga en fysisk person och ett dödsbo i andra fall än som avses i 16 och 17 kap. att lämna kontrolluppgift om

1. sådan ersättning för utfört arbete som har betalats till en namngiven näringsidkare *och som inte har redovisats eller skulle ha redovisats i en arbetsgivardeklaration*, eller

2. ränta från en namngiven låntagare.

49 kap.

10 c §¹⁰

Med avstämningssuppgifter avses

1. kontrolluppgifter som ska lämnas utan föreläggande och underrättelser om lagfart som lämnas med stöd av författning,

2. uppgifter som har lämnats i inkomstdeklarationen för det föregående beskattningsåret och som har en direkt koppling till uppgifter som ska lämnas i inkomstdeklarationen för beskattningsåret, och

3. uppgifter som finns i register som har upprättats av Skatteverket för kontroll av framtida inkomstdeklarationer.

1. kontrolluppgifter som ska lämnas utan föreläggande, *uppgifter om betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationer* och underrättelser om lagfart som lämnas med stöd av författning,

¹⁰ Senaste lydelse 2015:633.

51 kap.1 §¹¹

Skatteverket ska besluta om hel eller delvis befrielse från en särskild avgift om det är oskäligt att avgiften tas ut med fullt belopp.

Vid bedömningen ska det särskilt beaktas om

1. den felaktighet eller passivitet som har lett till avgiften kan antas ha
 - a) berott på ålder, hälsa eller liknande förhållande,
 - b) berott på en felbedömning av en regel eller betydelse av de faktiska förhållandena, eller
 - c) föranletts av vilseledande eller missvisande *kontrolluppgifter*, c) föranletts av vilseledande eller missvisande *informationsuppgifter enligt 34 kap. 3 eller 3 a §*,
2. avgiften inte står i rimlig proportion till felaktigheten eller passiviteten, eller
3. en oskäligt lång tid har gått efter det att Skatteverket har funnit anledning att anta att avgift ska tas ut utan att den som avgiften gäller kan lastas för dröjsmålet.

56 kap.

2 §

Skatteverket ska för varje beskattningsår besluta om slutlig skatt på grundval av uppgifter som har lämnats i en inkomstdeklaration, kontrolluppgifter och vad som i övrigt har kommit fram vid utredning och kontroll.

Skatteverket ska för varje beskattningsår besluta om slutlig skatt på grundval av uppgifter som har lämnats i en inkomstdeklaration, kontrolluppgifter, *uppgifter om betalningsmottagare i arbetsgivardeklARATIONER* och vad som i övrigt har kommit fram vid utredning och kontroll.

66 kap.27 §¹²

Ett beslut om omprövning till nackdel för den som beslutet gäller av ett beslut om skatt eller avgift som avses i 2 kap. 2 § får meddelas inom sex år från utgången av det kalenderår då beskattningsåret har gått ut (*efterbeskattning*) om

1. ett beslut har blivit felaktigt eller inte fattats på grund av att den uppgiftsskyldige
 - a) under förfarandet har lämnat oriktig uppgift till ledning för egen beskattning,
 - b) har lämnat oriktig uppgift i ett mål om egen beskattning,
 - c) inte har lämnat en deklaration eller låtit bli att lämna en begärd uppgift, eller
 - d) inte har lämnat begärd varuprov,
2. en felräkning, felskrivning eller något annat uppenbart förbiseende ska rättas,

¹¹ Senaste lydelse 2015:633.

¹² Senaste lydelse 2013:967.

3. kontrolluppgift som ska lämnas utan föreläggande har saknats eller varit felaktig och den som uppgiften ska lämnas för inte har varit skyldig att lämna inkomstdeklaration,
3. kontrolluppgift som ska lämnas utan föreläggande *eller uppgift om en betalningsmottagare som ska lämnas i en arbetsgivardeklaration* har saknats eller varit felaktig och den som uppgiften ska lämnas för inte har varit skyldig att lämna inkomstdeklaration,
4. det föranleds av ett beslut i ett ärende eller mål
- a) om en annan skatt eller avgift som avses i 2 kap. 2 §, eller samma skatt eller avgift som avses i 2 kap. 2 §, men för en annan redovisningsperiod, ett annat beskattningsår eller en annan person,
- b) om fastighetstaxering,
- c) om utländsk skatt eller om obligatoriska utländska socialförsäkringsavgifter som avses i 62 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229),
- d) enligt lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund,
- e) om huruvida en inkomst ska beskattas enligt inkomstskattelagen eller enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., eller
- f) om Skatteverkets prissättningsbesked enligt lagen (2009:1289) om prissättningsbesked vid internationella transaktioner eller beslut om ändring av sådant prissättningsbesked,
5. en förening eller ett registrerat trossamfund inte har genomfört en investering inom den tid som föreskrivs i ett sådant beslut som avses i 7 kap. 9 § inkomstskattelagen eller inte har följt ett annat villkor i beslutet, eller
6. det föranleds av en uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 §.

67 kap.

1 §

- I detta kapitel finns bestämmelser om
- överklagande av Skatteverkets beslut (2–11 §§),
 - överklagande av den som beslutet gäller (12–22 §§),
 - det allmänna ombudets överklagande (23–25 §§),
 - överklagande av förvaltnings- rättsens och kammarrättsens beslut (26–30 §§),
 - överklagande av förvaltnings- rättsens och kammarrättsens beslut (27–30 §§),
 - handläggning vid domstol (31–37 §§),
 - ändring i beslut om skatt på grund av skatteavtal (38 §), och
 - beslut av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (39 §).

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. De upphävda bestämmelserna i 22 kap. 4 § tillämpas fortfarande på ersättning eller förmån för bostad som har betalats ut före den 1 januari 2018.
 3. Den upphävda bestämmelsen i 26 kap. 38 § tillämpas fortfarande i fråga om beslut som har meddelats före den 1 januari 2018.

4. Den upphävda bestämmelsen i 67 kap. 26 § tillämpas fortfarande på beslut som har meddelats enligt den upphävda 26 kap. 38 §.

5. Bestämmelserna i 15 kap. 8–10 §§, 16 kap. 1–3 §§, 22 kap. 13 § samt 23 kap. 2 och 3 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2018.

6. Bestämmelserna i 26 kap. 2, 3 och 19 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången på skattedeklarationer för redovisningsperioden januari 2018.

7. Bestämmelsen i 31 kap. 6 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2018.

8. Bestämmelserna i 34 kap. 6, 7, 10 och 11 §§ samt 37 kap. 2 och 8 §§ i den nya lydelsen tillämpas om den uppgift som ska lämnas avser tid efter den 31 december 2017.

9. De nya bestämmelserna i 26 kap. 19 a–19 e och 40–42 §§ tillämpas första gången på arbetsgivardeklarationer för redovisningsperioden januari 2018.

10. De nya bestämmelserna i 34 kap. 3 a § tillämpas första gången på uppgifter som lämnas i arbetsgivardeklarationer för redovisningsperioden januari 2018.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹

dels att 1 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 2 kap. 8 b, 8 c, 8 d och 8 e §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §²

Uppgifter får behandlas för tillhandahållande av information som behövs i författningsreglerad verksamhet hos någon annan än Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt redovisning, bestämmande, betalning och återbetalning av skatter eller avgifter,

2. utsökning, indrivning och skuldsanering,

3. att utgöra underlag för beräkning, beslut och kontroll i fråga om förmån, bidrag och andra stöd,

4. pensionsberäkning,

5. tillsyn och kontroll samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning, *och*

6. aktualisering och komplettering av uppgifter om fastigheter i andra myndigheters register.

5. tillsyn och kontroll samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,

6. aktualisering och komplettering av uppgifter om fastigheter i andra myndigheters register, *och*

7. att utgöra underlag för beslut om dagsböter.

2 kap.

8 b §

Försäkringskassan får ha direktåtkomst till uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om uppgifterna behövs i ett ärende om bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst enligt 26 kap. socialförsäkringsbalken eller beräkning av bostadsbidrag enligt

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2011:531.

97 kap. socialförsäkringsbalken.

Åtkomsten får även avse sådana ändringar av de lämnade uppgifterna som Skatteverket har gjort med stöd av 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

8 c §

Migrationsverket får ha direktåtkomst till uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), om uppgifterna behövs i ett ärende om dagersättning åt asylsökande enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Åtkomsten får även avse sådana ändringar av de lämnade uppgifterna som Skatteverket har gjort med stöd av 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

8 d §

Arbetsförmedlingen får ha direktåtkomst till uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om uppgifterna behövs i ett ärende om etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, eller i ett ärende om arbetsgivarstöd enligt förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb, förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd eller förordningen (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar.

Åtkomsten får även avse sådana ändringar av de lämnade uppgifterna som Skatteverket har gjort med stöd av 26 kap. 42 § skatteförfarande-

lagen.

8 e §

Åklagarmyndigheten får ha direktåtkomst till uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om uppgifterna behövs för bestämmande av dagsböter.

Åtkomsten får även avse sådana ändringar av de lämnade uppgifterna som Skatteverket har gjort med stöd av 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

1.3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

1 §¹

Sekretess gäller i verksamhet som avser bestämmande av skatt eller fastställande av underlag för bestämmande av skatt eller som avser fastighetstaxering för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

Sekretess gäller vidare

1. i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts databasen,

2. hos kommun eller landsting för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatterättsnämnden har lämnat i ett ärende om förhandsbesked i en skatte- eller taxeringsfråga, *och*

3. hos Försäkringskassan för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket har lämnat i ett ärende om särskild sjukförsäkringsavgift.

2. hos kommun eller landsting för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatterättsnämnden har lämnat i ett ärende om förhandsbesked i en skatte- eller taxeringsfråga,

3. hos Försäkringskassan för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket *från beskattningsverksamheten* har lämnat i ett ärende om särskild sjukförsäkringsavgift *eller i ärenden som gäller bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst eller beräkning av bostadsbidrag,*

4. *hos Migrationsverket för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket från beskattningsverksamheten har lämnat i ett ärende om dagersättning enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,*

5. *hos en arbetslöshetskassa enligt*

¹ Senaste lydelse 2011:1427.

lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket från beskattningsverksamheten har lämnat i ett ärende om arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,

6. hos Arbetsförmedlingen för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket från beskattningsverksamheten har lämnat i ett ärende om etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, eller i ett ärende om arbetsgivarstöd enligt förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb, förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd eller förordningen (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar, och

7. hos Åklagarmyndigheten för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket från beskattningsverksamheten har lämnat i ett ärende om bestämmande av dagsböter.

Med skatt avses i detta kapitel skatt på inkomst och annan direkt skatt samt omsättningsskatt, tull och annan indirekt skatt. Med skatt jämställs arbetsgivaravgift, prisregleringsavgift och liknande avgift, avgift enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund, skattetillägg och förseningsavgift samt expeditionsavgift och tilläggsavgift enligt lagen (2004:629) om trängselskatt. Med verksamhet som avser bestämmande av skatt jämställs verksamhet som avser bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Första och andra styckena gäller inte om annat följer av 3, 4 eller 6 §.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. För uppgift om avgift enligt lagen om avgift till registrerat trossamfund gäller dock sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

1.4 Förslag till förordning om ändring i skatteförfarandeförordningen (2011:1261)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandeförordningen (2011:1261) dels att 5 kap. 1–4 §§, 6 kap. 1–3 §§ och 13 kap. 8 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två ny paragrafer, 6 kap. 1 a och 3 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §

I en kontrolluppgift enligt 15 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om intäkt i inkomstslaget tjänst ska följande uppgifter lämnas:

1. bruttolönen,	1. bruttolönen, <i>och</i>
2. det sammanlagda värdet av andra förmåner än bilförmån, <i>och</i>	2. det sammanlagda värdet av andra förmåner än bilförmån.
3. förmån av fri parkering.	

2 §

I en kontrolluppgift enligt 15 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska följande uppgifter om bilförmån lämnas:

1. bilmodell,	
2. nedsättning av värdet av bilförmånen, <i>exklusive drivmedel, på grund av att mottagaren har utgett ersättning för förmånen,</i>	1. värdet av bilförmånen, <i>exklusive drivmedel, efter nedsättning på grund av att mottagaren har utgett ersättning för förmånen, och</i>
3. värdet av bilförmånen, <i>exklusive drivmedel, efter nedsättning enligt 2,</i>	2. värdet av förmån av drivmedel enligt 61 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).
4. värdet av förmån av drivmedel enligt 61 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229), <i>och</i>	
5. antalet kilometer tjänstekörning som ersättning för kostnader för drivmedel för resa i tjänsten med förmånsbil avser.	

3 §

I en kontrolluppgift enligt 15 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska uppgift lämnas om huruvida bostadsförmån i Sverige avser en bostad som är belägen på en

Skatteverket får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i en kontrolluppgift enligt 15 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244).

småhusenhet. Det gäller dock inte om det är fråga om förmån av semesterbostad.

4 §

Skatteverket får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i en kontrolluppgift enligt 16 kap. 3 § 3 skatteförfarandelagen (2011:1244) om sådant utbetalt stöd eller efterskänt belopp som avses i 29 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Skatteverket får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i en kontrolluppgift enligt 16 kap. 3 § 1 skatteförfarandelagen (2011:1244) om sådant utbetalt stöd eller efterskänt belopp som avses i 29 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

6 kap.

1 §

En skattedeclaration enligt 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) ska innehålla följande identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige:

1. namn,
2. personnummer, samordningsnummer eller organisationsnummer, och
3. postadress.

En förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen ska även innehålla motsvarande identifikationsuppgifter för betalningsmottagaren.

En *arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen som ska innehålla uppgifter om en viss betalningsmottagare och en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen* ska även innehålla motsvarande identifikationsuppgifter för betalningsmottagaren.

En mervärdesskattedeclaration enligt 26 kap. 5 § skatteförfarandelagen ska även innehålla uppgift om registreringsnummer för mervärdesskatt.

Skatteverket får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter en förenklad arbetsgivardeklaration ska innehålla.

1 a §

Skatteverket får meddela föreskrifter om eller i enskilda fall besluta att en viss identifikationsuppgift inte behöver lämnas i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration om verket ändå kan fatta riktiga beslut om slutlig skatt och beslut om pensionsgrundande inkomst.

2 §

Om en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244) avser en betalningsmottagare som är begränsat skattskyldig, ska deklarationen även innehålla uppgift om mottagarens

Om en arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) eller en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen innehåller uppgifter om en betalningsmottagare som är begränsat skattskyldig, ska deklarationen även innehålla uppgift om mottagarens

1. utländska skatteregistreringsnummer eller motsvarande, och
 2. medborgarskap.
- Första stycket gäller inte om uppgiften saknar betydelse för
1. bestämmande av underlag för att ta ut skatt eller avgift enligt de lagar som anges i 14 kap. 1 § 1 skatteförfarandelagen,
 2. bestämmande av underlag för att ta ut egenavgifter enligt 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980),
 3. registrering av skatteavdrag,
 4. bestämmande av skattereduktion,
 5. beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken,
 6. beskattning enligt
 - a) lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och
 - b) lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., och
 7. Sveriges åtaganden inom det internationella utbytet av information. Skatteverket får meddela föreskrifter om tillämpningen av andra stycket.

3 §

Den som i en arbetsgivardeklaration ska redovisa skatteavdrag för skatt enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. ska i en bilaga till deklarationen lämna följande identifikationsuppgifter för betalningsmottagaren:

1. namn,
2. personnummer, samordningsnummer eller organisationsnummer,
3. postadress,
4. hemvistland, och
5. sådana identifikationsuppgifter som anges i 2 §.

I en arbetsgivardeklaration som ska innehålla uppgifter för en viss betalningsmottagare enligt 26 kap. 19 a–19 c §§ eller 19 e § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska följande uppgifter avseende mottagaren lämnas:

1. bruttolönen, och
2. det sammanlagda värdet av andra förmåner än bilförmån.

Bilagan ska även innehålla uppgift om

1. skattepliktig ersättning som har betalats ut till varje mottagare,
2. tid och plats för den verksamhet som skattepliktig ersättning har betalats ut för samt verksamhetens art,
3. tidpunkt för när ersättningen betalades ut, och
4. skatteavdrag för varje betalningsmottagare.

Första och andra styckena gäller även inkomst som är undantagen från skatteplikt på grund av skatteavtal enligt 8 § första stycket 4 lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

Följande uppgifter om bilförmån ska också lämnas:

1. värdet av bilförmånen, exklusive drivmedel, efter nedsättning på grund av att mottagaren har utgett ersättning för förmånen, och
2. värdet av förmån av drivmedel enligt 61 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Den som ska redovisa skatteavdrag för skatt enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. ska också lämna uppgift om arten av den verksamhet som ersättning har betalats ut för. Det gäller också om ersättningen är undantagen från skatteplikt på grund av skatteavtal enligt 8 § första stycket 4 lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

3 a §

Skatteverket får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter en arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) och en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen ska innehålla.

13 kap.

8 §

Om Skatteverket i ett beslut om slutlig skatt har avvikit från godkända eller lämnade uppgifter i en inkomstdeklaration, får den som beslutet gäller underrättas om beslutet i beskedet om slutlig skatt om avvikelsen leder till lägre beskattning och avser

1. uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i inkomstdeklarationen, eller
2. uppenbar felaktighet i fråga om intäkt som har uppburits i form av pension enligt socialförsäkringsbalken för tid då den som beslutet gäller inte har varit bosatt i Sverige.

Det gäller även om

1. avvikelsen föranleds av en kontrolluppgift som ska lämnas utan föreläggande enligt skatteförfarande-
1. avvikelsen föranleds av en kontrolluppgift som ska lämnas utan föreläggande enligt skatte-

lagen (2011:1244),

förfarandelagen (2011:1244) *eller av en uppgift i en arbetsgivardeklaration enligt samma lag,*

2. avvikelserna innebär en rättelse av en uppgift som Skatteverket har angett i det fastställda formuläret för inkomstdeklarationen, och

3. den som beslutet gäller har fått tillfälle att yttra sig över innehållet i kontrolluppgiften och inte har haft något att invända mot uppgiften.

3. den som beslutet gäller har fått tillfälle att yttra sig över innehållet i kontrolluppgiften *eller uppgiften i arbetsgivardeklarationen* och inte har haft något att invända mot uppgiften.

Om särskilda skäl talar emot det, ska dock den som beslutet om slutlig skatt gäller inte underrättas om beslutet i beskedet om slutlig skatt.

Skatteverket får meddela ytterligare föreskrifter om underrättelse av beslut om slutlig skatt i beskedet om slutlig skatt.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Bestämmelserna i 5 kap. 1–4 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2018.
 3. Bestämmelserna i 6 kap. 1 § andra stycket, 2 och 3 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången på arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer för redovisningsperioden januari 2018.
 4. Bestämmelserna i 13 kap. 8 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2017.

1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹

dels att 7 § och 18 § ska ha följande lydelse,

dels att det i förordningen ska införas fyra nya paragrafer, 8 b, 8 c, 8 d och 8 e §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Till Försäkringskassan ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning det behövs för

1. beräkning eller kontroll av sjukpenninggrundande inkomst,
2. fördelning av ålderspensionsavgifter,
3. fastställande av underhållsstöd och betalningsskyldighet för sådant stöd enligt socialförsäkringsbalken,
4. beräkning och kontroll av bostadsbidrag enligt socialförsäkringsbalken,
5. beräkning av betalningsskyldighet enligt 8 § andra stycket lagen (2004:1237) om särskild sjukförsäkringsavgift,
6. beräkning och kontroll av bostadstillägg enligt socialförsäkringsbalken, eller
7. beräkning av ersättning för sjuklönekostnad enligt 17 eller 17 d § lagen (1991:1047) om sjuklön.

De uppgifter som ska lämnas till Försäkringskassan med stöd av första stycket är uppgifter

1. enligt 19 kap. 11, 13 och 14 §§ socialförsäkringsbalken, med undantag av 13 § tredje stycket,
2. om inkomst som anges i 97 kap. 2, 4, 5, 11 och 13 §§ socialförsäkringsbalken, med undantag av 5 § tredje stycket och 13 § första stycket 1–3,
3. om fastighet, ägarandel, fastighetsbeteckning, adress och bostadsyta,
4. om avgiftsunderlag enligt 2 kap. 24 § socialavgiftslagen (2000:980) och om därpå belöpande arbetsgivaravgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen, skatt enligt 1 § lagen (1990:659) om löneavgift och avgift enligt 1 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift som beräknats för arbetsgivare under ett kalenderår,
5. om avdrag för avsättning till periodiseringsfond och expansionsfond enligt 30 och 34 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) samt om återföring av sådana avdrag,
6. om schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen,
7. om samtliga intäkts- och kostnadsposter i inkomstlagen tjänst och

¹ Senaste lydelse av förordningens rubrik 2003:1023.

² Senaste lydelse SFS 2014:1479.

kapital,

8. om överskott eller underskott i inkomstslaget näringsverksamhet, och
9. om sjuklönekostnad enligt 17 b § första stycket lagen (1991:1047) om sjuklön.

Försäkringskassan har rätt att ta del av uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) vid direktåtkomst till beskattningsdatabasen enligt 2 kap. 8 b § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Åtkomsten får även avse sådana ändringar av de lämnade uppgifterna som Skatteverket har gjort med stöd av 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

8 b §

Till Migrationsverket ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning de behövs för beräkning eller kontroll av dagersättning enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

De uppgifter som ska lämnas ut med stöd av första stycket är uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Åtkomsten får även avse sådana ändringar av de lämnade uppgifterna som Skatteverket har gjort med stöd av 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

Migrationsverket har rätt att ta del av uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen vid direktåtkomst till beskattningsdatabasen enligt 2 kap. 8 c § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Åtkomsten får

även avse ändringar enligt 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

8 c §

Till arbetslöshetskassorna ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning de behövs för prövning av ett ärende om arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

De uppgifter som ska lämnas ut med stöd av första stycket är uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Åtkomsten får även avse sådana ändringar av de lämnade uppgifterna som Skatteverket har gjort med stöd av 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

Uppgifterna får lämnas ut på medium för automatiserad behandling.

8 d §

Till Arbetsförmedlingen ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning de behövs för kontroll av etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare eller för kontroll av arbetsgivarstöd enligt förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb, förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd eller förordningen (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar.

De uppgifter som ska lämnas ut med stöd av första stycket är uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfa-

randelagen (2011:1244). Åtkomsten får även avse sådana ändringar av de lämnade uppgifterna som Skatteverket har gjort med stöd av 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

Arbetsförmedlingen har rätt att ta del av uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen vid direktåtkomst till beskattningsdatabasen enligt 2 kap. 8 d § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Åtkomsten får även avse ändringar enligt 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

8 e §

Till Åklagarmyndigheten ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning de behövs för beräkning eller kontroll av dagsböter.

De uppgifter som ska lämnas ut med stöd av första stycket är uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Åtkomsten får även avse sådana ändringar av de lämnade uppgifterna som Skatteverket har gjort med stöd av 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

Åklagarmyndigheten har rätt att ta del av uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen vid direktåtkomst till beskattningsdatabasen enligt 2 kap. 8 e § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Åtkomsten får även avse ändringar enligt 26 kap. 42 § skatteförfarandelagen.

18 §³

Från gallring i beskattningsdatabasen ska för varje beskattningsår undantas uppgifter om

- namn, personnummer, organisationsnummer, samt särskilt registrerings- och redovisningsnummer,
- hemortskommun och församling,
- personnummer för make eller annan med vilken sambeskattnig sker,
- kontrolluppgifter avseende inkomstlagen tjänst och kapital, pensionsförsäkring, pensionssparkonto och tjänstepensionsavtal,
 - *uppgifter per betalningsmottagare som lämnas i en arbetsgivardeklaration,*
- intäkts- och kostnadsposter i varje inkomstslag i beslut om slutlig skatt i fråga om statlig och kommunal inkomstskatt,
 - allmänna avdrag,
 - antal dagar för vilka sjöinkomst har erhållits,
 - tillgångar och skulder,
 - beslut om beskattning när det gäller sådan skatt eller avgift som avses i 56 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244), dock inte skälen för beslutet, och
 - beslut om fastighetstaxering, dock inte skälen för beslutet.

Bouppteckningar ska undantas från gallring.

Riksarkivet får meddela föreskrifter om när, på vilket sätt och till vilken arkivmyndighet uppgifterna ska överlämnas. Riksarkivet ska höra Skatteverket innan myndigheten meddelar sådana föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.

³ Senaste lydelse 2011:1458.

2 Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen

2.1 Inledning

Arbetsgivare och andra utbetalare lämnar varje månad uppgifter till Skatteverket om utbetalda ersättningar, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt. Uppgifterna, som lämnas i arbetsgivardeklarationer, avser totalsummorna för samtliga betalningsmottagare. Inkomstuppgifter per betalningsmottagare lämnas endast en gång om året, i kontrolluppgifter.

Skatteverket genomför årligen avstämningar mellan lämnade arbetsgivardeklarationer och kontrolluppgifter. I knappt 10 procent av fallen förekommer differenser som måste utredas. Verket lägger ned ett betydande arbete på kontrolluppgiftsavstämningar. Inklusivt arbetsgivarhandläggares arbete på grund av avvikelser mellan kontrolluppgifter och uppgifter i inkomstdeklarationen rör det sig om uppskattningsvis ca 9 000 arbetsdagar per år. Sannolikt är dessa avstämningar även mycket tidskrävande för företagen.

En ordning som innebär att månadsvisa inkomstuppgifter ska lämnas på individnivå redan i arbetsgivardeklarationen skulle innebära flera fördelar i Skatteverkets verksamhet. Det skulle bl.a. ge bättre förutsättningar för Skatteverket att fatta korrekta beslut om arbetsgivaravgifter och avdragen skatt. Ett krav på att uppgifter ska lämnas på individnivå minskar risken för såväl oavsiktliga som avsiktliga fel i arbetsgivardeklarationen. Eventuella felsummeringar av de individuella beloppen skulle upptäckas på ett tidigt stadium – vid elektronisk inlämning redan innan arbetsgivardeklarationen skickas in. Andra fel skulle också kunna upptäckas tidigare än i dag, bland annat genom att betalningsmottagaren får tillgång till inrapporterade uppgifter. Fel som upptäcks i nära anslutning till utbetalningen kan vara lättare för uppgiftslämnarna att rätta. Avsiktlig felredovisning försvåras också av att betalningsmottagaren kan kontrollera vad som har redovisats. Tillgången till månadsvisa inkomstuppgifter på individnivå är också en fördel i Skatteverkets kontrollverksamhet. I branscher där det finns krav på personalliggare kommer individuppgifter i arbetsgivardeklarationer att kunna jämföras med uppgifter från personalliggare, vilket förbättrar förutsättningarna för att besluta om rätt skatter och avgifter.

Enligt Skatteverkets beräkningar skulle ett införande av ett system där individuppgifter lämnas månatligen i arbetsgivardeklarationen leda till en betydande minskning av skattefelet, ca 2,9 miljarder kronor per år.

Ett sådant system kan också antas bidra till att skatter och avgifter i större utsträckning redovisas för rätt period. I dagsläget är det i praktiken möjligt för en arbetsgivare att skjuta upp inbetalningen av skatter och avgifter eftersom bara de totala belopp som är underlag för arbetsgivaravgifter och avdragen skatt redovisas varje månad. Dessa periodiseringsvinster beräknas ge en positiv offentligfinansiell effekt om ca 118 miljoner kronor årligen.

Det är även sannolikt att det föreslagna systemet kommer att bidra till en förbättrad uppbörd av skatter och avgifter. Genom att förutsättningarna för att tidigt fatta korrekta beslut förbättras, ökar också sannolikheten för att beloppen alls betalas in. Oseriösa företag har i dag relativt lång tid på sig att plocka ut vinster och kanske även försätts i konkurs innan kontrolluppgifter borde ha

lämnats och Skatteverket därmed kan skapa sig en bild av vilka belopp som skulle ha redovisats.

För Skatteverkets del skulle även det ovan nämnda arbetet med avstämningar mellan å ena sidan uppgifter som lämnas på individnivå och å andra sidan redovisade sammanlagda skatteavdrag och arbetsgivaravgifter minska betydligt om individuppgifter lämnades redan i arbetsgivardeklarationen och skyldigheten att lämna årlig kontrolluppgift slopades.

De månatligen lämnade uppgifterna skulle även ge ett bättre underlag för beslut om ändring av preliminär A-skatt (jämkning).

Ett system där inrapportering på individnivå sker varje månad, i kombination med att betalningsmottagaren får tillgång till uppgifterna, skulle också innebära en fördel och ökad trygghet för arbetstagare. I dag kan en arbetstagare inte under beskattningsårets gång kontrollera att arbetsgivaren har rapporterat in rätt lön till Skatteverket och redovisat avdragen skatt. Det är inte ovanligt att arbetstagare kontaktar Skatteverket med anledning av att de misstänker att deras arbetsgivare inte fullgör sin skyldighet att betala in avdragen skatt. Vissa tror felaktigt att Skatteverket får löpande uppgifter från arbetsgivare om löner och skatteavdrag. Andra är medvetna om att Skatteverket inte har tillgång till sådana uppgifter men vill ändå framföra sina misstankar samt få råd om hur de ska agera för att skydda sig själva.

2.2 Tidigare utredningar

2.2.1 Skatteverkets rapporter

I Skatteverkets rapport Svartköp och svartjobb i Sverige del 2 (rapport 2007:1) föreslogs en frivillig webbaserad lönecentral i statlig regi som skulle hantera hela löneredovisningen för arbetsgivarna med skatteavdrag, kontrolluppgiftslämnande och uträkning av arbetsgivaravgifter. Skatteverket fick i regleringsbrev för budgetår 2008¹ i uppdrag att utreda de juridiska och ansvarsmässiga aspekterna av ett genomförande av förslaget om en webbaserad lönecentral. Skatteverket skulle också utreda formerna för utveckling och framtida förvaltning.

I slutrapport från den 30 juni 2008, Månadsuppgift och skattedeklaration², gjorde Skatteverket den bedömningen att någon webbaserad lönecentral inte borde skapas. Skatteverket föreslog dock ett obligatoriskt system som innebär att arbetsgivare i elektronisk form ska lämna uppgift om lön och skatteavdrag på arbetstagarnivå varje månad. Skatteverket föreslog också att den årliga kontrolluppgiften om lön och avdragen skatt skulle avskaffas. För att underlätta för arbetsgivare föreslogs att månadsuppgifterna skulle ”förtryckas” i elektroniska skattedekclarationer. Det skulle innebära att uträkning av preliminär skatt, baserad på skattetabell eller enligt jämningsbeslut, skulle kunna lämnas som en service åt arbetsgivarna.

¹ Regeringsbeslut 24, 2007-12-19.

² Bilaga till dnr 131 420079-08/113.

2.2.2 Månadsuppgiftsutredningen

Regeringen tillkallade den 8 oktober 2009 en särskild utredare för att ta fram ett förslag om att arbetsgivare m.fl. skulle lämna uppgift om lön och skatteavdrag på arbetstagarnivå varje månad (månadsuppgift) till den myndighet som utredaren ansåg lämplig.

Utredningen, som tog namnet Månadsuppgiftsutredningen, överlämnade i april 2011 betänkandet Månadsuppgifter – snabbt och enkelt (SOU 2011:40).

Utredningen föreslog nya regler om månadsuppgift. Dessa innebar att uppgift om utgiven ersättning och förmån som utgjorde intäkt i inkomstslaget tjänst skulle lämnas varje månad. Månadsuppgiften skulle innehålla de uppgifter som enligt gällande regler lämnas i den årliga kontrolluppgiften. Månadsuppgiften skulle också innehålla vissa andra uppgifter. Om ersättningen avsåg annan tid än den aktuella månaden skulle detta till exempel anges. Uppgiftslämnaren skulle då också ange vilken period ersättningen avsåg. Den årliga kontrolluppgiften för intäkt i inkomstslaget tjänst skulle tas bort. Kontrolluppgift om inkomster i inkomstlagen näringsverksamhet och kapital skulle enligt utredningens förslag även i fortsättningen lämnas en gång per år.

Uppgiftslämnandet skulle ske elektroniskt med hjälp av en e-tjänst och e-legitimation. Det skulle dock finnas möjlighet till dispens från skyldigheten att lämna uppgifterna elektroniskt. Det föreslogs att Skatteverket skulle vara mottagare av månadsuppgifterna.

De uppgifter som lämnats av en uppgiftslämnare under en månad skulle enligt utredningen ligga till grund för arbetsgivardeklarationen. Vid det elektroniska deklarationsförfarandet skulle Skatteverkets e-tjänst summera de uppgifter som lämnats av en viss arbetsgivare eller uppgiftslämnare. Summan av dessa uppgifter skulle anges i den elektroniska skattedeklarationen. Skatteverket skulle överföra underlaget för skattedeklaration till uppgiftslämnaren för underskrift.

Utredningen har remissbehandlats men har inte lett till att något lagförslag har lämnats.

2.3 Internationell utblick

2.3.1 Danmark

eIndkomst

Från och med den 1 januari 2008 är det i Danmark obligatoriskt för arbetsgivare att månadsvis rapportera utbetalning av lön till den danska Skatteförvaltningen genom ett elektroniskt system, eIndkomst. Införandet av det obligatoriska systemet har sedan år 2002 föregåtts av ett system som det varit möjligt att frivilligt ansluta sig till.

Syftet var dels att bekämpa missbruket av socialförsäkringssystemen, dels att minska den administrativa bördan för myndigheter, anställda och företag. Vilka uppgifter som ska lämnas har anpassats för att kunna fylla de behov som flera olika myndigheter kan ha.

Danmark har tidvis haft problem i samband med införandet av eIndkomst. Såvitt känt fungerar dock systemet bra i dag.

Beskrivning av eIndkomst

Arbetsgivare registrerar nyanställda genom eIndkomst och lämnar där uppgifter på arbetstagarnivå. Systemet summerar inrapporterad skatt och avgift samt vidarebefordrar summorna till uppbördssystemet där avstämning sker mot inbetalda belopp. Skatteavdraget gottskrivs den anställde först vid årets slut, inte löpande i takt med att månadsuppgifterna kommer in.

Om arbetstagaren upptäcker fel i inrapporterad månadslön eller avdragen skatt måste han eller hon vända sig till arbetsgivaren som i sin tur ska se till att rätt belopp rapporteras in till skatteförvaltningen. Arbetstagaren har inte någon möjlighet att begära omprövning av lämnade månadsuppgifter.

Genom tjänsten TastSelv (knappa själv) registrerar arbetsgivare, som inte använder filöverföring från lönesystem, månadsuppgiften manuellt.

Till eIndkomst rapporteras ett produktionsenhetsnummer för varje anställd vilket anger var arbetet utförs. Med hjälp av detta beräknas bl.a. reseavdrag till och från arbetet automatiskt i samband med inkomstbeskattningen.

När skatteförvaltningen har räknat ut skatten blir denna uppgift synlig för arbetsgivaren. Den enskilde har tillgång till sin egen skatteinformation på sidan Skattemappen. Kommuner kan ges tillstånd att läsa den enskildes skattemapp för att kontrollera inkomsten inför en bidragsutbetalning. För att kunna göra det krävs medborgarens godkännande.

Nytta av eIndkomst

Hanteringen av utmätning i lön har underlättats genom eIndkomst, vilket arbetsgivarna har varit positiva till. Utmätningens beloppet slås samman med skatteavdraget och blir inte synligt för arbetsgivaren. Den anställdes integritet skyddas bättre och arbetsgivarens administration har minskat.

Genom eIndkomst har myndigheter och kommuner tillgång till uppgifter på arbetstagarnivå löpande under året. Detta ger förutsättningar för en högre kvalitet på det underlag som ligger till grund för myndighetsutövningen. Månadsuppgiften kan också användas av skatteförvaltningen i samband med kontrollverksamhet t.ex. vid oanmälda besök.

De differenser som tidigare uppkom mellan vad som deklarerats varje månad och den information som lämnas i den årliga kontrolluppgiften uppkommer inte längre.

2.3.2 Norge

I Norge har sedan den 1 januari 2015 införts ett nytt system för elektronisk rapportering av bl.a. utbetald lön. Systemet kallas a-ordningen och det som sänds in kallas a-meldingen. Syftet är att förse tre myndigheter med uppgifter och att underlätta för uppgiftslämnarna genom att de behöver lämna uppgifterna endast en gång. De berörda myndigheterna är Skatteetaten, Arbeids- og velferdsforvaltninga (NAV) och Statistisk sentralbyrå (SSB).

A-meldingen ska lämnas varje månad av alla som betalar ut lön, pension eller andra förmåner. Genom a-meldingen lämnas uppgifter om lön och andra förmåner, samt om olika arbetsförhållanden, så som avlöningstyp och hur många arbetstimmar per vecka som en fulltidsanställning avser.

A-meldingen kan skickas från arbetsgivarens elektroniska lönesystem, via en revisor, eller genom manuell registrering i ett särskilt system, Altinn.

Rättelser av inrapporterade uppgifter kan enbart göras av uppgiftslämnaren, dvs. en arbetsgivare eller annan utbetalare.

Genomförandet av systemet har föregåtts av ett omfattande förberedande arbete och i samarbete med systemleverantörer, revisorer och andra intressenter. Arbetet påbörjades år 2005.

Erfarenheterna från övergången har enligt uppgift så här långt varit bra. Mer än 85 procent av alla arbetsgivare hade lämnat in sina digitala meddelanden i rätt tid till första inlämningstillfället. Kvaliteten på de inlämnade uppgifterna har så här långt varit bra.

Förändringen förväntas bli samhällsekonomiskt lönsam då intäkterna beräknas överstiga kostnaderna. Allmänt anses att de ökade kraven inte leder till nämnvärt ökade samhällskostnader till följd av den maskinella inlämningen av uppgifter.

2.4 Gällande rätt

2.4.1 Kontrolluppgifter

Bakgrund till nuvarande regler om kontrolluppgift

Den taxeringslag (1956:623) som gällde t.o.m. 1990 års taxering, innehöll regler om uppgiftsskyldighet.

Bestämmelserna delades därefter upp i två nya lagar, taxeringslagen (1990:324), som inte innehöll några bestämmelser om uppgiftsskyldighet, och lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter. Den senare lagen ersattes från och med den 1 januari 2002 av lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Nu gällande regler om kontrolluppgifter återfinns i skatteförfarandelagen (2011:1244), SFL.

Gällande regler om kontrolluppgift i inkomstslaget tjänst

Kontrolluppgift ska enligt 15 kap. 2 § SFL lämnas om utgiven ersättning och förmån som utgör intäkt i inkomstslaget tjänst. Vad som utgör inkomst av tjänst framgår av 10 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), IL, och vad som ska tas upp i inkomstslaget tjänst framgår av 11 kap. samma lag. Till inkomst av tjänst räknas bl.a. inkomster på grund av anställning och uppdrag. Enligt huvudregeln ska löner, arvoden, pensioner, förmåner, sjukpenning, föräldrapenning och alla andra inkomster som erhålls på grund av tjänst tas upp som intäkt.

Kontrolluppgift ska som huvudregel lämnas av den som har gett ut ersättningen eller förmånen (15 kap. 4 § SFL). Det innebär att både arbetsgivare och myndigheter, liksom andra pensions- och försäkringsutbetalare, omfattas av reglerna.

En kontrolluppgift ska bl.a. innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som kontrolluppgiften lämnas för samt uppgift om värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut, den tid ersättningen eller förmånen avser och avdragen skatt (15 kap. 9 § och 24 kap. 4 § SFL).

Kontrolluppgift ska lämnas för varje kalenderår och ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari närmast följande kalenderår (24 kap. 1 § SFL). Den som är skyldig att lämna kontrolluppgift enligt 15 kap. SFL ska

senast den 31 januari året närmast efter det år som kontrolluppgiften gäller informera den som uppgiften avser om de uppgifter som lämnas i kontrolluppgiften (34 kap. 3 § SFL).

Syftet med kontrolluppgifter

Av 14 kap. 1 § SFL framgår för vilka syften kontrolluppgifter ska lämnas. Kontrolluppgift lämnas för andra än uppgiftslämnaren själv till ledning för bl.a. bestämmande av underlag för att ta ut skatt enligt IL, registrering av skatteavdrag, beräkning av pensionsgrundande inkomst, beskattning enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta och beskattning utomlands.

2.4.2 Redovisning i skattedeklaration

Arbetsgivardeklaration

Av 26 kap. 2 § 1 SFL framgår att en skattedeklaration ska lämnas av den som är skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter. En sådan skattedeklaration benämns arbetsgivardeklaration (26 kap. 3 § SFL). Arbetsgivardeklaration ska lämnas för varje redovisningsperiod, vilken i normalfallet omfattar en kalendermånad. I arbetsgivardeklarationen redovisas den sammanlagda ersättning för vilken utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter, liksom sammanlagt avdraget belopp och sammanlagda arbetsgivaravgifter (26 kap. 19 § SFL). Någon redovisning av hur stor ersättning som betalats ut till varje enskild anställd eller hur stort skatteavdrag som gjorts för varje anställd under den aktuella månaden görs inte.

Förenklad arbetsgivardeklaration

Enligt 26 kap. 4 § SFL får en fysisk person eller ett dödsbo som har betalat ut ersättning för arbete till en annan fysisk person fullgöra skyldigheten att lämna arbetsgivardeklaration för den ersättningen genom att lämna en förenklad arbetsgivardeklaration, om ersättningen inte utgör utgift i en av utbetalaren bedriven näringsverksamhet. Kontrolluppgift behöver inte lämnas beträffande förmån som redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration (15 kap. 8 § 3 SFL).

2.4.3 Skattekonto

Skatteverket ska enligt 7 kap. 1 § SFL registrera den som är skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter. Enligt 61 kap. 1 § SFL ska Skatteverket på ett skattekonto registrera skatter och avgifter som ska betalas eller tillgodoräknas. Detta inkluderar skatter och avgifter som redovisas i en arbetsgivardeklaration, dvs. bl.a. avdragen skatt och arbetsgivaravgifter. På skattekontot registreras också varje betalning som den skatt- eller avgiftsskyldige gör.

Redovisad och inbetald avdragen A-skatt registreras således löpande på utbetalarens (vanligtvis en arbetsgivare) skattekonto. Betalningsmottagaren (vanligtvis en arbetstagare) tillgodoräknas den avdragna A-skatten när den slutliga skatten har bestämts. Detta sker med ledning av kontrolluppgift från

utbetalaren. När den slutliga skatten har bestämts ska Skatteverket alltid göra en slutskatteberäkning enligt 56 kap. 9 § SFL. Denna slutskatteberäkning innebär bl.a. att avdrag från den slutliga skatten görs för avdragen A-skatt. Tidpunkten för registrering på betalningsmottagarens skattekonto beror på resultatet av slutskatteberäkningen. Om beräkningen visar att slutlig skatt ska betalas ska skattekontot debiteras på förfallodagen. Om slutskatteberäkningen resulterar i ett överskott debiteras skattekontot omedelbart med den slutliga skatten och krediteras avräkningsposterna. Slutlig skatt och belopp som ska dras ifrån eller läggas till slutlig skatt enligt 56 kap. 9 § SFL ska registreras samtidigt på skattekontot (61 kap. 5 § SFL).

Redovisningen i arbetsgivardeklarationen omfattar alla de skatter och avgifter för vilka det finns redovisningsskyldighet och som förfaller till betalning under månaden.

Varje månad som det förekommit någon transaktion på kontot stäms det av (61 kap. 7 § SFL). Avstämningen ska normalt följas av ett kontoutdrag som visar ställningen på kontot. Ett överskott på kontot ska normalt vara tillgängligt för kontohavaren.

2.5 Den praktiska hanteringen hos Skatteverket

2.5.1 Arbetsgivardeklaration

Av 7 kap. 1 § 1 och 2 SFL följer att den som är skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter ska registreras av Skatteverket. Den som avser att bedriva näringsverksamhet och som ska registreras ska, enligt 7 kap. 2 § SFL, anmäla sig för registrering hos Skatteverket innan näringsverksamheten påbörjas eller övertas. En arbetsgivare ska lämna en anmälan om registrering som arbetsgivare till Skatteverket. I anmälan, som kan lämnas elektroniskt eller på blankett, ska datum för första löneutbetalning anges samt beräknat antal anställda. Arbetsgivaren registreras i Skatteverkets arbetsgivarregister från och med den 1:a i månaden då löneutbetalning sker första gången. Ett registreringsbevis skickas ut till berörd arbetsgivare.

Registreringen får till följd att en arbetsgivardeklaration skickas ut genom ett centralt utskick från Skatteverket. Deklarationsutskick görs ungefär en månad innan deklarationen ska vara Skatteverket till handa. Om nyregistrering av arbetsgivare sker efter det att centralt deklaraionsutskick gjorts, skickas den första arbetsgivardeklarationen ut manuellt av den handläggare som gör nyregistreringen.

Arbetsgivardeklaration, som kan lämnas elektroniskt eller på papper, ska lämnas till Skatteverket senast på redovisningsperiodens förfallodag, som är den 12:e i varje månad (i januari och augusti den 17:e). Särskilda regler gäller för större företag. Bestämmelser om tidpunkt för att lämna bl.a. arbetsgivardeklarationer finns i 26 kap. 26–37 §§ SFL. För år 2014 lämnades ca 80 procent av alla arbetsgivardeklarationer elektroniskt. Betalning av skatter och avgifter ska vara bokförda på Skatteverkets bankgirokonto senast på redovisningsperiodens förfallodag (62 kap. 3 § SFL). Om en arbetsgivardeklaration har lämnats i rätt tid och på rätt sätt, anses ett beslut om skatten och avgifterna ha fattats i enlighet med deklarationen (53 kap. 2 § SFL). Om arbetsgivardeklaration inte lämnas sker normalt skönsbeskattning enligt

bestämmelserna i SFL. Bestämmelser om skönsmässiga beslut om skatter och avgifter finns i 57 kap. SFL.

En arbetsgivare kan begära omprövning av beskattningsbeslut före utgången av det sjätte året efter beskattningsåret, 66 kap. 7 § SFL. Begäran om omprövning lämnas antingen i en skrivelse eller genom rättade uppgifter i ett deklarationsformulär. Efter att ha tagit ställning till begäran om omprövning fattar Skatteverket ett formellt omprövningsbeslut avseende redovisningsperioden. Innan beslut om omprövning som innebär en avvikelse från begäran fattas ska förslaget kommuniceras med arbetsgivaren (40 kap. 2 § SFL).

Skatteverket kan även på eget initiativ ompröva sina beslut. Omprövningsbeslut som är till nackdel för arbetsgivaren får som huvudregel inte meddelas senare än under andra året efter beskattningsåret, 66 kap. 21 § SFL. Om beslut till nackdel för arbetsgivaren fattas på grund av att det finns skäl för efterbeskattning får beslutet dock meddelas till och med sjätte året efter utgången av beskattningsåret. Beslut till nackdel för arbetsgivaren initieras vanligen av Skatteverkets kontrollverksamhet. Samtliga uppgifter i den beslutade skattedeklarationen lämnas en gång per månad till Statistiska Centralbyrån, SCB.

På skattekontot samlas varje månad de uppgifter som redovisats i skattedeklarationer (mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt), debiterad preliminär skatt, redovisning av övriga skatter som omfattas av skattekontosystemet och inbetalningar som gjorts under månaden. Inbetalda belopp är inte avsedda för någon bestämd skatt eller avgift utan ska täcka de skatter och avgifter som finns debiterade på kontot. Skattekontot stäms av första helgen i varje månad. Bestämmelser om skattekontot finns bl.a. i 61 kap. SFL.

2.5.2 Kontrolluppgift

Kontrolluppgift per individ, där bl.a. kontant bruttolön, förmåner och avdragen skatt ska framgå, lämnas av arbetsgivaren eller annan utbetalare och ska vara Skatteverket till handa senast den 31 januari året efter beskattningsåret (24 kap. 1 § SFL). Arbetsgivaren ska även informera den anställde om vilka uppgifter som lämnas i kontrolluppgiften (34 kap. 3 § SFL). Flertalet kontrolluppgifter lämnas elektroniskt, men de kan även lämnas på blankett. För beskattningsåret 2014 lämnades 98 procent av kontrolluppgifterna om intäkt i inkomstslaget tjänst elektroniskt. Om kontrolluppgifter om pensions- och försäkringsutbetalningar inte räknas med uppgår andelen till 95 procent. SCB får av Skatteverket del av kontrolluppgifterna.

Bestämmelser om kontrolluppgifter finns bl.a. i avdelning VI i SFL.

När kontrolluppgifter har kommit in sker en avstämning på arbetsgivarnivå mellan summan av uppgifter som redovisats i kontrolluppgifterna och summan av uppgifter som redovisats i arbetsgivardeklarationer som lämnats för redovisningsperioder under året. Denna avstämning är viktig för att säkerställa att skatteberäkningen och uppgifterna som förtrycks i de anställdas inkomstdeklarationer är korrekta.

Kontrolluppgifterna ligger till grund för arbetstagarnas inkomstdeklarationer (uppgifterna som redovisas i kontrolluppgifter förtrycks i inkomstdeklarationerna). En arbetsgivare kan rätta lämnade kontrolluppgifter.

Rättelse kan ske elektroniskt eller på pappersblankett. Rättelse som görs senast den 1 mars året efter beskattningsåret beaktas vid förtryckning av arbetstagarens inkomstdeklaration. Om det enda felet i en kontrolluppgift är arbetsställenummer, så ska rättade uppgifter lämnas direkt till SCB i den s.k. RAMS-enkäten (företags- och registerbaserad sysselsättningsstatistik).

2.5.3 Inkomstdeklaration

Fysiska personer ska lämna inkomstdeklaration senast den 2 maj året efter utgången av beskattningsåret (32 kap. 1 § SFL). Inkomstdeklarationerna skickas ut till de deklarationsskyldiga från slutet av mars till mitten av april (jfr 31 kap. 4 § SFL). Den enskilde kan rätta uppgifter i deklarationen och lägga till uppgifter eller bilagor till och med den 2 maj utan sanktion. Rättelser som görs därefter kan innebära att den enskilde påförs sanktionsavgifter i vissa fall. Skatteverket registrerar att deklarationen har kommit in och i förekommande fall granskas och utreds uppgifterna i deklarationen. Granskningsperioden pågår till och med november månad. Slutlig skatt räknas ut och slutskattebesked skickas ut i juni, augusti, september eller december. Bestämmelser om inkomstdeklaration finns bl.a. i 29–32 kap. SFL.

2.6 Överväganden och förslag

2.6.1 Generella överväganden

Överväganden: En skyldighet bör införas att i arbetsgivardeklarationen redovisa vissa uppgifter om utbetalda ersättningar och skatteavdrag per betalningsmottagare.

Uppgifter som redovisas per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration bör som regel inte också redovisas i en kontrolluppgift.

Det bör inte införas krav på att den deklarationsskyldige specificerar vilken period en utbetald ersättning avser. Någon ändring föreslås inte heller när det gäller tidpunkten för redovisning av utbetalda ersättningar i en arbetsgivardeklaration.

Det bör även fortsättningsvis vara möjligt att lämna arbetsgivardeklarationen elektroniskt eller på pappersblankett.

Beslut om arbetsgivaravgifter och om avdrag för skatt bör även i fortsättningen fattas på sammanslagen nivå.

Skälen för övervägandena: I detta avsnitt redovisas de bedömningar som ligger till grund för förslagen i efterföljande avsnitt.

En månadsvis rapportering av inkomster på individnivå skulle innebära flera fördelar för Skatteverket. Förutsättningarna för att fatta korrekta beslut avseende arbetsgivaravgifter och skatteavdrag skulle förbättras genom att uppgifterna på individnivå medför kontrollmöjligheter av riktigheten i de sammanlagda beloppen. Löpande tillgång till uppgifter om utbetalade ersättningar ger möjligheter att upptäcka fel vid en tidigare tidpunkt vilket ger fördelar ur flera aspekter och ökar förutsättningarna för att bestämma och uppbära rätt skatt. En annan fördel är att dagens resurskrävande arbete med att stämma av arbetsgivardeklarationer mot kontrolluppgifter inte längre skulle

behövas om skyldigheten att lämna kontrolluppgift ersattes av en skyldighet att lämna uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen. De månadsvis insamlade uppgifterna skulle även kunna användas som underlag t.ex. beträffande jämningsbeslut.

Ett system med månadsvis rapportering av inkomster på individnivå skulle även innebära en fördel och ökad trygghet för arbetstagare, som redan månaden efter en löneutbetalning skulle kunna kontrollera att rätt lön har rapporterats in till Skatteverket och att arbetsgivaren har fullgjort sin skyldighet att redovisa den avdragna skatten (se avsnitt 3.5.13). Som framgår av avsnitt 3 skulle det även vara av stort värde för andra myndigheter och arbetslöshetskassorna att få tillgång till uppgifterna (se förslag i avsnitt 3.5.6–3.5.11). Enligt Skatteverkets bedömning bör därför en skyldighet införas att månadsvis redovisa vissa utbetalda ersättningar och skatteavdrag på individnivå.

Uppgifterna på individnivå bör lämnas i arbetsgivardeklarationen. Detta är enligt Skatteverkets bedömning det sätt att lämna uppgifterna som är effektivast och som medför minst belastning för Skatteverket och för uppgiftslämnarna. Det minimerar risken för att de uppgifter som lämnas på individnivå inte överensstämmer med de sammanlagda belopp avseende skatteavdrag och arbetsgivaravgifter som redovisas i arbetsgivardeklarationen. För att arbetsgivare och andra utbetalare bara ska behöva rapportera en utbetald ersättning till Skatteverket vid ett tillfälle, och för att undvika resurskrävande avstämningsarbete för både Skatteverket och utbetalare, bör skyldigheten att lämna årlig kontrolluppgift om ersättning som har redovisats på individnivå i en arbetsgivardeklaration slopas i de allra flesta fall.

Förslagen i denna promemoria innebär att fler uppgifter än i dag ska lämnas i arbetsgivardeklarationen. I gengäld ska någon årlig kontrolluppgift som regel inte behöva lämnas om ersättning som har redovisats på individnivå i en arbetsgivardeklaration. Jämfört med de uppgifter som i dag lämnas i en kontrolluppgift föreslås också att vissa uppgiftskrav tas bort. Sammantaget medför förslagen dock en viss ökning av företagens administrativa kostnader för att lämna uppgifter till Skatteverket. I avsnitt 5.1.3 redogörs för förslagets konsekvenser för företag. Hur stor ökningen av de administrativa kostnaderna blir för ett visst företag beror bl.a. på vilket inlämnings sätt som tillämpas. För företag som har tillgång till lönesystem med möjlighet att lämna uppgifter genom filöverföring kan ökningen antas bli försumbar. För enskilda företag kan förslagen också medföra positiva effekter i form av minskade kostnader. Det beror på att de kostnader som kan uppkomma till följd av differenser mellan individuppgifter och uppgifter på sammanlagd nivå skulle minska om båda typerna av uppgifter lämnades vid samma tillfälle. Med beaktande även av den nytta som Skatteverket och andra aktörer har av de månadsvisa uppgifterna gör Skatteverket bedömningen att det utökade uppgiftslämnandet är motiverat.

Redan i dag finns en skyldighet att månadsvis redovisa vissa utbetalda ersättningar på individnivå. Det gäller ersättningar som är skattepliktiga enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl, A-SINK. Sådana ersättningar ska enligt 6 kap. 3 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261), SFF, redovisas på individnivå i en bilaga till arbetsgivardeklarationen. Förutom uppgift om ersättningens och skatteavdragets storlek, och identifikationsuppgifter för betalningsmottagaren,

ska även vissa andra uppgifter lämnas i bilagan. Kontrolluppgift behöver inte lämnas om sådana ersättningar som har redovisats i bilagan, se 15 kap. 8 § 4 skatteförfarandelagen (2011:1244), SFL. Som framgår av avsnitt 2.6.6 föreslås att dessa särregler till största delen slopas, som en följd av förslaget att införa en mer generell skyldighet att redovisa utbetalda ersättningar på individnivå i arbetsgivardeklarationen. De föreslagna bestämmelserna om redovisning på individnivå i arbetsgivardeklarationen blir tillämpliga i de flesta fall då ersättning för arbete betalas ut, se avsnitt 2.6.2 nedan. Till skillnad från de särregler som i dag gäller för ersättningar som är skattepliktiga enligt A-SINK föreslås att de nya reglerna placeras i SFL. Enligt Skatteverkets bedömning är innehållet i de föreslagna nya reglerna sådant att reglering ska ske i lag.

En annan situation där månadsvis redovisning på individnivå sker redan i dag är då en ersättning redovisas i en förenklad arbetsgivardeklaration. Enligt 26 kap. 4 § SFL får en fysisk person eller ett dödsbo som har betalat ut ersättning för arbete till en annan fysisk person fullgöra skyldigheten att lämna arbetsgivardeklaration för den ersättningen genom att lämna en förenklad arbetsgivardeklaration, om ersättningen inte utgör utgift i en näringsverksamhet som utbetalaren bedriver. Om ersättning har betalats ut till flera betalningsmottagare ska en förenklad arbetsgivardeklaration lämnas för varje betalningsmottagare. Kontrolluppgift behöver inte lämnas om en ersättning som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration, se 15 kap. 8 § 3 SFL. Förslagen i denna promemoria innebär inte att den förenklade arbetsgivardeklarationen slopas. Möjligheten att under vissa förutsättningar fullgöra skyldigheten att lämna arbetsgivardeklaration genom att lämna en förenklad arbetsgivardeklaration kommer således att finnas kvar. Liksom i dag kommer det också att krävas att redovisning av utbetald ersättning görs i en förenklad arbetsgivardeklaration om utbetalaren ska ha rätt till skattereduktion för rot- och rutarbete som utförs av någon som inte är godkänd för F-skatt (67 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229), IL).

De föreslagna reglerna om redovisning på individnivå i arbetsgivardeklarationen innebär inte att en arbetsgivardeklaration ska lämnas för varje betalningsmottagare. Detta är således en skillnad jämfört med den förenklade arbetsgivardeklarationen.

Utbetalda ersättningar som ska redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen bör inte dessutom behöva redovisas som ett sammanlagt belopp. Skatteverket anser inte att det finns anledning att begära in uppgifter om underlag för skatteavdrag och arbetsgivaravgifter både på individnivå och på sammanlagd nivå. Skatteavdrag som redovisas på individnivå ska däremot även redovisas som ett sammanlagt belopp. Det beror på att Skatteverkets beslut kommer att avse de sammanlagda belopp som utbetalaren ska betala in. Arbetsgivaravgifterna ska bara redovisas på sammanlagd nivå.

Någon ändring föreslås inte när det gäller tidpunkten för redovisning av utbetalda ersättningar i en arbetsgivardeklaration. Ersättningar och förmåner ska således liksom i dag normalt redovisas i arbetsgivardeklarationen för den månad under vilken ersättningen eller förmånen har getts ut. Det har i olika sammanhang framförts önskemål om förändringar av redovisningstidpunkten i vissa fall. Det har dock inte inom ramen för arbetet med denna promemoria funnits utrymme att överväga om ändringar bör göras i detta avseende. Sådana ändringar påverkar betalningstidpunkten för skatter och avgifter och kan även

få konsekvenser för betalningsmottagaren eftersom tidpunkten för skatteavdrag, liksom storleken av det skatteavdrag som görs en viss månad, kan påverkas.

Det bör inte införas krav på att den deklarationskyldige specificerar vilken period en ersättning avser. Skatteverket har inte behov av sådan information.

Arbetsgivardeklarationen bör liksom i dag kunna lämnas elektroniskt eller på pappersblankett. Arbetsgivardeklarationen kommer inom ramen för de nu lämnade förslagen att kunna lämnas elektroniskt antingen genom att en fil med samtliga uppgifter överförs eller genom att arbetsgivaren manuellt registrerar nödvändiga uppgifter för varje betalningsmottagare. Detta kommer att kunna ske genom användning av en s.k. e-tjänst där arbetsgivaren loggar in sig med en e-legitimation. Skatteverket kommer att se över möjligheterna till andra elektroniska lösningar, såsom att arbetsgivardeklarationen ska kunna lämnas direkt från arbetsgivarens lönesystem. Skatteverket har som målsättning att ett sådant alternativ ska finnas tillgängligt när systemet med individuppgifter i arbetsgivardeklarationen ska tas i bruk.

Skatteverket vill att så många som möjligt ska lämna arbetsgivardeklaration elektroniskt och kommer att sträva efter att de elektroniska tjänster som erbjuds är utformade så att de är det bästa alternativet för de allra flesta utbetalare. Elektronisk inlämning är kostnadseffektivt och minskar risken för fel. Möjligheten att lämna deklARATIONEN på pappersblankett bör dock finnas kvar, bl.a. eftersom det kan finnas uppgiftslämnare som saknar tillgång till dator. På sikt bör det även på frivillig väg vara möjligt att uppnå att arbetsgivardeklarationer så gott som uteslutande lämnas elektroniskt.

Beslut avseende arbetsgivare eller annan utbetalare om arbetsgivaravgifter och skatteavdrag bör liksom i dag fattas på sammanlagd nivå. Det finns inte sådana fördelar av att fatta besluten på individnivå att detta skulle uppväga de nackdelar bl.a. i form av ökad administration för Skatteverket och för uppgiftslämnarna som en sådan ordning skulle medföra.

2.6.2 I vilka fall ska uppgifter på individnivå lämnas i en arbetsgivardeklaration?

Förslag: Redovisningen av utbetalda ersättningar och skatteavdrag i en arbetsgivardeklaration ska göras per betalningsmottagare om det rör sig om ersättning för arbete eller utgifter i arbetet och avdrag från sådan ersättning.

Ersättningar som betalas ut på grund av pensionsförsäkringar eller återköp av sådana försäkringar, ersättningar som betalas ut enligt sådana avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket IL samt avdrag från sådana ersättningar ska dock endast redovisas på sammanlagd nivå.

Skatteverket ska registrera den som betalar ut ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. En sådan ersättning ska redovisas i en arbetsgivardeklaration även om skatteavdrag inte ska göras.

Skälen för förslagen

Ersättning för arbete ska normalt redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen

Skyldigheten att månadsvis redovisa utbetalningar och skatteavdrag på individnivå bör gälla ersättning för arbete, ersättning för utgifter i arbetet och avdrag från sådan ersättning. Med *ersättning för arbete* avses den utvidgade definition som finns i 10 kap. 3 § andra stycket SFL. Det innebär bl.a. att utbetalning av sjukpenning och andra socialförsäkringsersättningar omfattas.

Vissa ersättningar ska dock inte redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen även om de omfattas av definitionen av ersättning för arbete. Det gäller ersättningar som betalas ut på grund av pensionsförsäkringar eller återköp av sådana försäkringar, liksom ersättningar som betalas ut enligt sådana avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket IL. Inte heller avdrag från sådana ersättningar ska redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen. Skälen för detta framgår nedan.

Enligt 10 kap. SFL ska skatteavdrag, förutom från ersättning för arbete, även göras från räntor och utdelningar. Sådana skatteavdrag, liksom underlaget för avdrag, måste även fortsättningsvis redovisas i arbetsgivardeklarationen. Det bör dock inte införas någon skyldighet att månadsvis redovisa dessa uppgifter på individnivå. Det är enligt Skatteverkets mening tillräckligt att rapporteringen på individnivå sker genom årliga kontrolluppgifter. Redovisningen i arbetsgivardeklarationen när det gäller räntor och utdelningar ska således även fortsättningsvis enbart göras på sammanlagd nivå.

Skyldigheten att lämna arbetsgivardeklaration föreslås inte utvidgas jämfört med i dag, förutom när det gäller ersättningar som är underlag för statlig ålderspensionsavgift. Normalt är det således bara om det har betalats ut ersättning som är underlag för skatteavdrag eller arbetsgivaravgifter som redovisning måste ske i en arbetsgivardeklaration. Utbetalningar som ligger under beloppsgränserna för skatteavdrag och arbetsgivaravgifter kommer därför att kunna redovisas i årliga kontrolluppgifter. Detsamma gäller utbetalningar som av annan anledning varken är underlag för skatteavdrag eller arbetsgivaravgifter (förutsatt att inte även annan ersättning betalas ut till samma mottagare under samma månad). Ett undantag från denna princip föreslås dock när det gäller ersättningar som är underlag för statlig ålderspensionsavgift. Sådana ersättningar ska alltid redovisas i arbetsgivardeklarationen. Skälen för detta framgår nedan.

Utbetalningar på grund av pensionsförsäkringar m.m.

Som framgått ovan ska redovisningen i en arbetsgivardeklaration som huvudregel göras på individnivå när det gäller ersättning för arbete. Som ersättning för arbete räknas vid tillämpningen av SFL även t.ex. pension (10 kap. 3 § andra stycket 1 SFL). Med pension avses bl.a. ersättningar som betalas ut på grund av pensionsförsäkring eller återköp av sådan försäkring, liksom ersättningar som betalas ut till förmånstagare enligt ett sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket IL (10 kap. 5 § första stycket 4 och 5 IL jämförda med 3 kap. 2 § SFL).

Eftersom skatteavdrag ska göras från utbetald pension ska utbetalaren redovisa pensionen och skatteavdraget i en arbetsgivardeklaration. Detta gäller

om verksamheten bedrivs från ett fast driftställe i Sverige. Om verksamheten inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige ska skatteavdrag inte göras och utbetald ersättning behöver då inte – vare sig i dag eller enligt förslaget – redovisas i en arbetsgivardeklaration.

Om inga undantag görs för utbetalningar från pensionsförsäkringar m.m. skulle förslagen i denna promemoria innebära att utbetalare med fast driftställe i Sverige ska redovisa utbetalningar och skatteavdrag på individnivå i arbetsgivardeklarationen, i stället för att lämna kontrolluppgift enligt 15 kap. SFL.

Enligt 58 kap. 16 a § första stycket IL ska ett pensionsförsäkringsavtal innehålla villkor om att försäkringsgivaren ska lämna kontrolluppgift enligt bl.a. 15 kap. SFL. Samma krav gäller för sådana tjänstepensionsavtal som avses i 28 kap. 2 § andra stycket IL (58 kap. 1 a § IL). Om kontrolluppgift inte lämnas kan det leda till avskattning av pensionsförsäkringen respektive tjänstepensionsavtalet (58 kap. 19 a § IL). Den försäkrade kan under vissa förutsättningar själv läka bristen genom att till Skatteverket ge in uppgifter om försäkringen som denne fått från försäkringsgivaren (58 kap. 19 b § IL).

Regleringen i 58 kap. IL bör enligt Skatteverkets mening inte ändras för att passa in i ett system med redovisning på individnivå i arbetsgivardeklarationen i stället för i kontrolluppgift. Om skyldigheten för försäkringsbolag och tjänstepensionsinstitut att lämna kontrolluppgift en gång om året ersätts med en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen upp till 12 gånger om året, och motsvarande följdändringar görs i 58 kap. IL, ökar risken för avskattningssituationer uppkommer. Det blir också mer betungande för försäkringstagaren att kontrollera att försäkringsgivaren har fullgjort sin uppgiftsskyldighet.

Skatteverket föreslår därför att kontrolluppgift även fortsättningsvis ska lämnas om ersättning som betalas ut på grund av pensionsförsäkring eller återköp av sådan försäkring, liksom om ersättning som betalas ut enligt ett sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket IL.

Ett krav på att utbetalningarna även ska redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen skulle kunna innebära en omotiverat stor administrativ börda för utbetalarna. Skatteverket har därför gjort bedömningen att dessa utbetalningar inte bör omfattas av de nya bestämmelserna om redovisning på individnivå i arbetsgivardeklarationen. Däremot måste – liksom i dag – de sammanlagda beloppen av utbetalningarna och skatteavdrag från dessa redovisas i arbetsgivardeklarationen.

Vad som nu har sagts gäller inte utbetalningar från pensionssparkonto, eller behållning på pensionssparkonto som ska avskattas. Sådana utbetalningar och sådan behållning ska normalt redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen i stället för i kontrolluppgift. Det följer av att de omfattas av definitionen av ersättning för arbete i SFL och att skatteavdrag normalt ska göras.

Ersättningar som är underlag för statlig ålderspensionsavgift

Skatteverket föreslår att ersättningar som är underlag för statlig ålderspensionsavgift alltid ska redovisas på individnivå i en arbetsgivardeklaration. Det rör sig främst om olika socialförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringsförmåner. Oftast ska skatteavdrag göras från sådana ersättningar (10 kap. 3 § andra stycket SFL) och ersättningen måste då

redovisas i arbetsgivardeklarationen av den anledningen. När det gäller sjukpenning och vissa andra ersättningar ska skatteavdrag dock inte göras om betalningsmottagaren har debiterats preliminär skatt för beskattningsåret (10 kap. 5 § 2 SFL). För en utbetalare av ersättningar som är underlag för statlig ålderspensionsavgift torde det vara enklare att redovisa samtliga utbetalningar månadsvis i arbetsgivardeklarationen i stället för att vissa av utbetalningarna redovisas i årliga kontrolluppgifter. Dessutom har, som framgår av avsnitt 3.2.5, den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen i sitt slutbetänkande (SOU 2015:21) föreslagit att ersättningarna i socialförsäkringarna och arbetslöshetsförsäkringen i normala fall ska baseras på genomsnittliga ersättningsgrundande inkomster. I dessa ska kunna ingå vissa ersättningar och förmåner från systemen för social trygghet. De ersättningsgrundande inkomsterna ska för anställda beräknas utifrån uppgifter som månadsvis ska inrapporteras till Skatteverket. Av denna anledning kan det således finnas ett behov av att sjukpenning m.m. redovisas i arbetsgivardeklarationen även i fall då skatteavdrag inte ska göras. Mot bakgrund av vad som nu sagts föreslås att ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift alltid ska redovisas i en arbetsgivardeklaration. Det innebär också att den som betalar ut sådan ersättning ska registreras av Skatteverket.

Ersättningar som är underlag för särskild inkomstskatt

Skyldigheten att redovisa på individnivå ska inte bara gälla ersättningar som är underlag för skatteavdrag enligt 10 kap. SFL utan även ersättningar från vilka utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för särskild inkomstskatt enligt 13 kap. samma lag. Definitionen av *ersättning för arbete* i 10 kap. 3 § SFL omfattar inte ersättningar för sådana utgifter i tjänsten som är avdragsgilla för mottagaren enligt IL eftersom sådana ersättningar inte är underlag för skatteavdrag enligt 10 kap. SFL. För begränsat skattskyldiga kan sådana ersättningar däremot vara skattepliktiga och ingå i underlaget för skatteavdrag. Därför föreslås att skyldigheten att redovisa på individnivå ska gälla inte bara sådan ersättning för arbete som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för utan även sådan ersättning för *utgifter i arbetet* som skatteavdrag ska göras från.

Ersättning till juridisk person

Om ersättning för arbete betalas ut till en juridisk person som inte är godkänd för F-skatt ska skatteavdrag som huvudregel göras från ersättningen (10 kap. 3 § SFL). Även i sådana fall ska ersättningen och skatteavdraget redovisas på betalningsmottagarnivå i arbetsgivardeklarationen.

Förslagen

Förslagen innebär

- ändringar i 7 kap. 1 §, 26 kap. 2, 3 och 19 §§, 31 kap. 4 §, 56 kap. 2 § och 66 kap. 27 § SFL,
- att en ny paragraf – 26 kap. 19 a § – införs i SFL, och
- ändringar i 6 kap. 1 och 2 §§ och 13 kap. 8 § SFF.

2.6.3 Vilka uppgifter på individnivå ska lämnas?

Förslag: En arbetsgivardeklaration som ska innehålla uppgift om ersättning till en viss betalningsmottagare ska också innehålla vissa andra uppgifter som i dag lämnas i den årliga kontrolluppgiften. Vissa uppgifter som i dag tas in genom kontrolluppgift kommer inte att behöva lämnas.

En arbetsgivardeklaration som lämnas av betalningsmottagaren i enlighet med ett s.k. socialavgiftsavtal ska inte behöva innehålla samtliga de uppgifter som i andra fall ska lämnas i arbetsgivardeklarationen.

Skälen för förslagen: I en arbetsgivardeklaration som ska innehålla uppgift om utbetald ersättning till en viss betalningsmottagare ska också lämnas vissa andra uppgifter avseende denne mottagare. Det rör sig om uppgifter som i dag lämnas i en kontrolluppgift enligt 15 kap. eller 22 kap. 4 eller 13 § SFL. 15 kap. SFL gäller kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst. 22 kap. 4 § SFL avser kontrolluppgift om upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt. I 22 kap. 13 § SFL regleras kontrolluppgift om skattereduktion för förmån av hushållsarbete. Att dessa uppgifter lämnas i arbetsgivardeklarationen är en förutsättning för att kontrolluppgift inte ska behöva lämnas. Det nu sagda innebär bl.a. att även sådana ersättningar i inkomstslaget tjänst som *inte* är underlag för skatteavdrag eller arbetsgivaravgifter (t.ex. kostnadsersättningar) måste redovisas i en arbetsgivardeklaration *om* även annan ersättning, som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter för, har betalats ut till samma betalningsmottagare under samma månad.

I en kontrolluppgift enligt 15 kap. SFL om intäkt i inkomstslaget tjänst ska i dag bl.a. följande uppgifter lämnas:

- Värdet av kontant lön.
- Värdet av bilförmån.
- Värdet av förmån av fritt drivmedel vid bilförmån.
- Det sammanlagda värdet av andra förmåner.
- Avdragen skatt.
- Kostnadsersättningar (i vissa fall är det tillräckligt att det genom en kryssmarkering i en ruta anges att kostnadsersättning har getts ut).
- Uppgift om den tid en ersättning eller förmån avser, om den bara avser del av året.
- Ett antal olika uppgifter om olika förmåner, t.ex. om den anställde haft förmån av fri parkering.

De uppgifter som avses i 22 kap. 4 och 13 §§ SFL lämnas på samma blankett som uppgifter enligt 15 kap. SFL (normalt KU10). Enligt 22 kap. 4 § SFL ska uppgift lämnas om ersättning eller förmån för bostad, om utbetalaren även har betalat ut ersättning för arbete till mottagaren och har gjort eller varit skyldig att göra skatteavdrag från denna ersättning. Enligt 22 kap. 13 § SFL ska uppgift lämnas om underlaget för skattereduktion för förmån av hushållsarbete, och hur stor del av underlaget som avser s.k. rut-arbete.

Jämfört med de uppgifter som i dag lämnas i årliga kontrolluppgifter innebär inte förslagen i denna promemoria att några nya uppgifter måste lämnas till Skatteverket. Tvärtom kommer vissa typer av uppgifter som i dag

lämnas i en kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst inte att behöva lämnas i en arbetsgivardeklaration. Det gäller följande uppgifter:

- Uppgift om vissa sådana kostnadsersättningar som i dag enbart redovisas med ett kryss.
- Uppgift om den tid en ersättning eller förmån avser, om den bara avser del av året.
- Uppgift om förmån av fri parkering.
- Bilmodell vid bilförmån.
- Nedsättning av värdet av bilförmån på grund av att mottagaren har utgett ersättning för förmånen.
- Antalet kilometer tjänstekörning som ersättning för kostnader för drivmedel för resa i tjänsten med förmånsbil avser.
- Uppgift om huruvida bostadsförmån i Sverige avser en bostad som är belägen på en småhusenhet.

Dessa uppgifter kommer inte heller att behöva lämnas i en kontrolluppgift i de fall kontrolluppgift fortfarande ska lämnas, se avsnitt 2.6.7. Förslaget innebär inte någon förändring av vad som är skattepliktig intäkt av tjänst. Det innebär inte heller någon förändring när det gäller vilka förmånsbelopp som ska redovisas. Däremot kommer det inte att behöva lämnas lika detaljerade uppgifter om olika förmåner som i dag.

En utländsk utbetalare av ersättning för arbete kan ingå ett avtal med en svensk betalningsmottagare om att denne ska fullgöra utbetalarens skyldigheter i fråga om redovisning och betalning av arbetsgivaravgifter (5 kap. 5 § SFL). I sådana fall är det således betalningsmottagaren som lämnar arbetsgivardeklaration. Eftersom utbetalarens skyldighet att lämna kontrolluppgift föreslås finnas kvar i dessa fall (se avsnitt 2.6.5) behöver en sådan arbetsgivardeklaration inte innehålla alla de uppgifter som i andra fall ska lämnas i arbetsgivardeklarationen.

Förslagen

Förslagen innebär

- att ett tillägg görs i 37 kap. 2 § SFL,
- att tre nya paragrafer – 26 kap. 19 b, 19 c och 19 e §§ – införs i SFL, och
- ändringar i 6 kap. 3 § SFF.

2.6.4 Frivillig redovisning i arbetsgivardeklarationen

Förslag: Även om det inte finns någon skyldighet att lämna uppgifter om en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration får sådana uppgifter avseende mottagaren lämnas som annars ska lämnas i en kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst eller en kontrolluppgift om skattereduktion för förmån av hushållsarbete. Det gäller dock inte uppgifter om ersättning som betalas ut på grund av pensionsförsäkring eller återköp av sådan försäkring eller uppgifter om ersättning som betalas ut enligt ett sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket IL.

Skälen för förslaget: Som framgår av avsnitt 2.6.2 behöver ersättning till en viss betalningsmottagare inte redovisas i en arbetsgivardeklaration, om det

under den aktuella månaden inte har betalats ut någon ersättning till denne mottagare som är underlag för skatteavdrag, arbetsgivaravgifter eller statlig ålderspensionsavgift. Kontrolluppgift ska däremot i de allra flesta fall lämnas om sådan ersättning som utgör intäkt i inkomstslaget tjänst. Kontrolluppgift ska inte lämnas om ersättningen är skattefri av någon annan anledning än förhållandena hos mottagaren och inte heller är avgiftspliktig enligt socialavgiftslagen (2000:980), se 15 kap. 2 § första stycket SFL. Kontrolluppgift ska således lämnas om intäkter som typiskt sett är att hänföra till inkomstslaget tjänst oavsett om de är skattepliktiga för mottagaren (prop. 2010/11:165 s. 756 f).

Om en arbetsgivare ändå ska ge in en arbetsgivardeklaration – avseende andra betalningsmottagare – kan det vara enklare att redan i denna redovisa ersättningar och förmåner som annars måste redovisas i en kontrolluppgift (skyldigheten att lämna kontrolluppgift om ersättning som har redovisats på individnivå i en arbetsgivardeklaration föreslås slopas i de allra flesta fall, se nedan). Skatteverket föreslår därför en möjlighet att frivilligt lämna sådana uppgifter i en arbetsgivardeklaration som annars skulle behöva lämnas i en kontrolluppgift enligt 15 kap. eller 22 kap. 13 § SFL. En utbetalare ska således för varje betalningsmottagare som utbetalaren inte är skyldig att lämna uppgifter om i arbetsgivardeklarationen kunna välja om uppgifterna ska lämnas i arbetsgivardeklarationen eller i kontrolluppgift.

Syftet med bestämmelsen är att förenkla för utbetalare. Om utbetalare väljer att tidigarelägga redovisningen kan detta också minska risken för felaktiga eller uteblivna uppgifter. Fördelarna uppväger enligt Skatteverkets bedömning den eventuella otydlighet för betalningsmottagaren som kan bli följderna av att utbetalaren ges möjlighet att välja vid vilken tidpunkt redovisning ska göras.

Bestämmelsen kan bli aktuell att tillämpa t.ex. om den ersättning som har betalats ut till en viss mottagare under månaden endast består av kostnadsersättning, eller ligger under gränsen för skatteavdrag och arbetsgivaravgifter. Detsamma gäller om något skatteavdrag inte ska göras på grund av jämningsbeslut och arbetsgivaravgifter inte ska betalas av den anledningen att mottagaren inte tillhör svensk socialförsäkring. Bestämmelsen kan också tillämpas om någon kontant lön inte har betalats ut under månaden (men däremot skattepliktiga förmåner) och betalningsmottagaren inte tillhör svensk socialförsäkring.

Som framgår av avsnitt 2.6.2 ska vissa ersättningar inte redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen även om det rör sig om ersättning för arbete i SFL:s mening och även om skatteavdrag ska göras. Det rör sig om ersättningar som betalas ut på grund av pensionsförsäkringar eller återköp av sådana försäkringar, liksom ersättningar som betalas ut enligt sådana avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket IL. Någon frivillig möjlighet att redovisa sådana här ersättningar på individnivå i arbetsgivardeklarationen i stället för i en årlig kontrolluppgift föreslås inte. Det beror på den betydelse kontrolluppgiften har i regleringen av pensionsförsäkringar m.m. i 58 kap. IL, se avsnitt 2.6.2.

Förslaget

Förslaget innebär att en ny paragraf – 26 kap. 19 d § – införs i SFL.

2.6.5 Slopad kontrolluppgiftsskyldighet för uppgifter som redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen

Förslag: Kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst ska inte lämnas om sådan ersättning eller förmån som har redovisats eller skulle ha redovisats av utgivaren i en arbetsgivardeklaration.

Skyldigheten att lämna kontrolluppgift i inkomstslaget näringsverksamhet slopas när det gäller

1. ersättning och förmån som har getts ut för arbete och som utgivaren har gjort eller varit skyldig att göra skatteavdrag från, och

2. sjukpenning och annan sådan ersättning som avses i 15 kap. 8 § IL.

Skyldigheten att lämna kontrolluppgift i inkomstslaget näringsverksamhet i andra fall inskränks genom att kontrolluppgift inte ska lämnas om sådan ersättning eller förmån som har redovisats eller skulle ha redovisats av utgivaren i en arbetsgivardeklaration.

Kontrolluppgift om skattereduktion för förmån av hushållsarbete ska inte lämnas om underlaget för skattereduktionen har redovisats eller skulle ha redovisats av utgivaren av förmånen i en arbetsgivardeklaration.

Skyldigheten att lämna kontrolluppgift om upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt slopas.

Skälen för förslagen

Kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst och kontrolluppgift om skattereduktion för förmån av hushållsarbete

Kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst (15 kap. SFL), och kontrolluppgift om skattereduktion för förmån av hushållsarbete (22 kap. 13 § SFL), föreslås i de flesta fall ersättas av uppgifter som lämnas i arbetsgivardeklarationen. En och samma ersättning bör normalt bara redovisas en gång till Skatteverket. Detsamma gäller underlag för skattereduktion.

Kontrolluppgift ska således normalt inte lämnas om en ersättning som har redovisats på individnivå i en arbetsgivardeklaration. Detta gäller om det är utgivaren av ersättningen – eller den som enligt 11 kap. 5–7 §§ SFL är skyldig att göra skatteavdrag för ersättningen – som har lämnat arbetsgivardeklarationen. Det förekommer dock att en arbetsgivardeklaration lämnas av betalningsmottagaren. Så är fallet om denne själv ska redovisa och betala arbetsgivaravgifter enligt ett s.k. socialavgiftsavtal med en utländsk utbetalare (jfr 5 kap. 5 § SFL). I de senare fallen finns det skäl att behålla kontrolluppgiftsskyldigheten för utbetalaren, eftersom kontrolluppgiften är den enda uppgift Skatteverket får från denne.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om en ersättning (eller ett underlag för skattereduktion) som *skulle ha redovisats* på individnivå av utgivaren i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration, dvs. även om så inte har skett. I denna situation är det enligt Skatteverkets mening tillräckligt att skyldigheten att lämna uppgift i arbetsgivardeklarationen (eventuellt genom rättelse av denna) kvarstår. Denna skyldighet kan inte ersättas med en

skyldighet att lämna uppgiften i en årlig kontrolluppgift, eftersom det är av stor betydelse att rapportering sker månadsvis.

Kontrolluppgift om ersättningar och förmåner i inkomstslaget näringsverksamhet

När det gäller kontrolluppgifter om ersättningar och förmåner i inkomstslaget näringsverksamhet innebär förslagen i promemorian att vissa bestämmelser i 16 kap. SFL kan slopas. I dag ska kontrolluppgift i inkomstslaget näringsverksamhet bl.a. lämnas om ersättning och förmån som har getts ut för arbete och som utgivaren har gjort eller varit skyldig att göra skatteavdrag från (16 kap. 3 § 1 SFL). Kontrolluppgift ska också lämnas om sjukpenning och annan sådan ersättning som avses i 15 kap. 8 § IL (16 kap. 3 § 2 SFL). Enligt promemorians förslag ska – såvitt gäller inkomstslaget näringsverksamhet – all ersättning för arbete (inklusive förmåner) som utgivaren varit skyldig att göra skatteavdrag från, liksom skatteavdrag som gjorts från ersättning för arbete utan att skyldighet förelegat, redovisas på individnivå av utgivaren i en arbetsgivardeklaration. Detsamma gäller sjukpenning m.fl. ersättningar som avses i 15 kap. 8 § IL. Bestämmelserna i 16 kap. 3 § 1 och 2 SFL blir därmed överflödiga. Redovisningen i arbetsgivardeklarationen ersätter kontrolluppgiften.

Skyldigheten att lämna kontrolluppgift om andra ersättningar och förmåner i inkomstslaget näringsverksamhet föreslås inskränkas genom att kontrolluppgift inte ska lämnas om sådan ersättning eller förmån som har redovisats eller skulle ha redovisats av utgivaren i en arbetsgivardeklaration (jfr ovan angående kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst). Enligt 16 kap. 3 § SFL ska kontrolluppgift bl.a. lämnas om utbetald royalty. En royaltyersättning på grund av arbete som utförts på uppdrag av den som betalar ersättningen anses som ersättning för arbete. Om mottagaren inte är godkänd för F-skatt blir utbetalaren i sådana fall skyldig att göra skatteavdrag från royaltyersättningen och – om mottagaren är en fysisk person – betala arbetsgivaravgifter på denna. Ersättningen ska då redovisas i en arbetsgivardeklaration. I sådana fall ska kontrolluppgift inte lämnas (förutom i fall där det är betalningsmottagaren som lämnar arbetsgivardeklarationen, jfr ovan).

Kontrolluppgift om upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt

Enligt 22 kap. 4 § SFL ska kontrolluppgift lämnas om upplåtelse av en privatbostad eller en bostad som innehas med hyresrätt. Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som har gett ut ersättning eller förmån för bostad. Detta gäller dock bara om utbetalaren under året även har betalat ut ersättning för arbete till mottagaren och har gjort eller varit skyldig att göra skatteavdrag från denna ersättning. I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om ersättningen eller förmånen.

En utbetaldare som har gjort eller varit skyldig att göra skatteavdrag från utbetald ersättning för arbete är skyldig att redovisa den avdragna skatten i en arbetsgivardeklaration. I arbetsgivardeklarationen ska, enligt promemorians förslag, även sådan uppgift som avses i 22 kap. 4 § SFL lämnas. Skatteverket anser mot denna bakgrund att bestämmelserna i 22 kap. 4 § SFL är överflödiga. I enstaka fall kan det inträffa att hyresersättning utgår även under

månader då ingen ersättning för arbete betalas ut. Om skyldigheten att lämna kontrolluppgift enligt 22 kap. 4 § tas bort kommer det inte finnas någon skyldighet att rapportera sådan hyresersättning till Skatteverket. Skatteverket anser dock inte att detta utgör ett tillräckligt skäl för att behålla skyldigheten att lämna kontrolluppgift om hyresersättning.

Förslagen

Förslagen innebär

- att 22 kap. 4 § SFL upphävs,
- ändringar i 15 kap. 8 §, 16 kap. 1–3 §§, 22 kap. 1 och 13 §§, 23 kap. 2 och 3 §§, 34 kap. 1, 6, 7, 10 och 11 §§ och 37 kap. 8 § SFL, och
- en ändring i 5 kap. 4 § SFF.

2.6.6 Redovisning av ersättningar och förmåner som är skattepliktiga enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

Förslag: De särskilda regler som i dag gäller för redovisning av ersättningar och förmåner som är skattepliktiga enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. slopas till största delen.

Skälen för förslaget: I dag ska ersättningar och förmåner som är skattepliktiga enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., A-SINK, redovisas på individnivå i en bilaga till arbetsgivardeklarationen. Förutom uppgift om den ersättning som har betalats ut till varje betalningsmottagare, och identifikationsuppgifter för mottagaren, ska bilagan även innehålla uppgift om tid och plats för den verksamhet som skattepliktig ersättning har betalats ut för, verksamhetens art, tidpunkt för när ersättningen betalades ut och skatteavdrag för varje betalningsmottagare. Motsvarande uppgifter i bilagan ska lämnas om inkomst som är undantagen från skatteplikt på grund av skatteavtal enligt 8 § första stycket 4 A-SINK. Kontrolluppgift enligt 15 kap. SFL behöver inte lämnas om sådan ersättning eller förmån som har redovisats i bilagan.

I och med förslaget att redovisningen i en arbetsgivardeklaration i de flesta fall ska göras på individnivå när det rör sig om ersättning för arbete blir de särskilda regler som gäller för ersättning som är skattepliktig enligt A-SINK delvis överflödiga. Några särskilda bestämmelser om att sådan ersättning, och skatteavdrag från sådan ersättning, ska redovisas på individnivå behövs t.ex. inte.

När det gäller vissa av de andra uppgifter som i dag ska lämnas i bilagan krävs det däremot särskilda bestämmelser om de i fortsättningen ska lämnas i arbetsgivardeklarationen. Skatteverkets målsättning är att så långt som möjligt begränsa antalet uppgifter som ska lämnas i en arbetsgivardeklaration. Verket gör bedömningen att uppgift om tid och plats för den verksamhet som ersättning har betalats ut för inte behöver samlas in. Detsamma gäller uppgift om tidpunkt för när ersättningen betalades ut. Däremot behöver Skatteverket uppgift om verksamhetens art för att kunna avgöra om det rör sig om en

ersättning som ska beskattas enligt A-SINK. En särskild bestämmelse om att sådan uppgift ska lämnas av den som ska redovisa skatteavdrag för skatt enligt A-SINK föreslås därför. Samma uppgiftskrav föreslås gälla om ersättningen är undantagen från skatteplikt på grund av skatteavtal enligt 8 § första stycket 4 A-SINK. Skyldigheten i det senare fallet gäller bara om ersättningen, trots att den är undantagen från skatteplikt, ska redovisas i en arbetsgivardeklaration. Så är fallet om arbetsgivaravgifter ska betalas.

I eventuella fall där skatteavdrag inte ska göras och arbetsgivaravgifter inte ska betalas kommer det finnas en skyldighet enligt 15 kap. SFL att lämna kontrolluppgift om ersättning till utomlands bosatta artister, förutsatt att ersättningen ska hänföras till inkomstslaget tjänst.

Förslaget

Förslaget innebär ändringar i 15 kap. 8 § SFL och 6 kap. 3 § SFF.

2.6.7 Undantag från skyldigheten att lämna kontrolluppgift när det gäller vissa kostnadsersättningar och innehållet i en kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst

Förslag: Kontrolluppgift ska inte längre lämnas om vissa sådana kostnadsersättningar som i dag enbart redovisas med ett kryss.

Vissa av de uppgiftskrav som i dag gäller för kontrolluppgifter i inkomstslaget tjänst slopas.

Skälen för förslagen: Skatteverkets målsättning är att så långt som möjligt begränsa antalet uppgifter om en betalningsmottagare som ska lämnas i en arbetsgivardeklaration eller i en kontrolluppgift enligt 15 kap. SFL. Verket har därför gjort en översyn av de uppgiftskrav som i dag gäller för en kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst.

Enligt verkets bedömning behövs inte uppgifter om vissa sådana kostnadsersättningar som i dag enbart redovisas med ett kryss i kontrolluppgiften. Det rör sig om sådan ersättning för utgifter vid tjänsteresor som avser logi eller resa med annat transportmedel än egen bil eller förmånsbil. Ett undantag från kontrolluppgiftsskyldigheten när det gäller sådana kostnadsersättningar föreslås därför.

Vidare bedömer Skatteverket att följande uppgifter inte längre behöver samlas in:

- Uppgift om den tid en ersättning eller förmån avser, om den bara avser del av året.
- Förmån av fri parkering.
- Bilmodell vid bilförmån.
- Nedsättning av värdet av bilförmån på grund av att mottagaren har utgett ersättning för förmånen.
- Antalet kilometer tjänstekörning som ersättning för kostnader för drivmedel för resa i tjänsten med förmånsbil avser.

- Uppgift om huruvida bostadsförmån i Sverige avser en bostad som är belägen på en småhusenhet.

Förslagen innebär inte någon förändring av vad som är skattepliktig intäkt av tjänst. De innebär inte heller någon förändring när det gäller vilka förmånsbelopp som ska redovisas. Däremot kommer det inte att behöva lämnas lika detaljerade uppgifter om olika förmåner som i dag.

Förslagen

Förslagen innebär ändringar i 15 kap. 8, 9 och 10 §§, 31 kap. 6 § och 37 kap. 2 § SFL och 5 kap. 1–3 §§ SFF.

2.6.8 Möjlighet för Skatteverket att meddela ytterligare föreskrifter m.m.

Förslag: Skatteverket ska få meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter en arbetsgivardeklaration och en kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst ska innehålla.

Skatteverket ska också få meddela föreskrifter om eller i enskilda fall besluta att en viss identifikationsuppgift inte behöver lämnas i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration om verket ändå kan fatta riktiga beslut om slutlig skatt och beslut om pensionsgrundande inkomst.

Skälen för förslagen

Ytterligare föreskrifter om innehållet i en arbetsgivardeklaration och en kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst

Enligt 6 kap. 1 § fjärde stycket SFF får Skatteverket meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter en förenklad arbetsgivardeklaration ska innehålla. Förslagen i denna promemoria innebär att redovisningen i arbetsgivardeklarationer – när det gäller ersättning för arbete m.m. – i de flesta fall ska göras på individnivå, i likhet med vad som redan i dag gäller för förenklade arbetsgivardeklarationer. Det kan då uppkomma behov av att Skatteverket meddelar ytterligare föreskrifter även när det gäller arbetsgivardeklarationer. Samma behov kan uppkomma när det gäller kontrolluppgifter. När det gäller kontrolluppgifter finns i dag inte någon särskild bestämmelse om att Skatteverket får meddela ytterligare föreskrifter. Av 22 kap. 4 § SFF framgår dock att Skatteverket får meddela ytterligare föreskrifter om verkställigheten av SFL och föreskrifter om verkställigheten av SFF. I syfte att uppnå enhetlighet i regleringen föreslår Skatteverket att det införs uttryckliga bestämmelser om att Skatteverket får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter en arbetsgivardeklaration och en kontrolluppgift enligt 15 kap. SFL ska innehålla. Det är inte fråga om någon utvidgad föreskriftsmöjlighet för Skatteverket jämfört med i dag, utan det rör sig fortfarande om sådana verkställighetsföreskrifter som avses i 22 kap. 4 § SFF.

Föreskrifter och beslut om att en viss identifikationsuppgift inte behöver lämnas i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration

Enligt 5 kap. 13 § SFF får Skatteverket meddela föreskrifter om eller i enskilda fall besluta att en viss identifikationsuppgift inte behöver lämnas i en kontrolluppgift om verket ändå kan fatta riktiga beslut om slutlig skatt och beslut om pensionsgrundande inkomst. Mot bakgrund av att uppgifter på individnivå, enligt förslagen i denna promemoria, i många fall ska lämnas i arbetsgivardeklarationen i stället för i kontrolluppgift bör en motsvarande bestämmelse införas när det gäller arbetsgivardeklarationer. Denna bestämmelse bör även omfatta förenklade arbetsgivardeklarationer.

Förslagen

Förslagen innebär

- ändringar i 5 kap. 3 § och 6 kap. 1 § SFF, och
- att två nya paragrafer – 1 a och 3 a §§ – införs i 6 kap. SFF.

2.6.9 Ändring och kompletteringar av individuppgifter i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration

Förslag: Uppgifter som lämnats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration ska ändras endast på begäran av den deklarationsskyldige. Skatteverket får dock ändra en felaktig identifikationsuppgift avseende en betalningsmottagare om det rör sig om en uppenbar felskrivning eller något annat uppenbart förbiseende från den deklarationsskyldiges sida. Skatteverket får även, i uppenbara fall, komplettera deklarationen med en identifikationsuppgift som saknas avseende en betalningsmottagare.

Uttryckliga bestämmelser om skyldighet för den deklarationsskyldige att ändra felaktiga individuppgifter, och att komplettera deklarationen med sådana individuppgifter som saknas, införs. En sådan ändring eller komplettering ska dock inte få göras efter utgången av det sjätte året efter det kalenderår som uppgiften hänför sig till. En ändrad eller kompletterande uppgift ska lämnas skriftligen.

Skälen för förslagen

Ändring och kompletteringar på begäran av den deklarationsskyldige

De uppgifter på individnivå som ska lämnas i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration kommer att utgöra underlag för beslut om arbetsgivaravgifter och avdragen skatt att betala in månadsvis. Även om en arbetsgivardeklaration innehåller uppgifter om flera olika betalningsmottagare avser dessa beslut sammanlagda belopp. Ingen uppdelning på individnivå görs i besluten. På årsbasis kommer de sammanlagda uppgifterna för varje betalningsmottagare att utgöra underlag för förifyllda uppgifter i inkomstdeklarationen för den betalningsmottagaren.

Skatteverket registrerar uppgifterna så som de har lämnats. Registret i beskattningsdatabasen blir ett register över vilka uppgifter som lämnats av

arbetsgivaren (den deklarationsskyldige). Som regel ska Skatteverket inte ändra eller komplettera de registrerade uppgifterna på eget initiativ. Ändringar ska som regel göras enbart om den deklarationsskyldige på föreskrivet sätt lämnar in en ny uppgift som innebär att en tidigare uppgift ska ändras eller att tidigare uppgifter ska kompletteras. Detta gäller även om Skatteverket skulle fatta ett beslut om arbetsgivaravgift, avdragen skatt eller beskattning på individuell nivå som avviker från det lämnade underlaget. De registrerade uppgifterna som utgör underlag för beslutet ändras alltså inte som en följd av att Skatteverket i sak fattar ett beslut som avviker från uppgifterna i underlaget.

Den deklarationsskyldige ska ha en skyldighet att i arbetsgivardeklarationen lämna vissa uppgifter på individnivå. Om en individuppgift saknas eller är felaktig har den föreslagna uppgiftsskyldigheten inte uppfyllts. Den deklarationsskyldige ska ha en uttrycklig skyldighet att ändra tidigare lämnade felaktiga individuppgifter och att komplettera deklarationen med sådana individuppgifter som saknas. Bestämmelserna syftar till att det ska vara arbetsgivarens ansvar att lämna riktiga och kompletta uppgifter. Eftersom uppgifterna ska kunna användas även av andra myndigheter och arbetslöshetskassor (se avsnitt 3.5.6–3.5.10), är det viktigt att rätt uppgifter är registrerade avseende varje betalningsmottagare. Detta är av stor vikt såväl för myndigheterna och arbetslöshetskassorna som för de enskilda betalningsmottagarna. Om det finns anledning att anta att en individuppgift är felaktig eller saknas ska den deklarationsskyldige därför ges möjlighet eller föreläggas att komma in med nya uppgifter för ändring eller komplettering av tidigare lämnade uppgifter.

Skyldigheten att ändra och komplettera ska inte bara gälla fel som påverkar den skatt och de avgifter som den deklarationsskyldige ska betala, utan alla uppgifter om en viss betalningsmottagare som har lämnats eller skulle ha lämnats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration. Det skulle t.ex. kunna inträffa att fel betalningsmottagare har angetts, men att detta inte påverkar belopp att betala.

En ändring av en felaktig individuppgift, eller komplettering med en individuppgift som saknas, bör enligt Skatteverkets mening göras skriftligen. Det motsvarar vad som gäller för en begäran om omprövning (66 kap. 6 § SFL). Om den ändrade eller kompletterande uppgiften påverkar de belopp som den deklarationsskyldige ska betala kan ändringen eller kompletteringen göras i en begäran om omprövning. En ändring eller komplettering som görs i Skatteverkets e-tjänst uppfyller skriftlighetskravet.

Ändringar och kompletteringar bör enligt Skatteverkets mening inte kunna göras under hur lång tid som helst. En skyldighet utan begränsning i tid skulle vara svårhanterlig för Skatteverket och sannolikt även för de deklarationsskyldiga. Den praktiska betydelsen av att en ändring eller komplettering görs kommer att minska ju mer tid som förflutit. En omprövning på begäran av den deklarationsskyldige, eller en omprövning till nackdel för denne på initiativ av Skatteverket, är normalt bara möjlig inom sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna i arbetsgivardeklarationen eller den förenklade arbetsgivardeklarationen avser. Utifrån möjligheten till omprövning finns skäl att begränsa skyldigheten och möjligheten att göra ändringar till samma tid. Skatteverket anser att det inte heller från andra utgångspunkter finns skäl till en längre tid. Skatteverket anser därför att en

ändring eller komplettering inte bör få göras efter utgången av det sjätte året efter det kalenderår som uppgiften hänför sig till.

Ändringar och kompletteringar på Skatteverkets initiativ

Normalt är det bara om den deklarationsskyldige lämnar en ny uppgift som de registrerade uppgifterna avseende en viss betalningsmottagare ska ändras eller kompletteras. När det gäller identifikationsuppgifter föreslås dock att Skatteverket ska få göra vissa ändringar och kompletteringar utan att en ny uppgift har lämnats. Verket ska således, enligt förslaget, få ändra en felaktig identifikationsuppgift avseende en betalningsmottagare om det rör sig om en uppenbar felskrivning eller något annat uppenbart förbiseende från den deklarationsskyldiges sida. Det kan t.ex. röra sig om att fel personnummer har angetts för en betalningsmottagare men att det ändå – utifrån övriga lämnade uppgifter – är uppenbart vem som avses. Ett fel som kan upptäckas först vid en kontroll av arbetsgivaren eller liknande kan däremot inte anses uppenbart och ska inte kunna ändras av Skatteverket utan att en ny uppgift inhämtas från den deklarationsskyldige. (Däremot kan Skatteverket givetvis fatta beslut om skatter och avgifter utifrån den nya informationen, jfr nedan.) Skatteverket föreslås också, i uppenbara fall, få komplettera deklARATIONEN med en identifikationsuppgift avseende en betalningsmottagare som saknas. Det kan t.ex. inträffa att det vid den tidpunkt då en arbetsgivardeklaration ges in ännu inte finns något samordningsnummer för en viss betalningsmottagare. Skatteverket bör i sådana fall få komplettera deklARATIONEN med uppgift om samordningsnummer när ett sådant nummer har tilldelats. Det gäller givetvis bara under förutsättning att det står helt klart vilket samordningsnummer som de av arbetsgivaren lämnade uppgifterna ska kopplas till.

Skatteverket bör underrätta den deklarationsskyldige om sådana ändringar eller kompletteringar avseende identifikationsuppgifter som verket gör. Detta behöver dock enligt verkets mening inte lagregleras.

Om det i andra fall än som nu beskrivits finns anledning att anta att en individuppgift är felaktig eller saknas ska den deklarationsskyldige ges möjlighet eller föreläggas att komma in med en ändrad eller kompletterande uppgift. Någon möjlighet för Skatteverket att på eget initiativ ändra av arbetsgivaren lämnade uppgifter om belopp föreslås inte. Däremot kan Skatteverket naturligtvis avvika från uppgifterna såväl vid beslut som rör utbetalaren som vid beskattning av betalningsmottagaren.

Förslaget utgår från de behov av uppgifter Skatteverket har. Skatteverket fattar inga månadsvisa beskattningsbeslut på individnivå. Verkets beslut med anledning av en ingiven arbetsgivardeklaration avser endast de totalbelopp som arbetsgivaren ska betala in. Beskattningsbeslutet avseende den enskilde betalningsmottagaren fattas först året efter utbetalningen, och avser hela beskattningsårets inkomster. Att uppgifter på individnivå lämnas i arbetsgivardeklarationen ger vissa möjligheter till kvalitetskontroll i förhållande till de sammanlagda uppgifterna och medför förutsättningar för att besluten på sammanslagen nivå kan bli bättre. Skatteverkets behov av uppgifterna är tillfredställt genom ett system där de inkomna uppgifterna på individnivå registreras såsom de har lämnats. I ett sådant system ska Skatteverket inte ändra i de inkomna uppgifterna. Det är de uppgifter som har lämnats som ska vara registrerade. Det kan ur andra aspekter förefalla otillfredsställande att Skatteverket inte ska ändra materiellt felaktiga uppgifter

på individnivå. Ett system inom vilket Skatteverket skulle ha ett ansvar för att de månadsvisa uppgifterna på individnivå är korrekta skulle dock innebära en ny arbetsuppgift för Skatteverket med särskilda krav på författningsstöd, teknik och arbetsinsatser. Det skulle bl.a. kräva att Skatteverket för ett register inte bara över inkomstuppgifter som har rapporterats in av utbetalare, utan även ett register över enskildas faktiska inkomster varje månad. En sådan ordning skulle kräva en helt ny reglering jämfört med i dag. Ett förslag om ett sådant utvidgat system skulle kräva omfattande utredningsåtgärder och bedömningar som det inte funnits utrymme för inom ramen för arbetet med denna hemställan.

Uppgifter från betalningsmottagare

Om en betalningsmottagare kommer in med en uppgift om utbetalt belopp eller avdragen skatt som avviker från vad som har redovisats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration kommer detta, i enlighet med vad som har sagts ovan, inte att medföra en prövning av uppgiften i deklarationen såsom den är registrerad i beskattningsdatabasen. En ändring av den registrerade uppgiften kommer bara att göras om arbetsgivaren kommer in med en ny ändrad uppgift. En uppgift från betalningsmottagaren kan dock medföra att Skatteverket gör en utredning avseende de arbetsgivaravgifter och de skatteavdrag som arbetsgivaren ska betala in på sammanslagen nivå.

De förhållanden som en betalningsmottagare anför som skäl för att en av utbetalaren lämnad uppgift på individnivå är fel har dessutom sannolikt betydelse för det kommande beskattningsbeslutet avseende betalningsmottagaren eller vilket skatteavdrag denne ska tillgodoräknas. Det är därför viktigt att sådana inkomna uppgifter finns tillgängliga som underlag i det kommande beskattningsärendet. Skatteverket behöver ha en ändamålsenlig hantering för detta. Bedömningen är att detta kan göras inom ramen för gällande bestämmelser. Den närmare ordningen för detta behöver utredas ytterligare.

Det är dock viktigt att komma ihåg att sådant material som på detta sätt kan tillföras ett beskattningsärende inte ersätter eller kompletterar den årliga inkomstdeklarationen. Arbetstagaren måste fortfarande se till att i deklarationen lämna de inkomstuppgifter och uppgifter om skatteavdrag som hon anser är korrekta.

En särskild fråga är de förfyllda uppgifter som förs in i den deklaraionsblankett som skickas till den enskilde. Skatteverket ser i dag inte någon annan möjlighet än att de uppgifter som förfylls är de uppgifter som finns i beskattningsdatabasen, dvs. de uppgifter som arbetsgivaren har lämnat. Det är viktigt att det inte här kan uppkomma missförstånd där den enskilde kan få uppfattningen att uppgifter som denne lämnat har beaktats av Skatteverket när deklarationen har försetts med förfyllda uppgifter. Detta bör ske genom informationsåtgärder. Den närmare utformningen av dessa behöver utredas mer. Även detta ska göras inom ramen för gällande bestämmelser.

Användning av individuppgifter som har lämnats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration i andra myndigheters och arbetslöshetskassors verksamhet

När individuppgifter som har lämnats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration används i ett ärende hos en annan myndighet eller arbetslöshetskassa (se förslag i avsnitt 3) måste en prövning av uppgifterna kunna göras i det ärendet. Denna prövning får göras utifrån de beviskrav som gäller i den aktuella verksamheten. En enskild som ansöker om en förmån eller liknande måste också alltid ha ett ansvar för att beslutsmyndigheten har tillgång till korrekta uppgifter.

Förslagen

Förslagen innebär

- att ett tillägg görs i 26 kap. 1 § SFL, och
- att tre nya paragrafer, 26 kap. 40–42 §§, införs i SFL.

2.6.10 Utländska avgiftsskyldiga

Förslag: Möjligheten för utländska avgiftsskyldiga att efter beslut från Skatteverket redovisa arbetsgivaravgifter på något annat sätt eller vid någon annan tidpunkt än som följer av SFL slopas.

Skälen för förslaget: Om det finns särskilda skäl får Skatteverket besluta att den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter och är bosatt utomlands eller är en utländsk juridisk person som saknar fast driftställe i Sverige redovisar avgifterna på något annat sätt eller vid någon annan tidpunkt än som anges i 26 kap. SFL (26 kap. 38 § SFL). Att befogenheten inte gäller skatteavdrag beror på att utländska utbetalare av ersättning för arbete inte ska göra skatteavdrag (prop. 2010/11:165 s. 809 och prop. 1996/97:100 s. 568). Beslut enligt 26 kap. 38 § SFL fattas normalt för maximalt två år i taget.

Enligt Skatteverkets mening saknas numera behov av en bestämmelse av detta slag. Det är i dag inte förenat med några större svårigheter eller kostnader för utländska arbetsgivare att redovisa och betala arbetsgivaravgifter månadsvis. Ett avskaffande av bestämmelsen är också i linje med förslaget i denna promemoria att uppgifter på individnivå normalt ska lämnas månadsvis när det gäller ersättning för arbete.

Förslaget

Förslaget innebär

- att 26 kap. 38 § och 67 kap. 26 § SFL upphävs, och
- ändringar i 26 kap. 1 § och 67 kap. 1 § SFL.

2.6.11 Skyldighet att lämna uppgifter till betalningsmottagaren

Förslag: Den som är skyldig att lämna uppgifter om en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration ska senast den dag då arbetsgivardeklarationen ska ha kommit in till Skatteverket informera den som uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas i arbetsgivardeklarationen. Detsamma gäller den som väljer att lämna uppgifter i en arbetsgivardeklaration i stället för i en kontrolluppgift.

Skälen för förslaget: Enligt 34 kap. 3 § första stycket SFL ska den som är skyldig att lämna kontrolluppgift enligt 15–22 kap. samma lag senast den 31 januari året närmast efter det år som kontrolluppgiften gäller informera den som uppgiften avser om de uppgifter som lämnas i kontrolluppgiften. Förslagen i denna promemoria innebär att skyldigheten att lämna kontrolluppgift i många fall ersätts av en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen. Betalningsmottagaren kommer även i dessa fall att ha ett intresse av att få information om vilka uppgifter som har lämnats till Skatteverket. Utbetalarna bör dock inte, enligt Skatteverkets mening, åläggas att tillhandahålla en årlig summering av inrapporterade uppgifter. Det skulle nämligen innebära en ytterligare börda för dem. Skatteverket anser att det i stället bör införas en skyldighet för utbetalare att varje månad informera en betalningsmottagare om de uppgifter om denne som lämnas i en arbetsgivardeklaration. Månadsvisa uppgifter till betalningsmottagare lämnas oftast redan i dag i en lönespecifikation. Den nu föreslagna skyldigheten kan uppfyllas genom att uppgifterna lämnas i lönespecifikationen.

Förslaget

Förslaget innebär att en ny paragraf, 34 kap. 3 a §, införs i SFL.

2.6.12 Befrielse från särskild avgift på grund av vilseledande eller missvisande informationsuppgifter

Förslag: Vid bedömningen av om det är oskäligt att ta ut en särskild avgift med fullt belopp ska det särskilt beaktas också om den felaktighet eller passivitet som har lett till avgiften kan antas ha föranletts av vilseledande eller missvisande informationsuppgifter avseende uppgifter som lämnas i en arbetsgivardeklaration. Förändringen görs genom att den nuvarande hänvisningen till kontrolluppgifter ersätts med en hänvisning till informationsuppgifter.

Skälen för förslaget: Skatteverket ska besluta om hel eller delvis befrielse från en särskild avgift om det är oskäligt att avgiften tas ut med fullt belopp

(51 kap. 1 § SFL). Vid bedömningen ska det särskilt beaktas, bland annat, om den felaktighet eller passivitet som har lett till avgiften kan antas ha föranletts av vilseledande eller missvisande kontrolluppgifter.

En kontrolluppgift lämnas till Skatteverket och inte till den som uppgiften avser. Den som är skyldig att lämna kontrolluppgift ska dock genom en s.k. informationsuppgift informera den som kontrolluppgiften avser om de uppgifter som lämnas i kontrolluppgiften (34 kap. 3 § SFL). Enligt andra förslag i denna promemoria ska skyldigheten att lämna kontrolluppgift i många fall ersättas av en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationer. Betalningsmottagaren ska även i dessa fall få information om de uppgifter som har lämnats till Skatteverket genom en informationsuppgift. Det föreslås bli reglerat i en ny bestämmelse (34 kap. 3 a § SFL), se avsnitt 2.6.11. I bestämmelserna om befrielse från särskilda avgifter (51 kap. 1 § SFL) bör bland de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen även nämnas vilseledande eller missvisande uppgifter som lämnats som sådana informationsuppgifter.

Även om de uppgifter som lämnas i en kontrolluppgift respektive informationsuppgift ska vara desamma förefaller det principiellt mer riktigt att i bestämmelserna om befrielse från särskilda avgifter hänvisa till den av uppgifterna som riktar sig till den deklarationsskyldige, nämligen informationsuppgiften. Det är de uppgifter som lämnas till den enskilde (informationsuppgiften) som kan antas kunna vilseleda den enskilde och därmed motivera en befrielse från den särskilda avgiften, snarare än kontrolluppgiften som ju lämnas till Skatteverket. Skatteverket föreslår därför att en sådan ändring görs i 51 kap. 1 § SFL. Den föreslagna utformningen omfattar även vilseledande eller missvisande uppgifter i informationsuppgifter som lämnats enligt den föreslagna bestämmelsen i 34 kap. 3 a §. Någon egentlig materiell förändring därutöver är inte avsedd. Skulle ett vilseledande ändå ha skett genom en kontrolluppgift utgör den föreslagna lydelsen inte ett hinder mot att medge en befrielse även i ett sådant fall.

Förslaget

Förslaget innebär en ändring i 51 kap. 1 § SFL.

2.6.13 Avstämningsuppgifter

Förslag: Uppgifter i en arbetsgivardeklaration om betalningsmottagare ska ingå i uttrycket avstämningsuppgifter enligt 49 kap. 10 c § SFL.

Skälen för förslaget: Från den 1 januari 2016 har i SFL förts in ett nytt uttryck, avstämningsuppgifter, som ersätter uttrycket kontrollmaterial. Avstämningsuppgifter omfattar bl.a. kontrolluppgifter som ska lämnas utan föreläggande. Enligt 49 kap. 10 § SFL får skattetillägg inte tas ut om den oriktiga uppgiften framgår av avstämningsuppgifter som har varit tillgängliga för Skatteverket inom ett år från utgången av beskattningsåret.

Enligt de förslag som lämnas i denna promemoria kommer vissa uppgifter som i dag lämnas i kontrolluppgift i stället att lämnas i en

arbetsgivardeklaration. Begreppet avstämningsuppgifter bör även omfatta sådana uppgifter.

Förslaget

Förslaget innebär en ändring av 49 kap. 10 c § SFL.

3 Utlämnande av uppgifter till andra

3.1 Inledning

I avsnitt 2 har redovisats fördelarna för Skatteverket med att samla in uppgifter på individnivå genom arbetsgivardeklarationen. Även andra myndigheter och arbetslöshetskassorna skulle ha stor nytta av månadsvisa inkomstuppgifter på individnivå. Det skulle t.ex. bidra till effektivare handläggning och bättre service till medborgarna. Det skulle också motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Förslagen skapar även möjligheter till förbättringar för företagen. Den sammantagna uppgiftslämnarbördan för företagen kan minska om de i mindre utsträckning behöver lämna uppgifter om enskildas inkomster till flera olika myndigheter.

3.2 Tidigare utredningar

3.2.1 Delegationen mot felaktiga utbetalningar

SOU 2008:74

Delegationen mot felaktiga utbetalningar (FUT-delegationen) lämnade i juli 2008 sitt betänkande Rätt och riktigt, Åtgärder mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2008:74). Syftet med delegationens arbete var bl.a. att identifiera orsaker till felaktiga utbetalningar samt att skatta omfattningen av dessa utbetalningar. Ytterst syftade arbetet till att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. En slutsats som delegationen drog var att felaktiga utbetalningar inte sällan var orsakade av felaktiga inkomstuppgifter i grunden. Delegationen ansåg att ett elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter var av stor vikt. Delegationen föreslog att månadsuppgifter om lön på individnivå skulle införas. Enligt förslaget skulle månadsuppgiften kompletteras med uppgift om arbetstid och frånvarotid. Med en sådan ordning skulle, enligt delegationen, bidragsgivande myndighet få tillgång till säkrare och mer aktuella uppgifter av betydelse för prövning av rätten till olika förmåner. Delegationen konstaterade vidare bl.a. följande. När det gäller viss ersättning från Försäkringskassan behövs för handläggningen av ärenden även uppgifter om frånvaro. Arbetslöshetskassorna behöver vid bestämmande av ersättning kunna räkna fram normalarbetstid och dagpenning. För dessa beräkningar krävs detaljerad information om arbets- och löneförhållanden som även avser förhållanden långt tillbaka i tiden. Centrala studiestödsnämnden, CSN, beslutar både om gränsen för fribelopp per halvår och om återbetalningen av studiemedel, vilken är inkomstberoende. För Migrationsverkets del handlar det om handläggning av asylsökandes rätt till bistånd för sin dagliga livsföring. För handläggningen inom de olika myndigheterna krävs ofta, som framgår enligt ovan, betydligt mer information än den som en månadsuppgift på individnivå kan ge. För denna handläggning krävs därför i allmänhet också annan uppgiftsinsamling.

Remissinstansernas synpunkter

Slutbetänkandet av FUT-delegationen skickades under hösten 2008 på remiss till 38 remissinstanser³. Flertalet var positiva till förslagen och ansåg att det var mycket angeläget att komma till rätta med felaktiga utbetalningar i välfärdssystemen.

När det gäller förslaget om månadsvisa uppgifter om lön på individnivå ställde merparten av remissinstanserna sig positiva till förslaget och angav bl.a. att förslaget skulle innebära en avsevärd förenkling och förbättring av kvaliteten i underlagen för beslut om individstöd. Några remissinstanser ansåg att delegationens förslag om en månadsvis redovisning av de anställdas arbetstid och frånvarotid kunde innebära en ökad administration för alla arbetsgivare, medan andra remissinstanser ställde sig positiva till förslaget om att månadsuppgiften skulle kompletteras med uppgift om arbetstid och frånvarotid. Några remissinstanser avstyrkte förslaget, däribland Datainspektionen och Svenskt Näringsliv.

Svenskt Näringsliv var allmänt kritisk mot förslaget och avvisade frågan om månadsvis rapportering av individuppgifter. Anledningen var bl.a. att Svenskt Näringsliv ansåg att det var oacceptabelt att företagen skulle tyngas med ytterligare bördor, särskilt när det rörde sig om att vara en del i en myndighetsadministration. Svenskt Näringsliv underströk i sitt remissyttrande att de flesta arbetsgivare är små företag med ytterst begränsade resurser att hantera ytterligare administrativa pålagor.

När det gäller integritetsfrågorna var Datainspektionen kritisk och betonade att en ny omfattande insamling hos myndigheter av uppgifter om enskilda personer, utökade elektroniska informationsutbyten mellan vissa myndigheter av sådana uppgifter och förändrade användningsområden för insamlad information måste föregås av noggranna avvägningar mellan behovet av effektivitet och behovet av integritetsskydd. Datainspektionen menade att sådana avvägningar saknades i betänkandet.

3.2.2 Informationsutbytesutredningen

SOU 2007:45

Informationsutbytesutredningen, som hade i uppdrag att pröva om det var lämpligt att utöka möjligheterna för myndigheterna till elektroniskt informationsutbyte, lämnade i maj 2007 betänkandet Utökat elektroniskt informationsutbyte (SOU 2007:45). Utredningen hade även att ta ställning till om informationsutbyten mellan myndigheter går att förena med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten. Syftet med informationsutbytet var att förebygga och upptäcka felaktiga utbetalningar, säkerställa korrekta beslutsunderlag, förbättra servicen för den enskilde och öka effektiviteten hos myndigheterna.

Utredningen fann att de särskilda registerförfattningar som reglerar myndigheternas behandling av personuppgifter saknar en enhetlig struktur och att begreppsbildningen är oklar. Utredningen ansåg att det borde ske en allmän översyn av gällande registerförfattningar och av begreppsbildningen på området. Utredningen föreslog bl.a. att ytterligare uppgifter skulle lämnas från Skatteverket till Försäkringskassan för beräkning av sjukpenninggrundande

³ Fi2008/4266/BuS.

inkomst och för beräkning och kontroll av bostadsbidrag. Utredningen ansåg vidare att ett utökat elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter skulle leda till stärkt kontroll av statliga medel, en effektivare ärendehantering och en ökad service och förutsebarhet för den enskilde. Ett sådant utökat elektroniskt informationsutbyte skulle enligt utredningen gå att förena med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten.

Informationsutbytespropositionen

Informationsutbytesutredningen skickades på remiss. Flertalet remissinstanser delade utredningens bedömning att det finns ett behov av ett utökat elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter.

Mot bakgrund av bl.a. regeringens ställningstaganden i propositionen Patientdatalag (prop. 2007/08:126) gjorde regeringen i prop. 2007/08:160, Utökat elektroniskt informationsutbyte (Informationsutbytespropositionen) en annan bedömning i vissa frågor än den som utredningen grundade sina förslag på. Flera av de lagförslag som lämnades av informationsutbytesutredningen behandlades dock i propositionen.

3.2.3 Riksrevisionens rapport

Riksrevisionen har granskat om regeringen och myndigheterna utnyttjar de möjligheter till utökat elektroniskt informationsutbyte som lag och teknik erbjuder. Resultatet av granskningen framgår av rapporten, RiR 2010:18, Informationsutbyte mellan myndigheter med ansvar för trygghetssystem – Hur möjligheter till effektivisering utnyttjats.

Riksrevisionen undersökte informationsutbyten inom aktivitetsstöd, sjuk- och aktivitetsersättning och ekonomiskt bistånd. När det gäller socialnämnderna har kommunerna, enligt förordningen (2008:975) om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt socialtjänstlagen, rätt att ta del av uppgifter från Skatteverket, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och arbetslöshetskassorna. I rapporten konstaterades att det i dag endast förekommer elektroniskt informationsutbyte med Försäkringskassan och CSN. En orsak till att kommunerna inte skapat något elektroniskt informationsutbyte i övrigt är att det enligt kommunerna är svårt att skapa en lösning som alla kommuner kan använda. Eftersom kommunerna är fristående finns ingen gemensam samtalspart för dem. Enligt rapporten används dock huvudsakligen två it-leverantörer som tagit fram tekniska lösningar för elektroniskt informationsutbyte. Försäkringskassan har löst problemet genom att ta fram en egen standard som kommunerna får ansluta sig till om de vill ta del av information. Skatteverket menar att denna typ av lösning kan bli dyr om inte alla kommuner ansluter sig. Riksrevisionen konstaterade i sina slutsatser att ett elektroniskt informationsutbyte kan effektivisera handläggningen av ekonomiskt bistånd avsevärt. Jämfört med att kontroller utförs manuellt uppskattar Riksrevisionen att kommunerna sammanlagt kan göra en årlig nettobesparing på cirka 150 miljoner kronor per år genom ett elektroniskt informationsutbyte. Det framkommer dock i rapporten att Riksrevisionen inte genomfört någon systematisk analys av sekretesslagstiftningen eller analyserat

eventuella argument som talar emot att tillåta elektroniska informationsutbyten.

3.2.4 Månadsuppgiftsutredningen

I avsnitt 2.2.2 redovisas bakgrunden till Månadsuppgiftsutredningen och förslagen till hur månadsuppgifter skulle samlas in.

Syftet med förslaget om månadsuppgifter var att arbetsgivarnas uppgiftslämnande till olika myndigheter skulle effektiviseras genom att uppgiftslämnandet samordnades, att servicen till enskilda skulle utökas, att myndigheternas kontrollmöjligheter skulle förbättras och att korrekta inkomstrelaterade ersättningar skulle lämnas från välfärdssystemen.

Utredningen föreslog att uppgifterna i månadsdeklarationerna skulle göras tillgängliga genom direktåtkomst för Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Åklagarmyndigheten. Arbetslöshetskassorna skulle få tillgång genom medium för automatiserad behandling.

Utredningen konstaterade att de uppgifter som skulle lämnas genom månadsuppgifter är känsliga och föreslog att sekretessen för uppgifterna skulle stärkas så att absolut sekretess skulle gälla för uppgifterna även när de tagits ut ur databasen.

Utredningen har remissbehandlats men har inte lett till att något lagförslag har lämnats.

3.2.5 Parlamentariska socialförsäkringsutredningen

Den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen tillsattes den 29 april 2010. I utredningens uppdrag ingick att utreda och föreslå nya regler för det inkomstunderlag som ska användas för beräkning av olika dagessättningar inom socialförsäkringen. Utgångspunkten var att inkomstunderlaget ska baseras på historiska (faktiska) inkomster. Ett förslag till nya regler för beräkning av sjukpenninggrundande inkomst baserad på historiska inkomster skulle redovisas.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen föreslår i sitt slutbetänkande - Mer trygghet och bättre försäkring, SOU 2015:21 - en rad förändringar i sjuk-, arbetsskade- och arbetslöshetsförsäkringarna. Syftet är att värna förtroendet för dessa försäkringar och att göra dem långsiktigt hållbara. Betänkandet innehåller ett 50-tal förslag till förbättringar i nuvarande försäkringar samt förslag till inriktning av det fortsatta reformarbetet.

Utredningens förslag avser att leda till ett ökat förtroende för försäkringarna genom att stärka träffsäkerhet (att ersättningen baseras på den inkomst som faktiskt förlorats) och förutsebarhet (det ska gå att förutse hur stor ersättningen skulle bli vid sjukdom eller arbetslöshet), samt genom att likartade situationer bedöms på ett likartat sätt och att de försäkrade kan få ersättning inom en rimlig tid.

För att kunna uppnå detta föreslås bl.a. ett gemensamt inkomstbegrepp. Ersättningsgrundande inkomster ska vara de inkomstslag som ligger till grund för inbetalning av arbetsgivaravgift och egenavgift. För att uppnå enhetlighet bör uppgifterna hämtas från samma källa och uppgifterna bör vara tillgängliga

även för den enskilde som uppgifterna avser. Ersättningarna i sjuk-, arbetsskade- och arbetslöshetsförsäkringarna ska i normala fall baseras på de genomsnittliga inkomsterna under tolv månader före försäkringsfallet. Det ska dock fortfarande finnas möjligheter till undantag och särregler som kan påverka hur stor en ersättning ska bli.

I utredningen föreslås att en arbetsgivare varje månad ska rapportera de anställdas inkomster enligt kontantprincipen, företrädesvis genom digital överföring (e-inkomster). Uppgifterna ska vara tillgängliga bl.a. för Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna samt för de enskilda personer som uppgifterna berör. Ett genomförande av utredningens förslag i övrigt är beroende av att ett system av detta slag införs. Utan denna grund att stå på kan vad som i övrigt föreslås inte genomföras på ett meningsfullt sätt. Utredningen föreslår att det ska vara Skatteverket som samlar in uppgifterna och gör dem tillgängliga.

3.2.6 Brås rapport

Brottsförebyggande rådet, Brå, har i rapporten Intyget som dörröppnare till välfärdsystemet - En rapport om välfärdsbrott med felaktiga intyg (2015:8), redovisat bl.a. hur felaktiga intyg av olika slag kan användas för att begå s.k. välfärdsbrott – bidragsbrott och bedrägerier mot olika myndigheter såsom Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

I rapporten anges att lönespecifikationer är en av flera typer av intyg som kan användas i syfte att föranleda felaktiga utbetalningar från välfärdsystemet. Lönespecifikationer ska tillhandahålla uppgifter om en persons anställning – närmare bestämt uppgift om lön. Eftersom lönespecifikationerna varierar stort i utseende, är det svårt att kontrollera dem på ett bra sätt. En felaktig lönespecifikation kan vara helt förfalskad, det vill säga att någon lön aldrig har betalats ut till personen. I andra fall är specifikationen manipulerad, på så sätt att lönen har ändrats.

I rapporten föreslås bl.a. följande. Ersätt intygsgivare med säkrare uppgifter. Inför en form av månadsuppgift där arbetsgivarna elektroniskt kommunicerar med Skatteverket. Det kan ersätta många intyg och blanketter, och det skapar säkrare uppgifter i systemet. Intygsgivare bör ersättas i den mån det går, och här har särskilt Skatteverket en viktig roll. Om månadsuppgift införs, ökar möjligheten att upptäcka felaktiga kontrolluppgifter, och i förlängningen också välfärdsbrott, tidigare än i dag.

3.3 Gällande rätt

3.3.1 Allmänt om sekretess

Offentlighetsprincipen

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten och massmedierna ska ha insyn i statens och kommunernas verksamhet. Offentlighetsprincipen kommer till uttryck på olika sätt, exempelvis genom yttrande- och meddelarfrihet för tjänstemän, genom domstolsoffentlighet och genom offentlighet vid beslutande församlingars sammanträden. När det mer allmänt talas om offentlighetsprincipen åsyftas dock i första hand reglerna om allmänna

handlingars offentlighet. Denna princip infördes genom 1766 års tryckfrihetsförordning och regleras numera i 1949 års tryckfrihetsförordning, TF.

Allmän handling

Vad som avses med allmän handling framgår av 2 kap. TF. Med handling förstås framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. En handling är allmän, om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten. En handling anses inkommen till en myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel anses den inkommen till en myndighet när den är tillgänglig för myndigheten med tekniska hjälpmedel som myndigheten förfogar över. En handling anses upprättad hos en myndighet, när den har expedierats. En handling som inte har expedierats anses upprättad när det ärende till vilket den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen inte hänför sig till visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller på annat sätt färdigställts.

Rätten att ta del av allmänna handlingar

Rätten att ta del av allmänna handlingar gäller enligt 2 kap. 1 § TF svenska medborgare. Utländska medborgare är likställda med svenska medborgare, om inte något annat följer av tryckfrihetsförordningen eller annan lag (14 kap. 5 § TF). Det finns för närvarande inte några bestämmelser som begränsar utländska medborgares rätt att ta del av allmänna handlingar. Enligt 2 kap. 2 § första stycket TF får rätten att ta del av allmänna handlingar bara begränsas om det är påkallat med hänsyn till vissa där angivna intressen, nämligen dels vissa allmänna intressen (2 kap. 2 § första stycket 1–5 och 7 TF), t.ex. intresset av att förebygga eller beivra brott, dels skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden (2 kap. 2 § första stycket 6).

Enligt 2 kap. 2 § andra stycket TF ska varje begränsning anges noga i en särskild lag eller, om så i ett visst fall anses lämpligare, i en annan lag vartill den förstnämnda lagen hänvisar. Den särskilda lag som åsyftas är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL.

Offentlighets- och sekretesslagen innehåller inte bara begränsningar av rätten att ta del av allmänna handlingar. Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av allmän handling eller på något annat sätt (3 kap 1 § OSL). Sekretess innebär således både handlingssekretess och tystnadsplikt. Till den del sekretessbestämmelserna innebär tystnadsplikt medför de en begränsning av yttrandefriheten enligt regeringsformen, RF.

Offentlighets- och sekretesslagen

Offentlighets- och sekretesslagen gäller för myndigheter och för personer som är eller har varit anställda eller tjänstepliktiga hos myndighet eller på annan liknande grund deltagit i myndighets verksamhet (2 kap. 1 § OSL). Offentlighetsprincipen och offentlighets- och sekretesslagen är också tillämpliga på bl.a. bolag som en kommun eller ett landsting har bestämmande inflytande över (2 kap. 3 § OSL).

På motsvarande sätt är offentlighetsprincipen och bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen tillämpliga på vissa privaträttsliga organ i den utsträckning som anges i den nämnda lagens bilaga (2 kap. 4 § OSL). Bland de organ som räknas upp i bilagan återfinns bl.a. arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor vad gäller kassornas verksamhet med prövning av ärenden om arbetslöshetsförsäkring och av ärenden om medlemsavgift för arbetslös medlem.

I offentlighets- och sekretesslagen har allmänna bestämmelser om sekretess placerats i lagens tredje avdelning (7–14 kap.). Sekretessbestämmelser till skydd för allmänna intressen har placerats i lagens fjärde avdelning (15–20 kap.) och sekretessbestämmelser till skydd för enskilds personliga och ekonomiska förhållanden i lagens femte avdelning (21–40 kap.). I lagens sjätte avdelning finns särskilda bestämmelser om sekretess som gäller hos vissa organ, bl.a. riksdagen, regeringen, Riksdagens ombudsmän (JO), Justitiekanslern (JK) och domstolarna (41–43 kap.).

Vem sekretessen gäller mot, sekretessbrytande bestämmelser m.m.

Sekretess gäller enligt 8 kap. 1–2 §§ OSL gentemot enskilda och andra myndigheter. Enligt 8 kap. 2 § OSL gäller sekretess också mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet när de är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra. I sistnämnda fall ska bestämmelser i OSL om uppgiftsutlämnande och överföring av sekretess tillämpas på samma sätt som mellan myndigheter. Det förekommer situationer när andra myndigheters eller enskildas intresse av att ta del av en sekretessbelagd uppgift väger tyngre än det intresse som sekretessen ska skydda. I vissa fall måste myndigheter kunna utbyta uppgifter för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Vidare kan enskilda i vissa fall ha ett berättigat behov av att få ta del av uppgifter som annars omfattas av sekretess. I OSL finns därför bestämmelser av innebörden att sekretess under vissa förutsättningar inte hindrar att sekretessbelagda uppgifter lämnas till myndigheter eller enskilda. Sekretessregleringen innehåller därför särskilda s.k. sekretessbrytande bestämmelser. Det ska i detta sammanhang uppmärksammas att bestämmelser i dataskyddsregleringen om s.k. direktåtkomst inte är sådana sekretessbrytande regler som avses i offentlighets- och sekretesslagen. Även om det finns en bestämmelse om direktåtkomst kan hinder mot utlämnande således föreligga på grund av sekretess. En sekretessbelagd uppgift som enligt en sekretessbrytande regel får lämnas ut till en annan myndighet kan lämnas ut på många olika sätt t.ex. muntligen, skriftligen, via medium för automatiserad databehandling eller via direktåtkomst. Om en myndighet förutsätts få direktåtkomst till uppgifter som omfattas av sekretess hos en annan myndighet måste därför bestämmelsen om direktåtkomst kompletteras med en sekretessbrytande regel för att sådan åtkomst ska kunna tillåtas (se mer om utlämnande via direktåtkomst i avsnitt 3.3.3 i delavsnittet Utlämnande via direktåtkomst).

Sekretessbrytande regler finns i 10 kap. OSL och i anslutning till berörda sekretessbestämmelser i de olika avdelningarna i lagen. Enligt 10 kap. 28 § OSL hindrar inte sekretess att en uppgift lämnas till en annan myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning.

Sekretessens föremål, räckvidd och styrka

En sekretessbestämmelse består i regel av tre rekvisit, dvs. förutsättningar för bestämmelsens tillämplighet. Dessa tre rekvisit anger sekretessens föremål, sekretessens räckvidd och sekretessens styrka.

Sekretessens föremål är den information som kan hemlighållas och anges i lagen genom ordet ”uppgift” tillsammans med en mer eller mindre långtgående precisering av uppgiftens art, t.ex. uppgift om enskilda personliga förhållanden.

En sekretessbestämmelses räckvidd bestäms normalt genom att det i bestämmelsen preciseras att sekretessen för de angivna uppgifterna bara gäller i en viss typ av ärende, i en viss typ av verksamhet eller hos en viss myndighet. Några få sekretessbestämmelser gäller utan att räckvidden är begränsad. Uppgiften kan då hemlighållas oavsett i vilket ärende, i vilken verksamhet eller hos vilken myndighet den förekommer.

Sekretessens styrka bestäms i regel med hjälp av s.k. skaderekvisit. Man skiljer mellan raka och omvända skaderekvisit. Vid raka skaderekvisit är utgångspunkten att uppgifterna är offentliga och att sekretess bara gäller om det kan antas att en viss skada uppstår om uppgiften lämnas ut. Vid det omvända skaderekvisitet är utgångspunkten den omvända, dvs. att uppgifterna omfattas av sekretess. Vid ett omvänt skaderekvisit får uppgifterna således bara lämnas ut om det står klart att uppgiften kan röjas utan att viss skada uppstår. Sekretessen enligt en bestämmelse kan även vara absolut, dvs. de uppgifter som omfattas av bestämmelsen ska hemlighållas utan någon skadeprovning om uppgifterna begärs ut.

Överföring av sekretess samt primära och sekundära sekretessbestämmelser

En grundläggande princip i offentlighets- och sekretesslagen är att sekretess som huvudregel inte följer med en uppgift när den lämnas från en myndighet till en annan. Det beror bl.a. på att behovet av och styrkan i en sekretess inte kan bestämmas enbart med hänsyn till sekretessintresset. Detta intresse måste i varje sammanhang vägas mot intresset av insyn i myndigheternas verksamhet. Offentlighetsintresset kan således kräva att de uppgifter som behandlas som hemliga hos en myndighet är offentliga hos en annan myndighet som har inhämtat dem hos den förstnämnda myndigheten (prop. 1979/80:2 Del A s. 75 f.). Lagstiftaren har alltså tagit ställning mot att en allmän bestämmelse om överföring av sekretess tas in i sekretessregleringen. Vissa bestämmelser om överföring av sekretess med begränsade och överblickbara tillämpningsområden har dock införts.

Vid överföring av sekretess skiljer man mellan primära och sekundära sekretessbestämmelser. Dessa begrepp och begreppet bestämmelse om överföring av sekretess definieras i 3 kap. 1 § OSL.

En primär sekretessbestämmelse är en bestämmelse om sekretess som en myndighet ska tillämpa på grund av att bestämmelsen riktar sig direkt till myndigheten eller omfattar en viss verksamhet eller en viss ärendetyp som hanteras hos myndigheten eller omfattar vissa uppgifter som finns hos myndigheten. Sistnämnda slag av primär sekretessbestämmelse, dvs. en primär sekretessbestämmelse som gäller för vissa angivna uppgifter oavsett i vilket sammanhang uppgifterna förekommer, är en primär sekretessbestämmelse vars räckvidd inte har begränsats. Som exempel på sistnämnda slag av primära

sekretessbestämmelser kan nämnas utrikessekretessen (15 kap. 1 § OSL) och de sekretessbestämmelser till skydd för enskilds personliga förhållanden som gäller som ett minimiskydd inom hela den offentliga sektorn (21 kap. OSL).

En bestämmelse om överföring av sekretess är en bestämmelse som innebär att en primär sekretessbestämmelse som är tillämplig på en uppgift hos en myndighet ska tillämpas på uppgiften även av en annan myndighet som uppgiften lämnas till. Detta gäller också för en myndighet som har elektronisk tillgång till uppgiften hos den förstnämnda myndigheten (s.k. direktåtkomst).

En sekundär sekretessbestämmelse är en bestämmelse om sekretess som ska tillämpas på grund av en bestämmelse om överföring av sekretess.

En och samma sekretessbestämmelse kan således vara en primär sekretessbestämmelse hos den utlämnande myndigheten och en sekundär sekretessbestämmelse hos den mottagande myndigheten. Resultatet av tillämpningen kan bli olika om sekretessbestämmelsen är att betrakta som primär eller sekundär hos myndigheten. En primär sekretessbestämmelse kan normalt tillämpas på en uppgift oavsett om myndigheten har fått uppgiften från en annan myndighet eller från en enskild. En sekundär sekretessbestämmelse kan dock bara tillämpas på uppgifter som den mottagande myndigheten får från den utlämnande myndigheten. En sekundär sekretessbestämmelse kan således inte tillämpas på uppgifter som myndigheten får direkt från enskilda (se prop. 2005/06:191 s. 30 och 1997/98:9 s. 38 f. samt JO 2000/01 s. 44 och 50).

Bestämmelser om överföring av sekretess som innebär att sekretess enligt alla eller många sekretessbestämmelser överförs till vissa organ eller vissa verksamheter har placerats i 11 och 41–43 kap. OSL. Bestämmelser om överföring av sekretess som innebär att sekretess enligt enstaka sekretessbestämmelser överförs till en mottagande myndighet har placerats i direkt anslutning till berörda sekretessbestämmelser, se t.ex. 22 kap. 3 § samt 31 kap. 5 och 18 §§ OSL.

När det gäller direktåtkomst finns det en bestämmelse om överföring av sekretess i 11 kap. 4 § OSL. Av denna bestämmelse framgår att om en myndighet har elektronisk tillgång hos en annan myndighet till en upptagning för automatisk behandling och en uppgift i denna upptagning är sekretessreglerad, blir sekretessbestämmelsen tillämplig även hos den mottagande myndigheten. Detta gäller inte för uppgift som ingår i ett beslut hos den mottagande myndigheten. Av en konkurrensregel i 11 kap. 8 § OSL följer att bestämmelsen om överföring av sekretess i 11 kap. 4 § inte ska tillämpas om det finns en primär sekretessbestämmelse (med vissa angivna undantag) till skydd för samma intresse som är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten. Vad som gäller vid konkurrens mellan flera tillämpliga sekretessbestämmelser regleras, förutom i nämnda 11 kap. 8 §, i 7 kap. 3 § samt 43 kap. 2 § andra stycket och 9 § OSL, se avsnitt 3.3.2 i delavsnitt Konkurrens mellan sekretessbestämmelser.

3.3.2 Sekretess hos vissa myndigheter

Sekretess till skydd för enskild inom verksamhet som rör skatt

Bestämmelser om skattsekretess finns i 27 kap. OSL. Av 27 kap. 1 § första stycket OSL framgår att sekretess gäller i verksamhet som avser bestämmande

av skatt eller fastställande av underlag för bestämmande av skatt för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Sekretess gäller vidare i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts databasen, s.k. databassekretess (27 kap. 1 § andra stycket 1 OSL).

Med verksamhet som avser bestämmande av skatt avses bestämmande av preliminär skatt, slutlig skatt, mervärdesskatt och annan indirekt skatt eller ändrad beräkning av avdrag för preliminär skatt. Under uttrycket faller också nedsättning av eller befrielse från skatt.

Med verksamhet som avser fastställande av underlag för bestämmande av skatt avses verksamhet enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) och fastighetstaxeringslagen (1979:1152). Inte bara själva beskattningsärendena täcks av uttrycket verksamhet som avser bestämmande av skatt utan också t.ex. registerföring och annan verksamhet som har anknytning till förfarandet men saknar ärendekaraktär. Föremålet för sekretessen är uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Sekretessen omfattar uppgifter om såväl den som är föremål för beskattning etc. som tredje man, vilkens förhållanden är berörda.

Den ovan nämnda databassekretessen är en primär sekretessbestämmelse, inte bara hos Skatteverket utan även hos andra myndigheter som har direktåtkomst till uppgifter i databasen. Sekretessbestämmelsens utformning gör att den är tillämplig hos de direktanslutna myndigheterna så länge som uppgifterna inte har tagits ut ur databasen, dvs. när uppgifterna bara är tekniskt tillgängliga hos den mottagande myndigheten oavsett om de syns på dataskärmen eller inte. När en uppgift ur databasen dras ut på papper eller används på annat sätt i den mottagande myndighetens verksamhet upphör dock databassekretessen att vara tillämplig hos den mottagande myndigheten (prop. 2010/11:78 s. 12).

Sekretessen enligt 27 kap. 1 § OSL är enligt huvudregeln absolut, dvs. något skaderekvisit finns inte. I förarbetena till sekretesslagen (1980:100), prop. 1979/80:2 Del A s. 255 f., angavs i fråga om valet av styrka hos sekretessen på aktuellt område att man måste eftersträva en lämplig avvägning mellan skydds- och offentlighetsintressena. De skattskyldigas långtgående plikt att lämna uppgifter om sina förhållanden ger skyddsaspekten en särskild tyngd. Man kan nämligen inte bortse från att det av den stora mängden skattskyldiga skulle upplevas som integritetskränkande att uppgifter i deras självdeklarationer kom till offentligheten, även om en del av dessa uppgifter i och för sig är av tämligen alldaglig beskaffenhet.

Av 27 kap. 6 § första stycket OSL framgår bl.a. att sekretessen enligt 1 § inte gäller beslut varigenom skatt bestäms eller underlag för bestämmande av skatt fastställs.

Sekretess till skydd för enskild när det gäller socialförsäkringar

Enligt 28 kap. 1 § OSL gäller sekretess hos Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten eller domstol för uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende enligt lagstiftningen om allmän försäkring. Sekretessen gäller

således med ett rakt skaderekvisit, dvs. presumtionen är att uppgifterna är offentliga.

Föremålet för sekretessen är uppgifter om enskildas personliga förhållanden. Hälsotillstånd och uppgifter om en persons ekonomi faller under begreppet personliga förhållanden. Sekretess enligt nämnda bestämmelse kan komma att gälla inte bara uppgifter om sjukperioder och liknande utan också uppgifter om sjukpenninggrundande inkomst och om sjukpenningens storlek. Det anförs dock i förarbetena att det mera sällan torde kunna hävdas att det medför men för den enskilde att lämna ut uppgifter om hans eller hennes ekonomi (prop. 1979/80:2 Del A s. 190).

Sekretess i Migrationsverkets verksamhet

I 21 kap. 5 § OSL finns en bestämmelse om sekretess för uppgifter som rör utlänning, oavsett i vilket sammanhang som uppgiften förekommer, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller lider annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och en utländsk stat eller myndighet eller organisation. Sekretessbestämmelsen är alltså försedd med ett s.k. kvalificerat rakt skaderekvisit vilket innebär en extra stark presumtion för att uppgifterna är offentliga.

I 26 kap. 1 § OSL finns bestämmelser om sekretess inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Av fjärde stycket 1 framgår att med socialtjänst jämställs ärenden om bistånd åt asylsökande och andra utlänningar.

I 37 kap. OSL finns bestämmelser som gäller verksamhet enligt utlännings- och medborgarlagstiftningen. Av 37 kap. 1 § framgår att utöver vad som gäller i 21 kap. 5 § gäller sekretess i verksamhet för kontroll över utlänningar och i ärende om svenskt medborgarskap. Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga förhållanden med ett omvänt skaderekvisit. Även uppgifter om utlänningens ekonomiska omständigheter av personlig natur kan skyddas. Sekretesskyddet för utlänningar är avsett att förhindra att röjande av uppgift om utlänning leder till skada som hänger samman med hans eller hennes särskilda förhållanden som utlänning (prop. 1979/80:2 Del A s. 208 f.).

Sekretess hos arbetslöshetskassorna

Som tidigare nämnts i avsnitt 3.4.4 är arbetslöshetskassorna inte myndigheter utan föreningar, dvs. enskilda rättssubjekt. Deras handläggning av arbetslöshetsersättning utgör dock myndighetsutövning. Vid tillämpning av offentlighetsprincipen och i sekretesshänseende är arbetslöshetskassorna därför, vid prövning av ärenden om arbetslöshetsersättning och ärenden om medlemsavgift för arbetslös medlem, att jämföras med myndigheter.

Däremot omfattas inte ärenden om medlemskap i en arbetslöshetskassa av dessa regler. Om en uppgift om medlemskap förekommer i ett ärende om arbetslöshetsersättning, är dock reglerna tillämpliga (prop. 2000/01:129 s. 84).

Sekretess gäller enligt 28 kap. 13 § OSL i ärende om arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och i ärende om medlemsavgift för arbetslös medlem enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för uppgift om en enskilds personliga förhållanden med ett

rakt skaderekvisit, dvs. sekretess gäller om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Sekretess hos Arbetsförmedlingen

De sekretessregler som gäller i Arbetsförmedlingens verksamhet finns i 28 kap. OSL. Enligt 28 kap. 11 § gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men och uppgiften förekommer i ett ärende om arbetsförmedling, yrkesvägledning, arbetsvård eller antagning till arbetsmarknadsutbildning. Sekretessen gäller dock inte beslut i dessa ärenden, vilket det gör för sekretess enligt följande två bestämmelser. I Arbetsförmedlingens etableringsärenden gäller sekretess enligt 28 kap. 12 a § för uppgift om en enskilds personliga förhållanden när uppgiften förekommer i ärende om etableringsplan och i ärende om ersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. För enskildas affärs- eller driftförhållanden gäller sekretess enligt 28 kap. 12 § i ärende om arbetsförmedling och ärende enligt lagstiftningen om anställningsfrämjande åtgärder för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada. Sekretessbestämmelserna gäller således med ett omvänt skaderekvisit. Motsvarande sekretess gäller i ärende om stöd eller hjälp vid arbetslöshet eller andra åtgärder i anställningsfrämjande syfte eller för att främja en enskilds anpassning till arbetslivet.

Sekretess hos Åklagarmyndigheten vid bestämmande av dagsböter

Enligt 35 kap. 1 § OSL gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men och uppgiften förekommer i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål. Sekretess gäller således med ett omvänt skaderekvisit.

Sekretessen enligt 35 kap. 1 § upphör i de flesta fall i samband med att åtal väcks. Sekretessen består dock för uppgift i en handling som har kommit från en myndighet där uppgiften är sekretessreglerad, 35 kap. 7 § 3 OSL.

Sekretess i samtliga myndigheters verksamhet

Det finns några sekretessbestämmelser som utgör ett minimiskydd för enskildas personliga integritet inom hela den offentliga sektorn. Dessa bestämmelser, som alltså är tillämpliga hos alla myndigheter och andra organ som ska tillämpa offentlighets- och sekretesslagen, har samlats i 21 kap. OSL. Som exempel kan nämnas den i avsnitt 3.3.2, delavsnittet Sekretess i Migrationsverkets verksamhet, nämnda sekretessen för uppgift om utlännning enligt 21 kap. 5 § OSL. Ett annat exempel är 21 kap. 7 § OSL där det föreskrivs att sekretess gäller för personuppgift, om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen (1998:204).

Även 21 kap. 3 § OSL är exempel på en generellt tillämplig sekretessbestämmelse. Enligt lagrummet gäller sekretess för uppgift om en enskilds bostadsadress eller annan jämförbar uppgift som kan lämna upplysning om var

den enskilde bor stadigvarande eller tillfälligt, den enskildes telefonnummer, e-postadress eller annan jämförbar uppgift som kan användas för att komma i kontakt med denne samt för motsvarande uppgifter om den enskildes anhöriga, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs. Denna sekretessbestämmelse gäller således med ett kvalificerat rakt skaderekvisit vilket innebär att det föreligger en extra stark presumtion för att uppgifterna är offentliga.

Konkurrens mellan sekretessbestämmelser

I vissa fall kan flera sekretessbestämmelser vara tillämpliga på en och samma uppgift. Huvudregeln om konkurrens mellan flera sekretessbestämmelser har tagits in i 7 kap. 3 § OSL. Av denna bestämmelse följer att vid konkurrens har sekretessbestämmelser enligt vilka uppgiften är sekretessbelagd företräde framför sekretessbestämmelser enligt vilka uppgiften ska lämnas ut. Detta gäller oavsett om det är fråga om primära eller sekundära sekretessbestämmelser.

Som framgår av avsnitt 3.3.1, i delavsnittet Överföring av sekretess samt primära och sekundära sekretessbestämmelser, finns det några bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen som reglerar konkurrens mellan olika sekretessbestämmelser i vissa specifika situationer och som avviker från 7 kap. 3 § OSL, däribland 11 kap. 8 §. Enligt denna särskilda konkurrensregel ska bl.a. överföringsbestämmelsen i 11 kap. 4 § OSL inte tillämpas om det finns en primär sekretessbestämmelse till skydd för samma intresse som är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten. I ett sådant fall är det den primära sekretessbestämmelsen som ska tillämpas och detta gäller oavsett om den primära sekretessbestämmelsen ger ett starkare eller ett svagare skydd än den sekundära sekretessbestämmelsen. Även undantag från den primära sekretessbestämmelsens tillämpningsområde har företräde framför den sekundära sekretessen. Som exempel kan nämnas att Skatteverkets databassekretess enligt 27 kap. 1 § andra stycket 1 OSL är en primär sekretessbestämmelse hos både Skatteverket och Kronofogdemyndigheten så länge en uppgift i databasen bara är tekniskt tillgänglig för Kronofogdemyndigheten eller bara finns på skärmen hos Kronofogdemyndigheten, men inte har använts i Kronofogdemyndighetens verksamhet. Därutöver är bestämmelserna i 34 kap. 1 och 2 §§ OSL primära sekretessbestämmelser i Kronofogdemyndighetens exekutiva verksamhet. Av 11 kap. 8 § OSL följer att i situationer när Kronofogdemyndigheten har direktåtkomst till uppgifter hos Skatteverket, vilka omfattas av primära sekretessbestämmelser hos Kronofogdemyndigheten, blir bestämmelsen om överföring av sekretess vid direktåtkomst i 11 kap. 4 § OSL inte tillämplig.

3.3.3 Allmänt om behandling av personuppgifter

Personlig integritet - regleringen i regeringsformen

Någon enhetlig definition av begreppet personlig integritet finns inte i svensk rätt. I 1 kap. 2 § regeringsformen, RF, föreskrivs att det allmänna ska värna om den enskildes privatliv. Även Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna innehåller sådana bestämmelser, t.ex. artikel 8 om rätt till skydd för privat- och familjeliv.

Av 2 kap. 6 § första stycket RF följer att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp även i andra fall än som avses i 4 och 5 §§. Var och en är dessutom skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång samt mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande. Av andra stycket, som trädde i kraft den 1 januari 2011, framgår att var och en utöver vad som sägs i första stycket gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

Av förarbetena till bestämmelsen framgår bl.a. följande (prop. 2009/10:80 s. 248).

I andra stycket, som inte har någon tidigare motsvarighet, finns en bestämmelse som utvidgar skyddet mot intrång i den personliga integriteten. Bestämmelsen innebär att enskilda, vid sidan av vad som redan följer av första stycket, är skyddade mot åtgärder från det allmänna sida som innefattar betydande intrång i den personliga integriteten, om intrånget sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Bestämmelsen träffar inte åtgärder som en enskild vidtar i förhållande till en annan enskild. Avgörande för om en åtgärd ska anses innebära övervakning eller kartläggning är inte dess huvudsakliga syfte utan vilken effekt åtgärden har. Vad som avses med övervakning respektive kartläggning får bedömas med utgångspunkt från vad som enligt normalt språkbruk läggs i dessa begrepp. Uttrycket "enskilds personliga förhållanden" avses här ha samma innebörd som i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid bedömning av vilka åtgärder som kan anses utgöra ett "betydande intrång" ska både åtgärdens omfattning och arten av det intrång åtgärden innebär beaktas. Även åtgärdens ändamål och andra omständigheter kan ha betydelse vid bedömningen.

Inskränkningar i den fri- och rättighet som 2 kap. 6 § andra stycket RF innebär får endast göras i lag, 2 kap. 20 § första stycket 2 RF (se dock punkt 2 i övergångsbestämmelserna).

Personuppgiftslagen

Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, det s.k. dataskyddsdirektivet, syftar till att garantera dels att en hög skyddsnivå när det gäller enskilda personers fri- och rättigheter med avseende på behandling av personuppgifter föreligger, dels att en likvärdig skyddsnivå finns i medlemsländerna. Direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna varken får föreskriva ett bättre eller sämre skydd för den personliga integriteten än vad direktivet föreskriver.

Dataskyddsdirektivet har genomförts i svensk rätt bl.a. genom personuppgiftslagen (1998:204), PuL. Lagens syfte är enligt 1 § att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. Av 5 § framgår att lagen gäller för behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad och för annan behandling av personuppgifter, om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå

i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Enligt 2 § är lagen subsidiär i den meningen att avvikande bestämmelser i annan lag eller i förordning gäller i stället för bestämmelserna i PuL. Sådana avvikande bestämmelser finns bl.a. i s.k. registerförfattningar, t.ex. lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. I personuppgiftslagen erinras vidare om att bestämmelserna i lagen inte ska tillämpas bl.a. i den utsträckning det skulle inskränka en myndighets skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut personuppgifter (8 § första stycket PuL).

I 3 § definieras begrepp som används i lagen. Med behandling av personuppgifter avses varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring. Personuppgifter är all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person. Personuppgiftsansvarig är den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter. Den registrerade är den som en personuppgift avser.

Av 9 § första stycket c och d framgår att personuppgifter bara får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och att de inte får behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in (finalitetsprincipen). En behandling för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål ska dock inte anses som oförenlig med de ändamål för vilka uppgifterna samlades in. De personuppgifter som behandlas ska vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålet med behandlingen och fler personuppgifter får inte behandlas än vad som är nödvändigt med hänsyn till behandlingen. De personuppgifter som behandlas ska vara riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella och alla rimliga åtgärder ska vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana uppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Enligt 13 § PuL är det förbjudet att behandla personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i en fackförening. Det är också förbjudet att behandla sådana uppgifter som rör hälsa eller sexualliv. Nu nämnda uppgifter betecknas i PuL som känsliga personuppgifter. Det finns dock ett antal undantag från förbudet i 15–19 §§. Känsliga personuppgifter får behandlas om den som uppgiften avser har samtyckt till behandlingen eller om behandlingen är nödvändig, bl.a. för att rättsliga anspråk ska kunna fastställas, göras gällande eller försvaras. Enligt 20 § får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om ytterligare undantag från förbudet om det behövs med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse.

Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får enligt 22 § PuL behandlas utan samtycke från den registrerade bara när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering eller något annat beaktansvärt skäl.

Om uppgifter om en person samlas in från personen själv, ska den personuppgiftsansvarige enligt 23 § PuL självmant lämna den registrerade information om behandlingen av uppgifterna. Har uppgifterna samlats in från

en annan källa ska den registrerade som regel informeras när uppgifterna registreras. Om uppgifterna samlas in för att lämnas ut till tredje man, får den personuppgiftsansvarige avvakta med att lämna information till dess att uppgifterna lämnas ut för första gången. Information behöver inte lämnas om det finns bestämmelser om registrerandet eller utlämnandet av personuppgifter i lag eller någon annan författning. I de fall uppgifterna samlas in från någon annan än den registrerade, behöver information inte heller lämnas om det visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats. Om uppgifterna används för att vidta åtgärder som rör den registrerade, ska dock information lämnas senast i samband med att så sker.

Enligt 31 § PuL ska den personuppgiftsansvarige vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna ska åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av de tekniska möjligheter som finns, vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna, de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna och hur pass känsliga de behandlade uppgifterna är. Enligt 32 § får Datainspektionen i enskilda fall besluta vilka säkerhetsåtgärder som den personuppgiftsansvarige ska vidta.

Dataskyddsregleringen på unionsnivå är föremål för översyn. En ny förordning som ska ersätta dataskyddsdirektivet förväntas antas under våren 2016.

Utlämnande via direktåtkomst

Någon legaldefinition av begreppet direktåtkomst finns inte. I prop. 2007/08:160 s. 57 f. redogörs närmare för vad som avses med begreppet. Med direktåtkomst avses i regel att information är tillgänglig för en användare för att på egen hand söka i den och få svar på frågor utan att kunna påverka innehållet.

Direktåtkomst kan ge användaren möjlighet att även hämta hem information till sitt eget system och bearbeta den där. Direktåtkomst har traditionellt ansetts innebära att uppgifter lämnas ut utan att den utlämnande myndigheten i det enskilda fallet har kontroll över vilka uppgifter som lämnas ut. Det har därför ansetts vara mycket viktigt att reglera frågor om tillgång till uppgifter genom direktåtkomst. En bestämmelse om direktåtkomst är inte en sådan sekretessbrytande regel som avses i offentlighets- och sekretesslagen. En förutsättning för att direktåtkomst ska kunna tillåtas är därför att åtkomsten antingen endast avser offentliga uppgifter eller att den avser sådana sekretessbelagda uppgifter som enligt lag eller förordning får lämnas ut till den som har direktåtkomst. Huruvida en myndighet bör få ha direktåtkomst till information som finns hos en annan myndighet ska bedömas genom en avvägning mellan de skäl som talar för en sådan åtkomst, bl.a. behovet av ökad effektivitet hos myndigheterna, och de integritetsskäl som talar emot. I registerförfattningarna görs i allmänhet en åtskillnad mellan direktåtkomst och annan elektronisk åtkomst till information.

I en dom från Högsta förvaltningsdomstolen den 29 oktober 2015 har en bedömning gjorts i fråga om gränsdragningen mellan direktåtkomst och annat utlämnande på medium för automatiserad behandling. Innehållet i domen redovisas nedan i delavsnittet Utlämnande på medium för automatiserad behandling.

Direktåtkomst är ett rättsligt begrepp och inte ett tekniskt begrepp. Om en myndighet har rätt att genom direktåtkomst ta del av vissa typer av personuppgifter hos en annan myndighet beträffande personer som är aktuella i ärenden hos den mottagande myndigheten, måste den mottagande myndigheten rent tekniskt ha möjlighet att ta del av sådana uppgifter beträffande alla personer som är aktuella hos den utlämnande myndigheten. Det beror på att den mottagande myndigheten inte kan veta i förväg vilka personer som kan bli aktuella i ärenden hos myndigheten. Den mottagande myndigheten får dock bara söka efter uppgifter om en person med hjälp av direktåtkomst efter det att personen har blivit aktuell i ett ärende hos myndigheten. Överskottsinformation i samband med direktåtkomst blir som huvudregel att betrakta som en allmän handling hos den mottagande myndigheten även om den mottagande myndigheten enligt sin registerförfattning inte har rätt att behandla uppgifterna för egen del (prop. 2010/11:78 s. 14 f.). De sekretessbrytande regler som ska möjliggöra ett uppgiftsutbyte mellan två myndigheter genom direktåtkomst måste därför omfatta alla uppgifter som den utlämnande myndigheten rent tekniskt gör tillgängliga för den mottagande myndigheten. Detta innebär att de sekretessbrytande reglerna inte kan begränsas till de uppgifter som mottagande myndighet har rätt att ta del av enligt bestämmelsen om direktåtkomst och enligt ändamålsbestämmelsen i den mottagande myndighetens registerförfattning (prop. 2010/11:78 s. 15).

Som framgår av avsnitt 3.3.1, i delavsnittet Överföring av sekretess samt primära och sekundära sekretessbestämmelser, finns det dock en bestämmelse om överföring av sekretess i 11 kap. 4 § OSL som blir tillämplig vid direktåtkomst. Denna bestämmelse omfattar både sådan information som den mottagande myndigheten har rätt att ha direktåtkomst till och sådan överskottsinformation som rent tekniskt blir tillgänglig för den mottagande myndigheten i samband med direktåtkomsten. Som framgår av avsnitt 3.3.2, i delavsnittet Konkurrens mellan sekretessbestämmelser, finns det dock i 11 kap. 8 § en särskild konkurrensregel av innebörd att bl.a. överföringsbestämmelsen i 11 kap. 4 § OSL inte ska tillämpas om det finns en primär sekretessbestämmelse till skydd för samma intresse som är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten. I 27 kap. 1 § OSL finns en sekretessbestämmelse avseende uppgifter i beskattningsdatabasen. Detta är en primär sekretessbestämmelse som är tillämplig även hos andra direktanslutna myndigheter så länge uppgifterna inte tagits ut ur databasen (se avsnitt 3.3.2 i delavsnittet Sekretess till skydd för enskilda inom verksamhet som rör skatt).

I detta sammanhang bör Informationshanteringsutredningen nämnas. Utredningen överlämnade delbetänkandet Överskottsinformation vid direktåtkomst (SOU 2012:90) till regeringen i januari 2013. Uppdraget har slutredovisats i betänkandet Myndighetsdatalag (SOU 2015:39), se vidare avsnitt 3.5.12.

Utlämnande på medium för automatiserad behandling

Utlämnande på medium för automatiserad behandling kan bl.a. innebära utlämnande via e-post, CD-skiva, USB-minne m.m. Vid mer regelbundet utlämnande av uppgifter mellan myndigheter används dock normalt tekniken att data lämnas automatiserat nattetid genom att begärd information skickas från de interna registren till en brevlåda hos uppgiftslämnaren. Den

fördröjning i uppgiftslämnandet som är inbyggd i tekniken innebär en teoretisk möjlighet för utlämnaren att kontrollera vilken information som ska lämnas ut.

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 29 oktober 2015 i mål nr 1356-14, gjort en bedömning med betydelse för gränsdragningen mellan direktåtkomst och annat utlämnande på medium för automatiserad behandling. Den centrala frågan i målet var om ett visst elektroniskt utlämnande av uppgifter från socialförsäkringsdatabasen till socialnämnder var direktåtkomst enligt 114 kap. 22 § socialförsäkringsbalken eller annat utlämnande på medium för automatiserad behandling. Högsta förvaltningsdomstolen kom fram till att utlämnandet skulle anses som direktåtkomst om uppgifterna kunde anses förvarade hos den mottagande myndigheten (socialnämnderna) enligt 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen, dvs. om de var tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt.

I det aktuella fallet lämnades uppgifterna genom en elektronisk tjänst med fördefinierade frågor och svar. Socialnämnden ställde en fråga avseende en person i taget genom en frågefil. Genom ett automatiserat förfarande sammanställde it-systemet hos Försäkringskassan ett svar samt genomförde en behörighetskontroll och två sekretesskontroller. Svarsfilen skickades inom några sekunder till mottagaren.

Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att socialnämnderna inte på egen hand kunde söka information i socialförsäkringsdatabasen. Ett utlämnande förutsatte att Försäkringskassan reagerade på en begäran om att de efterfrågade uppgifterna skulle lämnas ut. Försäkringskassan fick därigenom anses förfoga över frågan om och i så fall vilka uppgifter som skulle lämnas ut. Domstolen ansåg därför att socialnämnderna inte kunde anses ha någon sådan teknisk tillgång till upptagningar som avses i 2 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen. Förfarandet var därför inte att betrakta som direktåtkomst.

Avgörandet synes innebära att den tekniska utformningen av en myndighets system för utlämnande av uppgifter kan bli avgörande för om ett utlämnande ska anses som direktåtkomst eller som annat utlämnande på medium för automatiserad behandling. Avgörandet torde ha betydelse inte enbart för direktåtkomst enligt 114 kap. 22 § socialförsäkringsbalken utan även för direktåtkomst enligt andra bestämmelser. Avgörandet synes innebära att elektroniska utlämnanden i större omfattning kan komma att inte betraktas som direktåtkomst. Det finns mot denna bakgrund anledning att överväga om de utlämnanden som föreslås i denna promemoria, genom utformningen av de tekniska systemen kan bedömas som utlämnande på medium för automatiserad behandling och att det därför inte skulle finnas behov av direktåtkomst.

3.3.4 Särskilda registerförfattningar

Inledning

Personuppgiftslagen innehåller generella regler som ska tillämpas i hela samhället både av myndigheter, privata organisationer och enskilda. Redan vid lagens tillkomst förutsattes att behov av undantag och preciseringar för vissa områden skulle tillgodoses genom särskilda s.k. registerförfattningar. Personuppgiftslagen är därför, som nämnts i avsnitt 3.3.3, delavsnittet

Personuppgiftslagen, subsidiär i förhållande till annan lagstiftning. För en stor del av den offentliga verksamheten gäller registerförfattningar vilka kompletterar och i vissa fall ersätter PuL. Dessa författningar måste dock följa bestämmelserna i dataskyddsdirektivet.

Registerförfattningarna innehåller bestämmelser om ändamålen med den ifrågavarande behandlingen. Registerförfattningarna innehåller ofta också bestämmelser om vilka sökbegrepp myndigheten får använda när den hämtar uppgifter ur sina register och databaser. Därigenom begränsas myndighetens möjligheter att ställa samman personuppgifter av känslig art. I vissa fall reglerar registerförfattningar på vilket sätt information får lämnas ut (i pappersform eller elektroniskt) och metoden för utlämnande (genom direktåtkomst eller på medium för automatiserad behandling). I regel föreskriver registerförfattningarna vad som ska ske med uppgifterna i registren när myndigheten inte längre behöver dem.

Behandlingen av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Skatteverkets behandling av uppgifter i beskattningsdatabasen regleras i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. I beskattningsverksamheten ska det finnas en samling uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheten för vissa bestämda ändamål. Denna samling uppgifter kallas i lagtexten beskattningsdatabasen.

I lagen anges tillämpningsområde, definitioner, ändamålen med Skatteverkets behandling av uppgifter i verkets beskattningsverksamhet och de begränsningar som gäller för användningen av dessa. Det finns också regler om utlämnande av uppgifter till enskilda på medium för automatiserad behandling och om direktåtkomst.

Lagen tillämpas enligt 1 kap. 1 § vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet samt i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter och enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Lagen gäller i vissa delar även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

I förordningen anges i vilka fall det är tillåtet för myndigheten att lämna ut uppgifter till enskild på medium för automatiserad behandling. Där anges också att en enskild i vissa fall får ha direktåtkomst till en uppgift om sig själv.

I 1 kap. 4 § lagen anges för vilka primära ändamål uppgifter får behandlas. I stort sett hela Skatteverkets verksamhet inom beskattningsområdet omfattas av ändamålsbeskrivningen.

I 1 kap. 5 § lagen anges de ändamål för vilka uppgifter får tillhandahållas för verksamheter utanför Skatteverket. Uppgifter får behandlas för tillhandahållande av information som behövs i författningsreglad verksamhet för fastställande av underlag för bl.a. utsökning, indrivning och skuldsanering, för att utgöra underlag för beräkning, beslut och kontroll i fråga om förmån, bidrag och andra stöd, för pensionsberäkning och tillsyn och kontroll samt för lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning.

Enligt 2 kap. 3 § lagen får beskattningsdatabasen innehålla vissa där uppräknade uppgifter. Det gäller bl.a. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden och en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firmatecknare och andra företrädare. Vidare får databasen innehålla uppgifter om registrering för skatter och avgifter och underlag för fastställande av skatter och avgifter. Med uppgifter om registrering för skatter eller avgifter avses bl.a. uppgifter om att någon är registrerad för mervärdesskatt eller som arbetsgivare. Med underlag för fastställande av skatter och avgifter avses bl.a. uppgifter som lämnas i deklARATIONER om inkomst eller kontrolluppgifter från arbetsgivare. Vidare får databasen innehålla uppgifter om bestämmande av skatter och avgifter. Med det avses bl.a. uppgifter om inbetald preliminär skatt och socialavgifter, fastställd slutlig skatt för inkomst av tjänst eller kapital. Även uppgifter om underlag för fastighetstaxering, uppgifter om revision och annan kontroll av skatter och avgifter, yrkanden och grunder i ett ärende får behandlas i databasen.

I förarbetena till lagen uttalade regeringen bl.a. följande när det gäller myndigheters inhämtande av uppgifter från andra myndigheters register (prop. 2000/01:33 s. 111 f.).

För myndigheter finns vanligtvis särskilda författningar som reglerar vilka automatiserade register eller andra personuppgiftssamlingar som får föras av myndigheten eller annars på vilket sätt personuppgifter får behandlas. I dessa författningar regleras även ändamålen med behandlingen. En myndighet som tar emot uppgifter från andra myndigheter har vanligen inte rättsligt stöd för att behandla uppgifterna annat än i enlighet med de för myndigheten gällande författningarna. Någon risk för att mottagande myndigheter ska behandla personuppgifter som hämtas in på medium för automatiserad behandling på ett sätt som inte är avsett torde inte finnas. Under förutsättning att den utlämnande myndigheten har möjlighet att avgöra vilka uppgifter som ska lämnas ut saknas det därför enligt regeringens mening anledning att reglera när uppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Det finns med andra ord inte några bärande skäl för att i informationsutbytet mellan myndigheter skilja på utlämnande som görs på papper och utlämnande som sker elektroniskt. Om en myndighet får eller ska lämna ut uppgifter till annan myndighet, t.ex. med stöd av sekretesslagen eller andra författningar, bör det således vara upp till myndigheterna att avgöra på vilket sätt det ska göras. Någon reglering av möjligheterna för myndigheterna att lämna ut uppgifter till andra myndigheter på medium för automatiserad behandling behövs inte. Med myndighet avses, förutom statliga myndigheter på såväl central som lokal nivå, också länsstyrelserna, de allmänna försäkringskassorna samt kommunala nämnder av olika slag.

Det har alltså inte, i motsats till vad som gäller för behandling inom socialförsäkringens område, ansetts nödvändigt att reglera i vilka fall Skatteverket får lämna ut uppgifter eller handlingar på medium för automatiserad behandling till andra myndigheter.

När det gäller direktåtkomst har det däremot gjorts en uttömmande uppräknning i lagen över vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till beskattningsdatabasen, 2 kap. 7–8 a §§ lagen. Där anges också vilka uppgifter som omfattas av direktåtkomst för respektive myndighet. Det är förutom

Skatteverket enbart Kronofogdemyndigheten, Tullverket och kommunernas socialnämnder som får ha sådan direktåtkomst.

Behandling av personuppgifter i verksamhet som gäller socialförsäkringsförmåner

Bestämmelser om behandling av personuppgifter i verksamhet som gäller socialförsäkringsförmåner finns i 114 kap. socialförsäkringsbalken, SFB. Det finns ett tjugotal s.k. socialförsäkringsregister vilka tillsammans utgör socialförsäkringsdatabasen. Bestämmelserna om behandling av personuppgifter inom Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens verksamheter finns i 114 kap. SFB och regleringen är ett komplement till PuL. Enligt 114 kap. 2 § tillämpas kapitlet vid behandling av personuppgifter i verksamhet som gäller förmåner enligt balken, samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning eller särskilt beslut av regeringen handläggs av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten.

I lagen framgår för vilka ändamål behandling av personuppgifter får ske. Här regleras också frågan om tilldelning av behörighet. Där framgår att behörighet för åtkomst till socialförsäkringsdatabasen tilldelas genom en särskild handling och att behörighet för åtkomst till databasen ska begränsas till vad som behövs för att den enskilde ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. I lagen framgår när utlämnande på medium för automatisk databehandling får ske. Enligt 114 kap. 18 § är direktåtkomst tillåten endast i den utsträckning som anges i lag eller förordning. Av 114 kap. 19–23 §§ framgår vilka myndigheter och andra organ som får ha direktåtkomst till uppgifter i socialförsäkringsdatabasen och under vilka förutsättningar direktåtkomst får förekomma.

I 114 kap. 7 § SFB regleras för vilka ändamål behandling av personuppgifter får ske. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten får behandla personuppgifter om det är nödvändigt bl.a. för att tillgodose behov av underlag som krävs för att den registrerades eller annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar ska kunna bedömas eller fastställas samt för att handlägga ärenden.

Av 114 kap. 8 § framgår att personuppgifter som behandlas för ändamål som anges i 7 § också får behandlas av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för tillhandahållande av information som behövs som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd åt enskilda i den verksamhet som bedrivs av Centrala studiestödsnämnden och arbetslöshetskassorna, för samordning av tjänstepensioner i den verksamhet som bedrivs av Statens tjänstepensionsverk (SPV) och de för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpensioner, för handläggning av ärenden hos SPV där regler om statens tjänstegrupplivförsäkring ska tillämpas, som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd åt enskild i den verksamhet som bedrivs av socialnämnderna och som underlag för beslut om och kontroll av vårdnadsbidrag enligt lagen om kommunalt vårdnadsbidrag.

Förordningen (2003:766) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration innehåller närmare föreskrifter om behandlingen av personuppgifter. Här regleras vilka personuppgifter som får behandlas i socialförsäkringsdatabasen samt de uppgifter som omfattas av den direktåtkomst som vissa myndigheter och organ har.

Behandling av personuppgifter inom Migrationsverkets verksamhet

Migrationsverket behandlar personuppgifter med stöd av förordning (2001:720) om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen. Förordningen gäller utöver PuL vid automatiserad behandling av personuppgifter i bl.a. Migrationsverkets verksamhet. Med verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen avses bl.a. verksamhet som rör bistånd och stöd till utlänningar som enligt lag eller annan författning handläggs av Migrationsverket.

Automatiserade register får enligt 3 § förordningen föras i ärenden som handläggs av respektive myndighet. I ett verksamhetsregister får personuppgifter behandlas för myndighetens handläggning av ärenden i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller förordning, fullgörande av underrättelseskyldighet som följer av lag eller annan författning och tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten samt framställning av statistik.

Arbetslöshetskassornas behandling av personuppgifter

Arbetslöshetskassornas behandling av personuppgifter regleras inte i någon fristående registerförfattning. Personuppgiftslagens bestämmelser är tillämpliga (jfr avsnitt 3.3.3, delavsnittet Personuppgiftslagen). Därutöver gäller de ändamål som arbetslöshetskassorna uppställer för behandling av personuppgifter i sin verksamhet.

Arbetsförmedlingens behandling av personuppgifter

För Arbetsförmedlingen gäller lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Lagen tillämpas enligt 1 § vid behandling av personuppgifter i Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet. Lagen tillämpas också vid behandling av personuppgifter i ärenden om ersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och i ärenden hos Arbetsförmedlingen om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare. Det som sägs i lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska gälla även behandling av personuppgifter i dessa ärenden.

Enligt 4 § 1 lagen får Arbetsförmedlingen behandla personuppgifter inom sådan verksamhet om det behövs för handläggning av ärenden som rör den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Det framgår vidare av 11 § att åtkomst till personuppgifter ska vara förbehållen de personalkategorier inom Arbetsförmedlingen som på grund av sina arbetsuppgifter behöver ha tillgång till uppgifterna.

Behandling av personuppgifter inom åklagarväsendet

Behandlingen av personuppgifter i Åklagarmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens (åklagarväsendets) åklagarverksamhet regleras i åklagardatalagen (2015:433). Ytterligare bestämmelser finns i åklagardataförordningen (2015:575).

Av 1 kap. 1 § åklagardatalagen framgår att syftet med lagen är att ge åklagarväsendet möjlighet att behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt i sin operativa verksamhet. Av 1 kap. 2 § framgår att lagen gäller om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna

ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Av 2 kap. 1 § framgår att åklagardatalagen gäller i stället för PuL om inte annat anges i 2 §.

Av 2 kap. 5 § åklagardatalagen framgår att personuppgifter får behandlas i åklagarväsendets brottsbekämpande verksamhet bl.a. om det behövs för att utreda eller beivra brott. Personuppgifter får även behandlas i åklagarväsendets operativa verksamhet om det annars behövs för att en åklagare ska kunna fullgöra andra uppgifter som åklagaren har enligt lag eller förordning.

3.4 Den praktiska hanteringen hos uppgiftsmottagarna

3.4.1 Försäkringskassan

Sjukpenninggrundande inkomst, SGI

Reglerna om sjukpenninggrundande inkomst, SGI, finns i 24–26 kap. socialförsäkringsbalken, SFB. Bland annat anges i 24 kap. 2 och 3 §§ SFB att SGI – utöver sjukpenning – ligger till grund för beräkning av

- graviditetspenning,
- föräldrapenning på sjukpenningnivån,
- tillfällig föräldrapenning,
- rehabiliteringspenning,
- skadelivränta,
- smittbärapenning och
- närståendepenning.

Av 25 kap. 2 § SFB framgår att sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete antingen

1. som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller
2. på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete).

I 26 kap. 2 § SFB anges att SGI bestäms för en försäkrad i samband med att han eller hon begär att få en förmån som beräknas på grundval av sjukpenninggrundande inkomst eller att det behövs för handläggningen av ett ärende. I 26 kap. 3 § SFB anges även att Försäkringskassan på begäran av en försäkrad ska bestämma den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst även om något ersättningsärende inte är aktuellt.

Fastställande av SGI

När en enskild begär dagersättning är inkomstuppgiften förtryckt på ansökningsblanketten om SGI fastställts tidigare. Inkomstuppgifter fylls i manuellt av den enskilde om SGI inte fastställts tidigare eller om förtryckta inkomstuppgifter förändrats. Om den enskilde lämnar en ny inkomstuppgift som skiljer sig från tidigare fastställd SGI utreder Försäkringskassan i vissa fall skillnaderna. Här ingår att göra en bedömning av om den nya inkomsten är såväl rimlig som stadigvarande och om den föranleder en ändring av den tidigare fastställda SGI:n. Den nya inkomstuppgiften kontrolleras ibland mot

den försäkrade eller dennes arbetsgivare. I första hand bedöms om en höjning av tidigare fastställd SGI är rimlig. I andra hand kontrolleras uppgifterna med den försäkrade och dennes arbetsgivare. I vissa enstaka fall kan Försäkringskassan begära in kontrolluppgift från Skatteverket. Det sker dock sällan bl.a. i och med den tidseftersläpning i uppgifterna som i dag finns. Om SGI inte har fastställts tidigare hämtar Försäkringskassan i första hand in uppgiften från den som begär viss ersättning. Försäkringskassan kan också göra en förfrågan hos arbetsgivaren om vilken inkomst den enskilde har innan beslut om SGI fattas.

Utredningskrävande SGI-ärenden

En del av Försäkringskassans ärenden är s.k. utredningskrävande ärenden (enligt Försäkringskassan ca 9 procent av samtliga SGI-ärenden). Här ingår bl.a. fastställande av SGI för egenföretagare, för de som både är anställda och egenföretagare, för de som är anställda i eget aktiebolag, för de som arbetar oregelbundet och har oregelbunden inkomst och för de som har inkomst från utlandet. När det gäller dessa ärendegrupper används uppgifter om pensionsgrundande inkomst. Ibland inhämtas kontrolluppgifter från Skatteverket, vilket vanligen sker per telefon. Försäkringskassan inhämtar kontrolluppgifter från Skatteverket även i så kallade kontrollutredningar, dvs. i de fall när det finns tecken på att SGI fastställts på felaktiga grunder.

Sedan den 1 januari 2010 har den del av Försäkringskassans verksamhet som rör pensioner flyttats över till den nya myndigheten Pensionsmyndigheten. Myndigheten utbetalar årligen cirka 200 miljarder kronor i pensioner och pensionsförmåner. För denna myndighet är uppgifter om inkomst av betydelse bl.a. i handläggningen av bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstöd. Därtill är inkomstuppgifter viktiga för myndighetens skattningar som ligger till grund för inkomstindex.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen

Av avsnitt 3.2.5 framgår att den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen i sitt slutbetänkande - Mer trygghet och bättre försäkring, SOU 2015:21 – föreslagit en reform av socialförsäkringssystemet.

3.4.2 Kronofogdemyndigheten

Handläggning i samband med utmätning av lön

Regler om utmätning av lön finns i 7 kap. utsökningsbalken (1981:774) och 7 kap. utsökningsförordningen (1981:981). Ett beslut om löneutmätning innebär att arbetsgivaren åläggs att hålla inne och betala ut viss del av gäldenärens lön till Kronofogdemyndigheten.

När Kronofogdemyndigheten fattar beslut om löneutmätning ska myndigheten bestämma dels hur stort belopp som ska utmätas (utmätningensbelopp), dels hur stort belopp gäldenären ska få behålla för att försörja sig och sin familj (förbehållsbelopp). Förbehållsbeloppet bestäms med ledning av vissa normalbelopp, vilka Kronofogdemyndigheten fastställer för varje år utifrån utvecklingen av konsumentprisindex. Normalbeloppen ska anses innefatta alla vanliga levnadskostnader, förutom bostadskostnaden som beräknas särskilt. Vid beräkningen av förbehållsbeloppet kan gäldenären få tillägg till normalbeloppet för kostnader för exempelvis barn tillsyn, resor till

och från arbetet och sjukdom. Sjukdomskostnader omfattar en mängd olika poster bl.a. kostnader för läkarvård, medicin, tandvård, glasögon, sjukresor, hemtjänst och färdtjänst. Kronofogdemyndigheten ska vid beräkning av förbehållsbeloppet göra avdrag från detta om kostnad ersätts eller täcks på annat sätt. Avdrag från förbehållsbeloppet ska ske med eventuell sidoinkomst som gäldenären uppbär. När Kronofogdemyndigheten bestämt förbehållsbeloppet ska myndigheten bestämma utmätningsbeloppet. Normalt sett preciseras utmätningsbeloppet i kronor men det är även möjligt att fatta ett beslut som innebär att hela det belopp som överstiger förbehållsbeloppet utmäts.

Beslut om löneutmätning

Utredning av gäldenärens lön ingår i den tillgångsundersökning som Kronofogdemyndigheten gör. Indikation på att en gäldenär har någon form av inkomst som kan bli föremål för utmätning kommer oftast från skatteregistret som myndigheten har åtkomst till. När det finns kontrolluppgift om att gäldenären haft inkomster skickar Kronofogdemyndigheten en förfrågan till arbetsgivaren eller utbetalaren för att kontrollera om gäldenären fortfarande är anställd och för att få närmare information om inkomsten. Arbetsgivaren besvarar frågorna antingen genom att fylla i den blankett som Kronofogdemyndigheten skickat eller genom att via myndighetens hemsida använda sig av en e-tjänst.

Kronofogdemyndigheten skickar också en begäran om inkomstredogörelse till gäldenären. Denna får då möjlighet att lämna uppgifter om sin ekonomiska situation och om sina familjeförhållanden. Om Kronofogdemyndigheten inte erhåller uppgift om bostadskostnaden från gäldenären eller dennas hyresvärd, tillämpar myndigheten schablonhyra.

När alla uppgifter om gäldenärens och dennes familjs inkomster och utgifter har samlats in kan en beräkning av förbehållsbeloppet utföras. Beräkningen sker maskinellt i it-stödet Init. Beräkningen utmynnar i ett förbehållsbelopp och i förekommande fall ett för löneutmätning disponibelt belopp, utmätningsbelopp. Överstiger det disponibla beloppet 200 kronor per månad, fattar Kronofogdemyndigheten ett löneutmättningsbeslut. I beslutet anges dels hur stort förbehållsbelopp som gäldenären får behålla av sin lön, dels hur stort belopp som arbetsgivaren ska dra av och betala in till Kronofogdemyndigheten. Beslutet skickas till gäldenären, sökanden och arbetsgivaren.

Arbetsgivaren

Kronofogdemyndigheten samlar i dag in inkomstuppgifter från arbetsgivare avseende arbetstagare för vilka det kan bli aktuellt med löneutmätning. När beslut om löneutmätning har fattats delges arbetsgivaren löneutmättningsbeslutet. När arbetsgivaren tagit del av beslutet ska han eller hon registrera uppgifterna i beslutet i löneutbetalningssystemet eller på annat sätt se till att beslutet beaktas. När det är tid för löneutbetalning ska arbetsgivaren innehålla utmätningsbeloppet. Beloppet ska sedan betalas in till Kronofogdemyndigheten på löneutbetalningsdagen. Vid inbetalningen ska arbetsgivaren lämna uppgift om Kronofogdemyndighetens beslutsnummer och gäldenärens personnummer. Arbetsgivaren måste anmäla till Kronofogdemyndigheten om det redovisade beloppet avviker från utmätningsbeloppet eller om avdrag inte

har kunnat ske. Arbetsgivaren ska också meddela Kronofogdemyndigheten om gäldenärens anställning upphör eller om gäldenären avlider.

För att säkerställa att arbetsgivare och andra utbetalare verkställer besluten om löneutmätning har Kronofogdemyndigheten en uppföljningsfunktion i it-stödet Init som skapar en arbetsuppgift till handläggarna om och när utmätningens belopp inte har kommit in i enlighet med beslutet. Om utmätningens belopp inte kommer in kontaktar Kronofogdemyndigheten arbetsgivaren för att undersöka varför så inte har skett. Om utebliven betalning beror på slarv eller medveten underlåtenhet från arbetsgivarens sida kan denne bli betalningsskyldig för del av eller för hela utmätningens beloppet.

Utmätningens beslut ändras

Det är vanligt att löneutmätningens beslut ändras. Ändringarna beror ofta på att gäldenärens inkomstförhållanden ändras eller att familjesituationen förändras. Beräkningen av förbehållsbeloppet måste då göras om. Kronofogdemyndigheten fastställer nya normalbelopp varje år. Myndigheten har utvecklat ett it-stöd för maskinell justering av normalbeloppet, vilket testas under 2015. Fungerar det väl kommer normalbeloppet i alla beslut att ändras i januari varje år. När en gäldenär som är föremål för löneutmätning får en ny skuld fattar Kronofogdemyndigheten ett s.k. tilläggsbeslut som innebär att även den nya skulden kommer att omfattas av löneutmätningens beslutet.

Under 2014 meddelade Kronofogdemyndigheten 100 190 s.k. grundbeslut, dvs. beslut mot gäldenärer som inte har pågående utmätning. Antalet pågående löneutmätningens beslut var 95 630. Under samma år var antalet ändringsbeslut, dvs. beslut om ändring av pågående utmätning, 93 582. Antalet tilläggsbeslut, dvs. en ny skuld läggs till en pågående utmätning, var ca 330 000. Vidare fattades 98 271 beslut om upphävande av utmätning. Löneutmätningen föranleder en förhållandevis omfattande administration hos arbetsgivare och andra utbetalare.

Ett modernt utredningsförfarande

Regeringen tillsatte 2014 en utredare som ska se över utredningsbalken. Av direktivet framgår att utredaren bl.a. ska göra en översyn av reglerna om löneutmätning. Utredningen ska vara klar hösten 2016.

3.4.3 Migrationsverket

Handläggning av ansökan om dagersättning

En asylsökande har i vissa fall rätt till ekonomiskt bistånd, s.k. dagersättning. Dagersättning ska täcka kostnader för mat, kläder och skor, fritidsaktiviteter, hygienartiklar och andra förbrukningsvaror. Dagersättning ska även täcka utgifter för hälso- och sjukvård, tandvård samt läkemedel i vissa fall.

Reglerna om rätt till dagersättning för asylsökande finns i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., LMA, och förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl., FMA. Av 8 § FMA framgår att den som vill få dagersättning ska göra en skriftlig ansökan om det. Ansökan, som ska vara underskriven av sökanden, ska innehålla en förklaring på heder och samvete att de uppgifter om ekonomiska och personliga förhållanden som lämnats i

ansökan är riktiga. Nämnade uppgifter som lämnas av sökanden utgör Migrationsverkets underlag för beslut om ekonomiskt bistånd.

Dagersättningen får enligt 10 § LMA sättas ned delvis om utlänningen utan giltigt skäl vägrar att delta i anordnad verksamhet, försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att inte medverka till att klarlägga sin identitet, eller försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan.

Problem med gällande ordning

Av asylmottagningsutredningens betänkande, Aktiv väntan – asylsökande i Sverige (SOU 2009:19 s. 168) framgår att det finns vissa problem med den nu gällande ordningen med dagarsättning åt asylsökande. Ett problem gäller den bristande kontrollen i samband med utbetalningar av bistånd. I betänkandet anges att en av de främsta orsakerna till att felaktiga utbetalningar förekommer är att Migrationsverket inte känner till att en del av de asylsökande har fått egen inkomst av arbete.

Underrättelse om anställning

Sedan den 15 december 2008 ska enligt 7 kap. 1 a § utlänningsförordningen (2006:97) en arbetsgivare som anställer en asylsökande, som är undantagen från skyldigheten att ha arbetstillstånd, lämna underrättelse om anställningen till Migrationsverket. En sådan underrättelse ska lämnas till den mottagningsenhet där den asylsökande är inskriven.

2014 års utlänningsdatautredning

I SOU 2015:36, Personuppgiftsbehandling på utlännings- och medborgarskapsområdet, föreslår 2014 års utlänningsdatautredning bl.a. regler för tillgång för Migrationsverket till uppgifter i beskattningsdatabasen. Frågan behandlas i avsnitt 9.3 i den utredningen. Förslaget innebär att Migrationsverket ska få direktåtkomst till vissa uppgifter i beskattningsdatabasen och i vissa andra databaser förda av andra myndigheter. Bakgrunden till förslaget är att Migrationsverket har ett behov av uppgifterna vid verkets handläggning av ärenden som rör uppehållstillstånd för arbete och arbetstillstånd. I avsnitt 7.15 i den utredningen behandlas frågan om direktåtkomst och olika avvägningsfrågor i anledning av sådan åtkomst. Utlänningsdatautredningen föreslår att reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Bland de uppgifter som föreslås att Migrationsverket ska få tillgång till finns sådana uppgifter om inkomster (underlag för beskattning) som i denna promemoria föreslås ska lämnas månadsvis genom arbetsgivardeklarationen. De regler som föreslås i denna promemoria föreslås träda i kraft den 1 januari 2018 och således senare än vad Utlänningsdatautredningen föreslår avseende sina förslag. Om Utlänningsutredningens förslag genomförs enligt förslaget och ett system med rapportering i arbetsgivardeklarationen enligt vad som föreslås i denna promemoria genomförs därefter, kommer den i så fall tidigare införda bestämmelsen om direktåtkomst även att omfatta de månadsvis lämnade uppgifterna, såvida inte en begränsning avseende de månadsvis lämnade uppgifterna införs.

En lagrådsremiss grundat på betänkandet har lämnats den 19 november 2015.

3.4.4 Arbetslöshetskassorna

Arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetsförsäkringen administreras av arbetslöshetskassorna. Det finns för närvarande 28 självständiga arbetslöshetskassor. Arbetslöshetskassorna är specialiserade inom olika bransch- eller yrkesområden. De samverkar genom Arbetslöshetskassornas Samorganisation, SO, som är ett serviceorgan åt arbetslöshetskassorna. Arbetslöshetsförsäkringen finansieras genom avgifter till arbetslöshetskassorna och genom arbetsgivaravgifter.

Arbetslöshetskassorna är inte myndigheter utan föreningar. Deras handläggning av arbetslöshetsförsäkringen utgör dock myndighetsutövning och i sekretesshänseende är de vid prövningen av ärenden om arbetslöshetsersättning med myndigheter jämställda organ. Arbetslöshetskassornas verksamhet regleras i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor och förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor.

Gällande regler

Bestämmelser om arbetslöshetsersättning finns i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, ALF, och i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Ansökan om ersättning görs enligt 47 § ALF hos arbetslöshetskassan. Till ansökan ska fogas intyg av arbetsgivaren om den sökandes arbetsförhållanden samt de uppgifter i övrigt som behövs för bedömning av den sökandes ersättningsrätt. En ansökan om ersättning ska göras hos arbetslöshetskassan inom nio månader från den sista dagen i den tidsperiod som ansökan avser.

Arbetslöshetsförsäkringen består av två delar. Den ena delen är en frivillig, inkomstrelaterad försäkring. Ersättning från den försäkringen betalas ut till personer som är medlemmar i en arbetslöshetskassa. Den andra, grundförsäkringen, betalas ut till personer som inte är medlemmar i arbetslöshetskassan eller som inte har varit medlemmar tillräckligt länge för att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning.

Arbetsgivarintyg

Till ansökan om arbetslöshetsersättning ska fogas ett intyg från arbetsgivaren om den sökandes arbetsförhållanden (arbetsgivarintyg) samt de uppgifter i övrigt som behövs för bedömning av den sökandes rätt till ersättning. Uppgifterna i ett arbetsgivarintyg används för att räkna fram ett genomsnitt av hur många timmar den sökande har arbetat och hur mycket den sökande har haft i inkomst före arbetslöshetens inträde. Uppgifterna används också till kontroll av utbetald ersättning.

Arbetsgivarintyget utgör en grundläggande del av underlaget för arbetslöshetskassans beslut om rätt till arbetslöshetsersättning. För att uppfylla arbetsvillkoret ska den sökande enligt 12 § ALF under en ramtid av tolv månader närmast före arbetslösheten, ha arbetat minst sex månader och minst 80 timmar varje kalendermånad. Alternativt ska den sökande ha arbetat minst 480 timmar under 6 sammanhängande kalendermånader och minst 50 timmar i var och en av de månaderna.

På arbetsgivarintyget ska arbetsgivaren månadsvis specificera arbetad tid exklusive tid med lön i samband med sjukdom, barns födelse och tjänstgöring i totalförsvaret. Arbetsgivaren ska också redovisa övertid, mertid, jourtid, beredskapstid och tid med sjuklön utbetald enligt lagen om sjuklön. För de som har en fast avtalad arbetstid ska frånvaro redovisas. Som tid med förvärvsarbete avses även tid då den sökande har haft semester, varit ledig med helt eller delvis bibehållen lön av någon annan anledning än sjukdom, tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarsplikt eller barns födelse, eller den sökande på grund av anställningens upphörande får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön.

Arbetslöshetskassan begär specificering av den arbetade tiden därför att den uppgiften behövs för att kunna tillämpa beräkningssättet. Reglerna i ALF gör att arbetstiden och lönen måste specificeras månad för månad och delas upp i olika lönearter. Schablonberäkning används för att en person som arbetat heltid med en lägre arbetstid per vecka än 40 timmar ska kunna få en ”normalarbetstid” på 40 timmar per vecka.

För en sökande som uppfyller arbetsvillkoret ska arbetslöshetskassan räkna fram en så kallad normalarbetstid. Enligt 23 b § ALF utgör normalarbetstiden den genomsnittliga arbetstiden under den sökandes ramtid. Timmar som arbetats utöver den avtalade arbetstiden räknas inte upp enligt schablon. Detta kräver särredovisning av de uppgifter som inte ingår i schablonberäkningen.

Arbetsgivaren ska redovisa den grundlön som den anställde hade innan anställningen upphörde samt vilket år lönen avser. I det fall timlönen för mer- och övertidsarbete inte har varierat ska denna anges på huvudblanketten. Om den har varierat ska lön för mer- och övertidsarbete specificeras för varje månad på blanketten ”Komplettering till arbetsgivarintyg”. I de fall skattepliktiga ersättningar utöver grundlön har betalats ut ska dessa redovisas separat månad för månad på blanketten ”Komplettering till arbetsgivarintyg”. Arbetslöshetskassan begär att de olika ersättningarna ska specificeras separat månad för månad för att kunna bedöma om ersättningen ska ligga till grund för beräkningen av dagsförtjänsten eller inte.

Återbetalningsskyldighet

Av 68 § ALF följer att om någon genom oriktig uppgift eller genom underlåtenhet att fullgöra sin uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt orsakat att ersättning lämnats obehörigen eller med för högt belopp ska det som betalats ut för mycket betalas tillbaka. Detsamma gäller om någon på annat sätt fått ersättning obehörigen eller med för högt belopp och han eller hon skäligen bort inse detta.

Om någon som har fått ersättning från en arbetslöshetskassa senare får lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid, ska ersättningen från arbetslöshetskassan återbetalas enligt 68 a § ALF. Detta gäller dock inte om det i det särskilda fallet finns anledning att helt eller delvis befria från återbetalningsskyldighet, 68 d § ALF.

3.4.5 Arbetsförmedlingen

Kontroll av etableringsersättning

Lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och förordningen (2010:407) om ersättning till vissa nyanlända invandrare trädde i kraft den 1 december 2010. Reglerna syftar till att underlätta och påskynda vissa nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet, 1 § lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Lagen gäller enligt 2 § en nyanländ invandrare som har fyllt 20 men inte 65 år och som har beviljats uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring.⁴

När en nyanländ invandrare tillsammans med Arbetsförmedlingen har upprättat en s.k. etableringsplan har han eller hon rätt till viss etableringsersättning. När planen är upprättad och den nyanlände deltar i aktiviteter erhålls ersättning med ett visst högre belopp.

Ansökan om etableringsersättning

Ansökan om etableringsersättning ska enligt 3 kap. 1 § förordningen om ersättning till vissa nyanlända invandrare ges in till Arbetsförmedlingen. Uppgifterna i ansökan ska lämnas på heder och samvete. Arbetsförmedlingen prövar frågor om etableringsersättning. Enligt 3 kap. 5 § nämnda förordning betalar Försäkringskassan ut etableringsersättning. Ersättningen betalas ut månadsvis i efterskott.⁵

Återkrav av etableringsersättning

En mottagare av etableringsersättning är återbetalningsskyldig om han eller hon genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har orsakat att ersättning har lämnats på felaktig grund eller med för högt belopp. Om en ersättningsmottagare är återbetalningsskyldig ska den myndighet som beslutat om ersättningen besluta att återkräva det felaktigt utbetalda beloppet, 3 kap. 15–16 §§ förordningen om ersättning till vissa nyanlända invandrare.

Arbetsgivarstöd

Arbetsförmedlingen hanterar ett flertal arbetsgivarstöd. Volymerna är i dag höga, dessutom medför förändringar i politiken att volymerna beräknas öka ytterligare de kommande åren⁶. Förutom anställningsstöd lämnas också stöd för nystartsjobb och för yrkesintroduktionsanställning.

Arbetsgivarstöd och nystartsjobb regleras i flera förordningar. Förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb, förordning (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, förordning (2015:503) om särskilt anställningsstöd och förordning (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar.

Arbetsgivaren erhåller ett beslut om det maximala stöd som kan lämnas per månad eller dag. Månadsvis i efterskott rekvirerar arbetsgivaren stödet från Arbetsförmedlingen.

⁴ Lagen kan också gälla en nyanländ som har fyllt 18 men inte 20 år, förutsatt att han eller hon saknar föräldrar här i landet.

⁵ Etableringsersättning för medverkan till upprättandet av en etableringsplan får dock betalas ut i efterskott var fjortonde dag eller oftare.

⁶ Arbetsförmedlingens återrapportering 2015, Prognoser för utbetalningar 2015-2019, 2015-07-27.

3.4.6 Åklagarmyndigheten

Beslut om dagsböter

Åklagarmyndigheten ska i vissa fall vid beslut om strafföreläggande besluta om dagsböter. Dagsböter är ett bötesstraff där böternas antal bestäms efter hur grovt brottet är. Storleken på varje dagsbot fastställs med hänsyn till den dömda personens ekonomiska förhållanden. Antalet dagsböter kan vara minst 30 och högst 150. Minsta totala bötesbelopp är 750 kr.

Åklagarmyndigheten beslutar dels om dagsbotens storlek och dels hur många dagsböter som ska utdömas. Dagsbotens storlek bestäms enligt Riksåklagarens riktlinjer, RÅR 2007:2, utifrån den misstänktes beräknade årsinkomst vid tidpunkten när dagsboten ska bestämmas. Med årsinkomst avses inkomst före skatt med avdrag för kostnader för inkomstens förvärvande. Som inkomst räknas också mer kontinuerligt utgående ersättning eller bidrag till den misstänkte. Det gäller t.ex. arbetslöshetsersättning, ekonomiskt bistånd, studiebidrag, bostadsbidrag och underhållsbidrag. Hur själva beräkningen går till framgår av nämnda riktlinjer. Av riktlinjerna framgår vidare att den misstänktes egna uppgifter om sina ekonomiska förhållanden i allmänhet bör godtas. En kontroll bör dock göras om det finns anledning att anta att uppgifterna är felaktiga eller ofullständiga i en omfattning som kan antas påverka dagsbotsbeloppet. Enligt uppgift från Riksåklagarens kansli kontrolleras då den misstänktes beskattade inkomst.

Åklagarmyndigheten får i de flesta fall underlag för beräkning av dagsböter från polisen. Uppgifterna har då vanligtvis lämnats av den misstänkte vid förhör i samband med förundersökning och tagits in i förundersökningsprotokollet.

3.5 Överväganden och förslag om utlämnande

3.5.1 Inledning

I denna promemoria föreslås att vissa uppgifter på individnivå ska samlas in genom arbetsgivardeklarationer och förenklade arbetsgivardeklarationer, se avsnitt 2. Det föreslås vidare att dessa insamlade uppgifter ska kunna göras tillgängliga genom ett elektronisk utlämnande till vissa andra myndigheter och till arbetslöshetskassor för vissa ändamål. Vid ett övervägande av om bestämmelser om utökat elektronisk informationsutbyte bör införas måste de samhällsintressen som talar för att införa sådana bestämmelser vägas mot de skäl som talar mot ett sådant utlämnande. I avsnitt 3.5.2–3.5.5 behandlas de övergripande och myndighetsgemensamma frågeställningarna rörande utökat elektroniskt informationsutbyte. I avsnitt 3.5.6–3.5.10 görs avvägningar gällande frågan om ökade möjligheter till informationsutbyte för var och en av de myndigheter som föreslås omfattas av informationsutbytet och för arbetslöshetskassorna.

3.5.2 Personlig integritet och elektroniskt informationsutbyte

De frågor som behandlas i detta avsnitt har varit föremål för olika utredningar där det har redogjorts för de avvägningar som behöver göras vid ett utökat informationsutbyte. I detta avsnitt redovisas en del av de överväganden som framgår av propositionerna Ökat informationsutbyte mellan arbetslöshetsförsäkringen, socialförsäkringen och studiestödet (prop. 2000/01:129) och Utökat elektroniskt informationsutbyte (prop. 2007/08:160).

Elektronisk informationsöverföring har i sig inte ansetts innebära oacceptabla intrång i den personliga integriteten. I prop. 2000/01:129 s. 41 uttalas bl.a. följande.

Jämfört med ett manuellt informationsutbyte, som innebär att information överförs muntligen eller skriftligen, har ett elektroniskt informationsutbyte den fördelen att det för den enskilde är möjligt att förutse exakt vilka uppgifter som kommer att överföras från en verksamhet till en annan. För all slags överföring gäller att de uppgifter som överförs ska framgå av ett på förhand bestämt ändamål för behandling av personuppgifter i en viss verksamhet. Den registrerade har rätt att få information om detta ändamål. Till skillnad från manuella överföringar kan en elektronisk överföring endast avse förprogrammerade uppgifter.

Reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och de särskilda registerförfattningarna reglerar hur personuppgifter får behandlas och skyddar därigenom den enskildes integritet. Även utformningen av sekretessreglerna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, ger ett skydd för den personliga integriteten. Det kan således argumenteras att ett elektroniskt informationsutbyte ur integritetssynpunkt många gånger kan vara säkrare än annat utbyte av information (jfr prop. 2007/08:160 s. 50 f).

Automatiserad behandling av personuppgifter kan dock även innebära nackdelar ur integritetsskyddssynpunkt, och detta gäller särskilt vid myndighetsutövning. Myndigheters behandling av stora informationsmängder som är samlade så att uppgifter är enkelt sökbara på elektronisk väg innebär en risk för att enskilda personer ska utsättas för oacceptabla intrång i den personliga sfären. Ett elektroniskt utlämnande kan således å andra sidan många gånger ses som mer integritetskänsligt än manuellt utlämnande eftersom mottagaren har större möjligheter att bearbeta och vidarebefordra uppgifter som denne fått elektroniskt.

Allmänna intressen kan tala för en ökad informationsöverföring

Rätten till personlig integritet är inte en absolut rättighet. I de fall det har ansetts påkallat att införa bestämmelser om sekretess till skydd för uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden i OSL kan uppgifter som omfattas av en sekretessbestämmelse i många fall lämnas ut efter en prövning av skaderisken vid ett utlämnande. På samma sätt finns det i registerlagstiftningen angivet i vilka fall myndigheter får behandla uppgifter i personregister eller uppgiftssamlingar och under vilka förutsättningar uppgifter får lämnas ut från sådana register och uppgiftssamlingar.

Skyddet för den personliga integriteten måste vägas mot de viktiga allmänintressen som motiverar ett ökat informationsutbyte, dvs. ett ökat informationsutbyte leder till en ökad effektivitet hos myndigheter, ger den

enskilde bättre service och behövs för att genom bättre kontrollmöjligheter undvika att välfärdssystemen undergrävs av bidragsbrott och felaktiga utbetalningar (jfr prop. 2007/08:160 s. 48).

Skyddet för den personliga integriteten måste således vägas mot andra motstående intressen som yttrandefrihet, informationsfrihet, offentlighet samt en effektiv och korrekt handläggning hos myndigheterna. Avvägningen måste gå ut på att avgöra om intrånget i den personliga integriteten kan tolereras eller om det är fråga om ett oacceptabelt intrång i den personliga integriteten.

Flera myndigheter deltar redan i elektroniska informationsutbyten med Skatteverket. Det har i dessa fall ansetts vara förenligt med kraven på skydd mot oacceptabla intrång att tillåta dessa utbyten. Att det redan förekommer ett informationsutbyte, som således ansetts vara förenligt med skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten, talar för att ett visst ytterligare utbyte borde kunna anses acceptabelt. Ett utökat elektroniskt informationsutbyte är vidare ett naturligt och nödvändigt steg i samhällets it-utveckling (jfr prop. 2007/08:160 s. 49). En prövning måste göras i varje enskilt fall.

De materiella bestämmelserna i regelverken för skilda förmåner förutsätter vidare i vissa fall att beslutande myndighet får uppgifter från en annan myndighet. Ett elektroniskt informationsutbyte som är en nödvändig följd av förmånssystemens utformning har inte ansetts medföra ett intrång i den enskildes personliga integritet som är att anse som oacceptabelt (se prop. 2000/01:129 s. 39, jfr bet. 2001/02:KU3 s. 30 f. och prop. 2007/08:160 s. 59). Om informationsutbytet inte kan ske elektroniskt måste det ske på annat sätt för att beslutande myndighet ska få tillräckligt beslutsunderlag.

Vilka uppgifter som informationsutbytet ska omfatta

Att utlämnandet enbart avser de uppgifter på individnivå som samlas in genom arbetsgivardeklarationen eller en förenklad arbetsgivardeklaration utgör i sig en begränsning av omfattningen av uppgiftsutlämnandet. All information på individnivå som arbetsgivare och andra uppgiftslämnare redovisat i arbetsgivardeklarationerna kommer inte heller att lämnas vidare till de myndigheter som föreslås ska få del av uppgifterna. Vilka uppgifter som respektive myndighet kan få del av regleras närmare i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Den föreslagna regleringen bygger inte på en uppräknning av uppgifter, utan på det behov av uppgifterna som finns för de i författningen angivna ändamålen. En liknande konstruktion finns i 8 § andra stycket lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet. Konstruktionen skapar en flexibilitet och ställer krav på Skatteverket och de berörda myndigheterna att identifiera de nödvändiga uppgifterna och begränsa de tekniska systemen för utlämnande därefter. I avsnitt 3.5.6–3.5.10 görs vissa bedömningar av de behov som nu kan ses. Dessa bedömningar är dock inte fullständiga. Behovet kan kontinuerligt behöva omvärderas. Uppgifter som inte längre behövs ska inte längre lämnas ut. Den tekniska utvecklingen har medfört att det i dag finns förutsättningar att på ett tekniskt säkert sätt överföra skiktad information, dvs. särskilt utvalda uppgifter.

Ett informationsutbyte ska föregås av tydlig information till de registrerade om att uppgifter kommer att utbytas mellan systemen och syftet med detta. En sådan informationsskyldighet kan anses följa redan av personuppgiftslagen, och har även preciserats i de särskilda registerförfattningarna.

Vidare kan konstateras att huvudregeln enligt såväl förvaltningslagen (1986:223) som allmänna rättsgrundsatser är att den enskilde ska få ta del av inhämtade uppgifter innan ett ärende avgörs om avgörandet går den enskilde emot.

Reglerna i förvaltningslagen, däribland reglerna i 16–17 §§ som syftar till att garantera den enskildes insyn i ett ärende, gäller myndigheter men inte för arbetslöshetskassorna. Allmänna rättsgrundsatser som avser t.ex. kommunikationsprincipen och motiveringsskyldigheten för beslut kan dock sägas vara tillämpliga även för arbetslöshetskassorna (se prop. 2000/01:129 s. 42).

Det är av betydelse för kraven på skydd för den personliga integriteten att de mottagande myndigheterna är införstådda med vilka uppgifter som omfattas av utbytet och vad dessa uppgifter står för. Berörda handläggare vid myndigheterna måste genom utbildning ges information och kunskaper om detta samt hur uppgifterna som inhämtas ska användas. Det får förutsättas att berörda myndigheter, vid upprättande av elektroniska förbindelser med Skatteverket, genom samråd med verket och genom utbildning och andra insatser mot den egna personalen ser till att det i detta avseende skapas garantier för skyddet för den personliga integriteten. Se avsnitt 3.5.12.

3.5.3 Författningsreglerad uppgiftsskyldighet

Övervägande: Det utökade elektroniska informationsutbytet bör bygga på att sekretessbrytande bestämmelser om uppgiftsskyldighet införs.

Skälen för övervägandet: De uppgifter som är aktuella för elektroniskt informationsutbyte omfattas av absolut sekretess hos Skatteverket (se avsnitt 3.3.1). Som närmare behandlas i delavsnittet Vem sekretessen gäller mot, sekretessbrytande bestämmelser m.m., gäller sekretess även mellan myndigheter. En förutsättning för att möjliggöra ett utökat elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter är att denna sekretess bryts beträffande varje specifikt informationsutbyte. Det finns vissa sekretessbrytande bestämmelser i 10 kap. OSL, bl.a. bestämmelsen i 10 kap. 28 § om att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning.

Frågan om sekretess för uppgifter ska ge vika för behovet av uppgifter i en annan verksamhet kan endast besvaras efter en prövning av om informationsöverföringen är förenlig med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten. Av hänsyn till den enskildes integritet ska utgångspunkten vara att det i författning ska tas in föreskrifter om vilka uppgifter som får överföras. Uppgiftsskyldigheten får inte leda till att fler uppgifter än nödvändigt lämnas ut. Den uppgiftsskyldighet som ska gälla bör begränsas till att avse endast sådana uppgifter som var och en av de inblandade aktörerna, vid varje tillfälle, har behov av i sin verksamhet. I det avseendet kan

förslagen anses innebära att hänsynen till den enskildes integritet på ett bättre sätt tillgodoses än vad som är fallet med vissa av de manuella informationsöverföringar som sker i dag.

3.5.4 Direktåtkomst

Övervägande: Utgångspunkten för det utökade elektroniska informationsutbytet bör vara att uppgiftslämnande ska kunna ske genom att direktåtkomst och att direktåtkomst endast bör få ske för det ändamål som uppställs för behandlingen av personuppgifter i utlämnarens verksamhet.

Skälen för övervägandet

Inledning

För att kunna avgöra om direktåtkomst till uppgifter ska medges måste en avvägning göras mellan de skäl som talar för direktåtkomst – effektivitet, ökad service till enskilda och ökad legitimitet för trygghetssystemen – och de integritetsskäl som talar mot en sådan åtkomst. De utgångspunkter som redovisats i avsnitt 3.5.2 gäller även vid bedömningen om de uppgifter som omfattas av informationsutbytet ska kunna lämnas ut genom direktåtkomst. I det följande redovisas ytterligare överväganden i fråga om avvägningen mellan kraven på skydd för den personliga integriteten och skälen för att uppgifter i många fall bör göras tillgängliga genom direktåtkomst.

Vid bedömningen av om det finns behov av bestämmelser om direktåtkomst behöver även Högsta förvaltningsdomstolens dom den 29 oktober 2015 i mål nr 1356-14 beaktas, se avsnitt 3.3.3, delavsnittet Utlämnande på medium för automatiserad behandling.

Fördelar med direktåtkomst

Direktåtkomst innebär en möjlighet för beslutsfattande handläggare att på ett enkelt och snabbt sätt hämta in uppgifter. Härigenom kan dagens ärendehantering ytterligare effektiviseras och handläggningstiderna kortas. Detta innebär i sin tur förbättrad service mot de enskilda. Det kan i sammanhanget framhållas att direktåtkomst medger tillgång till de mest aktuella uppgifter som den utlämnande myndigheten har tillgång till, vilket det inte är säkert att annan elektronisk överföring ger. Om de uppgifter som beslutande myndighet får tillgång till inte är aktuella kan det leda till att ärenden om återkrav initieras. Handläggningen kan då dra ut på tiden. Även i samband med kontroll av lämnade uppgifter är det av central betydelse att mottagande myndighet får tillgång till aktuella uppgifter från utlämnande myndighet.

Det är angeläget att myndigheterna kan utforma effektiva och enhetliga rutiner för kontroll av uppgifter i pågående ärenden. Att det skapas effektiva och enhetliga rutiner för kontroll bidrar till en likformig ärendehantering vid myndigheterna. Därmed blir det i mindre omfattning den enskilde handläggarens bedömning som blir avgörande för om en kontroll ska ske i det enskilda ärendet eller inte.

Direktåtkomst innebär en möjlighet för nu berörda myndigheter att på ett enkelt och tidseffektivt sätt stärka kontrollen av utbetalningen av allmänna medel och därmed efterkomma statsmakternas krav på kontroll. Från detta perspektiv bör utgångspunkten vara att det elektroniska informationsutbytet i största möjliga utsträckning ska ske genom att mottagaren medges direktåtkomst till uppgifter hos utlämnaren. Skälet till detta är bl.a. att erfarenheten från tidigare informationsutbyte visar att antalet kontroller ökar markant när en myndighet får tillgång till information genom direktåtkomst (jfr prop. 2007/08:160 s. 59).

Integritetsskydd

Som nämnts i avsnitt 3.3.1 kan uppgifter som får lämnas ut enligt en sekretessbrytande regel lämnas ut på olika sätt, t.ex. via telefon eller fax eller via utlämnande på medium för automatiserad behandling eller direktåtkomst. I prop. 2007/08:160 s. 72 anges att sekretessbrytande bestämmelser som ska ligga till grund för en direktåtkomst bör kompletteras med bestämmelser i den mottagande myndighetens arbetsordning eller motsvarande dokument som anger vilka personer som för vilka syften har behörighet att för myndighetens räkning ta del av de uppgifter som anges i de sekretessbrytande bestämmelserna. Sådana föreskrifter omfattar även utlämnande per telefon eller brev och fyller vid sådant utlämnande samma integritetsskyddande funktion som bestämmelser om direktåtkomst gör vid elektroniskt inhämtande av information. Ett utlämnande av uppgifter per telefon eller mejl kan vidare behövas t.ex. om det på grund av tekniska problem tillfälligt inte går att använda sig av direktåtkomst.

Som framgår av avsnitt 3.3.3 måste sekretessbrytande regler vid direktåtkomst rent tekniskt omfatta fler uppgifter än de som den mottagande myndigheten har rätt att ha direktåtkomst till. Eftersom bestämmelser i en arbetsordning eller dylikt inte ger ett lika bra skydd som de bestämmelser om behörighetstilldelning m.m. som gäller enligt registerförfattningar har regeringen i ett senare lagstiftningsärende angett en mer preciserad syn på hur sekretessbrytande bestämmelser bör utformas. Enligt regeringen blir integritetsskyddet ännu starkare om det på lag- eller förordningsnivå tas in två olika typer av sekretessbrytande bestämmelser beroende på formen för utlämnande av uppgifter, dels en begränsad sekretessbrytande bestämmelse som enbart tar sikte på uppgiftsutlämnande i enskilda fall och som kan användas vid utlämnande av uppgifter t.ex. via telefon eller mejl, dels en vidare sekretessbrytande bestämmelse som bara gäller vid direktåtkomst, se prop. 2010/11:78 s. 21.

De sekretessbrytande bestämmelserna kompletteras av andra bestämmelser som innebär ett integritetsskydd för den enskilde. Dessa bestämmelser är bl.a. bestämmelserna om direktåtkomst, vilka innebär att handläggarna hos de mottagande myndigheterna bara får ta del av vissa uppgifter när de behövs i angivna ärenden och verksamheter. Det finns ytterligare integritetsskyddande bestämmelser i den mottagande myndighetens registerförfattning och personuppgiftslagen. Vidare medför bestämmelserna om överföring av sekretess vid direktåtkomst i 11 kap. 4 § OSL ett skydd för uppgifterna. Den primära sekretessbestämmelsen i 27 kap. 1 § OSL skyddar de uppgifter som finns i beskattningsdatabasen, se avsnitt 3.3.2.

3.5.5 Normgivningsnivån

Som nämns i avsnitt 3.3.3 följer av 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen, RF, att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Inskränkningar i denna fri- och rättighet får endast göras i lag.

Bestämmelser om sekretessgenombrott och direktåtkomst kan utgöra en reglering som kan leda till ett sådant betydande integritetsintrång. Bestämmelserna om direktåtkomst till beskattningsdatabasen finns i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Som skäl anges i förarbetena att de från integritetssynpunkt viktiga ramarna för behandlingen av personuppgifter ska anges i lag, bl.a. de begränsningar som ska gälla för behandling av uppgifter vid direktåtkomst (prop. 2000/01:33 s. 84 f.). I förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns samlat flera sekretessbrytande bestämmelser som rör utlämnande av uppgifter ur beskattningsdatabasen såväl genom direktåtkomst som genom andra rutinmässiga överföringar av uppgifter till myndigheter på medium för automatiserad behandling.

I förarbetena till bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket RF anges bl.a. följande angående vad som utgör betydande integritetsintrång (prop. 2009/10:80 s. 250).

Vid bedömning av vilka åtgärder som kan anses utgöra ett ”betydande intrång” ska både åtgärdens omfattning och arten av det intrång åtgärden innebär beaktas. Även åtgärdens ändamål och andra omständigheter kan ha betydelse vid bedömningen.

Vidare anges att det förhållande att de uppgifter som behandlas av en myndighet omfattas av stark sekretess bör inte utgöra en omständighet som med automatik innebär att en bestämmelse om uppgiftsskyldighet måste anses omfattas av den nya grundlagsbestämmelsens tillämpningsområde. Även andra omständigheter måste beaktas vid bedömningen av hur långtgående intrång uppgiftsskyldigheten innebär när ställning tas till om föreskrifterna omfattas av den nya bestämmelsen. En sådan omständighet kan exempelvis vara på vilket sätt och för vilka syften mottagaren av uppgifterna hanterat utlämnade uppgifter (prop. 2009/10:80 s. 184).

De elektroniska informationsutbyten som nu är aktuella för överväganden gäller uppgifter om enskildas intäkter, vilka skyddas hos Skatteverket av absolut sekretess enligt 27 kap. 1 § första stycket OSL. Uppgifterna är integritetskänsliga. Dock kan anföras att uppgifter av samma slag redan finns i stor utsträckning hos de mottagande myndigheterna och att uppgifterna på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration huvudsakligen kommer att användas för att kontrollera motsvarande uppgifter som lämnats av enskilda. Sekretessgenombrotten avser vidare vissa specifikt utvalda uppgifter för vissa specifikt angivna ändamål, såsom kontrolländamål rörande utbetalningar ur välfärdssystemen. Mot den bakgrunden får anses att det elektroniska informationsutbyte som aktualiseras i förslaget som utgångspunkt inte innefattar ett sådant betydande integritetsintrång som avses i 2 kap. 6 § andra stycket RF. Det innebär att de bestämmelser om sekretessgenombrott och direktåtkomst som nu är aktuella kan följa det författningstekniska upplägg som hittills använts i fråga om elektroniska utbyten av uppgifter ur

beskattningsdatabasen, dvs. bestämmelserna om direktåtkomst ges i lag och de sekretessbrytande bestämmelserna i förordning.

3.5.6 Försäkringskassan som mottagare av uppgifter

Förslag: Försäkringskassan får rätt att genom direktåtkomst ta del av uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration, om uppgifterna behövs i ett ärende om bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst eller beräkning av bostadsbidrag. Åtkomsten ska även omfatta sådana ändringar som gjorts av Skatteverket enligt det förslag som anges i avsnitt 2.6.9.

Den sekretess som gäller för uppgifterna hos Skatteverket ska överföras till Försäkringskassan.

Skälen för förslagen

Dagens elektroniska informationsutbyte

Försäkringskassan har redan i dag ett elektroniskt informationsutbyte med Skatteverket inom olika förmånsslag. Av 7 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet framgår att vissa uppgifter ska lämnas ut från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan. Uppgifter ska lämnas ut i den utsträckning de behövs för beräkning eller kontroll av sjukpenninggrundande inkomst, fastställande av underhållsstöd och betalningsskyldighet för sådant stöd enligt socialförsäkringsbalken, SFB, beräkning och kontroll av bostadsbidrag enligt SFB, eller beräkning av betalningsskyldighet enligt 8 § andra stycket lagen (2004:1237) om särskild sjukförsäkringsavgift. I andra stycket finns en precisering av vilka uppgifter som ska lämnas ut. De uppgifter som ska lämnas ut är bl.a. uppgift om överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § IL. Vanligen sker informationsöverföringar efter förfrågan. Uppgifter om enskildas beskattade inkomst levereras utan särskild förfrågan från Försäkringskassan.

Dagens bestämmelser om rätt för Försäkringskassan att ta del av uppgifter i beskattningsdatabasen enligt 7 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet omfattar bl.a. uppgifter som behövs för beräkning eller kontroll av sjukpenninggrundande inkomst (första stycket 1) och uppgifter som behövs för beräkning och kontroll av bostadsbidrag enligt SFB (första stycket 4). Uppgifterna får bl.a. innefatta uppgifter om samtliga intäkts- och kostnadsposter i inkomstslaget tjänst (andra stycket 7). Dagens bestämmelser kommer därmed att omfatta även uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration inom dessa ramar om ett sådant förfarande införs. Åtkomsten enligt dagens bestämmelser kommer dock inte att omfatta direktåtkomst.

Enligt 110 kap. 31 § SFB ska myndigheter, arbetsgivare, uppdragsgivare samt försäkringsinrättningar på begäran från Försäkringskassan lämna uppgift om namngiven person när det gäller förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av nämnda balk.

De förslag som lämnas i denna promemoria innebär inte någon begränsning i Försäkringskassans rätt att få tillgång till uppgifter enligt redan gällande bestämmelser.

Grunden för uppgiftsbehovet

Sjukpenninggrundande inkomst (SGI) är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete antingen som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst eller på annan grund. SGI används för att räkna ut exempelvis sjukpenning och föräldrapenning. När inkomstförhållandena inte är kända av Försäkringskassan ska beräkningen av SGI grundas på de inkomstuppgifter som den försäkrade lämnar till Försäkringskassan eller Försäkringskassan inhämtar från den försäkrades arbetsgivare eller som framgår av uppgift om beskattad inkomst. Försäkringskassan behöver i samband med bl.a. bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst uppgift om den försäkrades inkomst. Om SGI inte har fastställts tidigare måste den som begär dagersättning själv fylla i uppgiften på ansökan. Om den enskilde lämnar en ny inkomstuppgift som skiljer sig från tidigare fastställd SGI utreder Försäkringskassan i vissa fall skillnaderna. I första hand bedöms om en höjning av tidigare fastställd SGI är rimlig. I andra hand kontrolleras uppgifterna med den försäkrade och dennes arbetsgivare, se vidare avsnitt 3.4.1.

Inkomstuppgifter behövs också vid handläggning av ansökan om bostadsbidrag. Bostadsbidrag kan sökas av hushåll med barn som bor hemma. Bidragets storlek beror på bostadskostnaden, bostadsytan, hushållets inkomst och antalet barn. Bostadsbidrag kan också sökas av personer som är mellan 19 och 28 år och inte har barn. Bostadsbidraget betalas ut som ett preliminärt bidrag och baseras på den inkomst den sökande själv uppskattat. Den inkomsten jämförs sedan i efterhand med den fastställda beskattade inkomsten för det år då bostadsbidraget betalades ut.

I avsnitt 3.4.1. redogörs närmare för reglerna om SGI och hur SGI fastställs. För beslut om SGI behöver Försäkringskassan uppgift om värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut, samt identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som uppgiften lämnats för. Genom tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kommer inkomstuppgiften att bli betydligt mer aktuell och därmed mer användbar än tidigare. Detsamma gäller även vid handläggning av ärenden om bostadsbidrag.

Se även nedan, och i avsnitt 3.2.5, om den Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag, som föreslår förändringar i det ovan beskrivna systemet. Både i det nuvarande och i det föreslagna systemet finns ett behov av tillgång till de nu aktuella uppgifterna.

Behov av tillgång till uppgifterna

Genom tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kommer handläggningen i samband med beräkning av SGI och beslut om bostadsbidrag underlättas. Det är i sammanhanget av stort värde att få individbaserad information om intäkter månaden efter den månad inkomsten avser jämfört med att få del av en summerad information som är ett år gammal. Genom att få tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration redan i samband med beräkningen undviks vissa

ärenden om återkrav av felaktigt utbetald ersättning. Kontrollen av gjorda utbetalningar kan dessutom förbättras. De materiella bestämmelser som gäller nu aktuella socialförsäkringsförmåner är utformade så att Försäkringskassan måste få ytterligare information från andra myndigheter, sökanden eller dennes arbetsgivare för att kunna fatta beslut i ett ärende. Genom tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration för varje sökande kommer Försäkringskassan att få ett bättre beslutsunderlag än vad som är fallet i dag. De felaktiga utbetalningarna som beror på felaktiga uppgifter bör bli enklare att upptäcka.

Genom elektronisk tillgång till uppgifterna blir Försäkringskassans handläggning mer effektiv och onödiga förseningar kan undvikas i större utsträckning än om Försäkringskassan skulle inhämta uppgifterna manuellt. Försäkringskassan har även enligt nu gällande regler elektronisk tillgång till uppgifter ur beskattningsdatabasen, bl.a. för beräkning av SGI och bostadsbidrag. Tillgången enligt dagens regler omfattar dock inte direktåtkomst.

Direktåtkomst

Genom att Försäkringskassan har tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan kvaliteten i handläggningen hos kassan förbättras, effektiviteten ökas, kontrollmöjligheterna förbättras och den enskilde få bättre service vid bestämmande av SGI och beräkning av bostadsbidrag. För att dessa vinster ska kunna uppnås i tillräcklig utsträckning behöver Försäkringskassan ha direktåtkomst till de aktuella uppgifterna. Vid denna bedömning har innehållet i Högsta förvaltningsdomstolens dom den 29 oktober 2015 i mål nr 1356-14 beaktats, se avsnitt 3.3.3 delavsnittet Utlämnande på medium för automatiserad behandling.

Omständigheter som talar mot en direktåtkomst är främst risken för intrång i den enskildes personliga integritet. Mängden uppgifter som samlas på ett och samma ställe kommer också att öka.

Vid en sammanvägning av omständigheter som talar för och omständigheter som talar mot, överväger de omständigheter som talar för, under förutsättning att behörigheten att ta del av uppgifterna begränsas, att uppgifterna kan överföras på ett tekniskt säkert sätt och att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd.

Bestämmelser om sekretess i bl.a. Försäkringskassans verksamhet finns i 28 kap. 1 § OSL. Bestämmelsen har ett rakt skaderekvisit. Presumtionen är alltså offentlighet. Sekretesskyddet i Försäkringskassans verksamhet är alltså svagare än skyddet i Skatteverkets beskattningsverksamhet. För att tillförsäkra att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd föreslås att den sekretess som gäller för uppgifterna hos Skatteverket överförs till Försäkringskassan. I 27 kap. 1 § andra stycket 3 OSL finns en bestämmelse som innebär att sekretess enligt 27 kap. 1 § ska gälla hos Försäkringskassan för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket har lämnat i ett ärende om särskild sjukförsäkringsavgift. Det finns alltså redan en förstärkt sekretess för en viss del av de uppgifter Försäkringskassan kan få från Skatteverkets beskattningsdatabas. Förslaget är att utvidga denna bestämmelse. Den nuvarande bestämmelsen kan dock vara obsolet. Se delavsnittet nedan ”Obsoleta bestämmelser om särskild sjukförsäkringsavgift?”.

En möjlighet att medge direktåtkomst går att förena med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten.

Den bedömning som görs i denna promemoria överensstämmer med den bedömning som gjorts av Månadsuppgiftsutredningen i SOU 2011:40.

Utformningen av den sekretessbrytande bestämmelsen

Av prop. 2010/11:78 s. 21 framgår att i bestämmelser om uppgiftsskyldighet som tar sikte på direktåtkomst bör tas in två olika typer av sekretessbrytande bestämmelser beroende på formen för utlämnande av uppgifter, dels en sekretessbrytande bestämmelse som tar sikte på uppgiftslämnande i enskilda fall och som kan användas vid utlämnande av uppgifter t.ex. via telefon eller mejl, dels en vidare sekretessbrytande bestämmelse som bara gäller vid direktåtkomst, se vidare avsnitt 3.5.4.

Behandlingen av uppgifter i respektive myndighets verksamhet

Enligt 1 kap. 5 § 3 lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet får uppgifter behandlas för tillhandahållande av information som behövs i författningsreglerad verksamhet hos någon annan än Skatteverket för att utgöra underlag för beslut och kontroll av bidrag och andra stöd. Den nu aktuella behandlingen av uppgifter avser ett sådant ändamål som anges i bestämmelsen. Den behandling av uppgifter som uppgiftsutlämnandet innebär för Skatteverket är därmed tillåten.

Av 114 kap. 7 § 4 SFB framgår att Försäkringskassan i sin verksamhet får behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att handlägga ärenden. Enligt 114 kap. 14 § samma balk får i socialförsäkringsdatabasen endast sådana personuppgifter behandlas som avser personer som omfattas eller har omfattats av verksamhet enligt de ändamål som anges i 7 §, eller personer om vilka uppgifter på annat sätt behövs för handläggningen av ett ärende. De nu aktuella uppgifterna får därmed behandlas i socialförsäkringsdatabasen.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen

Av avsnitt 3.2.5 framgår att den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen i sitt slutbetänkande - Mer trygghet och bättre försäkring, SOU 2015:21 – föreslagit en reform av socialförsäkringssystemet som förutsätter ett system för att samla in inkomstuppgifter månatligen och att göra dem tillgängliga för bl.a. Försäkringskassan. Om de förslag som lämnas i den utredningen ska kunna genomföras innebär det att Försäkringskassans behov av tillgång till sådana uppgifter blir ännu större. De förslag som lämnas i denna promemoria ger även en grund för att möta de behov som skulle följa av ett genomförande av de förslag som lämnats av den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Obsoleta bestämmelser om särskild sjukförsäkringsavgift?

I samband med arbetet med denna promemoria har följande uppmärksammats.

Av 7 § första stycket 5 förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet framgår att uppgifter från beskattningsdatabasen ska lämnas ut till Försäkringskassan om uppgifterna behövs för beräkning av betalningsskyldighet enligt 8 § andra stycket lagen (2004:1237) om särskild sjukförsäkringsavgift. Av 27 kap. 1 § andra stycket tredje punkten offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår att

sekretess gäller hos Försäkringskassan för uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som Skatteverket har lämnat till Försäkringskassan i ett ärende om särskild sjukförsäkringsavgift. Lagen om särskild sjukförsäkringsavgift har upphävts genom lagen (2006:1428) om upphävande av lagen (2004:1237) om särskild sjukförsäkringsavgift. Lagen om särskild sjukförsäkringsavgift upphörde att gälla vid utgången av år 2006. Den upphävda lagen ska dock fortfarande tillämpas beträffande avgifter och justeringar av avgifter som avser sjukpenning som har utgetts före den 1 november 2006. Det framstår som osannolikt att det längre finns något behov av att uppgifter ska kunna lämnas till Försäkringskassan i ärenden om särskild sjukförsäkringsavgift. Det bör övervägas om bestämmelserna i dessa delar därför ska tas bort.

Bestämmelserna om särskild sjukförsäkringsavgift har inte någon betydelse för de förslag som lämnas i denna promemoria och något författningsförslag avseende dessa bestämmelser lämnas inte här.

Förslagen

Förslagen i detta avsnitt innebär,

- en ny paragraf, 2 kap. 8 b § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet,
- en ändring av 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i andra stycket 3, och
- en ändring av 7 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

3.5.7 Migrationsverket som mottagare av uppgifter

Förslag: Migrationsverket får rätt att ta del av uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration om uppgifterna behövs i ett ärende om dagersättning enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Migrationsverket får rätt att ta del av uppgifterna genom direktåtkomst. Åtkomsten ska även omfatta sådana ändringar som gjorts av Skatteverket enligt det förslag som anges i avsnitt 2.6.9.

Den sekretess som gäller för uppgifterna hos Skatteverket ska överföras till Migrationsverket.

Skälen för förslagen

Nuvarande informationsutbyte

Något elektroniskt informationsutbyte avseende uppgifter om inkomst förekommer inte i dag mellan Skatteverket och Migrationsverket. Det informationsutbyte som förekommer mellan myndigheterna i samband med ärendehandläggning sker genom att handläggare hos Migrationsverket inhämtar uppgifter från Skatteverket genom skriftliga förfrågningar eller genom förfrågningar via telefon.

Grunden för uppgiftsbehovet

En asylsökande har i vissa fall rätt till ekonomiskt bistånd, s.k. dagersättning, se avsnitt 3.4.3. Den som vill få dagersättning ska göra en skriftlig ansökan om det. Ansökan ska innehålla en förklaring på heder och samvete att de uppgifter om ekonomiska och personliga förhållanden som lämnats i ansökan är riktiga. Nämda uppgifter som lämnas av sökanden utgör Migrationsverkets underlag för beslut om ekonomiskt bistånd. Migrationsverket har i handläggningen av ansökningar om dagersättning ett behov av att få veta om sökanden har några inkomster som gör att han eller hon inte har rätt till dagersättning.

I avsnitt 3.4.3 redogörs närmare för reglerna om dagersättning åt asylsökande. För beslut om dagersättning behöver Migrationsverket uppgift om sökanden har inkomster som gör att han eller hon inte är berättigad till dagersättning. Genom tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan denna kontroll underlättas. De uppgifter som Migrationsverket behöver är värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut samt identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som uppgiften lämnats för.

Behov av tillgång till uppgifterna

Genom att få tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan Migrationsverket få aktuell information om sökanden har en inkomst och om vilken arbetsgivare sökanden är anställd hos. Uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration är till betydligt större nytta för Migrationsverket än de uppgifter om beskattad inkomst som Migrationsverket i dag kan få ta del av. Kontrollen av inkomstuppgifterna skulle bli mer tillförlitlig och förutsägbarheten och legitimiteten för systemet med ekonomiskt bistånd i form av dagersättning skulle öka. Om Migrationsverket får elektronisk tillgång till uppgifter på individnivå kommer kontrollen inför beslut om dagersättning att förbättras avsevärt. Handläggningen kommer även att kunna effektiviseras och sökanden kan snabbare få ett beslut. Antalet mål om bidragsbrott kan minskas.

Direktåtkomst

Syftena med att medge Migrationsverket tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration är bl.a. att förbättra kvaliteten i handläggningen hos verket och öka effektiviteten, förbättra kontrollmöjligheterna och ge bättre service till den enskilde vid handläggningen av ärenden om dagersättning. Dessa vinster skulle inte kunna uppnås i tillräcklig utsträckning genom en hantering som bygger på utlämnande av uppgifterna på medium för automatiserad behandling. Vid denna bedömning har innehållet i Högsta förvaltningsdomstolens dom den 29 oktober 2015 i mål nr 1356-14 beaktats, se avsnitt 3.3.3 delavsnittet Utlämnande på medium för automatiserad behandling.

Omständigheter som talar mot ett elektroniskt informationsutbyte och ett utlämnande genom direktåtkomst är främst risken för intrång i den enskildes personliga integritet.

Vid en sammanvägning av omständigheter som talar för och omständigheter som talar mot, överväger de omständigheter som talar för, under förutsättning att behörigheten att ta del av uppgifterna begränsas, att

uppgifterna kan överföras på ett tekniskt säkert sätt och att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd.

Sekretessbestämmelser som kan komma att tillämpas i Migrationsverkets verksamhet finns i 21 kap. 5 §, 26 kap. 1 § och i 37 kap. 1 § OSL. I 21 kap. 5 § gäller ett rakt skaderekvisit och i 26 kap. 1 § samt 37 kap. 1 § gäller ett omvänt skaderekvisit. Sekretessskyddet är således svagare än det sekretesskydd som gäller i Skatteverkets beskattningsverksamhet enligt 27 kap. 1 § OSL. För att tillförsäkra att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd föreslås att den sekretess som gäller för uppgifterna hos Skatteverket överförs till Migrationsverket.

En möjlighet att medge direktåtkomst går att förena med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten.

Den bedömning som görs i denna promemoria överensstämmer med den bedömning som gjorts av Månadsuppgiftsutredningen i SOU 2011:40.

Utformningen av reglerna om uppgiftsskyldighet

Av prop. 2010/11:78, s. 21 framgår att i bestämmelser om uppgiftsskyldighet som tar sikte på direktåtkomst bör tas in två olika typer av sekretessbrytande bestämmelser beroende på formen för utlämnande av uppgifter, dels en sekretessbrytande bestämmelse som tar sikte på uppgiftslämnande i enskilda fall och som kan användas vid utlämnande av uppgifter t.ex. via telefon eller mejl, dels en vidare sekretessbrytande bestämmelse som bara gäller vid direktåtkomst, se vidare avsnitt 3.5.4.

Behandlingen av uppgifter i respektive myndighets verksamhet

Enligt 1 kap. 5 § 3 lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet får uppgifter behandlas för tillhandahållande av information som behövs i författningsreglerad verksamhet hos någon annan än Skatteverket för att utgöra underlag för beslut och kontroll av bidrag och andra stöd. Den nu aktuella behandlingen av uppgifter avser ett sådant ändamål som anges i bestämmelsen. Den behandling av uppgifter som uppgiftsutlämnandet innebär för Skatteverket är därmed tillåten.

Av 3 § 1 förordningen om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen framgår att automatiserade register får föras i ärenden som handläggs av Migrationsverket. I ett verksamhetsregister får personuppgifter behandlas för myndighetens handläggning av ärenden i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller författning. De nu aktuella uppgifterna får därmed behandlas i automatiserade register hos Migrationsverket.

2014 års utlänningsdatautredning

I avsnitt 3.4.3 har redovisats att Utlänningsutredningen lämnat vissa förslag om tillgång till uppgifter i beskattningsdatabasen som om de genomförs före de förslag som lämnas i denna promemoria kommer att omfatta de månadsvis lämnade uppgifterna om sådana senare införs, såvida inte en begränsning avseende de månadsvis lämnade uppgifterna införs. Det finns inte några skäl att nu föreslå en sådan begränsning.

Förslagen

Förslagen i detta avsnitt innebär

- en ny paragraf, 2 kap. 8 c § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet,
- en ändring i 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), en ny punkt 4 i andra stycket, och
- en ny paragraf, 2 kap. 8 b § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

3.5.8 Arbetslöshetskassorna som mottagare av uppgifter

Förslag: Arbetslöshetskassorna får rätt att ta del av uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration om uppgifterna behövs för prövning av ett ärende om arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Arbetslöshetskassorna får ta del av uppgifterna genom utlämnande på medium för automatiserad behandling. Åtkomsten ska även omfatta sådana ändringar som gjorts av Skatteverket enligt det förslag som anges i avsnitt 2.6.9.

Den sekretess som gäller för uppgifterna hos Skatteverket ska överföras till arbetslöshetskassan.

Skälen för förslagen

Nuvarande informationsutbyte

Det elektroniska informationsutbyte som i dag förekommer mellan arbetslöshetskassorna och Skatteverket är att arbetslöshetskassorna ställer frågor till Skatteverket för att inhämta uppgifter för att kunna göra skatteavdrag på arbetslöshetsersättning. De uppgifter som lämnas ut i dag är allmänna och offentliga uppgifter. Informationsutbytet sker genom filöverföring.

Grunden för uppgiftsbehovet

Som tidigare nämnts i avsnitt 3.4.4 är det arbetslöshetskassornas uppgift att handlägga frågor om arbetslöshetsersättning. Till ansökan om arbetslöshetsersättning ska fogas ett intyg av arbetsgivaren om den sökandes arbetsförhållanden (arbetsgivarintyg) samt de uppgifter i övrigt som behövs för bedömning av den sökandes rätt till ersättning. En uppgift som ska lämnas är sökandens lön per månad. Om en sökande lämnat oriktig uppgift eller inte lämnat tillräckliga uppgifter ska det som betalats ut för mycket betalas tillbaka. Samma förhållande gäller om någon obehörigen på annat sätt fått ersättning med för högt belopp och denne skäligen bort inse detta. Om någon som har fått ersättning från en arbetslöshetskassa senare fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid, ska ersättning från arbetslöshetskassan återbetalas.

Som framgår av avsnitt 3.4.4 är arbetslöshetskassorna inte myndigheter utan föreningar. Av 2 kap. 4 § jämförd med 1 kap. 1 § OSL och lagens bilaga framgår dock att arbetslöshetskassornas prövning av ärenden om arbetslöshetsersättning omfattas av offentlighetsprincipen och att de

beträffande den verksamheten ska betraktas som myndigheter vid tillämpningen av OSL.

Arbetslöshetskassorna har i handläggningen av ärenden om arbetslöshetsförsäkring ett behov av att få uppgift om vilka inkomster sökanden har haft.

I avsnitt 3.4.4 redogörs närmare för reglerna om och handläggningen av arbetslöshetsförsäkring. För beslut om arbetslöshetsersättning behövs uppgift om sökandens inkomster.

I arbetslöshetsförsäkringen görs skillnad mellan olika former av inkomst. Vissa inkomster får räknas med och andra får inte räknas med i inkomstunderlaget för arbetslöshetsersättning. Därför bör arbetslöshetskassorna få uppgift om värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut samt identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som uppgiften lämnats för.

Behov av tillgång till uppgifterna

Genom att få tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan arbetslöshetskassorna få aktuell information om sökandens inkomster. Detta kan minska arbetsgivarnas uppgiftslämnarbörda och gör också att arbetslöshetskassornas kontrollmöjligheter förbättras. Uppgifterna kommer att göra det möjligt att kontrollera att de inkomster som arbetslöshetsersättningen baseras på stämmer överens med de inkomster som rapporterats till Skatteverket. Detta ökar möjligheterna att upptäcka felaktiga utbetalningar och fusk. En följd av det är att antalet ärenden där utbetald ersättning måste återbetalas kan förväntas komma att minska.

Elektronisk åtkomst

Om arbetslöshetskassorna får elektronisk tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kommer handläggningen av arbetslöshetsersättning att effektiviseras och kontrollen av lämnade uppgifter att förbättras. Den sökanden kan då snabbare få ett beslut. Omständigheter som talar mot ett utökat elektroniskt informationsutbyte är främst risken för intrång i den enskildes personliga integritet.

Frågan om arbetslöshetskassorna skulle få åtkomst till kontrolluppgifter från Skatteverket genom elektroniskt informationsutbyte behandlades av Informationsutbytesutredningen (SOU 2007:45 s. 272). Informationsutbytesutredningen ansåg att övervägande skäl talade mot att införa en uppgiftsskyldighet beträffande dessa uppgifter för Skatteverket gentemot arbetslöshetskassorna. Skälen var främst skyddet mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten. Frågan har senare behandlats av Månadsuppgiftsutredningen (SOU 2011:40), då mot bakgrund av förslaget att införa månadsuppgifter. Månadsuppgiftsutredningen anförde.

Vid en jämförelse mellan informationsutbyte av årliga kontrolluppgifter och de nu aktuella månadsuppgifterna kan konstateras att månadsuppgifterna är minst lika känsliga uppgifter som de årliga kontrolluppgifterna. För arbetslöshetskassorna är dock månadsuppgifterna till betydligt större nytta än den årliga kontrolluppgiften är. Trots att skälen mot ett informationsutbyte på grund av risken för intrång i den personliga integriteten är tungt vägande anser utredningen, med hänsyn till att nyttan av

månadsuppgifter är stor, att det finns skäl att tillgodose arbetslöshetskassornas behov av uppgifter för handläggningen av arbetslöshetsförsäkring.

Månadsuppgiftsutredningen ansåg dock inte att arbetslöshetskassorna skulle få tillgång till uppgifterna genom direktåtkomst. I denna del anfördes.

Utredningen har frågat Arbetslöshetskassornas samorganisation, SO, vad de efterfrågade uppgifterna är avsedda att användas till. Av svaret framgår att uppgifterna främst är tänkta att användas för att kontrollera att de uppgifter som lämnats i ansökan stämmer överens med de inkomster som rapporterats till Skatteverket. Detta ska göra det möjligt att upptäcka felaktiga utbetalningar och fusk. Avsikten är alltså att uppgifterna ska användas vid prövningen av ärenden om arbetslöshetsersättning.

Som tidigare framhållits är månadsuppgifter att anse som tämligen känsliga uppgifter. Arbetslöshetskassorna är inte myndigheter vilket ur sekretess- och integritetssynpunkt gör att det är mycket tveksamt om de ska få åtkomst till uppgifterna genom direktåtkomst. Utredningen anser att det inte är nödvändigt för arbetslöshetskassorna att erhålla uppgifter genom direktåtkomst. Med hänsyn till skyddet mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten, anser utredningen att arbetslöshetskassorna inte bör medges sådan åtkomst till uppgifterna.

Det finns inte nu underlag för att göra en annan bedömning av möjligheterna att medge arbetslöshetskassorna elektronisk åtkomst än vad Månadsuppgiftsutredning har gjort. Informationsutbytet bör kunna genomföras under förutsättning att behörigheten att ta del av uppgifterna begränsas, att uppgifterna kan överföras på ett tekniskt säkert sätt och att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd hos arbetslöshetskassorna. Avgörande för att arbetslöshetskassorna i det sammanhanget inte ska medges direktåtkomst är att det behov de har av uppgifterna synes tillfredställas redan genom en tillgång på medium för automatiserad behandling.

Sekretess gäller enligt 28 kap. 13 § OSL i ett ärende om arbetslöshetsersättning för uppgift om en enskilds personliga förhållanden. Bestämmelsen gäller med ett rakt skaderekvisit, dvs. det gäller en presumtion för offentlighet. Sekretesskyddet är således svagare än det sekretesskydd som gäller i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Även med beaktande av att förslaget till elektronisk åtkomst begränsas till utlämnande på medium för automatiserad behandling bör de utlämnade uppgifterna ges samma höga sekretesskydd hos arbetslöshetskassorna som de haft hos Skatteverket.

Reglering av utlämnande på medium för automatiserad behandling

Arbetslöshetskassorna är inte myndigheter. De är föreningar. Av 2 kap. 4 § jämförd med 1 kap. 1 § OSL och lagens bilaga framgår dock att arbetslöshetskassornas prövning av ärenden om arbetslöshetsersättning omfattas av offentlighetsprincipen och att de beträffande den verksamheten ska betraktas som myndigheter vid tillämpningen av OSL. I prop. 2000/01:33 anges på s.111 f. att en myndighet som har rätt att få ut uppgifter från beskattningsdatabasen därmed också ska kunna få ut uppgifterna genom ett utlämnande på medium för automatiserad behandling. Ett sådant utlämnande ska inte i detta sammanhang bedömas annorlunda än ett utlämnande på papper. Vidare sägs.

Med myndighet avses, förutom statliga myndigheter på såväl central som lokal nivå, också länsstyrelserna, de allmänna försäkringskassorna samt kommunala nämnder av olika slag.

Begreppet myndighet har således använts med en relativt vid betydelse. Det kan mot redovisad bakgrund argumenteras för att en sekretessbrytande bestämmelse som ger arbetslöshetskassorna rätt till tillgång till vissa uppgifter i en verksamhet där de ska betraktas som en myndighet vid tillämpning av OSL är tillräckligt för att möjliggöra ett utlämnande på medium för automatiserad behandling. För att det inte ska kunna råda något tvivel om att ett sådant utlämnande är tillåtet föreslås dock här att det i samband med den sekretessbrytande bestämmelsen uttryckligen anges att utlämnande får göras på medium för automatiserad behandling. Månadsuppgiftsutredningen föreslog inte någon sådan uttrycklig regel.

Behandlingen av uppgifterna hos Skatteverket och hos arbetslöshetskassorna

Enligt 1 kap. 5 § 3 lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet får uppgifter behandlas för tillhandahållande av information som behövs i författningsreglerad verksamhet hos någon annan än Skatteverket för att utgöra underlag för beslut och kontroll av bidrag och andra stöd. Den nu aktuella behandlingen av uppgifter avser ett sådant ändamål som anges i bestämmelsen. Den behandling av uppgifter som uppgiftsutlämnandet innebär för Skatteverket är därmed tillåten.

Som nämnts i avsnitt 3.3.4 delavsnittet Arbetslöshetskassornas behandling av personuppgifter regleras arbetslöshetskassornas behandling av personuppgifter inte i någon särskild registerförfattning utan personuppgiftslagens, PuL:s, bestämmelser är tillämpliga. Enligt 10 § PuL får personuppgifter behandlas bl.a. om den registrerade har lämnat sitt samtycke till behandlingen eller om den personuppgiftsansvarige ska kunna utföra en arbetsuppgift i samband med myndighetsutövning. Förutom reglerna i PuL gäller de ändamål som arbetslöshetskassorna uppställer för behandling av personuppgifter i sin verksamhet. Den aktuella behandlingen av personuppgifter får anses vara tillåten.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen

Av avsnitt 3.2.5 framgår att den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen i sitt slutbetänkande - Mer trygghet och bättre försäkring, SOU 2015:21 – föreslagit en reform bl.a. avseende arbetslöshetsförsäkringen som förutsätter ett system för att samla in inkomstuppgifter månatligen och att göra dem tillgängliga för bl.a. arbetslöshetskassorna. Om de förslag som lämnas i den utredningen ska kunna genomföras innebär det att arbetslöshetskassornas behov av tillgång till sådana uppgifter blir ännu större. De förslag som lämnas i denna promemoria ger även en grund för att möta de behov som skulle följa av ett genomförande av de förslag som lämnats av den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Förslagen

Förslagen i detta avsnitt innebär

– en ändring i 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), en ny punkt 5 i andra stycket, och

– en ny paragraf, 2 kap. 8 c § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

3.5.9 Arbetsförmedlingen som mottagare av uppgifter

Förslag: Arbetsförmedlingen får rätt att ta del av uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration om uppgifterna behövs för kontroll av etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare eller om uppgifterna behövs för kontroll av arbetsgivarstöd enligt förordning (2006:1481) om stöd för nystartsjobb, förordning (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, förordning (2015:503) om särskilt anställningsstöd och förordning (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar. Arbetsförmedlingen får rätt att ta del av uppgifterna genom direktåtkomst. Åtkomsten ska även omfatta sådana ändringar som gjorts av Skatteverket enligt det förslag som anges i avsnitt 2.6.9.

Den sekretess som gäller för uppgifterna hos Skatteverket ska överföras till Arbetsförmedlingen.

Skälen för förslagen

Nuvarande informationsutbyte mellan Skatteverket och Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har i dag inte något elektroniskt informationsutbyte med Skatteverket vid handläggningen av ansökan om etableringsstöd för nyanlända invandrare eller i ett ärende om arbetsgivarstöd.

Grunden för uppgiftsbehovet avseende etableringsersättning

I avsnitt 3.4.5 redogörs närmare för hur handläggningen av etableringsstöd för vissa nyanlända invandrare går till. Uppgifterna i ansökan ska lämnas på heder och samvete. Om någon lämnat oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har orsakat att ersättning har lämnats på felaktig grund eller med för högt belopp kan han eller hon bli återbetalningsskyldig. Beslutande myndighet ska då återkräva det felaktigt utbetalda beloppet.

Arbetsförmedlingen har i handläggningen av ansökningar om etableringsersättning ett behov av att få veta om sökanden har några inkomster som gör att han eller hon inte har rätt till ersättning. Arbetsförmedlingen har inte i denna handläggning något elektroniskt informationsutbyte med Skatteverket.

Genom att få tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan Arbetsförmedlingen få aktuell information om sökanden har en inkomst och om vilken arbetsgivare sökanden är anställd hos.

Uppgifter som Arbetsförmedlingen behöver är värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut samt identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som uppgiften lämnats för. Arbetsförmedlingen behöver inte i handläggningen av etableringsersättning till nyanlända invandrare någon ytterligare precisering av vad ersättningen består i.

Behov av tillgång till uppgifterna avseende etableringsersättning

Genom att få tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan Arbetsförmedlingen redan i samband med handläggning och beslut i ett ärende om etableringsersättning för nyanlända invandrare få del av aktuella inkomstuppgifter. Antalet återkrav på grund av att oriktiga uppgifter har lämnats kommer därmed sannolikt att minska. Kontrollen skulle bli mer tillförlitlig och förutsägbarheten och legitimiteten för systemet med etableringsersättning för nyanlända invandrare skulle öka.

Ett sådant elektroniskt informationsutbyte går att förena med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten.

Informationsutbytet bör kunna genomföras under förutsättning att interna regler begränsar behörigheten att ta del av uppgifterna, att uppgifterna kan överföras på ett tekniskt säkert sätt och att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd hos Arbetsförmedlingen.

Grunden för uppgiftsbehovet avseende arbetsgivarstöd

Uppgifterna i rekvisitionen ska lämnas på heder och samvete. Om någon har lämnat oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har orsakat att ersättning har lämnats på felaktig grund eller med för högt belopp kan återbetalnings-skyldighet bli aktuell. Arbetsförmedlingen återkräver då det felaktigt utbetalda beloppet.

Arbetsförmedlingen har i handläggningen av rekvisitioner av arbetsgivarstöd ett behov av att få veta om stödmottagarens uppgivna löneuppgifter överensstämmer med det verkligt utbetalade beloppet.

Genom att få tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan Arbetsförmedlingen få aktuell information för att säkerställa att rekvirerat belopp överensstämmer med det belopp som utbetalats i lön.

Kontroll av uppgifter kring rekvirering görs i dag genom att lönespecifikationer begärs in från arbetsgivaren. Genom tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan denna kontroll underlättas, samtidigt som arbetsgivaren slipper viss administration. Tillgång till uppgifterna minskar möjligheterna till fusk.

En framtida tänkbar hantering av individuppgifter som lämnats i en arbetsgivardeklaration är också att uppgiften lämnas på rekvisitionen och att arbetsgivaren bara har att vidimera att det förifyllda beloppet är korrekt. En sådan hantering skulle avsevärt minska arbetsgivarens administration i samband med rekvirering av stöd.

Behov av tillgång till uppgifterna avseende arbetsgivarstöd

Tillgång till de aktuella uppgifterna kan förväntas leda till att Arbetsförmedlingen i betydligt större utsträckning än i dag kommer att kunna förhindra felaktiga utbetalningar.

De flesta arbetsgivarstöd beslutas med ett fast belopp per dag eller månad. Genom en möjlighet att jämföra arbetsgivares rekvirerade belopp med redovisade belopp till Skatteverket öppnas en möjlighet att identifiera avvikelser. Exempelvis i fall där arbetsgivare rekvirerar stöd utan att den anställda erhåller någon lön eller erhåller en reducerad lön i förhållande till beslutet. Identifiering av en sådan avvikelse bör resultera i att

Arbetsförmedlingen utreder ärendet för att fastställa om felaktigt belopp har utbetalats samt om ett återkravsärende ska inledas.

Arbetsförmedlingen beräknar skattekreditering för Nystartsjobb som arbetsgivare erhåller utifrån den bruttolön och förmåner som arbetsgivaren redovisar månadsvis på rekvisition. Genom tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration skulle Arbetsförmedlingen kunna kontrollera att de uppgifter som arbetsgivaren redovisar i rekvisitionen överensstämmer med de uppgifter arbetsgivaren redovisat till Skatteverket. Arbetsförmedlingen säkerställer indirekt genom kontrollen också att arbetsgivaren betalat arbetsgivaravgifter på utbetalda löner.

Direktåtkomst

Det finns flera omständigheter som talar för ett utökat elektroniskt informationsutbyte mellan Skatteverket och Arbetsförmedlingen. Handläggningen av ärenden om etableringsersättning och om arbetsgivarstöd kan därigenom effektiviseras. Om Arbetsförmedlingen får elektronisk tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kommer kontrollerna att förbättras. Syftena med att medge Arbetsförmedlingen tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration är bl.a. att förbättra kvaliteten i handläggningen hos myndigheten och öka effektiviteten samt att förbättra kontrollmöjligheterna. Det är även ett syfte att ge bättre service till den enskilde vid handläggningen av ärenden om etableringsersättning. Dessa vinster kan inte uppnås i tillräcklig utsträckning genom en hantering som bygger på utlämnande av uppgifterna på medium för automatiserad behandling. Vid denna bedömning har innehållet i Högsta förvaltningsdomstolens dom den 29 oktober 2015 i mål nr 1356-14 beaktats, se avsnitt 3.3.3 delavsnittet Utlämnande på medium för automatiserad behandling.

Omständigheter som talar mot ett utökat elektroniskt informationsutbyte och ett utlämnande genom direktåtkomst är främst risken för intrång i den enskildes personliga integritet.

Vid en sammanvägning av omständigheter som talar för och omständigheter som talar mot, överväger de omständigheter som talar för, under förutsättning att behörigheten att ta del av uppgifterna begränsas, att uppgifterna kan överföras på ett tekniskt säkert sätt och att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd.

Bestämmelser om sekretess i Arbetsförmedlingens verksamhet finns i 28 kap. OSL. I 28 kap. 11 och 12 a §§ finns bestämmelser med ett omvänt skaderekvisit, dvs. det föreligger en presumtion för sekretess men presumtion bryts om det står klart att uppgiften kan lämnas ut utan att skada uppkommer genom utlämnandet. Det är en stark sekretess, men inte lika stark som sekretessen i beskattningsverksamheten enligt 27 kap. 1 § OSL. För att tillförsäkra att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd föreslås att den sekretess som gäller för uppgifterna hos Skatteverket överförs till Arbetsförmedlingen.

En möjlighet att medge direktåtkomst går att förena med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten.

Den bedömning som görs i denna promemoria överensstämmer med den bedömning som gjorts av Månadsuppgiftsutredningen i SOU 2011:40

avseende etableringsersättning. Motsvarande bedömning kan göras avseende kontroll av arbetsgivarstöd.

Utformningen av reglerna om uppgiftsskyldighet

Av prop. 2010/11:78, s. 21 framgår att i bestämmelser om uppgiftsskyldighet som tar sikte på direktåtkomst bör tas in två olika typer av sekretessbrytande bestämmelser beroende på formen för utlämnande av uppgifter, dels en sekretessbrytande bestämmelse som tar sikte på uppgiftslämnande i enskilda fall och som kan användas vid utlämnande av uppgifter t.ex. via telefon eller mejl, dels en vidare sekretessbrytande bestämmelse som bara gäller vid direktåtkomst, se vidare avsnitt 3.5.4.

Behandlingen av uppgifter i respektive myndighets verksamhet

Enligt 1 kap. 5 § 3 lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet får uppgifter behandlas för tillhandahållande av information som behövs i författningsreglerad verksamhet hos någon annan än Skatteverket för att utgöra underlag för beslut och kontroll av bidrag och andra stöd. Den nu aktuella behandlingen av uppgifter avser ett sådant ändamål som anges i bestämmelsen. Den behandling av uppgifter som uppgiftsutlämnandet innebär för Skatteverket är därmed tillåten.

Av 4 § lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten följer att Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bara om det behövs för handläggning av ärenden. De nu aktuella uppgifterna får därmed behandlas hos Arbetsförmedlingen.

Förslagen

Förslagen i detta avsnitt innebär

- en ny paragraf, 2 kap. 8 d § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet,
- en ändring i 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) – en ny punkt 6 i andra stycket, och
- en ny paragraf, 2 kap. 8 d § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

3.5.10 Åklagarmyndigheten som mottagare av uppgifter

Förslag: Åklagarmyndigheten får rätt att ta del av uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration om uppgifterna behövs för bestämmande av dagsböter. Åklagarmyndigheten får rätt att ta del av uppgifterna genom direktåtkomst. Åtkomsten ska även omfatta sådana ändringar som gjorts av Skatteverket enligt det förslag som anges i avsnitt 2.6.9.

Ändamålet för beskattningsdatabasen utvidgas så att det även omfattar att uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs i annan myndighets författningsreglerade verksamhet med att bestämma dagsböter.

Den sekretess som gäller för uppgifterna hos Skatteverket ska överföras till Åklagarmyndigheten.

Skälen för förslagen

Nuvarande informationsutbyte mellan Skatteverket och Åklagarmyndigheten

Åklagarmyndigheten har i dag inte något elektroniskt informationsutbyte med Skatteverket. Som framgår av avsnitt 3.4.6 kontrolleras ibland den misstänktes beskattade inkomst i samband med bestämmande av dagsböter. Detta sker dock inte genom elektroniskt informationsutbyte utan genom att Åklagarmyndigheten inhämtar uppgifter från Skatteverket genom skriftliga förfrågningar eller genom förfrågningar via telefon. De uppgifter som kan lämnas ut i dag är allmänna och offentliga uppgifter.

Grunden för uppgiftsbehovet

Som tidigare nämnts i avsnitt 3.4.6 beslutar Åklagarmyndigheten i vissa fall om dagsböter.

Åklagarmyndigheten ska i samband med beslut om dagsböter fastställa den misstänktes inkomst. I dag sker detta i normalfallet genom att den misstänkte tillfrågas om sin inkomst.

I avsnitt 3.4.6 redogörs närmare för reglerna om bestämmande av dagsböter. Dagsboten bestäms utifrån den misstänktes beräknade årsinkomst vid tidpunkten när dagsboten ska bestämmas. Den misstänktes uppgifter om sina ekonomiska förhållanden bör i allmänhet godtas. Åklagarmyndigheten får i de flesta fall underlag för beräkning av dagsböter från polisen. Uppgifterna har lämnats av den misstänkte vid förhör i samband med förundersökning.

Uppgifter som Åklagarmyndigheten behöver är värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut samt identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som uppgiften lämnats för. Åklagarmyndigheten behöver inte någon närmare precisering av vad ersättningen består i.

Behov av tillgång till uppgifterna

Genom att få tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan Åklagarmyndigheten få en aktuell och betydligt mer tillförlitlig uppgift om vilken inkomst den misstänkte har än vad som är möjligt i dag. Det har framkommit att dagsbotens storlek ofta blir felaktig. En tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration om kommer att leda till att dessa felaktigheter minskar.

Om Åklagarmyndigheten får tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kommer kontrollen av den misstänktes inkomst inför beslut om dagsböter att förbättras avsevärt. Detta ökar tillförlitligheten för att systemet med dagsböter fungerar på ett riktigt sätt. Genom elektronisk tillgång till uppgifterna blir Åklagarmyndighetens hantering mer effektiv och onödiga förseningar i processen kan undvikas i större utsträckning än vid manuellt uppgiftsutbyte.

Direktåtkomst

Syftena med att medge Åklagarmyndigheten tillgång till uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration är bl.a. att förbättra förutsättningarna för att beräkna dagsbotens storlek korrekt och öka effektiviteten i processen. Dessa vinster kan inte kunna uppnås i tillräcklig utsträckning genom en hantering som bygger på utlämnande av uppgifterna på

medium för automatiserad behandling. Vid denna bedömning har innehållet i Högsta förvaltningsdomstolens dom den 29 oktober 2015 i mål nr 1356-14 beaktats, se avsnitt 3.3.3 delavsnittet Utlämnande på medium för automatiserad behandling.

Omständigheter som talar mot ett utökat elektroniskt informationsutbyte och ett utlämnande genom direktåtkomst är främst risken för intrång i den enskildes personliga integritet.

Vid en sammanvägning av omständigheter som talar för och omständigheter som talar mot, överväger de omständigheter som talar för, under förutsättning att behörigheten att ta del av uppgifterna begränsas, att uppgifterna kan överföras på ett tekniskt säkert sätt och att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd.

I Åklagarmyndighetens verksamhet avseende bestämmande av dagsböter gäller sekretess enligt 35 kap. 1 § OSL för en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden. Sekretessen gäller med ett omvänt skaderekvisit, dvs. det föreligger en presumtion för sekretess men presumtionen bryts om det står klart att uppgiften kan lämnas ut utan att skada uppkommer genom utlämnandet. Det är en stark sekretess, men inte lika stark som sekretessen i beskattningsverksamheten enligt 27 kap. 1 § OSL. För att tillförsäkra att uppgifterna får ett tillräckligt sekretesskydd föreslås att den sekretess som gäller för uppgifterna hos Skatteverket överförs till Åklagarmyndigheten.

En möjlighet att medge direktåtkomst går att förena med kraven på skydd mot oacceptabla intrång i den personliga integriteten.

Den bedömning som görs i denna promemoria överensstämmer med den bedömning som gjorts av Månadsuppgiftsutredningen i SOU 2011:40.

Utformningen av reglerna om uppgiftsskyldighet

Av prop. 2010/11:78 s. 21 framgår att i bestämmelser om uppgiftsskyldighet som tar sikte på direktåtkomst bör tas in två olika typer av sekretessbrytande bestämmelser beroende på formen för utlämnande av uppgifter, dels en sekretessbrytande bestämmelse som tar sikte på uppgiftslämnande i enskilda fall och som kan användas vid utlämnande av uppgifter t.ex. via telefon eller mejl, dels en vidare sekretessbrytande bestämmelse som bara gäller vid direktåtkomst, se vidare avsnitt 3.5.4.

Bestämmelserna om behandling av uppgifter i respektive myndighets verksamhet

I lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns inte någon ändamålsbestämmelse som medger att uppgifter behandlas för att sedan utgöra underlag för beslut om dagsböter. För att ett informationsutbyte ska kunna ske måste en sådan bestämmelse införas.

Av 2 kap. 5 § åklagardatalagen framgår att personuppgifter får behandlas i åklagarväsendets brottsbekämpande verksamhet bl.a. om det behövs för att utreda eller beivra brott. Personuppgifter får även behandlas i åklagarväsendets operativa verksamhet om det annars behövs för att en åklagare ska fullgöra andra uppgifter som åklagaren har enligt lag eller förordning.

Av 3 kap. 2 § framgår att personuppgifter i åklagarväsendets operativa verksamhet får göras gemensamt tillgängliga. Bestämmelser om att uppgifter

får göras gemensamt tillgängliga ersätter bestämmelser i tidigare författning om ärendedatabas. De nu aktuella uppgifterna får därmed behandlas i automatiserade register hos Åklagarmyndigheten.

Andra myndigheter och andra ändamål

Åklagarmyndigheten har framfört att det finns ett behov av ytterligare utredning avseende andra myndigheters behov av tillgång till motsvarande uppgifter för beräkning av dagsböter samt avseende möjligheter för Åklagarmyndigheten att använda uppgifterna även för andra ändamål. Frågan om ytterligare myndigheter och andra ändamål behandlas i avsnitt 3.5.11.

Förslagen

Förslagen i detta avsnitt innebär,

- en ändring av 1 kap. 5 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, en ny punkt 7 i första stycket,
- en ny paragraf, 2 kap. 8 e § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet,
- en ändring i 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), en ny punkt 7 i andra stycket, och
- en ny paragraf, 2 kap. 8 e § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

3.5.11 Andra myndigheter och andra ändamål

Övervägande: I denna promemoria lämnas inte förslag avseende åtkomst för andra myndigheter eller andra mottagare än de som Månadsuppgiftsutredningen har lämnat förslag om. Det finns dock skäl att vidare utreda de behov till åtkomst som kan finnas för ytterligare myndigheter. Det kan även finnas skäl att överväga om åtkomst även ska medges för ytterligare ändamål för de myndigheter som i denna promemoria föreslagits få en åtkomst.

Skälen för övervägandet: Arbetet med denna promemoria har bedrivits med inriktningen att snabbt kunna få ett system på plats. Tiden för utredning har varit begränsad och när det gäller åtkomsten för olika myndigheter och arbetslöshetskassor har det därför varit nödvändigt att i huvudsak luta sig mot utredningar som har genomförts tidigare. I huvudsak har detta rört sig om Månadsuppgiftsutredningen och den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Dessa utredningar får anses ge ett gott underlag för att lämna de förslag om utlämnande till andra myndigheter som behandlas i denna promemoria. Det får dock antas att det kan finnas goda skäl för att uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration ska kunna lämnas ut även till andra myndigheter eller för andra ändamål än de som behandlas i denna promemoria. Detta behöver dock utredas ytterligare.

Vissa myndigheter har redan i dag direktåtkomst till vissa uppgifter i beskattningsdatabasen. Av dessa har Skatteverkets skattebrottsenheter (som utgör en särskild verksamhetsgren inom Skatteverket skild från verksamhetsgrenen beskattning), Kronofogdemyndigheten och Tullverket

direktåtkomst till uppgifter om underlag för fastställande av skatter och avgifter. Av förarbetena till lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet framgår att med underlag för fastställande av skatter och avgifter avses t.ex. uppgifter som lämnas i deklARATIONER om inkomst eller kontrolluppgifter från arbetsgivare om under året utbetalda löner (prop. 2000/01:33 s. 200). De uppgifter som ska lämnas på individnivå i arbetsgivardeklarationerna är av samma slag. Direktåtkomsten för skattebrottsenheterna får enligt 2 kap. 7 § samma lag förekomma i verksamhet som avses i lagen (1997:1024) om Skatteverkets medverkan i brottsutredningar. Kronofogdemyndighetens direktåtkomst till uppgifter får enligt 2 kap. 8 § första stycket lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet endast avse den som har ansökt om skuldsanering, är registrerad som gäldenär hos Kronofogdemyndigheten eller är make eller likställd med make till den som har ansökt om skuldsanering eller till gäldenären. Enligt 2 kap. 8 § andra stycket samma lag får Tullverkets direktåtkomst till uppgifter endast avse den som är eller kan antas vara gäldenär enligt tullagstiftningen, skyldig att betala skatt för vara vid import eller föremål för Tullverkets kontrollverksamhet enligt lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter. Sekretessbrytande bestämmelser finns i förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet (4–5 b §§).

Som en följd av att de årliga kontrolluppgifterna i inkomstslaget tjänst i de flesta fall ersätts med månadsvisa uppgifter i arbetsgivardeklarationer (se avsnitt 2) kommer den befintliga direktåtkomsten för skattebrottsenheterna, Kronofogdemyndigheten och Tullverket, med gällande avgränsningar, i stället att avse de uppgifter på individnivå som lämnas i en arbetsgivardeklaration. Detta kommer att vara till stor nytta för Kronofogdemyndigheten vid handläggning av ärenden om löneutmätning (jfr SOU 2010:40 s 223 f.).

Månadsuppgiftsutredningen övervägde om åtkomst till månadsuppgifter skulle ges till socialnämnderna, men fann att övervägande skäl talade emot detta. Det finns inte nu skäl att göra en annan bedömning.

3.5.12 Krav på administrativa och tekniska begränsningar

Övervägande: För att ett säkert utlämnande av uppgifter till annan myndighet ska kunna genomföras förutsätts att utlämnandet omges av lämpliga administrativa och tekniska begränsningar. För att sådana begränsningar ska användas behövs inte några ytterligare författningsförslag.

Skälen för övervägandet: I författningsförslagen begränsas tillgången dels till uppgifter som lämnas genom en arbetsgivardeklaration eller en förenklad arbetsgivardeklaration, dels genom att tillgången enbart får avse uppgifter som behövs för att genomföra en viss angiven uppgift hos respektive mottagande myndighet och arbetslöshetskassa. Det är väsentligt att Skatteverket och de mottagande myndigheterna utarbetar lämpliga administrativa och tekniska lösningar för att avgränsa tillgången på ett sätt som står i överensstämmelse med regleringen och andra krav i författning. Mottagarna av uppgifterna måste

begränsa tillgången till uppgifterna till sådana medarbetare som behöver uppgifterna för de angivna arbetsuppgifterna och tillförsäkra att de uppgifter som mottagits med stöd av de nu föreslagna bestämmelserna kommer att hanteras med den högre grad av sekretess som nu föreslås. Utformningen av dessa lösningar behöver ske i samverkan mellan Skatteverket och de berörda mottagarna. Ett särskilt ansvar för detta vilar på Skatteverket.

Om integritetskänsliga uppgifter får överföras till en myndighet, bör i normalfallet inte alla anställda hos den mottagande myndigheten kunna ta del av de överförda uppgifterna. Mottagande myndighet måste genom interna regler begränsa behörigheten att ta del av uppgifterna till de personer som handlägger de ärenden där uppgifterna behövs. I 31 § personuppgiftslagen (1998:204) ställs krav på teknisk och administrativ säkerhet för personuppgifter. Således måste, när bestämmelsen är tillämplig, myndigheterna vidta åtgärder för att förhindra missbruk. Det kan t.ex. innebära att åtkomsten till uppgifter är begränsad till olika behörighetsnivåer och därmed att enbart vissa personer vid en mottagande myndighet har tillgång till uppgifterna. Direktåtkomsten förutsätter också att uppgifter kan överföras på ett tekniskt säkert sätt. Detta handlar t.ex. om att de system som används för direktåtkomst ska ha skydd mot obehöriga intrång och andra yttre säkerhetsrisker. Vidare är det fråga om sådana förhållanden som att uppgifter lämnas ut först efter säker identifiering av användaren och att uppgifter med hänsyn till deras känslighet kan behöva skyddas genom exempelvis kryptering. En väg att bidra till att uppnå detta är inbyggda tekniska hinder. En tillfredsställande säkerhetsnivå kan uppnås även på annat sätt och det åligger myndigheterna att på bästa sätt organisera sin verksamhet och sina system på sådant sätt att gällande krav på teknisk och administrativ säkerhet upprätthålls.

Direktåtkomst får medges först sedan behörighets- och säkerhetsfrågorna är lösta.

Informationshanteringsutredningen har i betänkandet Myndighetsdatalag (SOU 2015:39) föreslagit en bestämmelse om krav på överenskommelse mellan utlämnande och mottagande myndighet i syfte att säkerställa skyddet för personuppgifter inför att en direktåtkomst ska kunna genomföras. Enligt förslaget ska en risk- och sårbarhetsanalys genomföras. Bestämmelsen ska enligt förslaget även i tillämpliga delar gälla i förhållande till annan behandling av personuppgifter i gemensamma eller annars integrerade informationssystem (SOU 2015:39 s.706 f.).

3.5.13 Utlämnande till enskild

Övervägande: Enskilda ska ha möjlighet att ha direktåtkomst till uppgifter om dem själva som lämnats genom en arbetsgivardeklaration. Detta kan genomföras inom ramen för gällande lagstiftning.

Skälen för övervägandet: Av 2 kap. 9 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet framgår att en registrerad får ha direktåtkomst till sådana uppgifter om sig själv i beskattningsdatabasen som får lämnas ut till den registrerade, om regeringen har meddelat föreskrifter om det. Av 16 § förordningen (2001:588) om behandling av

uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet framgår att en registrerad får ha direktåtkomst till uppgifter om sig själv. Redan gällande lagstiftning ger därmed den enskilde möjligheten att få tillgång till uppgifter om sig själv i beskattningsdatabasen genom direktåtkomst.

Genom att ha direktåtkomst till de lämnade uppgifterna har den enskilde en möjlighet att kontrollera vilka uppgifter om denne som har lämnats. Om felaktiga uppgifter har lämnats eller om uppgifter saknas ska den enskilde i första hand vända sig till arbetsgivaren och be denne lämna en rättelse eller komplettering. De uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration behandlas i huvudsak som uppgifter som lämnas av arbetsgivaren och ändras som huvudregel endast på begäran av uppgiftslämnaren, arbetsgivaren. Skatteverket ska dock kunna göra vissa ändringar och kompletteringar av identifikationsuppgifter i uppenbara fall. Se vidare i avsnitt 2.6.9.

3.5.14 Direktåtkomst för arbetsgivaren och annan utbetalare

Övervägande: En arbetsgivare eller annan utbetalare får ha direktåtkomst i beskattningsdatabasen även till de uppgifter på individnivå som har lämnats i en arbetsgivardeklaration samt till ändringar som därefter har gjorts i dessa uppgifter.

Skälen för övervägandet: En arbetsgivare eller annan utbetalare som lämnar uppgifter på individnivå i en arbetsgivardeklaration behöver ha direktåtkomst till dessa uppgifter för att kunna kontrollera att rätt uppgifter har lämnats och ha möjlighet att begära omprövning eller annan ändring, om uppgifterna är felaktiga. Även de lämnade uppgifterna på individnivå får anses utgöra uppgifter om den uppgiftsskyldige arbetsgivaren eller utbetalaren. Därmed är direktåtkomst till dessa uppgifter tillåtet för arbetsgivaren eller utbetalaren enligt 2 kap. 9 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet jämfört med 16 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

I avsnitt 2.6.9 föreslås att Skatteverket ska kunna göra vissa ändringar av och kompletteringar till de lämnade uppgifterna. Arbetsgivaren eller annan utbetalare får också ha tillgång till sådana ändrade uppgifter.

3.5.15 Gallring av uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklaration

Förslag: Uppgifter på individnivå ska undantas från gallring.

Skälen för förslaget: Arbetsgivardeklarationer ska gallras efter viss tid. Bestämmelser om detta finns i 19 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, skattedatabasförordningen. Kontrolluppgifter, bl.a. avseende inkomstlaget tjänst, ska dock

undantas från gallring enligt 18 § skattedatabasförordningen. Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen kommer att ersätta kontrolluppgifter. De bör därför behandlas på samma sätt som kontrolluppgifter i fråga om gallring.

Förslaget

Förslaget i detta avsnitt innebär en ändring av 18 § skattedatabasförordningen.

3.5.16 Underlag för statistik

Uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration kan medföra bättre möjligheter att inhämta uppgifter om inkomster som underlag för samhällets statistikframställning och för att förbättra kvaliteten på de inhämtade uppgifterna. Bättre underlag för statistik har ett samhällsekonomiskt värde. Något underlag för att nu lämna förslag avseende användning av uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration för statistiska ändamål finns dock inte. Det framstår dock som ett rimligt antagande att uppgifter på individnivå som lämnats i en arbetsgivardeklaration på sikt kommer att leda till förbättringar på statistikområdet.

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna regelförändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2018. Äldre bestämmelser i skatteförfarandelagen (2011:1244) och skatteförfarandeförordningen (2011:1261) ska fortfarande gälla i fråga om skattedeklarationer för redovisningsperioden december 2017 och tidigare perioder, liksom i fråga om kontrolluppgifter som avser kalenderåret 2017 och tidigare år.

Skälen för förslaget: Bestämmelserna om uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen, och om andra myndigheters och arbetslöshetskassors tillgång till dessa, föreslås börja gälla den 1 januari 2018. En tidigare ikraftträdandetidpunkt har inte bedömts möjlig mot bakgrund av dels Skatteverkets behov av att utveckla it-system för att hantera uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen, dels behovet för utbetalare och leverantörer av lönesystem att få tid på sig att anpassa sig till de nya reglerna.

Äldre bestämmelser i skatteförfarandelagen och skatteförfarandeförordningen kommer att fortsätta gälla i fråga om skattedeklarationer för redovisningsperioden december 2017 och tidigare perioder, liksom i fråga om kontrolluppgifter som avser kalenderåret 2017 och tidigare år.

5 Konsekvensanalyser

5.1 Förslaget om uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen

5.1.1 Offentligfinansiella effekter

Skattefelet beräknas minska med 2,9 miljarder kronor årligen. Statsfinanserna beräknas också förbättras med ca 118 miljoner kronor årligen avseende periodiseringsvinster inom Skatteverkets verksamhet. En positiv offentligfinansiell effekt kan även förväntas till följd av förbättringar i uppbörden av skatter och avgifter. Den sistnämnda effekten har dock inte kunnat beräknas.

Minskat skattefel

I denna promemoria föreslås att utbetald ersättning för arbete normalt ska redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen. Det innebär att Skatteverket kan göra kontroller i ett tidigare skede och jämföra lämnade arbetsgivardeklarationer med t.ex. uppgifter från personalliggare. Positiva offentligfinansiella effekter till följd av minskat skattefel kan förväntas för branscher där uppgifterna på individnivå i arbetsgivardeklarationen går att kombinera med andra kontroller. Att kunna jämföra uppgifterna i arbetsgivardeklarationen med andra uppgifter för samma tidsperiod innebär nya förutsättningar för att besluta om rätt skatter och avgifter.

Systemet med personalliggare för restaurang- och frisörverksamhet utvärderades under 2008–2009. Utvärderingen visade att personalliggarna haft betydande effekt på löneredovisningen i restaurangbranschen och att effekten ökat successivt under de första två åren efter införandet. Första året efter införandet (dvs. 2007) ökade lönerna i restaurangbranschen med 0,7–1,2 miljarder kronor, motsvarande 3 000–5 000 årsarbetskrafter eller en ökning med ca 5–8 procent av den redovisade lönesumman i branschen. Två år efter införandet (dvs. 2008) var den totala ökningen 1,0–1,5 miljarder kronor, motsvarande 4 000–6 000 årsarbetskrafter, eller 7–11 procent av den redovisade lönesumman i branschen.⁷ Från och med 1 januari 2016 har personalliggare även införts i byggbranschen. Av förarbetena till de nya reglerna framgår att det finns skäl att tro att personalliggare inom byggbranschen kommer att ge liknande positiva effekter på löneredovisningen.⁸

Även frisör- och tvätteribranscherna omfattas av krav på personalliggare. Eftersom dessa branscher är relativt små (endast 0,2 procent av totala antalet företag i Sverige respektive 0,2 procent av den totala redovisade lönesumman) och det varit svårt att slå fast några säkra effekter av införandet av

⁷ Närvaroliggare och kontrollbesök, En utvärdering och förslag till utvidgning, Ds 2009:43, s. 11-12.

⁸ Minskat svartarbete i byggbranschen, prop. 2014/15:6 s. 83.

personalliggare för dessa branscher⁹ har Skatteverket valt att bortse från frisör- och tvätteribranscherna vid den fortsatta analysen.

Skatteverket har nedan valt att analysera effekterna av arbetsgivardeklaration på individnivå för bygg- och restaurangbranscherna. Dessa branscher representerar 8,4 procent av alla företag, 8,2 procent av alla anställda och 7,7 procent av den totala lönesumman.

Eftersom reglerna om personalliggare, vilka kan antas leda till en ökning av den totala lönesumman, nyss har införts för byggverksamhet, har Skatteverket valt att först räkna upp den totala lönesumman för denna bransch med 8 procent, motsvarande den genomsnittliga effekten av personalliggare i restaurangbranschen (se ovan). Hänsyn har också tagits till att reglerna om krav på personalliggare för byggbranschen inte omfattar fysiska personer som utför eller låter utföra byggnadsarbeten etc. (förutsatt att detta inte sker i näringsverksamhet). 6 procent av omsättningen för byggbranschen har därför räknats bort.¹⁰

Följande slutsatser kan dras när det gäller påverkan på skattefelet till följd av en ökning av redovisad lönesumma och därmed ökad inbetalning av skatter och avgifter. Skatteverket har vid beräkningarna antagit att effekterna av arbetsgivardeklaration på individnivå motsvarar en ökning av den totala lönesumman inom bygg- och restaurangbranscherna med 4 procent, dvs. hälften av den effekt som införandet av personalliggare i genomsnitt haft för restaurangbranschen.

Den totala lönesumman för byggbranschen 2014 (97,8 miljarder kronor) har räknats upp med en uppskattad löneökning om 2 procent årligen fram till 2018 (ikraftträdandet). Efter ovanstående avdrag för arbeten som inte omfattas av krav på personalliggare (6 procent), en uppräkningsmed anledning av införandet av personalliggare (8 procent) samt en uppskattad ökning av den totala lönesumman till följd av införandet av arbetsgivardeklaration på individnivå (4 procent) kan de beslutade arbetsgivaravgifterna antas öka med 1,2 miljarder kronor årligen. På motsvarande sätt kan det antas att beslutade skatter för löner till anställda inom byggbranschen ökar med 1,2 miljarder kronor årligen.

Motsvarande effekter för restaurangbranschen kan utifrån ett antagande om att den totala lönesumman (21 miljarder kronor för 2014), efter uppräkningsmed 2 procent årligen, ökar med 4 procent beräknas till årligen 0,2 miljarder kronor vardera för ökade avgifter respektive skatter.

Den totala ökningen av beslutade arbetsgivaravgifter och skatter kan utifrån ovan redovisade (avrundade) siffror beräknas till 2,9 miljarder kronor årligen.

⁹ Se t.ex. Närvaroliggare och kontrollbesök, En utvärdering och förslag till utvidgning, Ds 2009:43, s. 11-12.

¹⁰ Arbeten på uppdrag av fysisk person har antagits överensstämma med godkända belopp vid ansökan om ROT-avdrag. Vid beräkningarna har därför det belopp som Skatteverket under år 2014 har betalat ut till företag som utfört ROT-arbete jämförts med den totala omsättningen för byggbranschen år 2014 (6 441 mdkr). Hänsyn har tagits till den förväntade ökningen av lönesumman till följd av införandet av personalliggare. Antagandet bygger på att lönen för de anställda som utför ROT-arbeten är densamma som för övriga. Genom en uppräkningsmed godkända ROT-belopp för 2014 (150 mdkr) med 2,6 har hänsyn tagits till att ROT-avdraget endast uppgår till hälften av arbetskostnaden, att ROT-avdraget endast gäller för arbetskostnader upp till 100 000 kronor, att nybyggnation inte omfattas av rätt till ROT-avdrag samt till att omsättning från arbete åt privatpersoner även kan avse materialkostnader (omfattas inte av ROT-avdrag).

Förslaget innebär också en möjlighet att jämföra faktiskt visat arbete för en viss individ med lämnad arbetsgivardeklaration. Detta förutsätter dock att Skatteverket har uppgifter om arbetade dagar etc., vilket sannolikt bara är möjligt i ett fåtal fall, t.ex. inom bekämpningen av grov organiserad brottslighet där spaning bedrivs mot en viss arbetsplats.

Även en viss förbättring av arbetsgivar kontrollen utan koppling till personalliggare eller liknande kan förväntas. Denna effekt har dock inte kunnat uppskattas.

Periodiseringsvinster

I promemorian föreslås att uppgifter på individnivå ska lämnas månadsvis i arbetsgivardeklarationen (för utbetalningsmånad) i stället för i en årlig kontrolluppgift. Att uppgifter lämnas oftare än i dagsläget kan innebära vissa periodiseringsvinster för staten, eftersom en arbetsgivare inte kan välja när han eller hon vill redovisa. Förslaget försvårar för en arbetsgivare att skjuta inbetalningen framför sig, vilket i dagsläget i praktiken är möjligt eftersom bara de totala belopp som är underlag för arbetsgivaravgifter och avdragen skatt redovisas varje månad.

Det redovisas ungefär 8 miljarder kronor mer i arbetsgivaravgifter för juni och december månad än för föregående månader, vilket tyder på att företag av olika anledningar samlar redovisningen för räkenskapsåret till de perioderna. En del av skillnaden kan förklaras av att många ersättningar som betalas ut årsvis betalas ut i slutet av räkenskapsåret. Syftet kan också vara att skaffa sig en kredit, eftersom uppgifterna korrigeras när den nya deklarationen inkommer. Redovisade arbetsgivaravgifter för månaderna januari till mars har både för år 2013 och 2014 varit mindre än för resterande månader, vilket kan tala för detta. Å andra sidan kan sommarmånadernas högre siffror även bero på en ökning av antalet säsongsarbetare.

Det förekommer även att förmåner m.m. redovisas i slutet av räkenskapsåret efter att bokslut gjorts och avräkningskonton m.m. stämts av. Dessutom kan utbetalningar av ersättningar flyttas mellan år i syfte att skaffa sig ett bättre ekonomiskt läge. Denna typ av ärenden rättas i dagsläget främst i samband med den årliga kontrolluppgiftsavstämningen, dvs. en gång per år. Med de föreslagna reglerna skulle avstämning ske oftare och möjligheten för arbetsgivare att skjuta betalningen av arbetsgivaravgifter framför sig skulle minska kraftigt.

År 2014 redovisades i genomsnitt 26,7 miljarder kronor i arbetsgivaravgifter varje månad.¹¹ Förslagets effekter ska beräknas med utgångspunkt i den föreslagna ikraftträdandetidpunkten – 1 januari 2018, varför detta belopp räknats upp med en förväntad ökning om 2 procent årligen, dvs. till 28,9 miljarder kronor per månad. Skatteverket har vidare antagit att ett belopp motsvarande 1 procent av de arbetsgivaravgifter som redovisas och betalas varje månad skjuts framåt. På detta sätt uppstår varje år en avgiftskredit om totalt 3,5 miljarder kronor. Den offentligfinansiella effekten av en avskaffad kredit motsvarar räntan på denna (effekten av ett minskat

¹¹ Stat, kommuner, landsting och andra offentliga arbetsgivare har inte tagits med i denna beräkning. Skatteverket har bedömt att dessa arbetsgivare saknar skäl att vilja skjuta upp inbetalningen av arbetsgivaravgifter, eftersom de inte har samma behov av tillfälligt förbättrad likviditet som ett privat företag kan ha.

lånebehov för staten). Med utgångspunkt i en tioårig statslåneränta om 3,0 procent (2018) kan ränteeffekten beräknas till 56,1 miljoner kronor, vilket innebär att förslaget i denna del medför positiva offentligfinansiella konsekvenser. Beräkningarna har skett utifrån nu gällande regelverk. Ändrade regler rörande arbetsgivaravgifter för t.ex. vissa särskilda åldersgrupper kan delvis ge ett annat utfall.

Även möjligheterna att tillfälligt förbättra ett företags likviditet genom att skjuta upp inbetalningen av preliminär skatt för anställda kommer att minska i och med förslaget. Detta förfarande skulle kunna vara mindre vanligt än att skjuta upp redovisningen av arbetsgivaravgifter, eftersom skatten i detta fall redovisas som inbetald för de anställda. Av tillgänglig data går det dock inte att utläsa att så skulle vara fallet. Skatteverket anser därför att det är rimligt att även anta att ett belopp motsvarande 1 procent av den preliminära skatten för anställda som betalas varje månad skjuts framåt. År 2014 redovisades i arbetsgivardeklarationer i genomsnitt 29,5 miljarder kronor i avdragen skatt varje månad.¹² En uppräknig med 2 procent årligen innebär i snitt 31,9 miljarder kronor per månad. På detta sätt uppstår varje år en kredit om totalt 3,8 miljarder kronor. Den offentligfinansiella effekten av en avskaffad kredit motsvarar räntan på denna (effekten av ett minskat lånebehov för staten). Med utgångspunkt i en tioårig statslåneränta om 3,0 procent (2018) kan ränteeffekten beräknas till 61,9 miljoner kronor, vilket innebär att förslaget även i denna del medför positiva offentligfinansiella konsekvenser.

Förbättrad uppbörd

En följd av att redovisning på individnivå ska göras redan i arbetsgivardeklarationen är även att sannolikheten för att rätt belopp alls betalas in kan förväntas öka. Oseriösa företag har i dag relativt lång tid på sig att plocka ut vinster och kanske även försatts i konkurs innan kontrolluppgifter borde ha lämnats och Skatteverket därmed kan skapa sig en bild av vilka belopp som skulle ha redovisats. Skatteverkets möjligheter att få in uppgifter efter en konkurs ökar sannolikt också, eftersom det kan antas vara enklare för företrädaren att bara lämna uppgifter på individnivå för några få månader i anslutning till konkursen, än att lämna kontrolluppgift för ett helt år i efterhand.

Den enskilde medborgaren kan med förslaget enklare kontrollera sina egna uppgifter och kan i ett tidigt skede uppmärksamma Skatteverket på att han eller hon arbetat utan att rätt skatter och avgifter betalats in av arbetsgivaren. I dag anmäler ungefär 11 000 personer årligen felaktiga eller uteblivna kontrolluppgifter (avvikelse mellan inkomstdeklaration och kontrolluppgift). Flertalet av de personer som inte fått kontrolluppgift från en arbetsgivare har haft inkomster från en arbetsgivare som försatts i konkurs.

Den offentligfinansiella effekt som är hänförlig till förbättrad uppbörd har inte kunnat beräknas.

¹² Stat, kommuner, landsting och andra offentliga arbetsgivare har inte heller tagits med i denna beräkning. Skatteverket har bedömt att dessa arbetsgivare saknar skäl att vilja skjuta upp inbetalningen av avdragen skatt, eftersom de inte har samma behov av tillfälligt förbättrad likviditet som ett privat företag kan ha.

5.1.2 Effekter för myndigheter och förvaltningsdomstolar

Effekter för Skatteverket

För Skatteverket medför förslaget

- en engångskostnad om *110 miljoner kronor*,
- årliga kostnader om *108 miljoner kronor*, varav
 - 33 miljoner avser it-förvaltning,
 - 15 miljoner ökade kostnader för skanning av pappersdeklarationer,
 - 40 miljoner övriga ökade kostnader för pappershantering och
 - 20 miljoner kronor utgör ökade kostnader för hantering av elektroniska deklarationer, och
- en årlig besparing om 43 miljoner kronor genom en mer effektiv hantering av kontrolluppgifter.

Sammantaget blir de årliga nettokostnaderna för Skatteverket 65 miljoner kronor. De offentligfinansiella effekter på skatteområdet som följer av förslaget beräknas överstiga de ökade kostnaderna i Skatteverkets verksamhet.

De ändrade reglerna för arbetsgivardeklaration – som innebär att många uppgifter ska lämnas på individnivå – samt sloandet av kontrolluppgiftsskyldigheten för ersättningar som redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen kommer att påverka Skatteverket. Förändringarna kommer att kräva nyutveckling och förändring av it-systemstöd. Förslaget får också effekter i form av arbete med att ta emot, bearbeta och tillhandahålla uppgifterna i arbetsgivardeklarationen.

Skatteverkets kostnad för it-systemutveckling och införande beräknas uppgå till drygt *110 miljoner kronor*, varav ungefär 59,5 miljoner kan lånefinansieras. Löpande årliga kostnader för it-förvaltning beräknas uppgå till cirka *33 miljoner kronor*.

Skatteverkets löpande kostnader för hantering, dvs. information, intag och bearbetning av inkomna arbetsgivardeklarationer beräknas årligen uppgå till omkring 60 miljoner kronor. Då årlig avstämning mellan lämnade arbetsgivardeklarationer och kontrolluppgifter kommer att minska, som en följd av att kontrolluppgiftsskyldigheten slopas i många fall, beräknas den årliga kostnaden för sådan avstämning minska med ungefär 43 miljoner kronor. Nettoförändringen beräknas således bli ökade årliga kostnader om *17 miljoner kronor* (60 miljoner – 43 miljoner).

Det är ca 400 000 arbetsgivare som lämnar arbetsgivardeklaration varje år och antal individuppgifter beräknas komma att uppgå till 144 miljoner. Ca 80 000 arbetsgivare lämnar arbetsgivardeklaration på papper och dessa beräknas lämna ca 300 000 individuppgifter per månad, dvs. 2,4 miljoner (300 000 x 8) individuppgifter på papper per år (se nedan angående frekvens).

Det är framför allt hanteringen av arbetsgivardeklarationer på papper som står för den största kostnaden. Den tillkommande årliga kostnaden för hanteringen av de arbetsgivardeklarationer som lämnas på papper beräknas uppgå till drygt 40 miljoner kronor (av den totala beräknade årliga kostnaden

för hantering av inkomna arbetsgivardeklarationer som beräknas uppgå till 60 miljoner kronor, se ovan).

Utöver ovanstående kostnader tillkommer årliga löpande kostnader för skanning av de arbetsgivardeklarationer som lämnas på papper. Kostnaden för ytterligare skanning beräknas uppgå till cirka *15 miljoner kronor*. Total årlig kostnad för hantering av arbetsgivardeklarationer på individnivå lämnade på papper beräknas till 55 miljoner kronor (40 miljoner + 15 miljoner). Skatteverket kommer att verka för att möjligheterna att lämna uppgifterna elektroniskt ska vara så bra att de allra flesta kommer att välja något av de alternativen i stället för att lämna deklarationen på papper. En stor del av de beräknade löpande kostnaderna avser hantering av deklarationer på papper. Om antalet deklarationer som lämnas på papper minimeras kan detta minska de löpande kostnaderna väsentligt.

Sammantaget kommer Skatteverkets engångskostnad för utveckling och införande av förändringen som följer av att uppgifter ska lämnas på individnivå i arbetsgivardeklarationen att uppgå till ungefär 110 miljoner kronor. Skatteverkets totala löpande årliga kostnad beräknas uppgå till drygt 65 miljoner kronor. Av det senare beloppet avser 33 miljoner kronor it-förvaltning, 17 miljoner kronor nettoökning av hanteringskostnader (exklusive skanningskostnader) och 15 miljoner kronor kostnader för skanning av arbetsgivardeklarationer som lämnas på papper.

De beräkningar och uppskattningar som har gjorts i avsnitt 5.1.1 visar på att de årliga offentligfinansiella vinster som utifrån Skatteverkets verksamhet blir en direkt följd av det förslag som läggs fram, överstiger de beräknade tillkommande kostnaderna i Skatteverkets verksamhet.

Effekter för andra myndigheter och förvaltningsdomstolar

Förslaget påverkar andra myndigheter i deras egenskap av arbetsgivare eller utbetalare av ersättningar som ska redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen. Dessa konsekvenser behandlas i avsnitt 5.1.3.

Förslaget bedöms inte få några konsekvenser för förvaltningsdomstolarna.

5.1.3 Effekter för företag och andra utbetalare

Vilka påverkas?

Förslaget påverkar alla (företag och andra) som betalar ut sådan ersättning för arbete enligt definitionen i skatteförfarandelagen (2011:1244), SFL, som är underlag för skatteavdrag eller arbetsgivaravgifter. Företag som utvecklar it-system för löneadministration och de som erbjuder redovisningstjänster åt andra berörs även i denna roll.

Av definitionen av ersättning för arbete i SFL följer att företag kan påverkas inte bara i egenskap av arbetsgivare utan även i egenskap av pensions- och försäkringsutbetalare. Utbetalningar på grund av pensionsförsäkringar, liksom utbetalningar enligt sådana tjänstepensionsavtal som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229), undantas dock från det föreslagna systemet med redovisning på individnivå i arbetsgivardeklarationen.

Även offentliga arbetsgivare och utbetalare av socialförsäkringsersättningar berörs av förslaget.

Förslaget berör således många olika företag, myndigheter och organisationer. Nedan sammanfattas de viktigaste intressenterna. I vissa fall företräder dessa intressenter de direkt berörda, Riksidrottsförbundet representerar t.ex. en mängd olika föreningar som är utbetalare av ersättningar. Det är även till dessa som Skatteverket i första skedet kommer att rikta information om kommande regelförändringar.

1. Arbetsgivare och andra utbetalare, dvs. de företag, myndigheter, föreningar m.fl. som är skyldiga att betala arbetsgivaravgifter eller göra skatteavdrag för ersättning för arbete.
2. Företag och andra som utvecklar program för bl.a. löneadministration och redovisning av skatter och avgifter.
 - Programvaruföretag; utvecklar it-stöd för försäljning rörande bland annat löneadministration och skatte- och avgiftsredovisning.
 - Programvaruutvecklare; egen it-utveckling på myndigheter och företag.
3. Revisorer, redovisningskonsulter och bokföringsbyråer som utför redovisningstjänster åt sina kunder.
4. Deklarationsombud.
5. Intresseorganisationer; företräder medlemmarnas intressen.
 - Företagarorganisationer, t.ex. Svenskt Näringsliv och Företagarna.
 - Branschföreningar för specifika branscher.
 - Riksidrottsförbundet.
 - Organisationer som företräder bostadsrättsföreningar och samfälligheter.
 - Ideella organisationer.
 - Handikapporganisationer vars medlemmar ofta är privatarbetsgivare (t.ex. anställer personliga assistenter).
 - SKL, Sveriges kommuner och landsting.
 - Statens arbetsgivarverk.
 - FAR; Branschorganisation för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare.
 - SRF, Sveriges redovisningskonsulters förbund.

År 2015 finns det ungefär 400 000 registrerade arbetsgivare i Sverige som lämnar arbetsgivardeklaration och kontrolluppgifter för inkomst av tjänst. Av de cirka 18 miljoner kontrolluppgifter om ersättning för arbete som lämnas varje år kommer ungefär 9,7 miljoner från ungefär 400 olika försäkrings- och pensionsutbetalare. Av dessa lämnas bara 7 900 stycken på papper och det är bara totalt 40 stycken företag som lämnar dem. I många fall beror inlämnings sättet på att det rör sig om utländska försäkringsföretag som saknar tillgång till e-legitimation för att kunna lämna uppgifterna elektroniskt. Övriga 8,3 miljoner kontrolluppgifter avser lön. Konsekvenserna nedan avseende företag har beräknats för de arbetsgivare som inte är försäkrings- och pensionsutbetalare, dvs. även för statliga och kommunala arbetsgivare. Skatteverket utgår dock ifrån att i princip alla kommunala och statliga arbetsgivare har möjlighet att lämna de efterfrågade uppgifterna genom filöverföring, varför de administrativa kostnaderna för just denna grupp kan anses vara försumbara (se nedan).

Variationerna bland företag som är arbetsgivare är lika stor som bland Sveriges företag i övrigt, t.ex. beträffande bransch. Arbetsgivare som driver näringsverksamhet (och alltså är företag) kan vara både fysiska och juridiska

personer. Bland de sistnämnda förekommer t.ex. aktiebolag och handelsbolag. Dessutom kan ekonomiska och ideella föreningar, bostadsrättsföreningar och samfälligheter vara arbetsgivare. Den i särklass vanligaste arbetsgivaren bland juridiska personer är ett aktiebolag.

Ungefär 31 procent av alla registrerade arbetsgivare har endast en anställd. Dessa tillsammans med de arbetsgivare som har två till 10 anställda utgör 77 procent av alla arbetsgivare. Av det totala antalet arbetsgivare har 98 procent hundra anställda eller färre. Endast 0,4 procent av alla registrerade arbetsgivare (1 600 stycken) har fler än 500 anställda.

Tidsåtgång och administrativa kostnader för företagen

Den totala ökningen för företagen av den årliga administrativa kostnaden för inlämnande av arbetsgivardeklarationer på individnivå är 44,4 miljoner kronor.

Av den ökade kostnaden avser

- 21,6 miljoner kronor uppgifter som lämnas på papper,
- 17 miljoner kronor uppgifter som lämnas elektroniskt genom inknappning

och

- 5,8 miljoner kronor uppgifter som lämnas genom filöverföring.

Den genomsnittliga årliga kostnadsökningen per företag är

- 392 kronor vid uppgiftslämnande på papper,
- 217 kronor vid uppgiftslämnande genom inknappning, och
- 28 kronor vid uppgiftslämnande genom filöverföring.

Skatteverkets förslag innebär att kontrolluppgifter kommer att ersättas av uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen, vilka lämnas vid ett till tolv tillfällen årligen. Då samtliga de ungefär 18 miljoner kontrolluppgifter för tjänst som lämnas i dag inte avser månatliga utbetalningar under januari till december, kommer Skatteverket inte att få in lika många individuella uppgifter i arbetsgivardeklarationerna varje månad. Skatteverket uppskattar att arbetsgivarna i genomsnitt behöver lämna åtta arbetsgivardeklarationer med uppgifter på individnivå årligen i stället för som nu en kontrolluppgift. Detta medför en årlig ökning av inlämnade uppgifter med sju tillfällen.¹³

De förändringar som Skatteverket nu föreslår innebär inte att arbetsgivarna ska ta fram eller sammanställa nya uppgifter. De uppgifter som ska lämnas i en arbetsgivardeklaration på individnivå behövs redan i dag för att kunna lämna arbetsgivardeklaration (sammanställning av flera individuppgifter) och kontrolluppgifter. Den administration som nu tillkommer är den extra tid det tar att månadsvis lämna uppgifterna på individnivå. Det kommer att finnas flera olika sätt att lämna arbetsgivardeklaration på individnivå – filöverföring från lönesystem, elektronisk inlämning via Skatteverkets e-tjänst och manuell hantering med inlämning av pappersdeklaration.

Databasen Malin, som förvaltas av Tillväxtverket, innehåller uppgifter om tidsåtgång för KU 10 (värde av förmån eller ersättning, dvs. lön, bilförmån etc.). Enligt dessa uppgifter tar det 1 minut att kontrollera och beräkna värdet av utbetald ersättning exklusive förmån. För att kontrollera och beräkna värdet

¹³ Det beräknade antalet tillkommande uppgifter är jämförbart med antagandena i Månadsuppgifter – snabbt och enkelt, SOU 2011:40, s. 295

av bilförmån och andra förmåner behövs 3 respektive 5 minuter. Mätningarna avser alltså endast den tid det tar att vid årets slut kontrollera och sammanställa uppgifter. Några uppgifter om hur lång tid det tar att faktiskt upprätta (skriva) en kontrolluppgift finns inte.

Skatteverket anser att det är rimligt att anta att den totala tidsåtgången för att med hjälp av Skatteverkets e-tjänst fylla i och lämna en arbetsgivardeklaration på individnivå uppgår till 1 minut per anställd. Det är rimligt att anta att inlämning på papper tar dubbla tiden dvs. 2 minuter.

För företag som kan lämna uppgifter på fil med hjälp av ett it-system för lönehantering kan förväntas att förslaget inte kommer att innebära någon märkbart förändrad arbetsbelastning. Det kan förväntas att marknaden kommer att tillhandahålla lämpliga prisvärda program för företag av olika storlek. Att lämna de efterfrågade uppgifterna genom filöverföring eller på annat automatiskt sätt direkt från ett företags lönesystem bedöms alltså ta så lite tid att den administrativa bördan för de företag som har sådana system är försumbar. Eftersom ett större antal uppgifter än i dag ska lämnas i arbetsgivardeklarationen kan det dock tillkomma vissa nya arbetsmoment för arbetsgivarna i samband med att deklarationen ges in, även i fall då uppgifterna lämnas genom filöverföring. Eftersom aktuella it-system ännu inte har anpassats går det inte att beskriva exakt vad som kan tillkomma. Skatteverket uppskattar att det tar maximalt en minut extra per inlämningstillfälle att via filöverföring lämna arbetsgivardeklaration på individnivå oavsett antal anställda.

Skatteverket har valt att beräkna den administrativa bördan med utgångspunkt i antal anställda och inlämningssätt. Av Skatteverkets statistik framgår att ungefär 20 procent (80 000 stycken) av dem som i dag lämnar kontrolluppgift eller arbetsgivardeklaration gör detta på papper medan ca 80 procent (320 000 stycken) lämnar dessa uppgifter elektroniskt.

Skatteverkets målsättning är att så många som möjligt ska välja att lämna arbetsgivardeklarationen elektroniskt. För de som inte kan lämna uppgifter på fil med hjälp av ett lönesystem kommer det finnas möjlighet att lämna uppgifter genom manuell inmatning i en e-tjänst. Denna möjlighet, i kombination med att ett större antal uppgifter än i dag ska lämnas i arbetsgivardeklarationen, kommer enligt Skatteverkets bedömning sannolikt leda till att andelen arbetsgivardeklarationer som lämnas på papper blir lägre än 20 procent i det nya systemet. Det saknas dock tillräckligt underlag för att göra en uppskattning av hur stor förändringen kan antas bli. Skatteverket har därför, vid beräkning av tidsåtgång och administrativa kostnader för företagen, utgått från antagandet att ca 20 procent av de deklarationskyldiga även fortsättningsvis kommer att lämna arbetsgivardeklarationen på papper.

Av de arbetsgivare som lämnar kontrolluppgifter på papper i dag lämnar ungefär 31 procent bara en sådan, medan övriga 69 procent lämnar i genomsnitt sju stycken kontrolluppgifter årligen. Det är alltså möjligt att anta att 31 procent av de som lämnar uppgifter på papper har en anställd och att övriga 69 procent i snitt har sju stycken. För de som endast har en anställd (24 800 stycken) uppkommer ingen nämnvärd ökad administrativ börda då de redan i dag indirekt lämnar individuppgifter i sin arbetsgivardeklaration eftersom denna endast berör en anställd. I princip blir – i de flesta av dessa fall – enda skillnaden i arbetsinsats jämfört mot dagens regler att arbetsgivaren måste fylla i personuppgifter för den anställde. Det är således bara de 69

procent (55 200 stycken) som har två eller fler anställda som får en ökad administrativ börda.

Av de arbetsgivare som lämnar kontrolluppgifter elektroniskt lämnar 31 procent endast en kontrolluppgift var medan övriga 69 procent lämnar resterande kontrolluppgifter, i genomsnitt 34 kontrolluppgifter var varje år. Det är alltså möjligt att anta att 31 procent av de som lämnar uppgifter elektroniskt har en anställd och att övriga 69 procent i snitt har 34 stycken. Skatteverket har tagit fram statistik rörande hur många företag som har laddat ner Skatteverkets KU-program respektive lämnat kontrolluppgifter via filöverföring samt om antal lämnade kontrolluppgifter (antal anställda). 119 265 stycken uppgiftslämnare har lämnat 648 832 stycken kontrolluppgifter avseende lön för inkomståret 2014 genom att använda KU-programmet, dvs. registrerat en kontrolluppgift i taget och sedan skapat en fil. Detta innebär att 36,6 procent av de som lämnat elektroniskt har använt sig av KU-programmet. Dessa arbetsgivare har dock bara lämnat 8 procent av de kontrolluppgifter som kommit in elektroniskt.

Fördelningen utifrån antal anställda för de arbetsgivare som använt KU-programmet ser ut så här:

1 anställd:	41 033 arbetsgivare
2–5 anställda:	49 790 arbetsgivare
fler än 5 anställda:	28 442 arbetsgivare

206 189 arbetsgivare har istället valt att lämna kontrolluppgifter via filöverföring från egna löneprogram. Totalt har dessa arbetsgivare lämnat 7 388 641 stycken kontrolluppgifter.

Ökningen av den årliga administrativa kostnaden kan beräknas enligt följande med utgångspunkt i antal anställda och inlämningsätt.

1. Inlämning på papper

Endast en anställd (24 800 arbetsgivare)

De arbetsgivare som bara har en anställd lämnar redan i dag i praktiken uppgifter på individnivå, varför någon extra administrativ kostnad inte uppkommer för dessa.

Fler än en anställd (55 200 arbetsgivare)

$0,69 \times 80\,000$ (20 % av 400 000) $\times 7$ (anställda) $\times 7$ (deklarationer per år) $\times 2/60$ (tidsåtgång) $\times 240^{14}$ (timlön)=21 638 400 kronor (i genomsnitt 392 kronor per företag och år)

2. Elektronisk inlämning

2 a. Inlämning via inknappning i Skatteverkets e-tjänst

Endast en anställd (41 033 arbetsgivare)

De arbetsgivare som bara har en anställd lämnar redan i dag i praktiken uppgifter på individnivå, varför någon extra administrativ kostnad inte uppkommer för dessa.

¹⁴ Lönen har uppskattats utifrån Tillväxtverkets och Statistiska centralbyråns uppgifter om timlön för löneadministratörer.

Fler än en anställd (78 232 arbetsgivare)

607 799 (antal anställda dvs. antal KU) x 7 (deklarationer per år) x 1/60 (tidsåtgång) x 240 (timlön) = 17 018 372 kronor (i genomsnitt 217 kronor per företag och år)

2 b. Inlämning via filöverföring (206 189 arbetsgivare)

206 189 (antal företag) x 7 (deklarationer per år) x 1/60 (tidsåtgång) x 240 (timlön) = 5 773 292 kronor (i genomsnitt 28 kronor per företag och år)

De arbetsgivare som bara har en anställd lämnar redan i dag i praktiken uppgifter på individnivå, varför någon extra administrativ kostnad inte uppkommer för dessa. Det har dock inte varit möjligt att urskilja hur många sådana arbetsgivare som lämnar arbetsgivardeklaration via filöverföring.

Den totala ökningen av den årliga administrativa kostnaden för inlämnande av arbetsgivardeklarationer på individnivå är således 44 430 064 kronor.

Sammanfattningsvis kommer det för företag som saknar datoriserade redovisnings- och lönesystem eller som lämnar deklarationerna på papper att bli ett visst ökat arbete. Detta kommer sannolikt att främst gälla för mindre företag. Sådana företag får göra en avvägning mellan kostnaden för ett it-system som kan användas för att lämna arbetsgivardeklarationerna och att lämna deklarationerna på annat sätt.

Utöver administrativa kostnader beskrivna ovan, kommer samtliga berörda arbetsgivare att behöva sätta sig in i ett delvis nytt regelverk. De som deklarerar elektroniskt och använder datoriserade redovisnings- och lönesystem kommer att behöva uppdatera dessa. Med hänsyn till att förslaget lämnas i god tid före föreslaget ikraftträdande finns det dock i dagsläget inget som tyder på att dessa uppdateringar av funktioner i systemen inte skulle kunna ske inom ramen för årliga uppdateringar i dessa programvaror. Uppdateringarna ingår då i arbetsgivarnas ordinarie kostnader för redovisnings- och lönesystem. Följden av detta blir dock att programvaruföretag kommer att påverkas ekonomiskt av förslaget eftersom de måste genomföra förändringar i sina produkter. Likaså kommer de programvaruutvecklare (it-avdelningar på myndigheter och större företag) som tar fram redovisningssystem för internt bruk att påverkas av förslaget eftersom även dessa behöver utveckla nya tekniska lösningar.

I beräkningarna av administrativa kostnader ovan (44,4 miljoner kr årligen för samtliga företag) har inte tagits hänsyn till den minskning av kostnader som kan uppkomma för enskilda företag genom att någon kontrolluppgiftsavstämning inte längre kommer att behöva göras. Skatteverket genomför i dag årliga avstämningar mellan lämnade arbetsgivardeklarationer och kontrolluppgifter. I knappt 10 procent av fallen förekommer differenser som måste utredas, vilket kan vara mycket tidskrävande även för berörda företag. Effekten för företag av den slojade kontrolluppgiftsavstämningen har inte kunnat beräknas men innebär som sagt en minskning av företagets kostnader. Av avsnitt 5.2.3 framgår att företagen även kan få minskade

kostnader för uppgiftslämnande till andra myndigheter om förslaget i avsnitt 3 genomförs. Sammantaget bedömer Skatteverket att förslagen i denna promemoria i vart fall bör vara kostnadsneutrala för företagen.

Konsekvenser för andra utbetalare än företag

Förutom privata företag är ofta kommuner och landsting liksom staten vanliga arbetsgivare. Dessa är i egenskap av arbetsgivare lika berörda av förslaget som privata arbetsgivare. Beräkningarna ovan av administrativa kostnader gäller även för dessa. Skatteverket utgår dock ifrån att dessa arbetsgivare alltid har tillgång till lönesystem med möjlighet att lämna uppgifter genom filöverföring, vilket antas medföra försumbara ökade administrativa kostnader.

Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, arbetslöshetskassor m.fl. berörs också av förslaget, även om dessa kanske mer korrekt bör betecknas som utbetalare. Den administrativa bördan för dessa utbetalare är sannolikt jämförbar med den som gäller för företag av motsvarande storlek. Det är dock sannolikt att i princip samtliga dessa utbetalare har automatiserade system med möjlighet till automatisk överföring av uppgifter från utbetalningssystemet till arbetsgivardeklarationer på individnivå. De löpande kostnaderna för dessa utbetalare kan därför antas bli mycket små. Däremot kommer sannolikt initiala kostnader för systemutveckling att uppstå då utbetalningssystemen behöver uppdateras med nya funktioner för månadsvis uppgiftslämnande på individnivå till Skatteverket.

Påverkas konkurrensförhållandena för företagen och behöver särskild hänsyn tas till mindre utbetalare?

Förslaget innefattar möjligheter att lämna uppgifterna på olika sätt. Det finns möjligheter för företag med olika förutsättningar att hitta en metod som fungerar för respektive företag. Skatteverket eftersträvar att så mycket som möjligt ska lämnas elektroniskt. För att uppnå detta behöver de elektroniska tjänster som erbjuds vara utformade så att dessa tjänster är det bästa alternativet för de allra flesta företag. Dock ska det även finnas möjlighet att lämna arbetsgivardeklarationerna på papper för de företag som ändå upplever detta som det för dem bästa alternativet. Skatteverket behöver upprätthålla en dialog med näringslivet för att tillhandahålla så bra anpassade lösningar som möjligt.

Förslaget kommer att gälla samtliga arbetsgivare oavsett bransch. Det finns ingen anledning att tro att det skulle innebära större konsekvenser för t.ex. företag på viss ort eller i en viss bransch. Även om förslaget får större konsekvenser för de företag som inte använder datoriserade redovisningssystem, finns det ingen anledning att anta att dessa är vanligare inom vissa branscher. Även mindre företag lämnar i stor omfattning arbetsgivardeklarationer elektroniskt. Företag med endast en anställd lämnar i dag arbetsgivardeklarationer elektroniskt i samma omfattning som företag i genomsnitt. Beträffande små företag (mindre än 50 anställda), se nedan. Skatteverket anser att förslaget inte har någon nämnvärd negativ påverkan på konkurrensförhållandena för företag.

Skatteverkets förslag innebär att redovisning av löner ska ske per utbetalningsmånad och på individnivå, vilket bidrar till att mer korrekta uppgifter rapporteras in. Kravet på att uppgifterna ska kunna kopplas till en viss individ gör det svårare att fuska med falska anställda. Det kommer också

bli svårare att redovisa löneutbetalningar med för låga belopp eftersom betalningsmottagaren kommer att kunna kontrollera de uppgifter som lämnats om denne i arbetsgivardeklarationen. Sammantaget kan antas att förslaget leder till sundare konkurrens.

Skatteverket har övervägt om särskild hänsyn behöver tas till små företag och andra mindre utbetalare vid reglernas utformning.

Med små företag avses här företag som har färre än 50 anställda och som har en omsättning eller balansomslutning som inte överstiger 10 miljoner euro per år¹⁵. Bland de små företagen särskiljer man ibland s.k. mikroföretag. Med mikroföretag avses företag som sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år.

De arbetsgivare som bara har en anställd lämnar redan i dag i praktiken uppgifter på individnivå, varför någon extra administrativ kostnad inte uppkommer för dessa.

De arbetsgivare som enbart betalat kostnadsersättningar och andra inte avgiftspliktiga ersättningar, t.ex. idrottsföreningar, är inte skyldiga att lämna arbetsgivardeklaration och kommer även fortsättningsvis enbart att lämna kontrolluppgift en gång per år. Det stora flertalet av arbetsgivarna kommer att behöva lämna uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen vid varje utbetalningstillfälle. De som bara betalar ut ersättningar en gång per år, kommer enbart att behöva lämna uppgifter då arvode betalas ut (utbetalningsmånaden). Detta gäller t.ex. bostadsrättsföreningar, samfälligheter och ideella föreningar. De arbetsgivare som sannolikt har tillgång till datoriserade system i minst utsträckning, t.ex. små föreningar, påverkas alltså inte nämnvärt av förslaget, eftersom frekvensen av uppgiftslämnandet inte ökar.

De arbetsgivare som har minst två arbetstagare och som lämnar uppgifter på papper har i genomsnitt sju anställda. Det kan antas att de allra flesta som har minst två anställda och som lämnar deklaration på papper kommer att vara små företag. Sådana företag får en större kostnadsökning än företag som lämnar uppgifter elektroniskt.

Även bland de små företagen kommer en övervägande andel av arbetsgivarna att lämna uppgifter elektroniskt. För att lämna uppgifter genom inknappning krävs endast tillgång till dator med internetanknytning och en e-legitimation. Beträffande elektroniska bokföringsprogram med möjlighet att skapa filer för elektroniskt uppgiftslämnande kan det förväntas att marknaden kommer att tillhandha prisvärda program för olika typer av företag, även för de mindre. Även de små företagen kommer att ha möjligheter att lämna elektroniskt om de väljer att göra detta. Kostnadsskillnaden är inte heller orimligt hög om ett företag ändå väljer att lämna uppgifter på papper. Det har inte framkommit skäl att göra någon annan bedömning avseende mikroföretag än för andra små företag.

Någon särskild hänsyn till små företag eller andra mindre utbetalare behöver därför inte tas.

¹⁵ Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag [EUT L 124, 20.5.2003].

5.1.4 Effekter för enskilda

Förslaget ger positiva effekter för betalningsmottagare genom att ge dessa större möjligheter till insyn. Arbetstagare kommer att få bättre möjlighet att kontrollera att deras arbetsgivare har rapporterat rätt lön samt fullgjort sin skyldighet att göra skatteavdrag och att betala in den avdragna skatten till Skatteverket.

5.1.5 Övrigt

Förslaget ökar förutsättningarna för att motverka brottslighet på beskattningsområdet. Det bör därigenom även ha en brottsförebyggande effekt.

Enligt det förslag om utlämnande av uppgifter som analyseras i avsnitt 5.2 får vissa myndigheter och arbetslöshetskassorna elektronisk tillgång till vissa av uppgifterna. Myndigheter och organisationer har dock vanligen möjlighet att begära in uppgifterna från den enskilde. Den enskilde kan då hämta individuppgifter från beskattningsdatabasen och lämna över dem. Myndigheter och organisationer kan alltså indirekt få tillgång till de insamlade uppgifterna även utan det förslag som avses i avsnitt 5.2. Detta gäller t.ex. kommuner som i sin handläggning av försörjningsstöd begär in inkomstuppgifter från den som ansöker om detta. Redan förslaget om insamlande av uppgifter ger alltså vissa möjligheter för andra myndigheter och organisationer att kunna dra nytta av dessa uppgifter.

Skatteverket har även övervägt vilka konsekvenser förslaget kan ha i följande avseenden:

- jämställdheten mellan kvinnor och män,
- möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen,
- EU-aspekter,
- det kommunala självstyret, samt
- för sysselsättning och offentlig verksamhet i olika delar av landet.

Några konsekvenser i dessa avseenden har inte framkommit.

5.2 Förslaget om utlämnandet av uppgifter till andra

5.2.1 Offentligfinansiella effekter

Förslaget kan förväntas ge förutsättningar för positiva offentligfinansiella effekter inom andra myndigheters ansvarsområden. Dessa effekter har inte beräknats.

De uppgifter på individnivå som ska lämnas i arbetsgivardeklarationen kan användas i verksamhet hos andra myndigheter och hos arbetslöshetskassorna. Skatteverkets förslag innebär åtkomst till uppgifterna för arbetslöshetskassorna och de myndigheter som omfattades av Månadsuppgiftsutredningens förslag, SOU 2011:40 (Försäkringskassan, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Åklagarmyndigheten och Kronofogdemyndigheten).

Förslaget om att uppgifter på individnivå ska lämnas i arbetsgivardeklarationen är utformat med beaktande av att de inhämtade

uppgifterna även ska kunna användas för de behov som följer av ett genomförande av den Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag (SOU 2015:21). I den Parlamentariska socialförsäkringsutredningens uppdrag ingick att utreda och föreslå nya regler för det inkomstunderlag som ska användas vid Försäkringskassans och arbetslöshetskassornas beräkning av olika dagessättningar inom socialförsäkringen. Utredningen föreslog att arbetsgivare varje månad ska rapportera inkomst för anställda enligt kontantprincipen, företrädesvis genom digital överföring från lönesystem. Ett genomförande av utredningens förslag i övrigt är beroende av att ett system av detta slag införs. Utredningen föreslog att det ska vara Skatteverket som samlar in uppgifterna och gör dem tillgängliga.

Skatteverket har inte beräknat de offentligfinansiella effekterna av användningen av individuppgifterna i andra myndigheters eller arbetslöshetskassornas verksamhet. Dessa effekter är delvis beroende av övriga förändrade regler t.ex. rörande ett förändrat inkomstbegrepp. Nedan redogörs för vissa bedömningar av konsekvenser som gjorts i SOU 2015:21, och i SOU 2011:40.

Den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen har gjort bedömningen att de förslag som den utredningen har lämnat kommer att resultera i en effektivare administration av socialförsäkringarna. De långsiktiga vinsterna i form av minskade utgifter i socialförsäkringarna bedöms på sikt vara betydligt större än de ökade kostnader som sker på kort sikt.¹⁶

Även om förslagen i SOU 2011:40 delvis skiljer sig från nuvarande förslag, är det ändå rimligt att anta att flera av de positiva offentligfinansiella konsekvenser som beskrivs där kommer att aktualiseras. Utredningen gjorde bedömningen att förslaget skulle medföra att felen i systemen med dagessättningar inom socialförsäkringen och kommunernas ekonomiska bistånd sammantaget kunde minska med cirka 3 miljarder kronor. I betänkandet gjordes antagandet att statens budget skulle komma att försvagas något på kort sikt. På lång sikt antogs dock att budgeten skulle förstärkas kraftigt och att förslagen därmed var långsiktigt finansierade.¹⁷ Försäkringskassan gjorde t.ex. bedömningen att felen kunde minska med mellan en och två procent av hela felsumman.¹⁸

5.2.2 Effekter för myndigheter och förvaltningsdomstolar

Förslaget får betydelse för de myndigheter som får tillgång till de insamlade uppgifterna på individnivå. De uppgifter på individnivå som ska lämnas i arbetsgivardeklarationen föreslås kunna lämnas ut till Försäkringskassan, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Åklagarmyndigheten, Kronofogdemyndigheten och arbetslöshetskassorna, för att där kunna användas som underlag i olika angivna typer av ärenden. Det kan antas att detta kommer att leda till en mer effektiv ärendehantering, men också en viss kostnad för att hämta uppgifter från Skatteverket. Därtill kommer de mottagande

¹⁶ Mer trygghet och bättre försäkring, SOU 2015:21, s. 976.

¹⁷ Månadsuppgifter – snabbt och enkelt, SOU 2011:40, s. 279-280.

¹⁸ Månadsuppgifter – snabbt och enkelt, SOU 2011:40, s. 310

myndigheterna och arbetslöshetskassorna att ha kostnader för att lämna uppgifter enligt det förslag som analyserats i avsnitt 5.1.

Den administrativa kostnaden för berörda myndigheter och då framförallt Försäkringskassan bör bedömas i ljuset av reformens fördelar. Den direktåtkomst till uppgifter från Skatteverket som föreslås är förknippad med stora fördelar för de berörda myndigheterna bl.a. i och med att ärendehantering blir effektivare. De ökade kostnader som de berörda myndigheterna kan få i anledning av förslaget om utlämnande av uppgifter från Skatteverket och förslaget om lämnande av uppgifter till Skatteverket uppvägs därför sannolikt mångdubbelt av tillgången till uppgifter från andra inlämnare.

Andra myndigheter och förvaltningsdomstolarna påverkas inte av det förslag som nu analyseras.

5.2.3 Effekter för företag och enskilda

För företagens del kan förslaget leda till minskade kostnader för uppgiftslämnande till arbetslöshetskassorna och de myndigheter som föreslås få åtkomst till uppgifterna. Detta gäller särskilt om den Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag genomförs. Arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan kommer då inte längre regelmässigt behöva hämta in uppgifter från arbetsgivarna i sina ärenden.

Den enskilde får möjlighet att veta vilka uppgifter som kommer att överföras från Skatteverkets verksamhet till en annan myndighet, vilket ger en bättre förutsägbarhet. Förslaget kommer också – särskilt om även den Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag genomförs – att medföra ett minskat behov av att använda intyg vid ansökan om olika förmåner, vilket kan medföra en snabbare och enklare handläggning. Förslaget är utformat med syftet att skydda mot otillbörliga intrång i den enskildes integritet.

5.2.4 Övrigt

Förslaget ökar förutsättningarna för kontroll i syfte att förhindra felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet. Det bör därigenom även ha en brottsförebyggande effekt.

Skatteverket har även övervägt vilka konsekvenser förslaget kan ha i följande avseenden:

- jämställdheten mellan kvinnor och män,
- möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen,
- EU-aspekter,
- det kommunala självstyret, samt
- för sysselsättning och offentlig verksamhet i olika delar av landet.

Några konsekvenser i dessa avseenden har inte framkommit.

5.3 Sammanfattning

Det lämnade förslaget om att uppgifter på individnivå ska lämnas genom arbetsgivardeklarationen skapar förutsättningar för positiva offentligfinansiella

effekter i storleksordningen om 3 miljarder kronor årligen, såsom redovisats i avsnitt 5.1.1. Effekten består huvudsakligen av ett beräknat minskat skattefel.

För Skatteverkets del har beräknats en engångskostnad om 110 miljoner kronor och en årlig nettokostnad om 65 miljoner kronor, se avsnitt 5.1.2.

För arbetsgivare har den totala ökningen av årliga administrativa kostnader beräknats till 44,4 miljoner kronor. I detta ingår företag men även myndigheter som är arbetsgivare. Kostnaden är större för uppgiftslämnare som lämnar uppgifter på papper och mindre för uppgiftslämnare som lämnar uppgifter elektroniskt. Kostnadsökningen är som minst för företag som lämnar uppgifter genom filöverföring. För dessa har den årliga kostnadsökningen per företag beräknats till 28 kronor, se avsnitt 5.1.3

För en enskild anställd kan förslaget medföra bättre insyn, förutsägbarhet och ökad trygghet genom att det blir enklare att kontrollera vilka uppgifter som arbetsgivaren lämnar till Skatteverket och det blir möjligt att kontrollera det tidigare, se avsnitt 5.1.4.

Några andra effekter av förslaget har inte kunnat konstateras, se avsnitt 5.1.5.

Effekterna av förslaget är sammantaget övervägande positiva. En väsentlig minskning av skattefelet kan förväntas.

Förslaget skapar förutsättningar för att de insamlade uppgifterna även ska kunna användas av andra myndigheter och av arbetslöshetskassorna. Promemorian innehåller förslag om hur uppgifterna ska kunna göras tillgängliga för vissa angivna myndigheter och för arbetslöshetskassorna för vissa angivna ändamål genom direktåtkomst eller, för arbetslöshetskassorna, genom utlämnande på medium för automatiserad behandling.

Detta förväntas leda till en snabbare och enklare tillgång till aktuella uppgifter för myndigheterna, vilket i sin tur förväntas leda till mer korrekta beslut och snabbare handläggning. För företagen kan det leda till att de kan få färre förfrågningar från andra myndigheter. För den enskilde som t.ex. söker ett bidrag kan följden bli bättre service genom en snabbare handläggning.

De finansiella effekterna av förslaget om utlämnande av uppgifter till andra myndigheter och arbetslöshetskassorna har inte nu kunnat beräknas. Tidigare utredningar har dock beräknat att betydande positiva offentligfinansiella effekter kan uppnås genom liknande förslag, se avsnitt 5.2.1. Förslaget i denna del ger även en plattform för vidare arbete för ett effektivt utnyttjande av information i samhället. Förslaget i denna del skulle t.ex. vara en förutsättning för genomförande av de förslag som lämnats av den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen (SOU 2015:21).

Den Parlamentariska socialförsäkringsutredningen har utifrån sitt förslag i SOU 2015:21 gjort bedömningen att en effektivisering av överföringen av uppgifter till Skatteverket skulle göra att den sammantagna uppgiftslämnar-bördan för företagen på sikt kan minska.¹⁹ Då uppgifterna i stor utsträckning bedöms kunna lämnas genom en elektronisk överföring från arbetsgivares administrativa lönesystem direkt till Skatteverket, kan detta på sikt förväntas leda till en minskad administration för arbetsgivare.²⁰ Nämnas kan att

¹⁹ Mer trygghet och bättre försäkring, SOU 2015:21, s. 981.

²⁰ Mer trygghet och bättre försäkring, SOU 2015:21, s. 988.

Månadsuppgiftsutredningen bedömde att företagen skulle få kostnads-sänkningar till följd av minskat uppgiftslämnande med 30 miljoner kronor.²¹

Även om effekterna för berörda andra myndigheter nu inte kan beräknas är det rimligt att anta att stora vinster kan göras genom effektiviseringar och genom ett bättre underlag för beslut.

Mot bakgrund av ovanstående finns det goda skäl för förslaget att uppgifter på individnivå ska lämnas i arbetsgivardeklarationen. Det är väl motiverat att genomföra den förändringen i sig. Att även genomföra förslaget avseende utlämnande till andra myndigheter och till arbetslöshetskassorna skapar förutsättningar för ytterligare vinster för samhället, företagen och medborgarna och skapar förutsättningar för en vidareutveckling med ytterligare vinster genom ett effektivare utnyttjande av information i samhället.

²¹ Månadsuppgifter – snabbt och enkelt, SOU 2011:40, s. 301.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

7 kap.

1 §

Paragrafen reglerar vem som ska registreras.

I *första stycket* har en ny *punkt 13* lagts till, enligt vilken Skatteverket ska registrera den som betalar ut ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.2.

15 kap.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från skyldigheten att lämna kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst.

I paragrafen anges att kontrolluppgift inte *ska* lämnas under vissa förutsättningar. Det är en skillnad mot nuvarande lydelse, enligt vilken kontrolluppgift inte *behöver* lämnas i vissa fall. Ändringen syftar till att tydliggöra att uppgifter ska lämnas antingen i arbetsgivardeklaration/förenklad arbetsgivardeklaration eller i kontrolluppgift (jfr nedan angående ändringarna i punkt 3). Det är inte önskvärt att samma uppgifter lämnas vid flera tillfällen.

I *punkterna 1 och 2* anges under vilka förutsättningar uppgift inte ska lämnas om ersättning eller förmån för arbete. I punkt 1 har rekvisitet att skatteavdrag inte får ha gjorts slopats. Detta rekvisit blir överflödigt eftersom ersättning för arbete som har utbetalats av en privatarbetsgivare alltid ska redovisas på individnivå i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration om skatteavdrag har gjorts. Kontrolluppgift ska då inte lämnas om ersättningen, se nedan. Motsvarande ändring har inte gjorts i punkt 2 eftersom vissa ersättningar som avses där inte ska redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen. Det gäller utbetalningar på grund av pensionsförsäkringar m.m., se avsnitt 2.6.2.

Enligt *punkt 3* ska kontrolluppgift inte lämnas om sådan ersättning eller förmån som har redovisats eller skulle ha redovisats per betalningsmottagare, av utgivaren eller den som avses i 15 kap. 5–7 §§, i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration. Enligt nuvarande lydelse är det bara om ersättningen eller förmånen har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration som det saknas skyldighet att lämna kontrolluppgift. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.5.

Ersättning för arbete ska i de flesta fall redovisas i en arbetsgivardeklaration. Ersättning till en viss betalningsmottagare behöver dock inte redovisas i en arbetsgivardeklaration, om det under den aktuella månaden inte har betalats ut någon ersättning till denne mottagare som är underlag för skatteavdrag, arbetsgivaravgifter eller statlig ålderspensionsavgift. Det innebär t.ex. att utbetalningar som ligger under beloppsgränserna för skatteavdrag och arbetsgivaravgifter kan redovisas i årliga kontrolluppgifter (om ersättningen inte är underlag för statlig ålderspensionsavgift). Se vidare avsnitt 2.6.2.

Den nuvarande bestämmelsen i *punkt 4* har slopats. Bestämmelsen är överflödlig mot bakgrund av att det i punkt 3 har tagits in en generell bestämmelse om att kontrolluppgift inte ska lämnas om ersättning som har redovisats per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration. I stället har i punkt 4 tagits in en bestämmelse om att kontrolluppgift inte ska lämnas om sådan ersättning för utgifter vid tjänsteresor som avser logi eller resa med annat transportmedel än egen bil eller förmånsbil, om det av 10 kap. 3 § andra stycket 9 eller 10 följer att skatteavdrag inte ska göras från ersättningen. Sådan ersättning redovisas i dag med ett kryss på kontrolluppgiften. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.7.

9 §

I paragrafen anges vilka uppgifter en kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst ska innehålla.

I första stycket har nuvarande punkt 2 tagits bort. Som en följd av det har efterföljande punkter i samma stycke omnummererats.

Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.7.

10 §

Genom paragrafen inskränks skyldigheten att lämna uppgift om utbetald ersättning i en kontrolluppgift när det gäller vissa kostnadsersättningar. De kostnadsersättningar som anges i paragrafen behöver enbart redovisas med ett kryss på kontrolluppgiften. Ändringarna beror på att skyldigheten att lämna kontrolluppgift helt tas bort när det gäller vissa av de kostnadsersättningar som i dag anges i paragrafen. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.7.

16 kap.

1 §

Enligt paragrafen ska kontrolluppgift lämnas om ersättningar och förmåner som anges i 3 § och som ska hänföras till inkomstslaget näringsverksamhet. I ett nytt *andra stycke* anges dock att kontrolluppgift inte ska lämnas om ersättningen eller förmånen har redovisats eller skulle ha redovisats av utgivaren i en arbetsgivardeklaration. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.5.

2 §

Ändringen är en följd av de ändringar som har gjorts i 3 §.

3 §

Punkterna 1 och 2 har tagits bort. Punkterna är överflödiga eftersom redovisning på individnivå ska göras i arbetsgivardeklarationen i samtliga de fall som avses i punkterna. Redovisningen i arbetsgivardeklarationen ersätter kontrolluppgiften. Se avsnitt 2.6.5.

Ändringarna i *punkterna 3 och 4* är en följd av att punkterna 1 och 2 tas bort.

22 kap.*1 §*

I paragrafen anges innehållet i kapitlet. Ändringen beror på att skyldigheten att lämna kontrolluppgift om upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §) slopas.

13 §

Enligt paragrafen ska kontrolluppgift lämnas om skattereduktion för förmån av hushållsarbete. Enligt den nya andra meningen i *första stycket* ska sådan kontrolluppgift dock inte lämnas om underlaget för skattereduktionen har redovisats eller skulle ha redovisats av utgivaren av förmånen i en arbetsgivardeklaration. Se avsnitt 2.6.5.

I de allra flesta fall ska underlaget för skattereduktion redovisas i arbetsgivardeklarationen, och kontrolluppgift ska då inte lämnas. Om det en viss månad varken finns skatteavdrag eller arbetsgivaravgifter att redovisa för en anställd behöver arbetsgivaren dock inte lämna några uppgifter om den anställda i arbetsgivardeklarationen. Om någon kontant lön inte har betalats ut en viss månad och den anställda inte tillhör svensk socialförsäkring finns det således ingen skyldighet för arbetsgivaren att redovisa underlaget för skattereduktionen i en arbetsgivardeklaration. Kontrolluppgift ska då lämnas, om inte arbetsgivaren ändå väljer att redovisa underlaget i arbetsgivardeklarationen med stöd av den föreslagna 26 kap. 19 d §.

En annan situation där kontrolluppgift om skattereduktion för förmån av hushållsarbete ska lämnas är då det är den anställda själv som lämnat arbetsgivardeklaration i enlighet med ett socialavgiftsavtal (jfr 5 kap. 5 §).

23 kap.*2 §*

Paragrafen har ändrats som en följd av ändringarna i 16 kap. 3 §.

3 §

Paragrafen har ändrats som en följd av ändringarna i 16 kap. 3 §.

26 kap.*1 §*

I paragrafen anges innehållet i kapitlet. Ändringar har gjorts som en följd av att 38 § upphävs och att tre nya paragrafer, 40–42 §§, införs.

2 §

I paragrafen anges vem som ska lämna en skattedeklaration.

Ändringarna i *punkterna 6 och 7* är en följd av att en ny punkt har lagts till. Enligt den nya *punkten 8* ska en skattedeklaration lämnas av den som betalar ut ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen om statlig ålderspensionsavgift.

Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.2.

3 §

I paragrafen anges i vilka fall redovisning ska ske i en arbetsgivardeklaration.

I *första stycket* har en ny andra mening lagts till, enligt vilken ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen om statlig ålderspensionsavgift ska redovisas i en arbetsgivardeklaration. Ändringen i *andra stycket* är en följd av tillägget i första stycket.

Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.2.

19 §

I paragrafen anges vilka uppgifter om sammanlagda belopp en arbetsgivardeklaration ska innehålla. En arbetsgivardeklaration ska även innehålla vissa uppgifter på individnivå. Det regleras dock i andra paragrafer.

Enligt *punkt 1* ska en arbetsgivardeklaration, liksom i dag, innehålla uppgift om sammanlagda skatteavdrag och arbetsgivaravgifter.

Enligt *punkt 2* ska uppgift lämnas om det sammanlagda beloppet av vissa ersättningar som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för. Det gäller ersättningar som betalas ut på grund av pensionsförsäkringar eller återköp av sådana försäkringar och ersättningar enligt sådana avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229), IL. Skälen för att dessa uppgifter även fortsättningsvis ska lämnas på sammanlagd nivå framgår av avsnitt 2.6.2.

Av *punkt 3* framgår att arbetsgivardeklarationen ska innehålla uppgift om den sammanlagda ersättning avseende ränta, utdelning och annan avkastning som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för. Sådan information lämnas även i dag i arbetsgivardeklarationen.

Enligt *punkt 4* ska uppgift lämnas om det sammanlagda beloppet av bidrag som avses i 1 § första stycket 6 lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, SLFL. Bestämmelsen innebär att det sammanlagda beloppet av sådana avsättningar till vinstandelsstiftelser m.m. som enligt 1 § första stycket 6 SLFL är underlag för särskild löneskatt ska redovisas i arbetsgivardeklarationen. Vad som avses med begreppet arbetsgivaravgifter framgår av 3 kap. 3 §. Skatt enligt 1 § SLFL omfattas av begreppet. Underlaget för sådan skatt redovisas i dag tillsammans med underlaget för arbetsgivaravgifter i arbetsgivardeklarationen. Det är arbetsgivarens totala underlag som redovisas, dvs. någon uppdelning på mottagare görs inte. I denna promemoria föreslås att sådan ersättning som utbetalaren är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för ska redovisas på individnivå (dvs. för varje enskild betalningsmottagare) i arbetsgivardeklarationen. Det gäller även sådan ersättning till en betalningsmottagare som är underlag för särskild löneskatt enligt 1 § första stycket 1–5 SLFL (jfr 3 kap. 3 §). Sådana bidrag till vinstandelsstiftelser m.m. som avses i 1 § första stycket 6 SLFL ska däremot även fortsättningsvis redovisas på arbetsgivarnivå, eftersom det inte rör sig om någon ersättning till en viss betalningsmottagare.

19 a §

I paragrafen, som är ny, anges att vissa uppgifter på individnivå ska lämnas i en arbetsgivardeklaration.

Enligt *första stycket punkterna 1 och 2* ska en arbetsgivardeklaration för varje betalningsmottagare innehålla uppgift om den ersättning för arbete eller utgifter i arbetet som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för, liksom uppgift om avdraget belopp från sådan ersättning.

Begreppet *ersättning för arbete* definieras i 10 kap. 3 § andra stycket. Begreppet omfattar inte bara lön m.m. utan även t.ex. socialförsäkringsersättningar.

Skyldigheten att redovisa på individnivå gäller inte bara sådan ersättning för arbete som är underlag för skatteavdrag enligt 10 kap. utan även ersättning från vilken utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för särskild inkomstskatt enligt 13 kap. Det är av denna anledning som det av punkterna 1 och 2 framgår att även sådan ersättning för *utgifter* i arbetet som är underlag för skatteavdrag, och skatteavdrag från sådan ersättning, ska redovisas på individnivå. Definitionen av ersättning för arbete i 10 kap. 3 § andra stycket omfattar inte ersättning för sådana utgifter i tjänsten som är avdragsgilla för mottagaren enligt IL, eftersom sådan ersättning inte är underlag för skatteavdrag enligt 10 kap. För begränsat skattskyldiga kan sådan ersättning dock ingå i underlaget för skatteavdrag.

Skyldigheten att för varje betalningsmottagare redovisa sådan ersättning för arbete som är underlag för skatteavdrag – liksom det skatteavdrag som har gjorts – omfattar även ersättning som har utbetalats till juridiska personer. Om en juridisk person inte är godkänd för F-skatt ska skatteavdrag normalt göras från ersättning för arbete som betalas ut till denne. Ersättningen och skatteavdraget ska då redovisas på betalningsmottagarnivå i en arbetsgivardeklaration.

Ränta, utdelning och annan avkastning, liksom skatteavdrag från sådana utbetalningar, ska inte redovisas på individnivå och nämns därför inte i paragrafen.

Av första stycket *punkterna 3 och 4* framgår att ersättning som utbetalaren är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för, liksom avdrag med tillämpning av 2 kap. 21 § socialavgiftslagen (2000:980), ska redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen.

Sådan information som avses i punkterna 1–4 lämnas redan i dag i arbetsgivardeklarationen, dock inte på individnivå. I dag är det de sammanlagda beloppen för samtliga betalningsmottagare som redovisas.

Enligt första stycket *punkt 5* ska ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen om statlig ålderspensionsavgift redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen (själva ålderspensionsavgiften ska däremot inte redovisas i arbetsgivardeklarationen). Det rör sig främst om olika socialförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringsförmåner. Bestämmelsen innebär att utbetald ersättning ska redovisas i arbetsgivardeklarationen även i fall då skatteavdrag inte ska göras. Se vidare avsnitt 2.6.2.

Av *andra stycket* framgår att arbetsgivardeklarationen inte ska innehålla uppgifter på individnivå när det gäller ersättning som betalas ut på grund av pensionsförsäkring eller återköp av sådan försäkring, ersättning enligt ett sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket IL eller skatteavdrag från sådan ersättning. Skälen för att sådana ersättningar och skatteavdrag undantas framgår av avsnitt 2.6.2.

19 b §

Paragrafen är ny. Den innebär att en arbetsgivardeklaration som ska innehålla uppgifter på individnivå för en viss betalningsmottagare enligt 19 a § även ska innehålla vissa andra uppgifter avseende denne mottagare. Det rör sig om uppgifter som i dag lämnas i kontrolluppgifter. Att dessa uppgifter lämnas i

arbetsgivardeklarationen är en förutsättning för att deklarationen ska kunna ersätta kontrolluppgifterna. Jämfört med de uppgifter som i dag ska lämnas i kontrolluppgifter behöver inga nya uppgifter lämnas i arbetsgivardeklarationen. Tvärtom behöver vissa uppgifter som i dag ska lämnas i kontrolluppgifter inte lämnas alls enligt förslaget.

Första stycket är uppdelat i sju punkter. *Punkt 1* avser ersättning som omfattas av 15 kap. 2 § (som gäller kontrolluppgift om intäkt i inkomstslaget tjänst). Bestämmelsen i punkt 1 innebär t.ex. att sådana kostnadsersättningar som inte är underlag för skatteavdrag eller arbetsgivaravgifter – och därför inte omfattas av 19 a § – ska redovisas i arbetsgivardeklarationen om även annan ersättning, som är underlag för skatteavdrag eller arbetsgivaravgifter, har betalats ut till samma mottagare. Enligt 19 c § gäller dock speciella regler för vissa slag av kostnadsersättningar. Bestämmelsen i punkt 1 innebär även att skattefri del av ersättning till utländska experter ska redovisas i arbetsgivardeklarationen.

Punkterna 2–4 motsvarar 15 kap. 9 § första stycket 2, 3 och 5, i den sistnämnda paragrafens lydelse enligt förslaget.

Enligt *punkterna 5 och 6* ska uppgift lämnas om underlag för skattereduktion för förmån av hushållsarbete, och hur stor del av underlaget som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § IL. Motsvarande bestämmelser när det gäller kontrolluppgifter finns i 22 kap. 13 §.

Av *punkt 7* framgår att uppgift ska lämnas om värdet av ersättning för upplåtelse av en privatbostad eller en bostad som innehas med hyresrätt. I stort sett motsvarande bestämmelser när det gäller kontrolluppgifter finns i dag i 22 kap. 4 §. I promemorian föreslås att dessa bestämmelser upphävs, se avsnitt 2.6.5. En skillnad jämfört med dagens bestämmelser är att uppgift om hyresersättning inte kommer att behöva lämnas i en arbetsgivardeklaration om någon ersättning för arbete inte har betalats ut till uthyraren samma månad som hyresersättningen, men däremot samma år. I denna situation finns det nämligen ingen skyldighet enligt 19 a § att lämna uppgifter om betalningsmottagaren i arbetsgivardeklarationen. En annan skillnad jämfört med dagens bestämmelser i 22 kap. 4 § är att det inte finns något krav på att utbetalaren ska ha gjort eller varit skyldig att göra skatteavdrag från ersättning för arbete som har betalats ut till mottagaren. I de flesta fall är denna förutsättning ändå uppfylld om utbetalaren är skyldig att lämna uppgifter om betalningsmottagaren i arbetsgivardeklarationen (jfr 19 a §). Det kan i och för sig inträffa att en utbetalare är skyldig att redovisa arbetsgivaravgifter för en viss betalningsmottagare men inte är skyldig att göra skatteavdrag. Enligt Skatteverkets mening finns det dock ingen anledning att undanta just dessa fall från skyldigheten att lämna uppgift om hyresersättning.

Andra stycket motsvarar 15 kap. 9 § andra stycket.

19 c §

Av paragrafen, som är ny, framgår dels att vissa kostnadsersättningar inte behöver redovisas i arbetsgivardeklarationen, dels att det beträffande vissa andra kostnadsersättningar är tillräckligt att det anges att ersättning har getts ut. Jfr 15 kap. 8 § 4 och 10 § i den föreslagna nya lydelsen.

19 d §

Paragrafen är ny. Den innebär en frivillig möjlighet för utbetalare att redovisa vissa uppgifter i arbetsgivardeklarationen. Det rör sig om uppgifter som annars ska lämnas i en kontrolluppgift enligt 15 kap. (intäkt i inkomstslaget tjänst) eller 22 kap. 13 § (skattereduktion för förmån av hushållsarbete).

Ersättning till en viss betalningsmottagare behöver inte redovisas i en arbetsgivardeklaration, om det under den aktuella månaden inte har betalats ut någon ersättning till denne mottagare som är underlag för skatteavdrag, arbetsgivaravgifter eller statlig ålderspensionsavgift. Kontrolluppgift ska däremot i de allra flesta fall lämnas om ersättning som utgör intäkt i inkomstslaget tjänst, och som inte har redovisats eller skulle ha redovisats i en arbetsgivardeklaration. Kontrolluppgift ska inte lämnas om ersättningen är skattefri av någon annan anledning än förhållandena hos mottagaren och inte heller är avgiftspliktig enligt socialavgiftslagen, se 15 kap. 2 § första stycket. Kontrolluppgift ska således lämnas om intäkter som typiskt sett är att hänföra till inkomstslaget tjänst oavsett om de är skattepliktiga för mottagaren (prop. 2010/11:165 s. 756 f).

För en utbetalare som ändå ska ge in en arbetsgivardeklaration – avseende andra betalningsmottagare – bör det vara en fördel att redan i denna kunna redovisa sådana ersättningar och förmåner som annars måste redovisas i en kontrolluppgift.

Bestämmelsen kan t.ex. bli aktuell att tillämpa om den ersättning som har betalats ut till en viss mottagare under månaden endast består av kostnadsersättning, eller ligger under gränsen för skatteavdrag och arbetsgivaravgifter. Detsamma gäller om något skatteavdrag inte ska göras på grund av jämningsbeslut och arbetsgivaravgifter inte ska betalas av den anledningen att mottagaren inte tillhör svensk socialförsäkring. Bestämmelsen kan också tillämpas om någon kontant lön inte har betalats ut under månaden (men däremot skattepliktiga förmåner) och betalningsmottagaren inte tillhör svensk socialförsäkring.

Vissa ersättningar ska inte redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen även om det rör sig om ersättning för arbete (10 kap. 3 §) och även om skatteavdrag ska göras. Det rör sig om ersättningar som betalas ut på grund av pensionsförsäkringar eller återköp av sådana försäkringar, liksom ersättningar som betalas ut enligt sådana avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket IL. Någon frivillig möjlighet att redovisa sådana här ersättningar på individnivå i arbetsgivardeklarationen i stället för i en årlig kontrolluppgift föreslås inte. Det beror på den betydelse kontrolluppgiften har i regleringen av pensionsförsäkringar m.m. i 58 kap. IL, se avsnitt 2.6.2.

19 e §

I paragrafen, som är ny, anges vilka uppgifter som ska finnas i en arbetsgivardeklaration som lämnas av betalningsmottagaren i enlighet med ett socialavgiftsavtal.

Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.3.

40 §

Paragrafen är ny.

I *första stycket* regleras skyldigheten för en utbetalare att ändra felaktiga uppgifter avseende betalningsmottagare som har lämnats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration, och att komplettera deklarationen med sådana uppgifter avseende betalningsmottagare som felaktigt har utelämnats. Skyldigheten att ändra och komplettera gäller inte bara fel som påverkar den skatt och de arbetsgivaravgifter som den deklarationsskyldige ska betala, utan alla uppgifter om en viss betalningsmottagare som har lämnats eller skulle ha lämnats i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration. Det skulle t.ex. kunna inträffa att fel betalningsmottagare har angetts, men att detta inte påverkar de belopp som utbetalaren ska betala in till Skatteverket.

Möjligheten för utbetalaren att begära omprövning av ett tidigare fattat beslut om avdragen skatt och arbetsgivaravgifter regleras inte av den nu aktuella paragrafen utan av bestämmelser i 66 kap. En felaktig individuppgift i en arbetsgivardeklaration kommer ofta innebära att även Skatteverkets beslut om skatteavdrag och arbetsgivaravgifter blir fel. Om den deklarationsskyldige både ska ändra en individuppgift och begära omprövning kan det göras i samma handling, eller genom en och samma åtgärd i Skatteverkets e-tjänst.

I *andra stycket* anges en tidsgräns för skyldigheten att ändra och komplettera uppgifter om betalningsmottagare.

41 §

I paragrafen, som är ny, regleras formen för ändringar och kompletteringar. Formkraven är desamma som enligt 66 kap. gäller för en begäran om omprövning. Kraven hindrar inte att en ändring eller komplettering görs i Skatteverkets e-tjänst.

42 §

Enligt paragrafen, som är ny, får Skatteverket självt göra vissa ändringar och kompletteringar när det gäller identifikationsuppgifter avseende betalningsmottagare.

Verket får således ändra en felaktig identifikationsuppgift avseende en betalningsmottagare om det rör sig om en uppenbar felskrivning eller något annat uppenbart förbiseende från den deklarationsskyldiges sida. Det kan t.ex. röra sig om att fel personnummer har angetts för en betalningsmottagare men att det ändå – utifrån övriga lämnade uppgifter – är uppenbart vem som avses. Ett fel som kan upptäckas först vid en kontroll av arbetsgivaren eller liknande kan däremot inte anses uppenbart och får inte rättas av Skatteverket. (Däremot kan Skatteverket givetvis fatta beslut om skatter och avgifter utifrån den nya informationen.)

Skatteverket får också, i uppenbara fall, komplettera deklarationen med en identifikationsuppgift avseende en betalningsmottagare som saknas. Det kan t.ex. inträffa att det vid den tidpunkt då en arbetsgivardeklaration ges in ännu inte finns något samordningsnummer för en viss betalningsmottagare. Skatteverket får i sådana fall komplettera deklarationen med uppgift om samordningsnummer när ett sådant nummer har tilldelats. Det gäller givetvis

bara under förutsättning att det står helt klart vilket samordningsnummer som de av arbetsgivaren lämnade uppgifterna ska kopplas till.

31 kap.

4 §

I paragrafen anges att Skatteverket före den 15 april året efter utgången av beskattningsåret ska underrätta fysiska personer och dödsbon som kan antas vara deklARATIONSSKYLDIGA om vissa uppgifter som har kommit in till verket. Underrättelsen sker genom att uppgifterna förtrycks i inkomstdeklarationen, jfr 6 kap. 6 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261). Ett tillägg har gjorts i paragrafen mot bakgrund av att uppgiftslämnande i kontrolluppgift – när det gäller ersättning för arbete m.m. – i de flesta fall ersätts av uppgiftslämnande i arbetsgivardeklarationen.

6 §

Ändringen är en följd av förslaget att kontrolluppgift inte ska behöva lämnas om vissa kostnadsersättningar som i dag anges i 15 kap. 10 §.

34 kap.

1 §

Tillägget i paragrafen är en följd av att skyldigheten att lämna kontrolluppgift i många fall ersätts av en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen.

3 a §

Paragrafen är ny.

Enligt *första stycket* ska den som är skyldig att lämna uppgifter om en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration informera den som uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas i arbetsgivardeklarationen. Informationen ska lämnas senast den dag då arbetsgivardeklarationen ska ha kommit in till Skatteverket. Informationsskyldigheten kan fullgöras genom en lönespecifikation som skickas ut i samband med löneutbetalning, om uppgifterna i lönespecifikationen överensstämmer med de uppgifter som lämnas i arbetsgivardeklarationen.

Enligt *andra stycket* gäller bestämmelsen i första stycket även den som enligt 26 kap. 19 d § väljer att lämna uppgifter i en arbetsgivardeklaration i stället för i en kontrolluppgift.

Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.11.

6 §

Ändringarna i paragrafen är en följd av att skyldigheten att lämna kontrolluppgift – när det gäller ersättning för arbete m.m. – i de flesta fall ersätts av en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen.

7 §

Ändringarna i *första stycket* är en följd av att skyldigheten att lämna kontrolluppgift – när det gäller ersättning för arbete m.m. – i de flesta fall ersätts av en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen.

10 §

Tillägget i *första stycket* är en följd av att skyldigheten att lämna kontrolluppgift – när det gäller ersättning för arbete m.m. – i de flesta fall ersätts av en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen.

11 §

Ändringarna är en följd av att skyldigheten att lämna kontrolluppgift i många fall ersätts av en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen.

37 kap.**2§**

I *andra stycket* har en ändring gjorts i hänvisningen till 15 kap. 9 §. Ändringen beror på den omnumrering av punkter som har gjorts i den senare paragrafen. I *andra stycket* har även gjorts ett tillägg som en följd av att skyldigheten att lämna kontrolluppgift i många fall ersätts av en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen.

8 §

Paragrafen är, enligt nuvarande lydelse, bara tillämplig i fall där kontrolluppgift inte ska lämnas enligt bestämmelserna i 16 eller 17 kap. Tillägget beror på att kontrolluppgiftsskyldigheten enligt nuvarande 16 kap. 3 § 1 ersätts med en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen.

49 kap.**10 c §**

I *punkt 1* har lagts till att uppgifter om betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationer ska ingå i begreppet avstämningsuppgifter. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.13.

51 kap.**1§**

I *andra stycket* har ordet ”kontrolluppgifter” ersatts med ”informationsuppgifter enligt 34 kap. 3 eller 3 a §”. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.12.

56 kap.**2§**

Tillägget i paragrafen är en följd av att uppgiftslämnande i kontrolluppgift i många fall ersätts av uppgiftslämnande i arbetsgivardeklarationen.

66 kap.**27 §**

Tillägget i *punkt 3* är en följd av att skyldigheten att lämna kontrolluppgift i många fall ersätts av en skyldighet att lämna uppgifter i arbetsgivardeklarationen.

Normalt är en betalningsmottagare som uppgifter ska lämnas om i arbetsgivardeklarationen skyldig att lämna inkomstdeklaration. Bestämmelsen är då inte tillämplig. En betalningsmottagare som är skattskyldig enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, SINK, eller lagen

(1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., A-SINK, är dock inte skyldig att lämna inkomstdeklaration. I de fallen kan bestämmelsen således bli tillämplig.

Om en utbetalare inte har gjort skatteavdrag enligt SINK eller A-SINK trots att sådant avdrag borde ha gjorts, eller om avdrag har gjorts med för lågt belopp, kan Skatteverket med stöd av 54 kap. 2 § besluta att mottagaren ska betala skatten. Skatteverkets beslut ska enligt 54 kap. 2 § fattas inom den tid och på det sätt som gäller för omprövning. Det innebär att bestämmelsen i förevarande punkt kan bli tillämplig. Bestämmelsen kan också bli tillämplig om ett beslut enligt 54 kap. 2 § omprövas.

67 kap.

1 §

Ändringen är en följd av att 26 § upphävs.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

1 kap.

5 §

I paragrafen regleras för vilka ändamål uppgifter får tillhandahållas i författningsreglerad verksamhet hos någon annan än Skatteverket.

Ändringen i *andra stycket* innebär att en ny *punkt 7* införs, enligt vilken uppgifter får behandlas för tillhandahållande av information som behövs i författningsreglerad verksamhet för att utgöra underlag för beslut om dagsböter. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 3.5.10.

2 kap.

8 b §

Paragrafen är ny. Enligt bestämmelsen får Försäkringskassan ha direktåtkomst till uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), SFL, men enbart om uppgifterna behövs i ett ärende om bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst enligt 26 kap. socialförsäkringsbalken, SFB, eller beräkning av bostadsbidrag enligt 97 kap. SFB. Åtkomsten ska även innefatta sådana ändringar av de inlämnade uppgifterna som Skatteverket kan göra enligt det förslag som lämnats i avsnitt 2.6.9. Uppgifter som omfattas är uppgifter om, såsom uppgift om värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut. Vidare omfattas nödvändiga identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som uppgiften lämnas för av direktåtkomsten. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 3.5.6.

8 c §

Paragrafen är ny. Enligt bestämmelsen får Migrationsverket ha direktåtkomst till uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. SFL, men endast om

uppgifterna behövs i ett ärende om dagersättning åt asylsökande enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Åtkomsten ska även innefatta sådana ändringar av de inlämnade uppgifterna som Skatteverket kan göra enligt det förslag som lämnats i avsnitt 2.6.9. Uppgifter som omfattas är uppgifter om intäkter, såsom uppgift om värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut. Vidare omfattas nödvändiga identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som uppgiften lämnas för av direktåtkomsten. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 3.5.7.

8 d §

Paragrafen är ny. Enligt bestämmelsen får Arbetsförmedlingen ha direktåtkomst till uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. SFL, men endast om uppgifterna behövs i ett ärende om etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, eller i ett ärende om arbetsgivarstöd enligt förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb, förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd eller förordningen (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar. Åtkomsten ska även innefatta sådana ändringar av de inlämnade uppgifterna som Skatteverket kan göra enligt det förslag som lämnats i avsnitt 2.6.9. Uppgifter som omfattas är uppgifter om intäkter, såsom uppgift om värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut. Vidare omfattas nödvändiga identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som uppgiften lämnas för av direktåtkomsten. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 3.5.9.

8 e §

Paragrafen är ny. Enligt bestämmelsen får Åklagarmyndigheten ha direktåtkomst till uppgifter som lämnats genom en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. SFL, men endast om uppgifterna behövs för bestämmande av dagsböter. Åtkomsten ska även innefatta sådana ändringar av de inlämnade uppgifterna som Skatteverket kan göra enligt det förslag som lämnats i avsnitt 2.6.9. Uppgifter som omfattas är uppgifter om intäkter, såsom värdet av den ersättning eller förmån som har getts ut. Vidare omfattas nödvändiga identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och den som uppgiften lämnas för av direktåtkomsten. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 3.5.10.

6.3 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

27 kap.

1 §

Ändringarna innebär att för vissa uppgifter som är föremål för sekretess hos Skatteverket enligt paragrafens första stycke ska denna sekretess även gälla

när uppgifterna lämnas till vissa andra myndigheter eller till en arbetslöshetskassa.

I *andra stycket* 3 behandlas sekretess hos Försäkringskassan. Bestämmelsen utvidgas till att även avse ärenden som gäller bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst, eller beräkning av bostadsbidrag. Skälen för förslagen behandlas i avsnitt 3.5.6.

Andra stycket 4 är en ny punkt. I den behandlas överföring av sekretess för uppgifter som lämnas till Migrationsverket i ett ärende om dagersättning. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.7.

Andra stycket 5 är en ny punkt. I den behandlas överföring av sekretess för uppgifter som lämnas till en arbetslöshetskassa i ett ärende om arbetslöshetsersättning. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.8.

Andra stycket 6 är en ny punkt. I den behandlas överföring av sekretess för uppgifter som lämnas till Arbetsförmedlingen i ett ärende om etableringsersättning eller arbetsgivarstöd. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.9.

Andra stycket 7 är en ny punkt. I den behandlas överföring av sekretess för uppgifter som lämnas till Åklagarmyndigheten i ett ärende om bestämmande av dagsböter. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.10.

Bestämmelser om sekretess inom Skatteverkets beskattningsverksamhet och inom de berörda verksamhetsområdena för övriga myndigheter behandlas i avsnitt 3.3.2.

6.4 Förslaget till förordning om ändring i skatteförfarandeförordningen (2011:1261)

5 kap.

1 §

I paragrafen anges vilka uppgifter som ska lämnas i en kontrolluppgift enligt 15 kap. SFL. *Punkt 3* har slopats. Ändringen innebär att det inte längre behöver anges om en anställd har haft förmån av fri parkering. Däremot ska förmånens värde, eller det sammanlagda värdet av olika förmåner, även fortsättningsvis redovisas. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.7.

2 §

I paragrafen anges vilka uppgifter om bilförmån som ska lämnas i en kontrolluppgift enligt 15 kap SFL. Ändringarna i paragrafen innebär att kontrolluppgiften inte längre behöver innehålla uppgift om bilmodell, uppgift om nedsättning av värdet av bilförmånen på grund av att mottagaren har utgett ersättning för förmånen eller uppgift om antalet kilometer tjänstekörning som ersättning för kostnader för drivmedel för resa i tjänsten med förmånsbil avser. Däremot ska värdet av bilförmånen respektive förmån av drivmedel även fortsättningsvis redovisas. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.7.

3 §

Den bestämmelse som paragrafen innehåller enligt gällande lydelse har slopats, vilket innebär att en kontrolluppgift enligt 15 kap. SFL inte längre behöver innehålla uppgift om huruvida bostadsförmån i Sverige avser en

bostad som är belägen på en småhusenhet. Skälen för detta har behandlats i avsnitt 2.6.7.

Numera anges i paragrafen att Skatteverket får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter en kontrolluppgift enligt 15 kap. SFL ska innehålla. Skatteverket får redan i dag meddela föreskrifter om verkställigheten av SFL och SFF. Detta följer av 22 kap. 4 §. Någon ändring i sak är inte avsedd. Se vidare avsnitt 2.6.8.

4 §

Ändringen är en följd av de ändringar som har gjorts i 16 kap. 3 § SFL.

6 kap.

1 §

I paragrafen anges bl.a. vilka identifikationsuppgifter en arbetsgivardeklaration respektive förenklad arbetsgivardeklaration ska innehålla.

I andra stycket har ändringar gjorts med anledning av att redovisningen i en arbetsgivardeklaration i de flesta fall ska göras på individnivå när det gäller ersättning för arbete m.m.

Fjärde stycket har slopats. En motsvarande bestämmelse har i stället tagits in i den nya 3 a §.

1 a §

Enligt paragrafen, som är ny, får Skatteverket meddela föreskrifter om eller i enskilda fall besluta att en viss identifikationsuppgift inte behöver lämnas i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration om verket ändå kan fatta riktiga beslut om slutlig skatt och beslut om pensionsgrundande inkomst. En motsvarande bestämmelse när det gäller kontrolluppgifter finns i 5 kap. 13 §. Skälen för förslaget har behandlats i avsnitt 2.6.8.

2 §

Uppgiftskraven enligt denna paragraf gäller om betalningsmottagaren är begränsat skattskyldig.

I första stycket har ändringar gjorts med anledning av att redovisningen i en arbetsgivardeklaration i de flesta fall ska göras på individnivå när det gäller ersättning för arbete m.m.

3 §

De bestämmelser som paragrafen innehåller i gällande lydelse har till största delen slopats. Det rör sig om specialbestämmelser om redovisning av ersättningar som är skattepliktiga enligt A-SINK, eller som enligt samma lag är undantagna från skatteplikt på grund av skatteavtal. Skälen för detta har behandlats i avsnitt 2.6.6.

Första och andra styckena innehåller numera bestämmelser om vilka uppgifter på individnivå som ska lämnas i en arbetsgivardeklaration (jfr motsvarande bestämmelser om kontrolluppgifter i 5 kap. 1 och 2 §§). Bestämmelserna är tillämpliga i samtliga fall där ersättning ska redovisas på individnivå i arbetsgivardeklarationen, och inte bara om det rör sig om ersättning som är skattepliktig enligt A-SINK.

I tredje stycket har tagits in den enda kvarstående specialbestämmelsen om ersättningar som är skattepliktiga enligt A-SINK. Bestämmelsen innebär att

uppgift ska lämnas om arten av den verksamhet som ersättning har betalats ut för. Skatteverket behöver denna uppgift för att kunna bedöma om det rör sig om en ersättning som ska beskattas enligt A-SINK eller inte. Uppgiften ska lämnas även om ersättningen är undantagen från skatteplikt på grund av skatteavtal enligt 8 § första stycket 4 A-SINK. En förutsättning för att redovisning i arbetsgivardeklarationen alls ska behöva ske i det senare fallet är dock att ersättningen är underlag för arbetsgivaravgifter.

3 a §

I paragrafen, som är ny, anges att Skatteverket får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter en arbetsgivardeklaration respektive en förenklad arbetsgivardeklaration ska innehålla. Bestämmelsen motsvarar den nuvarande bestämmelsen i 1 § fjärde stycket, med den skillnaden att den sistnämnda enbart avser förenklad arbetsgivardeklaration. Bestämmelsen har placerats efter de bestämmelser i kapitlet som reglerar innehållet i en arbetsgivardeklaration och en förenklad arbetsgivardeklaration. Skatteverket får redan i dag meddela föreskrifter om verkställigheten av SFL och SFF. Detta följer av 22 kap. 4 §. Någon ändring i sak är inte avsedd. Se vidare avsnitt 2.6.8.

13 kap.

8§

Tilläggen i *andra stycket* är en följd av att uppgiftslämnande i kontrolluppgift i många fall ersätts av uppgiftslämnande i arbetsgivardeklarationen.

6.5 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

7 §

Paragrafen innehåller sekretessbrytande bestämmelser avseende Försäkringskassan för tillgång till uppgifter i beskattningsdatabasen. Ett nytt *tredje stycke* reglerar rätt att ta del av uppgifter som lämnats genom en arbetsgivardeklaration vid direktåtkomst. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.6.

8 b §

Paragrafen är ny. Den behandlar rätt för Migrationsverket att ta del av de uppgifter i beskattningsdatabasen som lämnats genom en arbetsgivardeklaration och som behövs för kontroll av dagersättning. Paragrafen består av tre stycken. I *första stycket* anges det ändamål för vilket utlämnande får göras. I *andra stycket* begränsas utlämnande till uppgifter som lämnats genom en arbetsgivardeklaration. I *tredje stycket* ges en särskild sekretessbrytande bestämmelse för utlämnande genom direktåtkomst. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.7.

8 c §

Paragrafen är ny. Den behandlar rätt för arbetslöshetskassorna att ta del av de uppgifter i beskattningsdatabasen som lämnats genom en arbetsgivardeklaration och som behövs för prövning av ett ärende om arbetslöshetsersättning. I *första stycket* anges det ändamål för vilket utlämnande får göras. I *andra stycket* begränsas utlämnande till uppgifter som lämnats genom en arbetsgivardeklaration. I *tredje stycket* anges att uppgifterna får lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.8.

8 d §

Paragrafen är ny. Den behandlar rätt för Arbetsförmedlingen att ta del av de uppgifter i beskattningsdatabasen som lämnats genom en arbetsgivardeklaration och som behövs för kontroll av etableringsersättning eller kontroll av arbetsgivarstöd. I *första stycket* anges det ändamål för vilket utlämnande får göras. I *andra stycket* begränsas utlämnande till uppgifter som lämnats genom en arbetsgivardeklaration. I *tredje stycket* ges en särskild sekretessbrytande bestämmelse för utlämnande genom direktåtkomst. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.9.

8 e §

Paragrafen är ny. Den behandlar rätt för Åklagarmyndigheten att ta del av de uppgifter i beskattningsdatabasen som lämnats genom en arbetsgivardeklaration och som behövs för beräkning eller kontroll av dagsböter. I *första stycket* anges det ändamål för vilket utlämnande får göras. I *andra stycket* begränsas utlämnande till uppgifter som lämnats genom en arbetsgivardeklaration. I *tredje stycket* ges en särskild sekretessbrytande bestämmelse för utlämnande genom direktåtkomst. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.10.

18 §

I paragrafen regleras undantag från bestämmelser om gallring av uppgifter i beskattningsdatabasen. I paragrafen läggs i *första stycket* till en ny strecksats – uppgifter per betalningsmottagare som lämnas i en arbetsgivardeklaration. Skälen för förslaget behandlas i avsnitt 3.5.15.